

SIPOON KULTTUURIYMPÄRISTÖ- JA RAKENNUS- PERINTÖSELVITYKSEN PÄIVITYS 2024

Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson

Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy

16.5.2025

SIPOON KULTTUURIYMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSPERINTÖ- SELVITYKSEN PÄIVITYS 2024

Tilaaja

Sipoon kunnan kaavoitusyksikkö

Tilaajan edustajat

Kaavoituspäällikkö Eric Roselius

Yleiskaavoittaja Miika Norppa, yhteyshenkilö

Kaavoitusarkkitehti Dennis Söderholm

Asiantuntijaviranomaiset

Kirsi Toivonen, Porvoon museo

Tekijäryhmä

Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson

Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy

Projektinjohto

Kristina Karlsson, arkkitehti SAFA

Raportin toimitus ja taitto

Mona Schalin, arkkitehti SAFA

Työryhmä

Kristina Karlsson, arkkitehti SAFA

Mona Schalin, arkkitehti SAFA

Marica Schalin, arkkitehti SAFA

Varvara Protassova, arkkitehti

Maija Korvenkangas, FM Taidehistoria

Kari Mikkonen, Paikkatietokonsultit Oy

Valokuvat

Arkistokuvat: ks. kuvatekstit

Uudet valokuvat 2024: Kristina Karlsson ja Mona Schalin

Dronekuvat: Kari Mikkonen

Kantakartta © Maanmittauslaitos

Kannen kuva: Gesterbyn perinteistä kulttuuriympäristöä

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	4
2	Tiivistelmä	5
	Sammanfattning	9
3	Selvitystyön sisältö, menetelmät ja toteutus	13
4	Aiemmat inventoinnit ja suojelutilanne	16
	4.1 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet ja alueet	
	4.2 Maakunnallisesti arvokkaat kohteet ja alueet	
	4.3 Rakennusperintölailla tai kirkkolailla suojellut kohteet	
	4.4 Aiemmat inventoinnit ja selvitykset	
5	Sipoon rakennettu kulttuuriympäristö - keskeiset kehitysvaiheet ja nykytilanne	20
	5.1 Sipoon kulttuuriympäristön erityispiirteet	
	5.2 Kulttuurimaiseman ajallinen syvyys	
	5.3 Rakennuskulttuuri ja rakentamistapa	
	5.4 Tieverkosto, vesiväylät ja tekninen infrastruktuuri	
	5.5 Rakennustypologia	
	5.6 Puutarhakulttuuri	
6	Sipoon kulttuuriympäristö ja rakennusperintö - vaalittavat ominaispiirteet, arvot ja suojelusuositukset	50
	6.1 Suojelusuositus/ arvoluokka, aluekohteet	51
	• Arvoluokka 1 • Arvoluokka 2 • Arvoluokka 3	
	6.2 Suojelusuositus/ kohteet (rakennukset ja rakennusryhmät)	53
	• Arvoluokka 1 • Arvoluokka 2 • Arvoluokka 3	
	6.3 Herkkyystarkastelu - periaatteet ja suositukset	59
	• Herkkyysluokka A • Herkkyysluokka B • Herkkyysluokka C	
	Arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet, kartta	69
7	Lähdeluettelo	70
	Liitteet	

1 JOHDANTO

Sipoon yleiskaavan päivityksen (yleiskaavatunnus G28) tueksi laadittu kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvityksen päivitys sisältää yleiskaavatyön pohjaksi ja yleiskaavan vaikutusarvioinnin tueksi selvityksen niistä Sipoon kunnan alueella sijaitsevista kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön arvoista, jotka voidaan katsoa merkityksellisiksi yleiskaavan laadinnassa. Selvityksessä esitetään mm. vaalittavat, kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kulttuuriympäristön alueet ja kohteet sekä suunnittelussa huomioitavat arvot. Työssä painotetaan selvityksen tulosten soveltuvuutta yleiskaavan laadinnassa ja vaikutusten arvioimisessa. Selvitys palvelee myös kunnan asema-kaavoituksen ja rakennusvalvonnan tarpeita.

Selvitysalue on Sipoon kunnan alue. Keskeisenä tehtävänä on ollut vuonna 2006 laaditun Sipoon kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvityksen päivittäminen. Vanhaa selvitystä ja sen paikkatietoaineistoa sekä Porvoon museon infoportaalia (MIP) on käytetty pohjana uuden selvityksen laadinnassa. Selvityksessä ei käsitellä vuoden 1979 jälkeen valmistuneita rakennuksia kuin poikkeuksellisesti.

Selvitykseen on sisältynyt kenttätöitä, jonka yhteydessä kohteet on inventoitu ja arvotettu paikan päällä ulkoisten piirteiden ja ulkotilojen osalta. Inventointityöhön on sisältynyt kaikkiaan 48 maastokäyntiä.

Työn lopputuloksena on paikkatieto-, kuva- ja kartta-aineiston lisäksi tämä raportti, jossa kulttuuriympäristön arvoja on pyritty esittämään siten, että myös yleiskaavatyön osallisilla on mahdollisuus arvioida arvojen merkittävyyttä.

Selvitykseen sisältyy tiivistelmä, selvitystyön sisällön, menetelmien ja toteutuksen esittely, aiempien inventointien, selvitysten ja suojelukohteiden esittely,

Sipoon rakennetun kulttuuriperinnön esittely, Sipoon rakennetun kulttuuriperinnön ja -maiseman vaalittavien ominaispiirteiden ja arvojen esittely ja suojelusuositukset, herkkyystarkastelu suosituksineen, lähdeluettelo sekä luettelot rakennetun kulttuuriympäristön arvokkaista aluekokonaisuuksista ja kohteista.

Herkkyystarkastelussa kuvataan alueiden kehittämispotentiaali, haavoittuvuudet ja muutoksensietokyky. Tässä yhteydessä täsmennetään, minne uutta rakentamista tulisi kulttuuriympäristöjen säilyttämisen ja suojelemisen näkökulmasta ohjata. Tehtävän mukaisesti muinaisjäännöskohteita ei ole erikseen selvitetty, mutta niiden olemassaolo on otettu huomioon herkkyystarkastelussa.

Raportin liitteeksi on koottu luettelo selvityksessä arvotetuista ja suojeltavaksi esitettävistä kohteista ja alueista. Kohteita koskevat tarkemmat inventointitiedot ja valokuvat on päivitetty MIP-tietokantaan.

Työstä ovat vastanneet projektinjohtajana arkkitehti Kristina Karlsson ja arkkitehti Mona Schalin työryhmineen sekä paikkatietokonsultti Kari Mikkonen. Ohjausryhmään ovat kuuluneet Sipoon kunnan edustajina kaavoituspäällikkö Eric Roselius, yleiskaavoittaja Miika Norppa ja kaavoitusarkkitehti Dennis Söderholm sekä Porvoon museon, Itä-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon edustajana rakennustutkija ja tiiminvetäjä Kirsi Toivonen. Ohjausryhmä on kokoontunut neljä kertaa työn aikana.

Selvitystyö on alkanut maaliskuussa 2024 ja saatettu päätökseen toukokuussa 2025.

2 TIIVISTELMÄ

Sipoon kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvityksen päivitys 2024

Selvityksen tarkoitus, menetelmät ja raportti

Sipoon kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvityksen päivitys on laadittu koko kuntaa koskevan yleiskaavan (G28) tueksi. Selvityksen tarkoituksena on ollut tunnistaa yleiskaavan laadinnan kannalta merkitykselliset ja huomioon otettavat kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön ominaispiirteet ja arvot. Selvityksen pohjalta määritellään yleiskaavassa esitettävät kulttuuriympäristön suojelukohteet, lisäksi selvitys toimii kaavaratkaisujen ja vaikutusten arvioinnin tukena.

Keskeisenä tehtävänä on ollut vuonna 2006 laadittu Sipoon kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvityksen päivittäminen. Vanhaa selvitystä ja sen paikkatietoaineistoa, sitä täydentäviä uudempia, osayleiskaava- ja asemakaavatöiden yhteydessä tehtyjä inventointeja sekä Porvoon museon infoportaalia (MIP) on käytetty pohjana uuden selvityksen laadinnassa.

Työssä on tarkistettu aiemmissa selvityksissä paikannettujen kohteiden ja alueiden arvojen säilyneisyys ja lisäksi on tunnistettu jonkin verran uusia kohteita. Kohteet on tarkistettu maastossa, nykytilan kuvauksia on täydennetty ja arvotusta on tarpeen mukaan tarkistettu. Aluekohteiden aiempia rajauksia on toisinaan tarkistettu, ottaen huomioon etenkin maisemaa rajaavien metsänreunojen merkitys.

Rakennuskohteet ja alueet on suojeluarvon perusteella arvotettu kolmeen luokkaan 1-3. Aluekohteita koskee lisäksi herkkyysluokittelu (A, B, C), joka kuvastaa alueiden haavoittuvuutta ja muutoksensietokykyä. Arvotus ja herkkyysluokittelu muodostaa suojelusuosituksen kaavassa määriteltävää suojelua varten.

Omat yleiskaavassa huomioon otettavat arvoluokansa muodostavat lisäksi Museoviraston määrittelemät valtakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet (RKY 2009) sekä maakuntakaavassa määritellyt maakunnallisesti merkittävät alueet. Näiden molempien rajaukset ja arvotusperiaatteet ovat muuttuneet edellisen yleiskaavan jälkeen.

Selvitys on koottu raporttiin, jossa on kuvattu selvitystyön menetelmät ja arvotusperusteet, aiemmat inventoinnit, selvitykset ja suojelukohteet, Sipoon kulttuuriympäristön erityispiirteet, työn tulosten yhteenveto sekä käytetyt lähteet. Kulttuuriympäristön arvokkaat kohteet ja aluekokonaisuudet on viety paikkatietomuotoon, luetteloitu ja esitetty raportin liitekartoilla. Rakennuskohteiden tiedot on päivitetty Porvoon museon ylläpitämään MIP-tietokantaan.

Tekijät ja ohjausryhmä

Selvitystyöstä ovat yhteistyössä vastanneet Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy sekä Arkkitehti-toimisto Kristina Karlsson. Selvitystyön ohjausryhmään ovat kuuluneet kaavoituspäällikkö Eric Roselius, yleiskaavoittaja Miika Norppa ja kaavoitusarkkitehti Dennis Söderholm Sipoon kunnasta sekä tutkija Kirsi Toivonen Porvoon museolta.

Selvityksen tulokset

Selvityksen tulos osoittaa, että rakennuskannan ja rakennetun ympäristön muutokset viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana ovat haja-asutusalueilla sekä saariston ja rannikon alueella jääneet varsin vähäisiksi. Merkittävimmät muutokset ovat kohdistuneet kahden taajaman, Nikkilän ja Söderkul-
lan ympäristöihin.

Vuonna 2006 paikannetut kulttuuriympäristön arvokkaat rakennukset ja alueet ovat säilyneet joitain poikkeuksia lukuun ottamatta. Toisinaan ovat rakennukset korjausten ja muutostöiden seurauksena ilmeeltään muuttuneita, ja toisinaan on tyhjilleen tai muutoin ylläpitoa vaille jääneiden rakennusten kunto selvästi huonontunut. Inventoinnin yhteydessä on löytynyt joitakin uusia, ennen tunnistamattomia arvokohteita.

Kahdenkymmenen vuoden tuoma lisä rakennuskannan ikään on nostanut kulttuuriympäristön hyvin säilyneiden kohteiden ja aluekokonaisuuksien arvoa entisestään ja toisaalta tuonut arvokkaiden kohteiden joukkoon myös jonkin verran uusia, nuorempia kohteita. Selvityksessä on paikannettu 128 aluekohdetta, joista 27 kuuluu luokkaan 1, 92 luokkaan 2 ja 9 luokkaan 3. Selvityksessä on paikannettu n. 1100 rakennuskohdetta.

*Peltoaukeaan rajautuva perinteinen kyläasutus, Skogby, Spjutsund.
Traditionell bybosättning i anslutning till åkerlandskapet, Skogby, Spjutsund.*

Aiemmat inventoinnit, selvitykset ja suojelukohdet

Sipoon kunnan alueella on kuusi valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009), joita ovat Hindsbyn kylä, Löparön kartano, Nikkilän sairaala-alue, Sibbesborgin keskiaikainen linnasaari ja Sipoon Jokilaakson viljelymaisema, Sipoon kirkot ja pitäjänkeskus sekä Suuri Rantatie. Sipoosta on tunnistettu kahdeksan maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä; Eestiluoto, Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus – Sipoon saaristo, Kalkkirannan teollisuusalue, Kaunissaaren virkistysalue, Löparön kulttuurimaisema, Meriväyliä rakennusperintö – Gråskär ja Tallörn, Nikkilän sairaala-alue ja Sipoon Jokilaakson kulttuurimaisema. Sipoossa on kaksi kirkkolailla suojeltua kirkollista rakennusta, Sipoon vanha ja uusi kirkko, sekä rakennusperintölailla suojeltu Lill-Stufasin renkitupa Gesterbyssä.

Sipoon rakennuskulttuurin ensimmäinen laaja inventointi toteutettiin vuosina 1981-1984 Sipoon kunnan toimesta yhteistyössä Museoviraston kanssa. Tuolloin paikannettiin noin 340 kohdetta. Vuonna 2006 laaditussa koko kuntaa, lukuun ottamatta Boxin ja Västerskogin osayleiskaava-alueita koskevassa, edellisessä kulttuuriympäristöselvityksessä paikannettiin n. 750 rakennuskohdetta ja lähes 100 aluekohdetta. Näistä suurelta osin paikallisesti arvokkaiksi luokiteltavista kohteista ja alueista osa on suojeltu myöhemmissä asemakaavoissa ja osayleiskaavoissa, kuten saariston ja rannikon osayleiskaavassa G15, mutta alueilla, joilla tarkempi kaava puuttuu, on suojelutaso tällä hetkellä puutteellinen. Näillä alueilla voimassa oleva, vuonna 2012 voimaan tullut yleiskaava 2025 (G13) ei sisällä paikallisesti merkittävien kohteiden suojelua.

Sipoon kulttuuriympäristön erityispiirteet – lyhyt yhteenveto

Manneralue

Keskiajalta juontuvat kulttuurimaiseman piirteet, joki- ja puolaaksojen avoimet viljelyalueet ja näiden reunoille metsän rajaan sijoittuva asutus, ovat edelleen Sipoon maisemaa vahvasti hallitsevia. Kuntaa etelässä kapeana kallioselänteiden rajaamana lahtena ja pohjoisessa viljelysten ympäröimänä joki-laaksona jakava Sipoonjoki muodostaa erityisen tunnusomaisen maisemallisen kokonaisuuden. Asutuksen sijoittumista on kulkuyhteyksien ohella määrännyt maanviljelys. Parhaat viljely- ja laidunalueet ovat sijainneet laaksoissa ja rakentaminen on sijoittunut niiden reunamille. Perinteisesti asuinpaikat ja kyläkumpareet ovat olleet nykyistä puuttomampia. Paikoin ilmenevä nykyinen metsittyneisyys ja umpeen kasvu on uudemman, 1900-luvulla alkaneen kehityksen tulosta.

Sipoossa on säilynyt useita suomalaisen mittapuun mukaan tiiviitä ryhmäkyliä, mm. Hindsby, Herrala (Hertsby), Linnapelto (Borgby) sekä Pohjois-Paipinen (Norra-Paipis). Myös alueilla, joilla asutus on hajanaisempaa, joissa kyläkeskus on hävinnyt iso- ja uusjaon seurauksena, saattaa asutus keskittyä kukkuloille ”pienoiskyliin”. Tällaiset muutaman talon naapuruserhmät ovat tyypillisiä esimerkiksi Immersbyn kylälle. Yhteisöllinen rakenne näkyy sekä rakennusten sijoittumisessa, että yhteisten, julkisten rakennusten olemassaolossa. Kylärakenteeseen on kuulunut Sipoossa useimmiten VPK:n rakennus, koulu, seuratalo, rukoushuone ja kauppa. Näitä kylien maamerkkirakennuksia on kunnassa säilynyt varsin paljon.

Kartanoilla on ollut Sipoossa huomattavaa vaikutusta kulttuuriympäristön muotoutumiseen niin rakennuskannan kuin edistyksellisen peltoviljelynkin kautta. Sipoon merkittävimpiin kartanoihin kuuluvat Nikkilä, Eriksnäs, Söderkulla, Nevas, Savijärvi ja Löparö.

Sipoon historiallinen pitäjänkeskus muodostuu keskiaikaisesta harmaakivikirkosta ja 1800-luvun lopun uudesta tiilikirkosta maisemassa, joka on vuosisa-

toja säilynyt rakenteeltaan ja perustekijöiltään lähes muuttumattomana. Kokonaisuuteen kuuluvat lisäksi vuosisatoja samoilla paikoilla olleet kirkkoherranpappila, kappalaisenpappila ja lukkarinpuustelli ja alueen halki kulkeva, 1400-luvulla muotoutunut Suuri Rantatie. Nämä rakennetun ympäristön elementit muodostavat juhlallisen sisääntuloreitin Nikkilän taajamaan lännestä saavuttaessa.

Nikkilän keskustan halki kulkeva, keskiajalta tai uuden ajan alusta periytyvä Iso Kylätie ja sen varressa säilynyt, 1900-luvun alun puurakenteisten liikerakennusten ryhmä muodostaa vaalittavan kulttuuriympäristökokonaisuuden, jonka pohjoisena päätteenä on Nikkilän aseman ympäristö ja edelleen Nikkilän kartanoympäristö sekä eteläisenä päätteenä kirkkojen ympäristö avoimen viljelymaiseman reunalla. Uuden kerrostuman muodostavat 2000-luvulla rakennetut, arkkitehtuuriltaan edustavat julkiset rakennukset, mm. Sipoon lukio, Kungsvägens skola ja päiväkotikoti Pikkusydän. Kaupunkimaisesti toteutuneiden 1900-luvun alkupuolen pientaloalueiden ohella keskustaa täydentää uudempi asuinrakentaminen, joka etenkin Nikkiläntien ympäristössä on aiempaa suurimittakaavaisempaa. Uusia asuinalueita on rakentunut laajemmin keskustan reuna-alueille mm. itäisen Jokipuiston puolelle. Keskustan itäpuolelle puistomaiseen ympäristöön rakennettu, paviljonkiratkaisua edustava Nikkilän entinen mielisairaala-alue muodostaa laajan, yhte-näisen laitostekokonaisuuden, joka on saanut uuden käyttötarkoituksen asuinalueena.

Söderkulla on rakentunut taajamaksi vasta 1980-luvulta alkaen. Varhaisempaa kylärakennetta ja kartanoympäristöjä on säilynyt etenkin Söderkullantien ja Eriksnäsintien varsilla. 2000-luvulla on keskustan painopiste uuden rakentamisen myötä siirtynyt etelään Uuden Porvoontien läheisyyteen, markettien ympäristöön. Asutus on levinnyt Taasjärven ympäristöön sekä Söderkullan kartanon takaisille metsä-alueille, pohjoisessa tiiviinä pientaloalueina ja etelässä kerrostaloalueina.

Vanhalla, viimeistään 1700-1800-luvuilla muotoutuneella tieverkostolla on tärkeä asema kulttuuriympäristössä, sekä historiallisena ja maisemallisena elementtinä että kulkuväylänä, jolta kulttuuriympäristöä havainnoidaan. Sipoossa linjauksiltaan ja luonteeltaan hyvin säilyneitä vanhoja kyläteitä on runsaasti, kuten Paippistentie, Pornaistentie, Snickarbackantie, Hindsbyntie, Gesterbyntie, Hitåntie, Hangelbyntie, Boxintie ja Spjutsundintie. Uudempaa kerrostumaa edustaa maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi arvoitettu Helsingin ja Porvoon välinen Uusi Porvoontie (170) vuodelta 1935.¹

Saaristo ja rannikko

Sipoon saaristossa alkuperäinen pysyvä asutus on ollut pienimittakaavaista, käsittäen vaatimattomia yöpymismökkejä ja torppia. Pysyvä asutus sijoittui suojaisille satamalahdille. Asuinpaikat ovat olleet avoimia, pihapiirin, niittyjen ja peltojen ympäröimiä. Samat talojen sijoittumisen säännöt kuin manta-reella ovat koskeneet myös saariston asuttamista.

Itä-Uudenmaan saaristo houkutteli jo varhain terveellistä elämäntapaa ihannoivia kesäasukkaita. Saariston pysyvän asutuksen kasvaessa 1800-luvun puolivälissä alkoi myös saariston kesävieraiden määrä kasvaa. Sipoon saaristoon ja rannikolle rakennettiin kesäkäyttöön tarkoitettuja huviloita 1880-luvulta alkaen. 1900-luvun alussa huvilatonttien kysyntä kasvoi siinä määrin, että kartanot tai muut maanomistajat antoivat palstoittaa kokonaisia saaria, kuten Norrkullalandet, Mölandet ja Mågs-holmen. Huviloiden ja kesämökkien määrä lähti 1920-luvulla jyrkkään nousuun.

Saaristossa on säilynyt niin 1800-luvun lopun kookkaita uusrenessanssihuiloita kuin 1910-1930-luvun

¹ Tien päällä. Uudenmaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat tiet ja reitit. Uudenmaan liitto 2014.

tyypillisiä myöhäisjugendin ja klassismin leimamia huviloita. Rannikon ja saariston asutusta on täydennetty voimakkaasti uudemmalla loma-asutuksella 1900-luvun loppupuolella ja jonkin verran 2000-luvulla. Maakunnallisesti arvokkaan Höyrylaivareittien huvila-asutuksen aluerajaus käsittää merkittävän osan Sipoon saaristosta. Tämän lisäksi kauempana sijaitsevilla saarissa ja Löparön sekä Kitön rannoilta löytyy lisää itään jatkuneiden höyrylaivareittien varrelle rakennettuja, näyttäviä huiloita.

Helsingin kaupungin vuodesta 1959 hallinnoima Kaurissaari toimii virkistysalueena vuokramökkeineen, ravintoloineen ja venesatamineen. Kulttuuriympäristön piirteisiin kuuluvat perinteisen 1700-luvulta periytyvän saaristolaisasutuksen jäänteet avoimena säilyneine viljelyaukioineen ja rantavyöhykkeen huvilarakennukset 1900-luvun alkupuolelta. Uudempaa, poikkeuksellisen tiivistä loma-asutusta edustaa Kuiva Hevonen-nimisen saaren rakennuskanta.

Saaristossa ja rannikolla on vähäinen uudis- ja lisärakentaminen keskittynyt liikenneväylien läheisyyteen ja rannikon harvoille, vapaille tonteille. Uudisrakennusten hallitsevat lasijulkisivut ja suosittu tumma väriytyys vaikuttavat ympäristöstään poikkeavina voimakkaasti maisemanäkymiin.

Saaristolaisten entiset asuinrakennukset ovat monin paikoin muuttuneet jälkeläisten vapaa-ajan asunnoiksi. Vapaa-ajan asumisen kulttuurin muutokset näkyvät siinä, että entiset puutarhaistutukset ja pienet viljelyaukeat ovat monin paikoin kasvamassa umpeen eikä vanhoja reittivenelaitureita ole säilynyt. Rakennusten ja rakennelmien korjaus ja kunnossapito on saariston oloissa vaativaa.

2 SAMMANFATTNING

Sibbo kulturmiljö- och byggnadsarvsutredning, uppdatering 2024

Utredningens syfte, metoder och rapport

Uppdateringen av Sibbo kulturmiljö- och byggnadsarvsutredning har utförts som stöd för generalplanen för hela kommunen (G28). Syftet med utredningen har varit att identifiera sådana karaktärsdrag och värden i kulturmiljön och byggnadsarvet som är av betydelse för arbetet med generalplanen och som bör beaktas i detta. På basen av utredningen definieras de skyddsobjekt i kulturmiljön som förs in i generalplanen. Vidare fungerar utredningen som stöd för planläggningslösningar och konsekvensbedömning.

En central uppgift har varit att uppdatera den utredning om kulturmiljö och byggnadsarv i Sibbo som färdigställdes år 2006. Denna tidigare utredning och dess geodatamaterial, kompletterande nyare inventeringar utförda i samband med att delgeneralplaner och detaljplaner har uppgjorts samt Borgå museums infoportal (MIP) har använts som underlag för arbetet med den nya utredningen.

Inom arbetet har undersökts i vilken mån skyddsvärden har bibehållits i fråga om de objekt och områden som har lokaliserats i tidigare utredningar och dessutom har ett antal nya objekt identifierats. Objektet har undersökts på fältet, beskrivningar av nuläget har kompletterats och klassificeringen har vid behov reviderats. Avgränsningen av områdesobjekt har i en del fall justerats, med särskilt beaktande av skogsbrynnens betydelse som inramning av landskapet.

Byggnadsobjekt och områden har på basen av deras skyddsvärde klassificerats i tre kategorier 1-3. För områdesobjekten gäller dessutom en sårbarhetsklassificering (A, B, C) som anger områdenas sårbarhet och resiliens. Värde- och sårbarhetsklassificeringen utgör skyddsrekommendationen för det skydd som skall definieras i planen.

Särskilda värdekategorier som skall beaktas i generalplanen bildar dessutom de områden och objekt som Museiverket har definierat som riksintressen (RKY 2009) samt de områden som i landskapsplanen har betecknats som värdefulla områden av intresse på landskapsnivå. Avgränsningarna och klassificeringsprinciperna för båda kategorierna har förändrats efter den senaste generalplanens tillkomst.

Utredningen har sammanställts till en rapport som redogör för utredningsarbetets metoder och klassificeringsgrunder, tidigare inventeringar, utredningar och skyddsobjekt, särdragen i kulturmiljön i Sibbo, en sammanfattning av arbetets resultat samt de källor som använts. Kulturmiljöns värdefulla objekt och områdeshelheter har överförts till geodataformat, katalogiserats och redovisats på rapportens bilagskartor. Data om byggnadsobjekten har uppdaterats i Borgå museums MIP-databas.

Författare och styrgrupp

Kati Salonen och Mona Schalin Arkitekter Ab och Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson har gemensamt svarat för utredningen. I styrgruppen för utredningsarbetet har medverkat planläggningschef Eric Roselius, generalplanerare Miika Norppa och planläggningsarkitekt Dennis Söderholm från Sibbo kommun samt forskare Kirsi Toivonen från Borgå museum.

Utredningens resultat

Utredningens resultat visar att förändringarna i byggnadsbeståndet och den byggda miljön under de senaste tjugo åren vad gäller glesbygdsområdena samt skärgården och kustområdet har förblivit mycket små. De mest märkbara förändringarna har skett i de två tätorterna Nickby och Söderkulla med omgivningar.

De värdefulla byggnader och områden som hade lokaliserats år 2006 har med några undantag bevarats. I vissa fall har byggnadernas yttre förändrats genom renoveringar och ombyggnader, och i andra fall har byggnadernas skick tydligt försämrats då de stått tomma eller inte underhållits av andra skäl. I samband med inventeringen har ett antal nya objekt identifierats.

Att byggnadsbeståndets ålder har stigit med ett tjugotal år har gjort de väl bevarade objekten och områdeshelheterna i kulturmiljön än mer värdefulla än tidigare och tillfört också ett antal nya, yngre objekt till kategorin av värdefulla objekt. Utredningen har lokaliserat 128 områdesobjekt av vilka 27 tillhör kategori 1, 92 kategori 2 och 9 kategori 3. Utredningen har lokaliserat c. 1 100 byggnadsobjekt.

Kaunissaaren vanha torppa, ulkoilusaaren nykyinen kesäravintola, sijaitsee rannan lähellä Sipoonsejän laajan ulapan äärellä. Det gamla torpet på Fagerö, rekreationsområdets nuvarande sommarrestaurang, ligger nära stranden mot den vidsträckta Sibbofjärden.

Tidigare inventeringar, utredningar och skyddsobjekt

Inom Sibbo kommuns område finns sex värdefulla byggda kulturmiljöer av riksintresse (RKY 2009), vilka är Hindsby, Löparö gård, Nickby sjukhusområde, den medeltida borgön Sibbesborg och kulturlandskapet i Sibbo ådal, Sibbo kyrkor och sockencentrum samt Stora Strandvägen. I Sibbo har åtta värdefulla kulturmiljöer av intresse på landskapsnivå identifierats: Estlotan, sommarvillabebyggelsen längs Helsingfors ångbåtsleder – Sibbo skärgård, Kalkstrands industriområde, Fagerö rekreationsområde, Löparö kulturlandskap, Havsfarledernas byggnadsarv – Gråskär och Tallörn, Nickby sjukhusområde samt kulturlandskapet i Sibbo ådal. I Sibbo finns två kyrkobyggnader som är skyddade med stöd av kyrkolagen, Sibbo gamla och nya kyrka, samt Lill-Stufas drängstuga i Gesterby som är skyddad med stöd av lagen om skyddande av byggnadsarvet.

Den första omfattande inventeringen av byggnadskulturen i Sibbo genomfördes åren 1981–1984 på Sibbo kommuns försorg i samarbete med Museiverket. Då lokaliserades ca 340 objekt. I den närmast föregående kulturmiljöutredning som utfördes år 2006, och som omfattade hela kommunen, fränsett delgeneralplaneområdena Box och Västerskog, lokaliserades ca 750 byggnadsobjekt och närmare 100 områdesobjekt. Av dessa, till stor del som lokalt värdefulla klassificerade objekt och områden har en del skyddats genom senare detaljplaner och delgeneralplaner, så som delgeneralplanen för skärgården och kusten G15, men i de områden som saknar en mer detaljerad plan är skyddsnivån för närvarande bristfällig. I generalplanen 2025 (G13), som trädde i kraft år 2012 och som nu gäller på dessa områden, ingår inte skydd av lokalt värdefulla objekt.

Särdrag i kulturmiljön i Sibbo – en kort sammanfattning

Fastlandet

De från medeltiden härrörande dragen i kulturlandskapet, å- och bäckdalarnas öppna odlingslandskap och bebyggelsen invid skogsbrynen som kantar dem dominerar fortfarande starkt landskapsbilden i Sibbo. Sibbo å, som i söder går genom kommunen i form av en smal, av bergsryggar inramad vik och i norr som en av odlingar omgiven ådal, bildar en särskilt karakteristisk landskapshelhet. Bebyggelsens läge har förutom av färdlederna dikterats av jordbruket. De bästa odlings- och betesmarkerna har funnits i dalarna och bebyggelsen har förlagts till deras kanter. Traditionellt har boplatserna och bykullarna varit mer trädlösa än i nutiden. Den ställvis förekommande nutida utbredningen av skogsvegetation och igenväxandet är ett resultat av en nyare utveckling som började under 1900-talet.

I Sibbo finns flera bevarade, efter finländsk måttstock tätt bebyggda gruppbyar, bl.a. Hindsby, Hertsby, Borgby och Norra Paipis. Också inom de områden där bebyggelsen är glesare, där byns centrum har försvunnit till följd av stor- och nyskiftena, kan bebyggelsen vara samlad på kullarna i form av "mini-byar". Sådana grannskapsgrupper av några få gårdar är typiska för t.ex. Immersby. Gemenskapsstrukturen syns både i byggnadernas placering och i förekomsten av gemensamma, offentliga byggnader. Till bystrukturen har i Sibbo mestadels hört FBK:s byggnad, skola, föreningshus, bönehus och butik. Av dessa landmärkesbyggnader i byarna har ett betydligt antal bevarats i kommunen.

Herrgårdarna har i Sibbo haft en avsevärd påverkan på kulturmiljöns framväxt i fråga om såväl byggnadsbestånd som nya odlingsmetoder. Till de mest betydande herrgårdarna i Sibbo hör Nickby, Eriksnäs, Söderkulla, Nevas, Savijärvi och Löparö.

Sibbo historiska sockencentrum bildas av den medeltida gråstenskyrkan och den i slutet av 1800-talet uppförda nya tegelkyrkan i ett landskap, som under många århundraden har bevarats sin struktur och sina grunddrag så gott som oförändrade. Till helheten hör även prästgården, kaplansbostäl-

let och klockarbostället, som under flera århundraden har funnits på samma plats, och den senast på 1400-talet anlagda Stora Strandvägen, som passerar området. Dessa element i den byggda miljön bildar en högtidlig inramning till infarten västerifrån till Nickby tätort.

Den från medeltiden eller början av nya tiden stammande Stora Byvägen, som går genom Nickby centrum, och den längs vägen bevarade gruppen av träbyggda affärsbyggnader från början av 1900-talet utgör en skyddsvärd kulturmiljöhelhet, vars avslutning i norr bildas av Nickby stationsmiljö och Nickby gårds miljö, i söder av kyrkornas omgivning vid randen av det öppna odlingslandskapet. Ett nytt skikt utgör ett antal i början av 2000-talet uppförda, till sin arkitektur representativa offentliga byggnader, bl.a. Sipoon lukio, Kungsvägens skola och daghemmet Pikkusydän. Utöver de stadsmässigt byggda småhusområdena från förra hälften av 1900-talet kompletteras centrum av nyare bostadsbebyggelse, som i synnerhet kring Nickbyvägen är mer storskalig än förr. Nya bostadsområden har byggts i större utsträckning i centrums randområden, bl.a. vid Östanåparken. Nickby f.d. mentalsjukhusområde, beläget öster om centrum och anlagt enligt paviljongsystemet i en parkliknande miljö, utgör en omfattande, sammanhållen institutionshelhet, som har fått en ny funktion som bostadsområde.

Söderkulla har byggts ut till en tätort först från och med början av 1980-talet. Den tidigare bystrukturen och herrgårdsmiljöerna har bevarats framför allt vid Söderkullavägen och Eriksnäsvägen. På 2000-talet har centrums tyngdpunkt genom nybyggnation förflyttats söderut mot Nya Borgåvägen med dess markbyggnader. Bostadsbebyggelsen har brett ut sig till Tasträskområdet och till skogsmarkerna bortom Söderkulla gård, i norr i form av småhusområden och i söder som områden med flervåningshus.

Det gamla vägnätet, som har utvecklats senast under 1700-1800-talet, har en viktig position i kulturlandskapet, både som ett historiskt och landskapsmässigt element och som färdleder från vilka

kulturmiljön kan betraktas. I Sibbo finns ett rikligt antal gamla byvägar som är väl bevarade till sin sträckning och karaktär, som Paipisvägen, Borgnäs-vägen, Snickarbackavägen, Hindsbyvägen, Gesterbyvägen, Hitåvägen, Hangelbyvägen, Boxvägen och Spjutsundsvägen. Ett nyare skikt representerar Nya Borgåvägen (170) mellan Helsingfors och Borgå från år 1935, som har utpekats som en värdefull kulturmiljö av intresse på landskapsnivå.¹

Skärgården och kusten

I Sibbo skärgård har den ursprungliga fasta bebyggelsen varit småskalig, med anspråkslösa övernattningsstugor och torp. Den fasta bosättningen förlades till skyddade hamnvikar. Boplatserna har varit öppna, omgivna av gårdstun, ängar och åkrar. Samma riktlinjer för placering av husen som på fastlandet har tillämpats också inom skärgårdsbosättningen.

Östra Nylands skärgård lockade redan tidigt sommarbor vars ideal var ett sunt levnadssätt. Då skärgårdens fasta bosättning ökade kring mitten av 1800-talet började också antalet sommargäster i skärgården växa. I skärgården och längs kusten i Sibbo byggdes villor för sommarbruk från och med 1880-talet. I början av 1900-talet ökade efterfrågan på villatomter till den grad att herrgårdar och andra markägare lät parcellera hela öar och holmar, som Norrkullalandet, Mölandet och Mågsholmen. Antalet villor och sommarstugor började stiga brant under 1920-talet.

I skärgården har bevarats både stora nyrenässansvillor från slutet av 1800-talet och typiska villor från 1910-1930-talet i senjugend- och klassicistisk stil. I kustens och skärgårdens bebyggelse har det skett

en stark ökning inom semesterbosättningen under senare delen av 1900-talet och i någon mån under 2000-talet. En betydande del av Sibbo skärgård ligger inom områdesavgränsningen för *Villabebyggelsen vid ångbåtsfarlederna*, som är ett värdefullt område av intresse på landskapsnivå. Utöver detta finns det på längre bort belägna holmar samt utmed stränderna på Löparö och Kitö ytterligare ett antal ståtliga villor, uppförda längs de östgående ångbåtsfarlederna.

Fagerö, som sedan 1959 förvaltas av Helsingfors stad, fungerar som ett rekreativt område med uthyrningsstugor, restaurang och båthamn. Kulturmiljön präglas av den på 1700-talet etablerade traditionella skärgårdsbosättningens bevarade element och öppna odlingsgläntor vid sidan av strandzonens villabyggnader från början av 1900-talet. Byggnadsbeståndet på holmen Torra Hästen representerar en nyare, exceptionellt tät form av semesterbebyggelse.

I skärgården och vid kusten har den ganska begränsade ny- och tillbyggnationen koncentrerats nära trafiklederna och på kustens fåtaliga lediga tomter. Nybyggenas dominerande glasfasader och omhulade mörka färgsättning, utgör avvikande element i miljön, som starkt påverkar landskapsvyerna.

Skärgårdsbornas tidigare bostadsbyggnader har på många håll omvandlats till fritidsbostäder för efterkommande. Fritidsboendekulturens förändringar sätter sina spår - på många ställen håller tidigare trädgårdsodlingar och små åkergläntor på att växa igen och gamla förbindelsebåtsbryggor har försvunnit. Att reparera och underhålla byggnader och anläggningar är en krävande uppgift i skärgårdsförhållanden.

¹ 1 Tien päällä. Uudenmaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat tiet ja reitit. Uudenmaan liitto 2014.

3 SELVITYSTYÖN SISÄLTÖ, MENETELMÄT JA TOTEUTUS

Aikansa uutta vapaa-ajan asuntoarkkitehtuuria edustaa Fåfängholmen-nimiselle kallioluodolle 1930-luvulla rakennettu, arkkitehti Haakon Björkenheimin suunnittelema kesämökki.

Selvityksen tarkoitus ja menetelmät

Sipoon kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvityksen päivitys on laadittu koko kuntaa koskevan yleiskaavan (G28) tueksi. Selvityksen tarkoituksena on ollut tunnistaa yleiskaavan laadinnan kannalta merkitykselliset ja huomioon otettavat kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön ominaispiirteet ja arvot. Selvityksen pohjalta määritellään yleiskaavassa esitettävät kulttuuriympäristön suojelukohteet, lisäksi selvitys toimii kaavaratkaisujen ja vaikutusten arvioinnin tukena.

Työssä on tarkistettu aiemmassa vuonna 2006 valmistuneessa selvityksessä paikannettujen kohteiden ja alueiden arvojen säilyneisyys ja lisäksi on paikannettu jonkin verran uusia kohteita. Tämän jälkeen laadittujen osayleiskaava- ja asemakaavatoiden yhteydessä on vaihtelevasti tehty täydentäviä inventointeja ja kohteita on toisinaan arvoitettu uudestaan sekä inventoinneissa että kaavoissa. Kaikki kohteet on tarkistettu maastossa, nykytilan kuvauksia on täydennetty ja arvotusta on tarpeen mukaan tarkistettu. Aluekohteiden rajauksia on toisinaan tarkistettu etenkin ottaen huomioon maisemaa rajaavat metsänreunat.

Lähtökohtana rakennuskohteiden arvotukselle ovat olleet aiempien inventointien arvotukset, joita tarvittaessa on tarkistettu. Rakennuskohteet on vuoden 2006 selvityksen periaatteita noudattaen arvoitettu kolmeen luokkaan, 1-3. Luokkien 1 ja 2 kohteet ovat arvokkaimpia kohteita, joiden säilyminen tulisi turvata.

Rakennusinventoinnin yhteydessä on dokumentoitu, valokuvattu ja arvoitettu yli tuhat kohdetta, ts. rakennusta tai pihapiiriä.

Osa kohteista on jo suojeltu tarkemmissa kaavoissa, mutta etenkin alueilla, joille tarkempaa kaavaa ei ole tulossa, tulee säilymisestä huolehtia yleiskaavan puitteissa. Luokan 3 kohteet ovat ilmeeltään muuttuneita rakennuksia, joilla vielä saattaa olla kyläkuvallista tai muuta kulttuurihistoriallista merkitystä. Näitä kohteita ei esitetä suojeltavaksi.

Aluekohteiden osalta on käytetty vastaavaa kolmijakoista arvoluokitusta (1-3), jota koskevat omat suojelusuositukset sekä herkkyyssuositus (A, B, C). Herkkyyssuositus kuvastaa alueiden haavoittuvuutta ja muutoksensietokykyä. Omat yleiskaavassa huomioon otettavan arvoluokkansa muodostavat lisäksi Museoviraston määrittelemät valtakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet (RKY 2009) sekä maakuntakaavassa määritellyt maakunnallisesti merkittävät alueet. Näiden molempien rajaukset ja arvotusperiaatteet ovat muuttuneet edellisen yleiskaavan jälkeen.

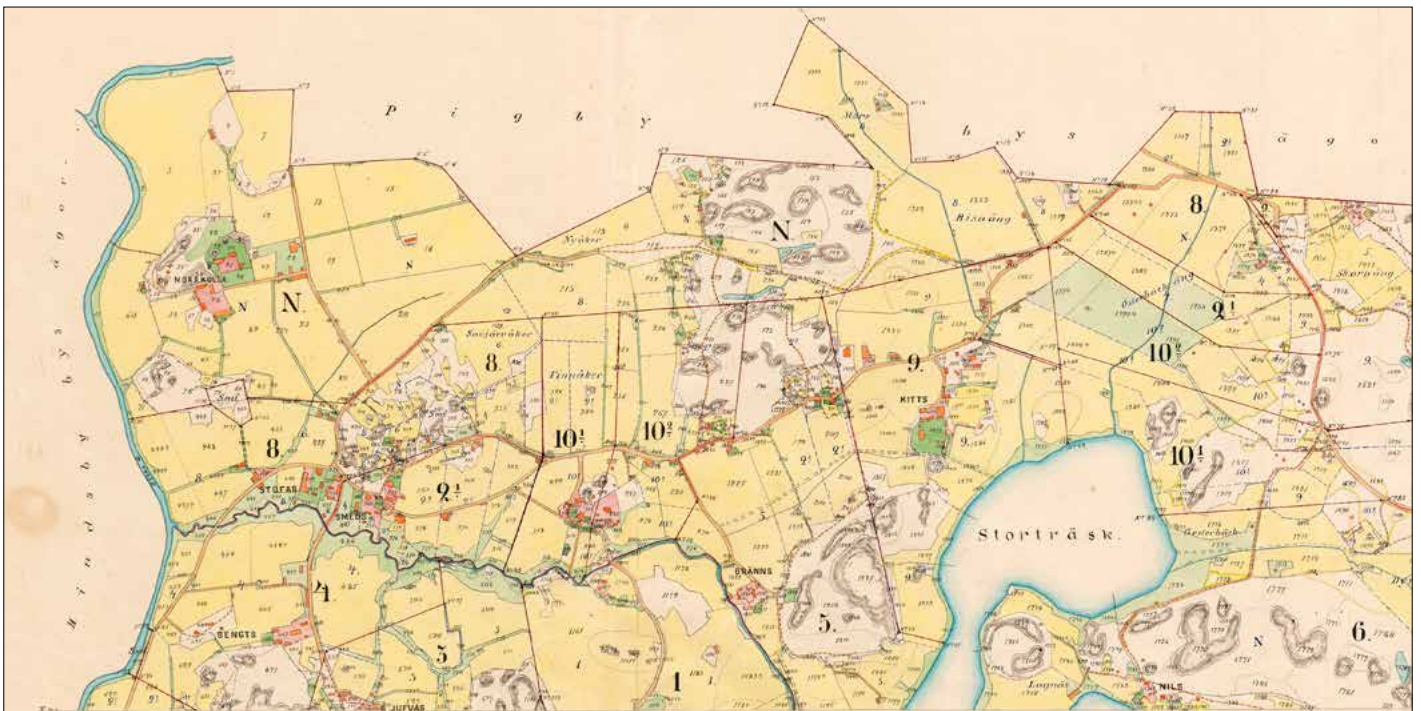
Selvityksestä laaditussa raportissa on kuvattu selvitystyön menetelmät ja arvotusperusteet, aiemmat inventoinnit, selvitykset ja suojelukohteet, Sipoon kulttuuriympäristön erityispiirteet, työn tulokset sekä käytetyt lähteet. Kulttuuriympäristön arvokkaat kohteet ja aluekokonaisuudet on viety paikkatietomuotoon, luetteloitu ja esitetty raportin liitekartoilla. Rakennuskohteiden tiedot on päivitetty Porvoon museon ylläpitämään MIP-tietokantaan. Saman pihapiirin tai kiinteistön rakennuskohteet on merkitty yhdellä kohdemerkinnällä. Suojelutavoitteita täydentää kuvaus, josta ilmenee onko kyse yksittäisestä rakennuksesta vai esimerkiksi pihapiirin rakennusryhmästä.

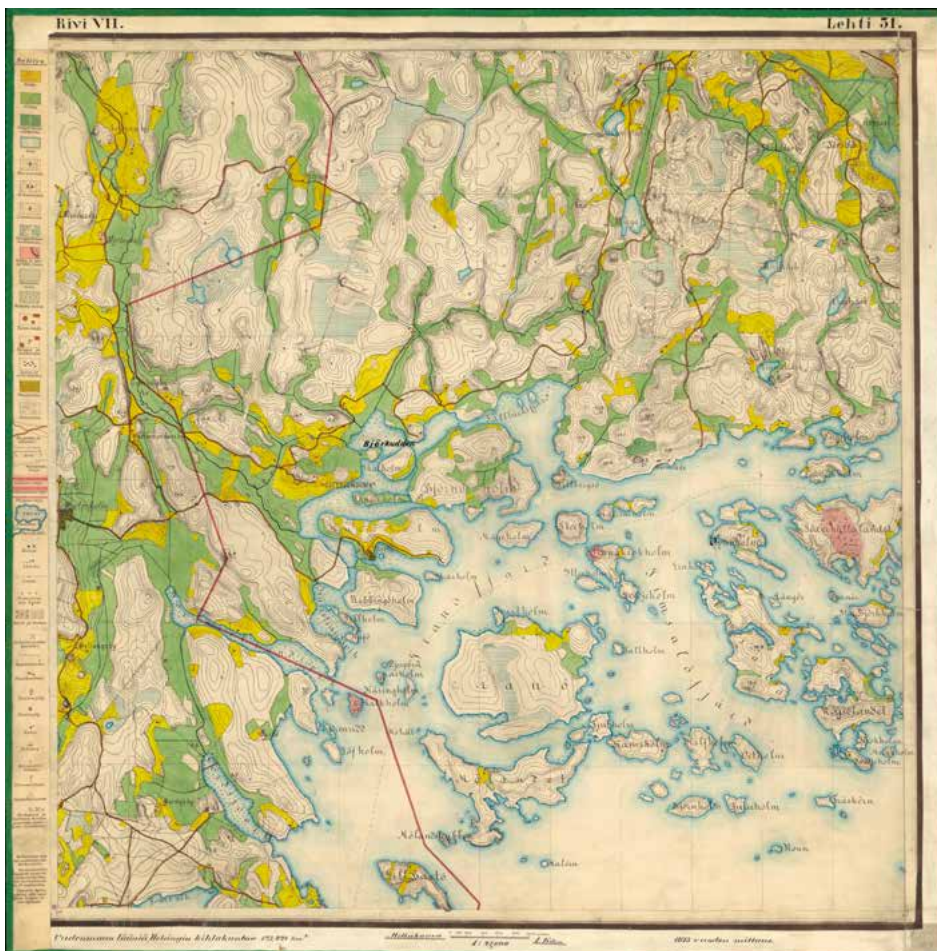
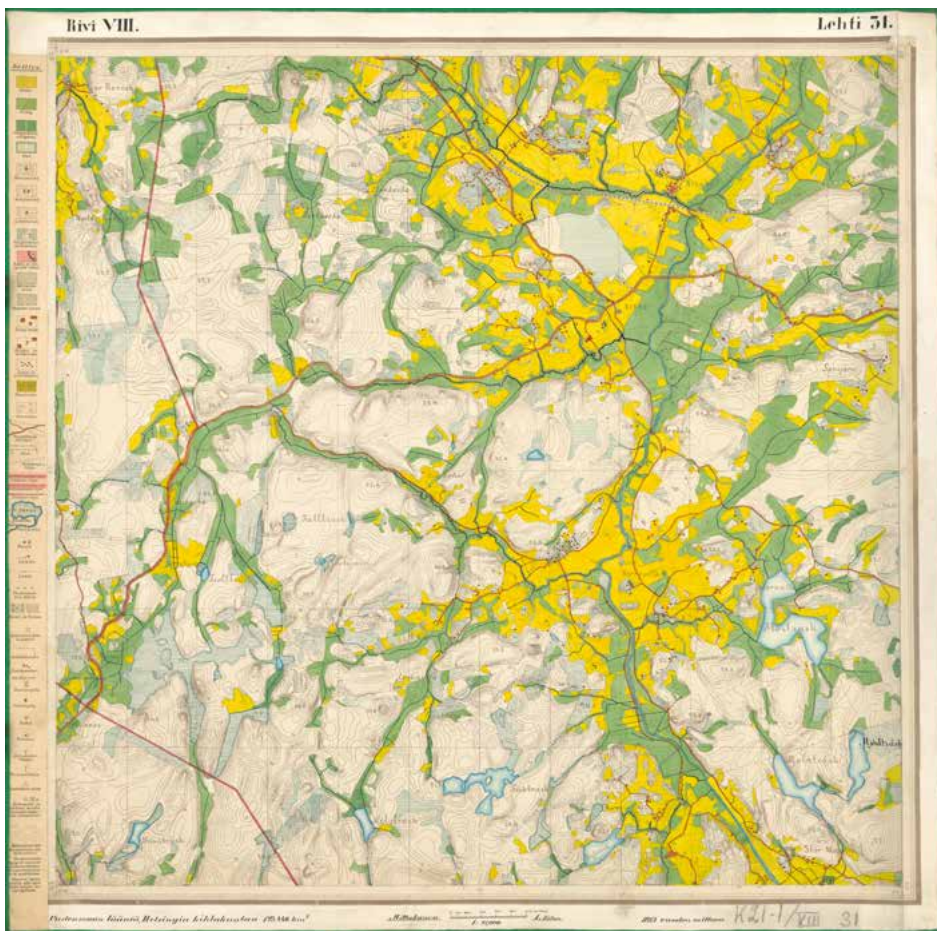
Arkistovalokuva vuodelta 1922 esittää Immersbyn kylän Övre Lass-Jontas ja Kuras-nimisten tilojen rakennuskantaa. Valokuva Gabriel Nikander, SLS.

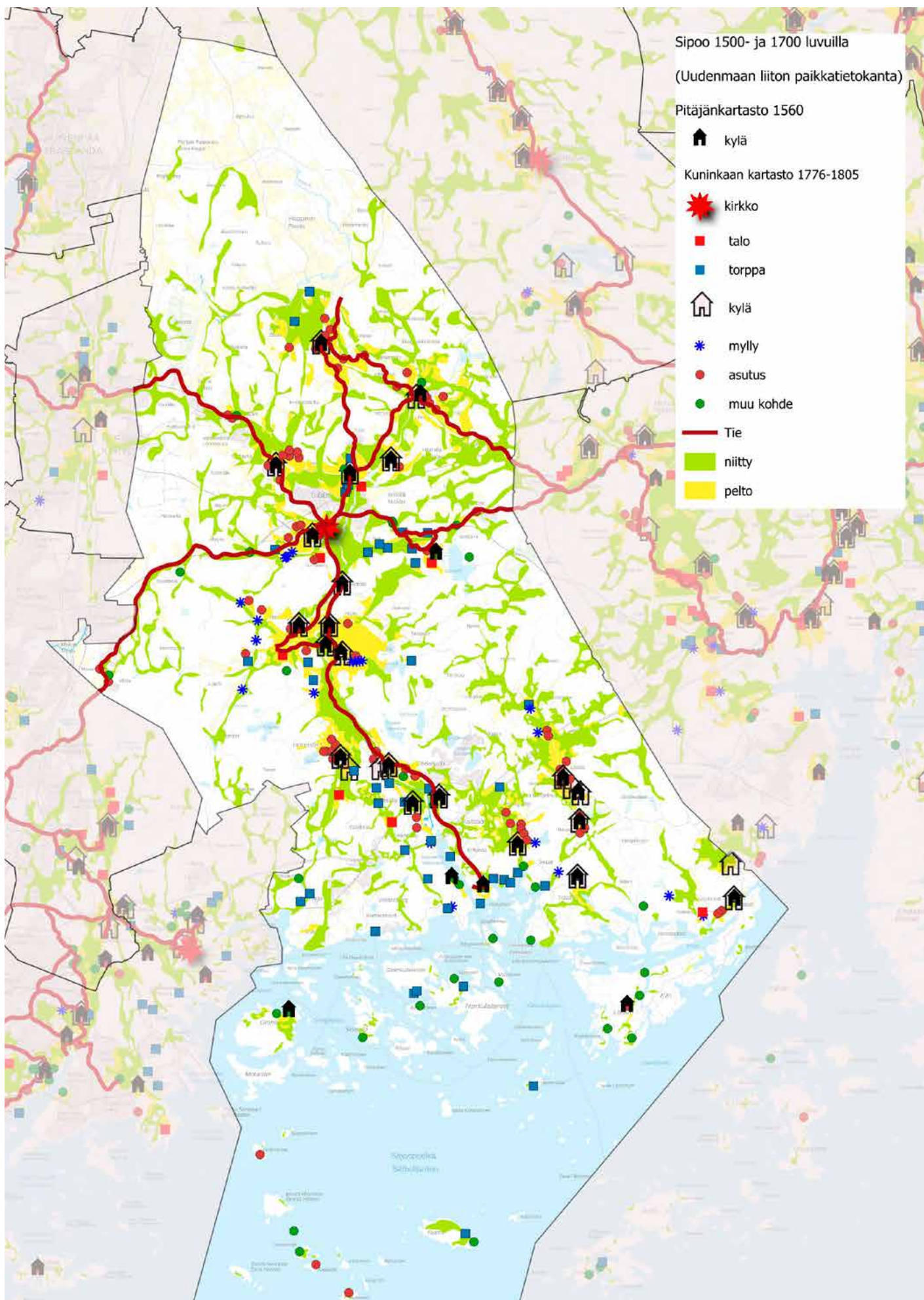
Maanmittareiden laatimat kartat ovat rakennetun kulttuuriympäristön historian arvokkaita lähteitä. Kartassa näkyvät Gesterbyn kylän luoteisosa ja Norrkullan kartano. Maanmittari Bonejn vuonna 1776 laatiman mittauskartan 1. osa. "Charta öfver GesterByss Ägor Belägne uti Sibbo Socken, Borgo Härad och Nylands Län, afmäte år 1776 af Johan Bonej." Kartan osa, KA MMH.

Aiempien inventointien lisäksi on paikannettu kohteita käyttäen historiallista kartta-aineistoa, esimerkkinä Gesterbyn kylän ja Norrkullan rälssikartanon isojaon uudistuskartta vuodelta 1912. "Karta öfver alla egorna till Gesterby samfällighet bestående af Norrkulla enstaka frälsehemman och hemmanen Nris 1-10 i Gesterby af Sibbo socken (---). Egorna affattade i afseende å storskitföreläggning år 1910, egorna å karta skiftade och skiftesråerna å marken utpålade år 1911 samt röslagda år 1912 af vicelandtmätaren Arvo Manner". Kartan osa, KA MMH.

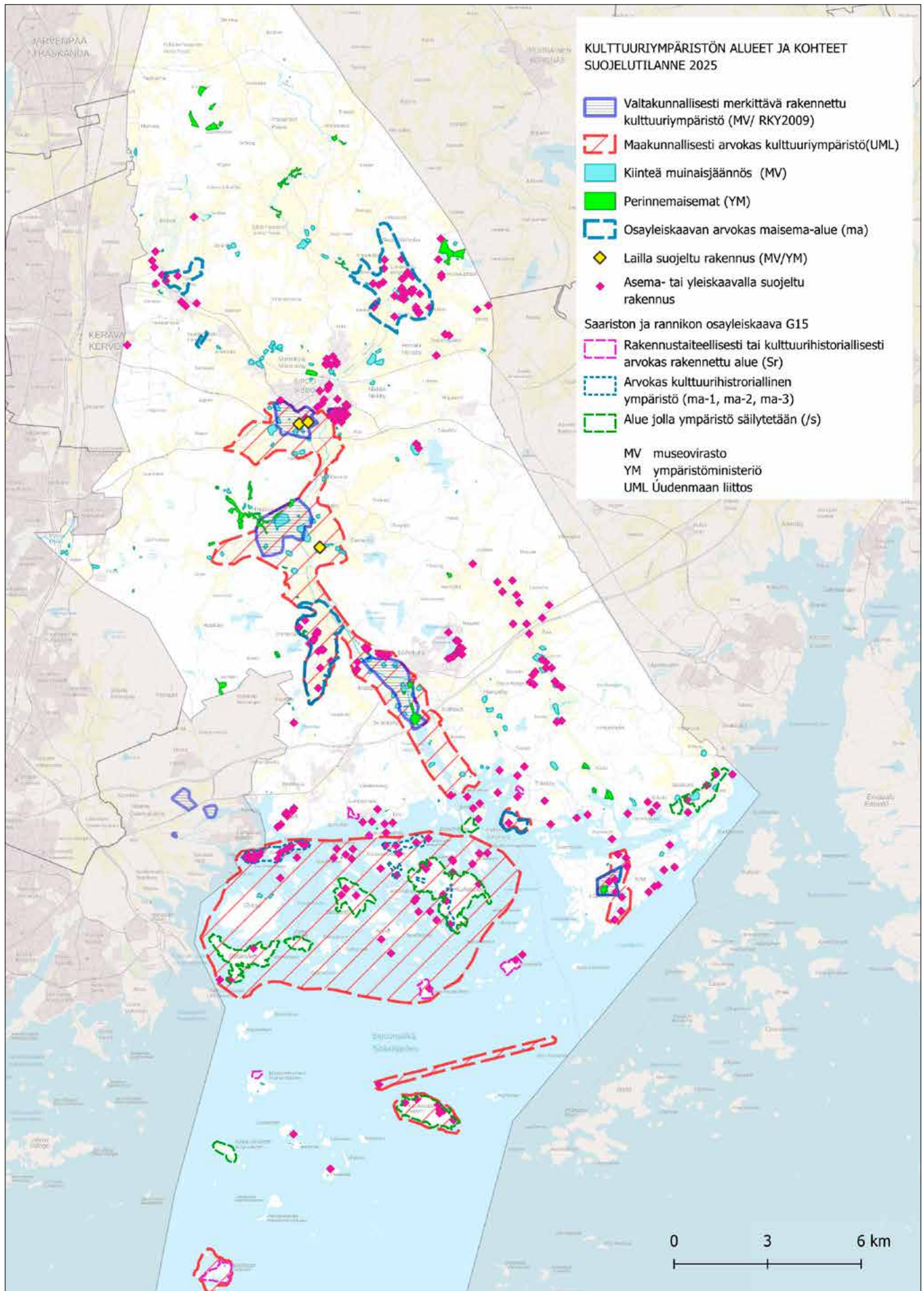

1870-luvun viljelyalat, tiestö ja rakentaminen on hyvin dokumentoitu venäläisissä topografisissa kartoissa, kuten ns. Senaatin kartaston karttalehdissä VIII:31 ja VII:31. Ylemmän karttalehden yläosassa näkyy Nikkilä ja vuosina 1872-1874 rakennettu Porvoon-Keravan rautatie. Alemmassa karttalehdessä näkyy Sipoon saariston länsiosia. KA MMH.

Vanhoiden karttojen pohjalta laadittu 1500-1700-luvulta periytyvän kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön paikannuskartta.

4 AIEMMAT INVENTOINNIT JA SUOJELUTILANNE

4.1 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet ja alueet

Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen luettelo on päivitetty viimeksi vuonna 2009, samalla muuttaen aiempia arvotusperiaatteita jossain määrin. Sipoon alueelta jätettiin uudesta luettelosta pois Pohjois-Paippinen. Sipoon muut kohteet säilyivät, mutta aluerajauksia pienennettiin merkittävästi. Sipoon kunnan alueella on kuusi valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009), joita ovat:

- Hindsbyn kylä
- Löparön kartano
- Nikkilän sairaala-alue
- Sibbesborgin keskiaikainen linnasaari ja Sipoonjokilaakson viljelymaisema
- Sipoon kirkot ja pitäjänkeskus
- Suuri Rantatie¹

4.2 Maakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet

Alueella on voimassa 13.3.2023 vahvistettu Uusi-maa-kaava 2020. Kaavassa Sipoon kunnan alueella on tunnistettu kahdeksan maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä:

- 262 Eestiluoto
- 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo
- 264 Kalkkirannan teollisuusalue
- 265 Kaunissaaren virkistysalue
- 266 Löparön kulttuurimaisema
- 267 Meriväylien rakennusperintö - Gråskär ja Tal-lörn
- 268 Nikkilän sairaala-alue
- 269 Sipoonjokilaakson kulttuurimaisema

Vielä vuoden 2006 inventoinnin aikana oli luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi ainoastaan Sipoonjoen kulttuurimaisema.

¹ Suuri Rantatie kartalla, ks. https://www.rky.fi/READ/ASP/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=2117

4.3 Rakennusperintölailla tai kirkkolailla suojellut kohteet

Sipoossa on kaksi kirkkolailla suojeltua rakennusta, Sipoon vanha ja uusi kirkko. Rakennusperintölailla on suojeltu Lill-Stufasin renkitupa Gesterbyssä.

4.4 Aiemmat inventoinnit ja selvitykset

Koko kuntaa koskevat selvitykset ja suojelupäätökset

Sipoon kunnan alueelle on 1970-luvulta alkaen laadittu suuri määrä kulttuuriympäristöselvityksiä, rakennusinventointeja ja maisemaselvityksiä. Vuonna 2000 voimaan tullut uusi rakentamis- ja maankäytölaki asetti aiempaa tarkempia vaatimuksia kulttuuriperinnön vaalimiselle etenkin kaavallisen suojelun osalta ja lisäsi samalla myös selvitystarpeita.

Sipoon rakennuskulttuuria inventoitiin vuonna 1973 Itä-Uudenmaan seutukaavaliittoa varten. Uusi, laajempi ja perusteellisempi inventointi toteutettiin vuosina 1981-1984 Sipoon kunnan toimesta yhteistyössä Museoviraston kanssa. Inventoinnin kenttätyön suoritti opiskelija Eila Perkkiö kesällä 1982. Kunnassa paikannettiin laajempien kokonaisuuksien lisäksi 340 arvokasta kohdetta, joihin ei kuitenkaan ollut mahdollista sisällyttää laajasti saariston kohteita. Inventoinnin tulokset löytyvät pdf-muotoon tallennettuna raporttina ja kohdekortteina.²

Arkkitehtitoimisto Lehto, Peltonen, Valkama Oy ja Ympäristötoimisto Oy laativat nykyistä yleiskaavaa 2025 varten vuonna 2006 valmistuneen laajan selvityksen. Selvitykseen sisältyi koko kunta lukuun ottamatta Västerskogin ja Boxin osayleiskaava-alueita. Selvityksessä paikannettiin noin 750 kulttuuriympäristön arvokasta rakennuskohdetta ja lähes 100 aluekohdetta, jotka kaikki arvotettiin. Inventoinnissa korkeammin arvotetut arvoluokkien 1-2 rakennusten inventointitiedot on vuonna 2023 viety Porvoon museon ylläpitämään MIP-tietokantaan.

Vuonna 2012 lainvoiman saaneeseen Yleiskaavaan 2025 merkittiin ainoastaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristön kohteet. Paikallisesti merkittäviä kohteita tai alueita ei merkitty myöskään kaavan liitekartoille. Selvityksen tuloksia on hyödynnetty ja kohteita on suojeltu vaihtelevasti myöhemmissä osayleiskaavoissa ja asema-

² <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=117.4649>

kaavoissa. Toisinaan kaavatöiden yhteydessä on lisäksi laadittu tarkentavia selvityksiä. Etenkin alueilla, joilla tarkempi kaava puuttuu tai on vanhentunut, on suojelutaso siten jäänyt puutteelliseksi.

Osayleiskaava-alueiden selvitykset

Museovirasto laati vuosina 2003-2004 Boxin ja Västerskogin osayleiskaava-alueille inventoinnin, joka on tallennettu Museoviraston tietokantaan. Inventoinnissa paikannettiin Boxin osayleiskaava-alueelta 176 kohdetta³. Vuonna 2011 vahvistetussa Boxin osayleiskaavassa suojeltiin 23 kohdetta sr-merkinnällä, lisäksi merkittiin yksi arvokas maisema-alue. Västerskogin osayleiskaava-alueelta paikannettiin 10 kohdetta, mutta alueen kaavatyö on edelleen kesken.

Sipoon yleiskaavasta 2025 rajattiin pois saariston alue. Saariston ja rannikon alueelle ryhdyttiin jo pian valmistelevaan uutta osayleiskaavaa. Kaavaa varten Lauri Putkonen laati vuoden 2006 inventointiin pohjautuvan selvityksen *Yhteenveto Saariston ja rannikon osayleiskaava-alueen kulttuurihistoriallisista arvoista*, jossa tarkistettiin kohteiden ja alueiden arvotuksia ja annettiin suojelusuositukset kaavaa varten. Selvityksen tulokset vietiin edelleen hieman muutettuina vuonna 2014 lainvoiman saaneeseen Saariston ja rannikon osayleiskaavaan G15.

Vuonna 2014 vahvistettua Linnanpellon osayleiskaavaa varten laadittiin maisemaselvitys (Airix 2010). Rakennetun ympäristön suojelukohteet määriteltiin kulttuuriympäristön vuoden 2006 selvityksen pohjalta.

Vuonna 2015 vahvistettua Talman osa-yleiskaavaa varten laadittiin tarkentavina selvityksinä maisemaselvitys (Eriksson Arkkitehdit Oy 2010) sekä Talmankaaren rakennetun kulttuuriympäristön inventointi ja kohteiden arviointi (Sitowise). Kaavassa suojeltiin 13 kohdetta sr-merkinnöillä ja lisäksi merkittiin 2 paikallisesti arvokasta maisema-aluetta.

Lauri Putkonen laati myös Immersbyn osayleiskaava-alueelle vuoden 2006 selvitystä täydentävän arvotuksen *Sipoon Immersbyn kylän rakennetun kulttuuriympäristön arvottaminen 2012*. Selvityksessä annettiin 20 rakennuskohdetta ja 4 aluekohdetta koskevat ohjeelliset suojelusuositukset. Vuonna 2012 valmistui Immersbyn osayleiskaavan maisemaselvitys (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy). Immersbyn vuonna

2016 vahvistetussa osayleiskaavassa suojeltiin 19 rakennuskohdetta /s ja sr-merkinnöin, lisäksi osoitettiin maisema-alue ma-merkinnällä.

Kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvitykset

- Söderkulla: Kulturhistoriska objekt i södra Sibbo i anslutning till utvecklingsbilden för Söderkulla generalplan (Sten Enbom 1999)
- Boxin ja Västerskogin osayleiskaava-alueiden inventoinnit (Museovirasto 2003)
- Saariston ja rannikon osayleiskaava-alueen rakennus- ja kulttuurihistoriallinen inventointi (Karoliina Periäinen 2004)
- Yhteenveto Saariston ja rannikon osayleiskaava-alueen kulttuurihistoriallisista arvoista (Lauri Putkonen 2008)
- Immersbyn kylän rakennetun kulttuuriympäristön arvottaminen 2012. (Lauri Putkonen, FCG 2012)
- Taasjärven itäpuolen asemakaavan rakennushistoria- ja kulttuuriympäristöselvitys (Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy 2017)
- Gumbostrandin ja Västerskogin rakennusperintöselvitys (Livady 2020)
- Nikkilän rakennusperintöselvitys (Livady 2020)
- Nikkilän kartano, kulttuuriympäristöselvitys (Ark-Byroo 2022)
- Laaksosuo asemakaava-alueen rakennusinventointi (Miika Norppa 2024)

Maisemaselvitykset

- Söderkullan alueen luonto- ja maisemaselvitys (Jaakko Pöyry Infra 2002)
- Itäinen Jokipuisto I Ympäristösuunnitelma (MA-arkkitehdit 2003)
- Saariston ja rannikon osayleiskaava-alueen maisemainventointi (Camilla Rosengren, Ympäristötoimisto Oy 2004)
- Söderkullan portin asemakaava, maisemaselvitys (Sirkku Huisko 2009)
- Talman osayleiskaavan maisemaselvitys (Eriksson Arkkitehdit Oy, Eriarc Forum, 2010)
- Linnanpellon osayleiskaava, maisemaselvitys (Airix 2010)

³ Tekijät Johanna Forsius ja Timo Kantonen.

- Eriksnäsin osayleiskaava-alueen maisemaselvitys (Eriksson Arkkitehdit Oy, Eriarc Forum, 2010)
- Eriksnäsin osayleiskaava-alueen maisemaselvityksen täydennys (2011)
- Talman maisemaselvitys (MA Arkkitehdit Oy, 2011)
- Joensuun venesataman asemakaavatyö. Maisemaselvitys (Arkkitehtitoimisto Harris-Kjisik Oy 2012)
- Nevas gård, maisemaselvitys luonnos (Airix ympäristö 2013)
- Sibbesborgin uusi kaupunki. Maalaismaiseman arvoista uuden kaupunkimaiseman piirteiksi (diplomityö Daniela Rosqvist, 2014)
- Pohjois-Paippinen, maisemaselvitys (MA-arkkitehdit 2016)
- Nikkilän maisemaselvitykset (Johanna Forsius, 1998, Maisema-arkkitehtitoimisto Vainio, 2014 ja WSP, 2020)
- Söderkullan kartanon asemakaava-alueen maisemaselvitys (Kaisa Linnasalo, Sipoon kunta 2020)
- Massbyn Danielsbackan maisemaselvitys (Kaisa Linnasalo, Sipoon kunta 2020)
- N65 Metsärinteen asemakaava, maisemallisten vaikutusten tarkastelu (2023)

Maakunnalliset selvitykset

- Itä-Uudenmaan rakennetun kulttuuriympäristön selvitys RAKU (Itä-Uudenmaan liitto, 2007)
- Missä maat on mainiommat. Uudenmaan kulttuuriympäristöt (Uudenmaan liitto, 2012)

Esihistoriallisen ajan ja historiallisen ajan muinaismuistot sekä hylät

- Kulttuuriympäristön palveluikkunaan on tallennettu Sipoon alueelta 392 arkeologista kohdetta⁴
- Näistä 181 ovat kiinteitä muinaisjäännöskohteita
- Näistä 69 ovat asuinpaikkoja, joista 35 on kivikaudelta, 1 pronssikaudelta ja 33 historialliselta ajalta
- Kohteisiin sisältyy mm. 22 kyläpaikkaa, 3 torpan paikkaa, 4 talonpohjaa ja 4 kartanoa

⁴ https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_list.aspx

5 SIPOON RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ – KESKEISET KEHITYSVAIHEET JA NYKYTILANNE

Nikkilä ja Sipoon vanha kirkko, joka sijaitsee vasemmalla näkyvän Suuren Rantatien ja Sipoonjoen risteyksen tuntumassa. Kuva Kari Mikkonen, Paikkatietokonsultit Oy.

Söderkullan kartano. Kuva Kari Mikkonen, Paikkatietokonsultit Oy.

5.1 Sipoon kulttuuriympäristön erityispiirteet

Seuraava teksti perustuu pääosin vuonna 2007 julkaistuun Itä-Uudenmaan rakennetun kulttuuriympäristön selvitykseen¹ ja 2006 julkaistuun Sipoon kunnan kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvitykseen. Jälkimmäisen selvityksen laatimisesta vastasivat Arkkitehtitoimisto Lehto Pelkonen Valkama Oy ja Ympäristötoimisto Oy. Maisemallisten piirteiden analyysistä vastasi maisema-arkkitehti Camilla Rosengren. Tekstiä on tarkistettu ja täydennetty sekä muokattu vastaamaan Sipoon kunnan nykyistä aluetta.

Itä-Uusimaa sai ensimmäiset asukkaansa Suomen vanhimman tunnetun esihistoriallisen asutuksen aikana (n. 7000 - 4200 eaa.). Asuinpaikat ovat sijainneet muutaman kymmenen kilometrin levyisenä nauhana pitkin silloista merenrantaa. Kivikaudella (7000-1500/1250 eaa.) asuinpaikat ovat sijoittuneet kulkureitteinä toimineiden vesistöjen tuntumaan hyvien riistamaiden ja kalavesien äärellä. Itä-Uudellamaalla kivikauden asuinpaikat sijaitsivat etupäässä maakunnan pohjoisosissa. Sipoosta kivikauden asuinpaikkoja on löydetty mm. Sipoonjokilaakson pohjoisosista.

Pronssikautta (1500-500 eaa.) tunnetaan Itä-Uudellamaalla lähinnä hautapaikkalöytöjen perusteella. Hautalöydöt sijaitsivat pitkin entistä ranta- ja saaristovyöhykettä koko maakunnan alueella. Maisemaa hallinneet suuret hautaröykkiöt rakennettiin kapeiden, sisämaahan ulottuvien merenlahtien tai sisäsaariston saarien korkeimmille rantakallioille. Esimerkiksi Storörsbottnenin läheisyydestä on löydetty useita pronssikautisia hautaröykkiöitä. Röykkiöt sijaitsivat maiseman korkeilla kohdilla, ja niiltä on muinoin ollut näköyhteys merelle.

Rautakaudella viljelytekniikka kehittyi maanmuokausvälineiden uusien ominaisuuksien myötä ja maa-alueita pystyttiin hyödyntämään entistä laajemmin. Itä-Uudellamaalla vanhemmalta rautakaudelta (500 eaa. – 400 jaa.) tunnetaan muutama kalmisto ja asuinpaikka. Nuoremmalla rautakaudella, kansainvaellusajalta historiallisen ajan alkuun (400 - 1150 /1300 jaa.), Itä-Uusimaa oli arkeologisten lähteiden perusteella lähes autio. On arveltu, että väestö vetäytyi maakunnan alueelta sisämaahan laajojen ja

tuottoisten metsästysmaiden äärelle turkiskaupan ja kansainvälisen tavaravaihdon vilkastuttua ajanlaskumme alussa. Itä-Uudellamaalla liikkui tuolloin tietävästi vain hämäläisiä eränkävijöitä.

Saaristossa kalastaneet virolaiset saivat viikinkiaikana (800-1250 jaa.) kilpailijoikseen hämäläiset, jotka alkoivat tehdä kalastus- ja metsästysretkiä rannikolle. Sipoonjoki toimi kulkuväylänä Suomenlahden rannikolle, jossa hämäläiset saattoivat käydä kauppaa idänkulkijain kanssa.²

Pysyvämmän itäinen Uusimaa asutettiin varhaiskeskiajalla Hämeeseen 1230-luvun lopulla suuntautuneen toisen ristiretken jälkeen, kun ruotsalaiset uudisasukkaat saapuivat Itä-Uudenmaan rannikolle. Ruotsalaisten ensimmäinen suuri asutusaalto ajoittuu 1200-luvun puoliväliin. Aluksi asutettiin rannikkoseudut, jokisuut ja jokilaaksot, joissa myös viljavimmat maa-alueet sijaitsivat. Asuttaminen on tapahtunut pääasiassa Sipoonjoen ja Nevasjoen jokilaaksoja pitkin. Maan vapautuessa vedestä jääkauden jälkeen jokia ei varsinaisesti ollut, vaan Sipoossa oli syväle sisämaahan ulottuvat merenlahdet. Rannikkoalueen merestä kohonneilla savikoilla ja jokien kasaamalla lieterannoilla oli hyvät mahdollisuudet kiinteään peltoviljelyyn. Lisäksi rantaniityt tarjosivat karjalle helposti rehua.³

Sipooseen oli tuolloin jo syntynyt jonkin verran suomenkielistä asutusta, joka oli peräisin todennäköisesti Hämeestä. Hämäläiset harjoittivat kaskiviljelyä ja asettuivat sen vuoksi asumaan metsäisille alueille Sipoon itä-, koillis- ja lounaisosiin. Sipooseen muutti myös virolaisia.⁴

Vanhin tunnettu asiakirja, jossa nimi Sipoo mainitaan varsinaisessa asiakirjatekstissä, on päivätty 22. syyskuuta 1352.⁵ Sipoon pitäjä oli keskiajalla (1250–1523) Ruotsin valtakunnan syrjäinen osa, joka sijaitsi kaukana valtakunnan keskuksesta Tukholmasta ja myös itäisen valtakunnanosan pääpaikasta Turusta. Sipoolaisten oli kuitenkin helppo solmia yhteyksiä meren yli eikä matka hansakaupunki Rääveliini (Tallinnaan) ollut pitkä. Sipoolaiset saattoivat myös käydä kauppaa Porvoossa. Sipoon pitäjän halki kulki viimeistään 1400-luvulta alkaen Turun ja Viipurin välinen

² www.sipoo.fi/organisaatio/historia/

³ Ockenström 2007.

⁴ www.sipoo.fi/organisaatio/historia/

⁵ www.sipoo.fi/organisaatio/historia/

¹ Ockenström 2007, Itä-Uudenmaan rakennetun kulttuuriympäristön selvitys. Itä-Uudenmaan liitto.

Etelä-Paippisen kylän Ruxasin tila tunnetaan jo 1500-luvulta. Kallioharjanteelle sijoittuvan tilakeskuksen rakennukset ovat 1800-luvulta ja 1900-luvun alusta.

Suuri Rantatie, jolla oli tärkeä merkitys valtakunnan hallinnolle. Tie helpotti sipoolaisten kauppamatkoilla liikkumista ja edisti kanssakäymistä muualta tulleiden matkalaisten kanssa.⁶

Suuren Rantatien tuntumaan rakennettiin keskiajalla mm. Sipoon harmaakivikirkko. Sipoo mainitaan Porvoon kappelina vuonna 1340 ja itsenäisenä seurakuntana vuonna 1405/1425.

Itä-Uusimaa asutettiin kokonaisuudessaan 1500-luvun puoliväliin mennessä. Lähes kaikki maakunnan nykyiset kylät ovat olleet olemassa jo tuolloin. Kylät sijoittuivat pääasiassa vesistöjen äärelle ja harjujen tuntumaan. Peltojen sarkajako kokosi kylien talot tiheiksi ryhmäkyliksi. Itä-Uudenmaan kylissä oli tavallisimmin 3-10 taloa. Rannikolla oli pienempiä 1-2 talon kyliä ja sisämaassa suurempia yli kymmenen talon kyliä.⁷

Sipoon kaikkein vanhin kyläasutus ja myöhemmin kartanot sijoittuivat samoihin paikkoihin kuin varhaisin asutus, entisten merenlahtien rannoille. Keskiaikaisperäinen kyläasutus (noin 25 kylää) ja 1600-luvulla perustetut kartanot sijoittuvat pääasiassa viljelykelpoiisiin Sipoonjoen ja Nevasjoen laaksoihin, muualla kunnassa rannikkovyöhykkeelle ja sisäsaaristoon. Vanhimpia kyliä ovat: Paippinen - Paipis, Linnanpelto - Borgby, Martinkylä - Mårtensby, Herrala - Hertsby, Kirkonkylä - Kyrkby, Broböle, Pigby, Hindsby, Gesterby, Immersby, Massby, ja Skräddarby. 1500-luvun puolessa välissä perustettuja kartanoita ovat: Nickby,

Hindsbyn laaja viljelysaukea. Hindsbyn alue muodostaa maise-mallisen solmukohdan, jossa useat puro- ja jokilaaksot, vanhat tiet ja viljelymaisemat kohtaavat.

Norrkulla, Söderkulla, Massby, Hovgård, Joensuu - Hedvigsberg, Hitå, Eriksnäs ja Savijärvi.

Kallbäckin, Hangelbybäckenin ja Nevasjoen keskiosan aikaisemman laajan merenlahden varrella sijaitsevat Boxin, Kallbäckin ja Hangelbyn kylät. Nevasjoen laavassa sijaitsevat Savijärvi ja Savijärven kartano. Löparön salmi muodostaa tavallaan Nevasjoen laakson viimeisen portin merelle, täällä on ollut Löparön vanha asutus ja täällä sijaitsee Löparön kartano. Spjutsundin kylä idässä täydentää vanhimpien kylien ja kartanoitten luetteloa.⁸

1500–1800-luvuilla Sipoo oli talonpoikaisvaltainen yhteisö. Kartanot olivat melko pieniä, mutta 1600-luvun puolivälissä yli puolet kaikista tiloista oli aateliston omistuksessa. Ison reduktion seurauksena aateliston merkitys talonpoikaistilojen omistajana väheni huomattavasti 1680–1690-luvuilla. Talonpoikien tärkeimmät elinkeinot olivat maanviljely, karjanhoito ja kalastus. Sipoolaiset kävivät jo 1600-luvulla varsin vilkasta kauppaa Helsingin kanssa, vaikka kaupunki, joka oli perustettu 1550, oli 1700-luvun puoliväliin saakka melko pieni.⁹

Isojaosta 1900-luvulle

Kiinteä kylärakenne alkoi hajota 1700-luvun puolivälissä aloitetun isojaon myötä. Hitaasti edenneessä isojaossa talojen pellot pyrittiin saamaan suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja talollisten oli mahdollista siirtää asumuksensa pois vanhalta kylätontilta tilus-

⁶ www.sipoo.fi/organisaatio/historia/

⁷ Ockenström 2007.

⁸ Sipoon kunnan kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvitys 2006.

⁹ www.sipoo.fi/organisaatio/historia/

Gesterbyn kylämaisemassa rakennukset sijoittuvat viljelymaiden reunoille.

Hangelbyn pienipiirteisesti vaihtelevan viljelymaiseman ja kyläasutuksen arvokkaisiin piirteisiin kuuluvat luonnonkivimuurit.

ten yhteyteen. Monien vaiheiden jälkeen isojako oli suoritettu useimmissa Sipoon kylissä vuoteen 1915 mennessä.

1870-luvulta alkaen maatalouden murros aiheutti peltoalan huomattavaa kasvua ja niittyjen muuttamista viljelyalueiksi. 1900-luvun alkupuolella maa-seutukylissä toimitettiin uusjako, jonka myötä tiivis kylärakenne harveni entisestään ja kokonaan uusia tilakeskuksia rakennettiin vanhojen kylien ympäristöön.

5.2 Kulttuurimaiseman ajallinen syvyys

Sipoon pohjoisin osa kuuluu maakunnan luoteisosaa hallitsevaan metsäiseen ylänkövyöhykkeeseen. Pohjoisosa oli asumatonta pitkälle 1700-luvulle asti. Sipoonkorven selänne- ja metsäalue hallitsee kunnan länsiosaa. Melko kapea Sipoonjokilaakso peltovyöhykkeineen mutkittlee kallioisessa maastossa kunnan keskiosassa. Sipoossa on ylivoimaisesti eniten kalliomaita, joilla on alle metrin paksuinen moreenikerros, monella alueella yli 90 % alasta. Sora- ja hiekkaesiintymiä on vähän, vain luoteisosassa suurempina esiintyminä. Hienojakoiset maalajit, pääasiallisesti erilaiset savimaat peittävät joki- ja purolaaksot ja niihin paikoin liittyvät tasangot. Orgaanisia maalajeja, turvemaita ja liejua on myös kalliopainanteissa ja vesistöjen rannoilla. Joki- ja purolaaksot ja niihin liittyvät maaperä- ja hydrologiset olosuhteet ovat aiemmin olleet keskeisessä asemassa asutuksen sijoittumisessa.¹⁰

¹⁰ Rosengren 2006

Kylien, rakennusten ja viljelmien sijoittuminen

Keskiaikaisten kylien talot sijaitsivat yleensä lähellä yhteisten peltöjen ympäröimänä tai niiden vieressä. Kulttuurimaiseman kehityksen kannalta on tunnusomaista, että vanhat tilat lukuisine rakennuksineen rakennettiin kohoumille viljelyskelpoisten savi- ja liejumaiden raja-alueille, kallio- ja moreenimaiden puolelle. Myös kosteusolosuhteet vaikuttivat rakennusten sijaintiin. Joet sekä purot tulvivat säännöllisesti ja vaihtelut vesitason korkeudessa saattoivat olla huomattavia.¹¹

Vuonna 2006 julkaistussa kulttuuriympäristöselvityksessä ei pyritty selvittämään asutuksen ja viljelysmaiden sijoittumista ennen 1700-luvun loppua, mutta todettiin, että 1700-luvun lopun tilannetta kuvaavan Kuninkaan kartaston aikaiset kylät ja kulttuurimaisemat monesti periytyvät aiemmilta vuosisadoilta, osa keskiajalta. Peltoviljelyn vaiheista todettiin, että rauta-aurojen käyttöönotto oli mahdollistanut vaikeasti muokattavien viljavien savimaiden raivauksen pelloiksi. Kaskeamisen eri muodoilla oli varmasti ollut tärkeä rooli, sillä savimaan muokkaaminen vaati vahvoja työvälineitä. Kaskeamista harjoitettiin 1880-luvulle asti. Siitä ovat todisteena monet paikannimet, kuten Kytlland - Kytömaa ja Kytenkärr - Kytösuo.

1700-luvulla raivattiin uutta peltomaata kaskimaille ja entisille niityille jo ennestään avoimeen tai puoliavoimeen maisemaan. Peltöjen niittytaustasta kertovat niiden nimet, esimerkiksi Mossängen, Kärrängen ja Storängen. Järvien lasku ja suurten kosteikkojen kui-

¹¹ Sipoon yleiskaava 2025, Yleiskaavaselostus, Luonnos 13.2. 2007, Sipoon kunta.

Polveileva, maiseman muotoja noudattava vanha tielinja.

vatus, jota aloitettiin jo 1700-luvun lopulla, merkitsi myös peltoalan lisäystä. Esimerkiksi Savijärven ja Vermijärven järvenlaskuhankkeiden avulla saatiin uutta niittymaata. Peltoala kaksinkertaistui vuosien 1770 ja 1875 välisenä aikana.

Kosteat laaksonpohjat olivatkin vielä suurina niittyinä 1800-luvun jälkipuolella. Tuolloin niitettävät niityt, joita ei kynnetty tai kylvetty, tuottivat kaiken heinärehun. Tilanne muuttui, kun 1850-luvun jälkeen ryhdyttiin heinäviljelyyn peltotuotantona ja lisäksi teollisesti tuotetut lannoitteet vähitellen yleistivät. Niittyjä raivattiin nopeassa tahdissa pelloiksi ja 1930-luvun alun kartoissa ne ovat lähes kokonaan hävinneet vanhojen kylien lähialueilta. Myös syvissä metsissä olleet niitettävät kosteikot aiemmilta vuosisadoilta jätettiin metsittymään. Maisemakuva yksipuolistui merkittäväällä tavalla niittyjen muuttuessa joko pelloiksi tai metsäksi.¹²

Saariston perinteinen rakentaminen

Useimmat saaret olivat kauan kylien yhteisöomistuksessa ja koko seutu saattoi käyttää niitä kalastukseen ja lampaiden laitumena, kuten Kruunun omistamia saariakin. Vuonna 1806 kartanonomistajat jakoivat saarten omistuksen keskenään.

Sipoon saaristossa alkuperäinen pysyvä asutus on ollut pienimittakaavaista, ts. pieniä yöpymismökkejä ja pieniä torppia. Pysyvä asutus sijoittui suojaisille satamalahdille. Asuinpaikka on ollut avoin, pihapiirin, niittyjen ja peltojen ympäröimä. Samat talojen sijoittumisen säännöt kuin mantereella ovat koskeneet

Eestiluodon ja Träsklandetin saariin on muodostunut kolmen kalastajaperheen yhteisö, jonka asutus on säilynyt 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta.

myös saariston asuttamista. Vanhimmat tilat ja torpat sijoittuivat moreeni- ja kalliomaille savi- ja liejumaiden viereen.

Ilmansuunnalla on ollut melko pieni merkitys rakennus- ja pellonraivauspaikkojen valinnassa – sekä maneralueella että saarilla viljelyskelpoisen maan läheisyys ja sen tarkka hyväksikäyttö ovat olleet tärkeitä seikkoja rakentamisessa. Suojaisa ja riittävän syvä satama on ollut välttämättömyys saaristossa. Näillä paikoilla ovat yleensä myös viljavat maakerrokset säilyneet saarten pohjoispuolilla. Itse talot ja torpat saattoivat sijaita rinteessä tai kalliolla, jotta talosta toisaalta nähtäisiin merelle ja toisaalta, jotta talo itse näkyisi merelle merkinä kotisatamasta.¹³ Hyvin säilyneen ulkosaariston asutuksen esimerkki on Eestiluoto, jossa on kolme vanhaa kalastustilaa.

Veneiden ja isompien jaalojen huolto ja rakentaminen sekä kalastukseen liittyvät rakennukset ovat muovanneet saaristolaisasutuksen rantavyöhykkeen tunnusomaisia piirteitä.

5.3 Rakennuskulttuuri ja rakentamistapa

Perinteinen rakentaminen on sijoittunut liikenneyhteyksien ja harjoitettujen elinkeinojen määrittelemiin paikkoihin. Sipoossa tämä on tarkoittanut:

- joenvarsiasutusta
- Suuren Rantatien vaikutusta
- Kerava-Porvoon radan vaikutusta
- Uuden Porvoontien vaikutusta

¹² Rosengren 2006, Sipoon kunnan kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvitys 2006.

¹³ Sipoon kunnan kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvitys 2006.

Nikkilän keskustassa sijaitsevan kunnantalon (1956) ovat suunnitelleet arkkitehdit Erik Kråkström ja Ahti Korhonen. Rakennus on jäänyt tyhjäksi kunnantalon siirryttyä Livalin tehdasalueelle.

Suuren Rantatien tieosuudella Iso Kyläntien varrella sijaitsevat 1920-1930-luvun puurakenteiset asuin- ja liikerakennukset ovat Nikkilän keskustan kaupunkikuvalle hyvin tunnusomaisia.

Nikkilän taajama, kuva Kari Mikkonen, Paikatietokonsultit Oy.

Iso Kyläntien katunäkymä, Nikkilä.

Nikkilän taajama ja Söderkulla

Suurimmat keskukset, Nikkilä ja Söderkulla, ovat muodostuneet niihin kohtiin, jossa perinteinen vesireitti kohtaa uudemman liikenneyhteyden. Suuren Rantatien ja Sipoonjoen risteyksen tuntumaan rakennettiin keskiaikainen Pyhän Sigfridin kirkko sekä myöhemmin Nikkilän kartano. Näiden ympärille keskittyi asutusta, joiden yhdistymistä auttoi Kerava-Porvoo-radan rakentaminen. Nikkilän kartanon ja Kirkonkylän välisen tieosuuden varrelle sijoittui asutusta ja liikerakennusten rivistö. Tämä keskusraitti rakennuksineen on yhä olemassa, huolimatta tien pinnan noston aiheuttamasta häiriöstä ja uudesta liikerakentamisesta. Raitti säilyneine rakennuksineen on tärkeä osa Sipoota. Söderkulla puolestaan on syntynyt Sipoonjoen suistoalueen ja Uuden Porvoontien risteykseen, hallitsevan kartanorakennuksen läheisyyteen.

Iso Kyläntien katunäkymä, Nikkilä.

Immersbyn kyläasutus sijoittuu Sipoonjokilaaksosta lounaaseen haarautuvan viljelylaakson reunoille ja sen keskellä kohoaviin metsäsaarekkeisiin.

Hindsby, Hofgårdsvägen.

Immersbyn viljelylaaksossa kulkevan kylätien varteen sijoittuvat vanhat ladot ja riihet ovat tunnusomaisia maamerkkejä maisemassa.

Hangelbyn Skrifvarsin tilan päärakennus sijaitsee talousrakennuksineen matalalla kukkulalla.

Haja-asutusalueet

Asutuksen sijoittumista on kulkuyhteyksien ohella määrännyt maanviljelys. Parhaat viljely- ja laidunalueet ovat sijainneet laaksoissa. Rakentaminen on sijoittunut niiden reunamille, moreenimaalle, kallio- ja savialueiden väliselle reunavyöhykkeelle. Tämä tarkoittaa useimmiten sijaintia rinteissä tai kumpareilla, joiden väliin avoimet peltoaukeat jäävät. Tänä päivänä perinteiset rakennuspaikat näyttävät sijaitsevan puiden lomassa, mutta perinteisesti asuinpaikat ja kyläkumpareet ovat olleet nykyistä puuttomampia ja avoimempia. Nykyinen metsittyneisyys ja umpeen kasvu on uudemman, 1900-luvun kehityksen tulosta.

14

Kylät

Sipoossa on säilynyt useita suomalaisen mittapuun mukaan tiiviitä ryhmäkylä. Hindsby, Herrala (Hertsby), Linnapelto (Borgby) sekä Pohjois-Paippinen (Norra-Paipis) ovat säilyttäneet maatalouden uusista maanjaoista huolimatta kylämäisen rakenteensa. Myös alueilla, joilla asutus on hajanaisempaa, joissa kyläkeskus on hävinnyt iso- ja uusjaon seurauksena, saattaa asutus keskittyä kukkuloille ”pienoiskyliin”. Tällaiset muutaman talon naapuruserhmät ovat tyyppisiä esimerkiksi Immersbyn kylälle.

Suuri osa maaseudun väestöstä ei omistanut maata. Esimerkiksi vuonna 1865 aikuisista miehistä 73% kuului tähän ryhmään, mm. sotilaita, torppareita, käsityöläisiä, renkejä, kerjäläisiä ja mäkitorppareita. Kylärakenne käsitti tilakeskusten lisäksi tämän ryhmän pienipiirteistä käsityöläis- ja mäkitupa-asutusta.

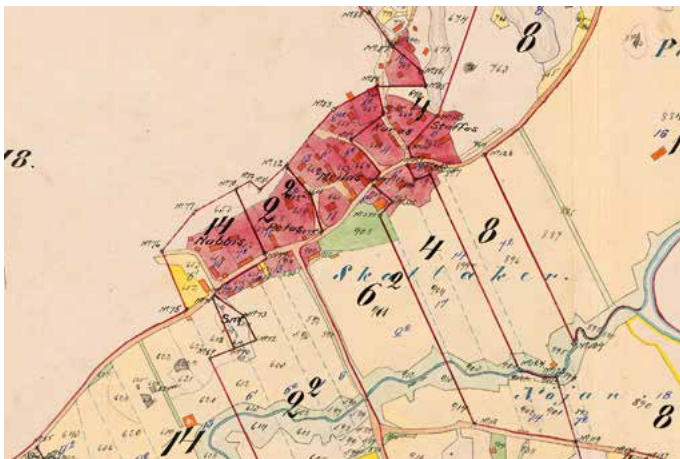
14 Sipoon kunnan kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvitys 2006.

Hindsbyn asutus ryhmittyy nauhamaisena rakenteena laajan viljelymaiseman reunalla kulkevan kylätien varteen.

Löparön kartanonherran 1860-luvulla rakennuttama näyttävä, klassistinen saaristohuvila.

Hindsbyn kylän kantatilojen rakennusten muodostama tiivis ryhmäkylä, vuoden 1915 isojaon uudistuskartan osa. KA MMH.

Arkkitehti Gustaf Nyströmin suunnittelema saaristohuvila, Söderkullalandet.

Kylien yhteisöllinen rakenne näkyy sekä rakennusten sijoittumisessa, että yhteisten, julkisten rakennusten olemassaolossa. Kylärakenteeseen on kuulunut Sipoossa useimmiten vapaapalokunnan rakennus, koulu, rukoushuone ja kauppa.

Säilyneen ryhmäkylän esimerkki

Sipoonjokilaakson viljelymaisemaan on kuulunut 1560-luvulla 12 kylää, joissa on ollut yhteensä lähes 80 tilaa. Hindsby on yksi Sipoon vanhimmista ja parhaiten ryhmäkyläluonteensa säilyttäneistä kylistä. Asutuksen sijoittuminen, kylän rakenne ja viljelymaiseman avoimet tilat kuvastavat tilannetta, joka on säilynyt todennäköisesti keskiajalta asti lähes samana. Pääosa kylän rakennuskannasta on peräisin 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta.¹⁵

Huvilakulttuuri ja vapaa-ajan asutus

Itä-Uudenmaan saaristo houkutteli jo varhain terveellistä elämäntapaa ihannoivia kesäasukkaita. Saariston pysyvän asutuksen kasvaessa 1800-luvun puolivälissä alkoi myös kesävieraiden määrä kasvaa. Sipoon saaristoon ja rannikolle rakennettiin kesäkäyttöön tarkoitettuja huviloita 1880-luvulta alkaen. Ensimmäiset huvilat rakennettiin yleensä suurten kartanoiden tiluksille, kuten esimerkiksi Villa Björkudden Östersundomiin. Sakari Topeliuksen vanhuudenkotina tunnettu huvila kuuluu nykyisin Helsinkiin. Huvila saatettiin sijoittaa olemassa olevan torpan kohdalle, jolloin torppari joko joutui siirtymään muualle tai jäi huvilanomistajan palvelukseen.

1900-luvun alussa huvilatonttien kysyntä kasvoi siinä määrin, että kartanot tai muut maanomistajat antoivat palstoittaa kokonaisia saaria, kuten Norrkullalandet, Mölandet, Katriholmen ja Mågsholmen.

¹⁵ Ockenström 2007

Arkkitehti Oiva Kallion suunnittelema Villa Sainio, joka alun perin rakennettiin kenkätehtaan henkilökunnan käyttöön.

Helsingin kaupungin hallinnoimassa Kaunissaarella on majoitusrakennuksia, venevalkama ja kesäravintola.

Katriholmen-saarella sijaitseva Kesäkotikallioniemi on saanut alkunsa Sos.dem. Naisyhdistyksen ostamasta huvilasta ja myöhemmin laajentunut naapurikiinteistöihin.

Karjalaisten autoilijain kerhon viikonloppumaja-alue on rakennettu talkootyöllä 1950-luvulla.

Huviloiden ja kesämökkien määrä lähti 1920-luvulla jyrkkään nousuun. Rannikon ja saariston asutusta on täydennetty voimakkaasti uudemmalla loma-asutuksella 1900-luvun loppupuolella ja jonkin verran 2000-luvulla. 2000-luvun alussa todettiin, että Sipoon saaristo on eräs Suomen tiheimmin rakennetuista huvila-asutuksen alueista.¹⁶

Maakunnallisesti arvokkaan Höyrylaivareittien huvila-asutuksen aluerajaus käsittää merkittävän osan Sipoon saaristosta. Tämän lisäksi kauempana sijaitsevilla saarissa ja Löparön sekä Kitön rannoilta löytyy lisää itään jatkuneiden höyrylaivareittien varrelle rakennettuja huvilaesimerkkejä.

¹⁶ Sipoon yleiskaava 2025, Yleiskaavaselostus, Luonnos 13.2.2007; Ockenström 2007.

Kaunissaari on 1960-luvun alusta toiminut Helsingin kaupungin hallinnoimana ulkoilualueena vuokramökkeineen, ravintoloineen ja venesatamineen. Kulttuuriympäristön piirteisiin kuuluvat perinteisen saaristolaisasutuksen jäänteet avoimina säilyneine viljelyaukioineen ja rantavyöhykkeen tunnusomaiset huvilarakennukset 1900-luvun alkupuolelta.

Uudempaa, poikkeuksellisen tiivistä loma-asutusta edustavat Kuiva-Hevosien saaren rakennuskanta ja Störsvikin talkootyöllä rakennettu viikonloppumaja-alue. Yhteisöllistä lomatoimintaa edustaa Katriholmenin saarella sijaitseva Kesäkotikallioniemi, joka on alun perin saanut alkunsa Sos.dem. Naisyhdistyksen vuonna 1925 perustamana lomakotina.

5.4 Tieverkosto, vesiväylät ja tekninen infrastruktuuri

Meri ja vesistöt ovat olleet keskeisiä liikkumisväyliä Sipoon varhaisemmissa vaiheissa. Jäätyneinä vesistöt toimivat tien kaltaisina kulkureitteinä, monet vesireiteistä ovat sittemmin kadonneet maankohoamisen seurauksena. Maa-alueilla oli talviteitä.

Meriväylien rakennusperintöä edustavat Gråskär ja Tallörn, merimerkipari, jonka alkuperäiset puukummit korvattiin 1900-luvun alussa harmaakivestä muuratuilla tornikummeleilla.

Itä-Uudenmaan halki kulki viimeistään 1400-luvulla muotoutunut Turun ja Viipurin välinen Suuri Rantatie, jolla oli tärkeä merkitys valtakunnan hallinnolle. Nykyinen tieverkosto on muotoutunut vanhimmilta osin 1700-luvun loppuun mennessä. Kyliä ja pitäjiä yhdistävät tiet ovat säilyneet linjauksiltaan edelleen käytössä.

Kasvava liikennöintitarve ja liikenneväylien kehittyminen ovat muokanneet maisemaa 1800-luvulta alkaen. Kunnan läpi kulkee 1870-luvulla rakennettu Porvoo-Kerava-rata. Höyrylaivaliikenne Sipoon edustalla jatkui tärkeänä 1930-luvulle asti.

1900-luvulla investoitiin uusiin liikenneväyliin, joista Sipoon kannalta merkittävimpiä olivat Helsingin ja Porvoon välinen uusi maantie sekä Porvoon moottoritie. Uusi Porvoontie vuodelta 1935 kulkee Sipoon eteläosien halki lounais-koillisuunnassa. Uudempiä tielinjauksia ovat Porvoo-Kerava-maantie sekä 1970-luvulla aloitettu ja myöhemmin jatkettu, eteläosien halki kulkeva Porvoonväylä.

Tekninen infrastruktuuri

Voimajohtolinjat ja erilaiset radio- ja teleliikennemasot kuuluvat nykyiseen kulttuurimaisemaan. Huolellisesti sijoitettuna ne eivät, koostaan huolimatta, muodostu häiritseviksi.

Massbyn kohdalla Sipoonjoen varressa joen ylittävän sillan kohdalla on pieni venevalkama.

Massbyntie on Sipoonjoen kulttuurimaisemassa kulkeva kapea, mutkitteleva kylätie. Kuvassa oikealla näkyvät jo keskiajalta periytyvän Kavalsin kantatilan rakennukset.

Linjauksiltaan ja luonteeltaan hyvin säilyneitä vanhoja kyläteitä on Sipoossa runsaasti, kuten Paippistentie, Pornaistentie, Snickarbackantie, Hindsbyntie, Gesterbyntie, Hitäntie, Hangelbyntie, Boxintie ja kuvassa näkyvä Spjutsundintie.

Löparön kartanon kivistä ja tiilestä muurattu päärakennus on rakennettu 1860-luvulla. Rakennuksen on suunnitellut Suomenlinnan linnoitustöissä toiminut insinöörikapteeni Henrik Tallgren.

Söderkullan kartanon rapattu, myöhäisjugendia edustava päärakennus (1907) on arkkitehti Karl Lindahlin suunnittelema.

Eriksnäsän kartanon pää- ja siipirakennusten kehystämä aidattu piha. 1810-luvulta periytyvä päärakennus on korjattu 1916 arkkitehti Armas Lindgrenin suunnitelmien mukaan.

1600-luvulla muodostetun Nevaksen kartanon nykyinen päärakennus lienee rakennettu 1800-luvun alussa.

5.5 Rakennustypologia

Sipoon kunnan kulttuuriympäristöselvityksessä tarkastellun rakennuskannan typologia on varsin monipuolista, alkaen taajamatoimintoja palvelevista rakennuksista aina ulkosaariston venevajiin. Seuraavassa esitetään valikoima rakennustypologian esimerkkejä.

Kartanot talousrakennuksineen

Kartanoilla on ollut Itä-Uudellamaalla huomattavaa vaikutusta kulttuuriympäristön muotoutumiseen niin rakennuskannan kuin edistyksellisen peltoviljelynkin kautta.¹ Kartanoita on Sipoossa pidetty lähinnä vanhoja säteritiloja. Niistä suurin osa sijaitsee rannikon tai Sipoonjoen läheisyydessä. Tilat kehittyivät säteritiloiksi yleensä vasta 1700-luvulla. Vanhimpia niistä on Eriksnäs, joka on kuulunut Nordenskiöldin suvulle. Sipoon muita kartanoita ovat Nikkilä (Nickby), Söderkulla, Nevas, Savijärvi, Löparö, Hedvigsberg (entinen Skraddarby, nykyinen Joensuu), Hovgård ja Norrkulla. Kartanoiden päärakennukset ilmentävät yleensä rakentamisaikansa ajankohtaisia tyylivirtauksia. Kartanoiden merkittävyyttä korostavat talouskeskusten kookkaat rakennukset, navetat, tallit, makasiinit, väentuvat jne.

¹ Ockenström 2007

Eriksnäsin talousrakennukset, taustalla päärakennus. Kivistä muurattu navetta on rakennettu 1750-luvulla.

Eriksnäsin kartanon tuulimylly on tyypiltään ns. mamsellimylly.

Nevaksen kartanon lohkokivistä ja tiilestä muurattu talli.

Löparön kartanon 1800-luvulta periytyvä lamasalvottu makuusiin kohoaa rinteessä korkean lohkokivijalustan varassa.

Hitän kartanon 1910-luvulla rakennetun navetan julkisivut on muurattu jäleistä graniittiharkoista, ullakkokerroksen pääty on verhottu ohuilla paanuilla.

Söderkullan kartanon mansardikattoinen navetta. Alaosa on muurattu punatiilistä, ullakkokerros on puurakenteinen.

Boxin kylässä sijaitsevan vanhan sukutilan hyvin säilynyt päärakennus komeine lasikuisteineen. Rakennus on 1800-luvulta.

Boxin kylän Nyåkersin tilan päärakennus, johon liittyy vehreä pihapiiri hyvin säilyneine talusrakennuksineen.

Sibbesgården, Sipoon kotiseutuyhdistyksen vuonna 1936 perustama talomuseo, johon on siirretty edustava ryhmä maaseudun rakennuksia 1700- ja 1800-luvuilta.

Nedre Fransbackan vuonna 1857 rakennettu ja 1920-luvulla jatkettu päärakennus pihapiireineen muodostaa erittäin hyvin säilyneen kokonaisuuden maisemallisesti kauniilla paikalla.

Perinteiset asuinrakennukset, pihapiirit ja talusrakennukset

Perinteinen asuinrakennus oli vuosisatojen ajan joko kaksitupainen tai sisälsi tuvan ja kaksi kamaria, joita erotti toisistaan eteinen. Eteinen saattoi ulottua talon läpi, tai sen perälle rakennettiin kamari. Rakennusta pidennettiin tarvittaessa. 1800-1900-luvun taitteessa yleistyi leveärunkoisempi rakennustyyppi.

Perinteinen satulakattomuoto sai rinnalleen taite- eli mansardikaton 1910-30-luvuilla. Sipoossa on runsaasti useita tälle ajalle tunnusomaisia, syvärunkoisia mansardikattoisia taloja.

Kuten muuallakin, maalaistaloihin on liittynyt ulkorakennuksia: karjasuojia, aittoja, riihiä, pajoja jne. Pihapiirin rakennusten sijoittelu on Sipoossa yleensä ollut vapaamuotoista, suljetuimmatkin säilyneet pihapiirit ovat luonteeltaan puoliavoimia.

Torpat

Torppia oli alettu perustaa kartanoiden toimesta 1600-luvulla tai jopa varhaisemmin. Granön saarella on 1500-luvulla ollut kolme torppaa. Saaristoon alettiin perustaa torppia 1700-luvulla.

Torppien lukumäärä jäi Sipoossa melko vähäiseksi. Vuonna 1918 hyväksytyn torpparilain mukaan torpparit saivat oikeuden lunastaa vuokramaitaan.

Kariluodon rannikotila, Träskby. Taustalla vanha päärakennus 1890-luvulta.

Kitössä sijaitsevan laivurisuvun tila avoimina säilyneine viljelyalueineen. Eri kiinteistöillä on useita 1800- ja 1900-luvuilta säilyneitä asuin- ja talousrakennuksia.

Sipoon ulkosaaristossa sijaitsevan torpan lamasalvottu talousrakennus, Krämaröarna.

Lamasalvottu navetta ja talousrakennus heinäullakolle johtavine siltoineen, Spjutsund.

Vanhan kantatilan pihapiiriin kuuluva talousrakennus, Herrala.

Näkyvällä paikalla sijaitseva, huolella viimeistelty talousrakennus, Västerskog. Vasemmalla näkyvän siiven julkisivut on muurattu kalkkihiekkatiilestä ja betonisokkeli on verhottu liuskekivilaatoilla.

Spjutsundissa sijaitsevan rannikkotilan päärakennus ja pihapiiri ovat säilyttäneet perinteisen ilmeensä.

Taitekattoinen asuinrakennus, jonka vanhin osa on 1900-luvun alusta, rakennusta on laajennettu ja uudistettu 1920-30-luvuilla.

Boxbergin päärakennus on pitkänomainen ulkosaariston asuinrakennus 1900-luvun alusta. Rakennuksessa on pidetty kotikoulua Eestiluodon lapsille.

Kråkön saaren torppa on perinteinen, matala, pitkänurkkainen, kaksihuoneinen hirsirakennus, johon on jälkikäteen lisätty kuisti.

Björkbergan entinen torppa, Gumbostrand.

Löparön kartanon entinen torppa. Yksitupainen eteiskamarilinen, lamasalvottu rakennus on saariston vanhimpia säilyneitä asuinrakennuksia.

1880-luvulla Haikon kartanon maille rakennettu cottage-tyyppinen pyöröhirsihuvila on myöhemmin siirretty Sipoon saaristoon.

Arkkitehti Gustaf Nyströmin suunnittelema cottage-tyyppinen saaristohuvila vuodelta 1895, oikealla laajennus 1920-luvulta.

Krouvari Karl Königin vuonna 1886 rakennuttama edustava, satulakattoinen, koristeellisella avokuistilla varustettu hirsihuvila, Löparö.

Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava uusrenessanssi-huvila 1890-luvulta Majholmenin saarella.

Huvilat

Saaristossa ja rannikolla on säilynyt niin 1800-luvun lopun kookkaita uusrenessanssihuiloita kuin 1910-1930-luvun tyyppillisiä myöhäisjugendin ja klassismin leimaamia huiloita. Palstoitushankkeiden yhteydessä syntyi muutamiiin saariin laajempia, samanlaisia huvilaryhmiä.

Arkkitehti August Nordbergin Sipoonlahden rannalle suunnittelema, avokuistilla ja parvekkeella varustettu, runsaasti koristeltu huvila vuodelta 1888.

Huvila Rospiggen, kalliolla kohoavan mansardikattoisen huvilan on rakennuttanut Sähköyhtiö Strömbergin perustaja, insinööri Gottfried Strömberg n. 1918.

"Villa Ersta", vuonna 1919 rakennettu satulakattoinen, aikansa arkkitehtuurivirtauksia edustava saaristohuvila.

Arkkitehti Oiva Kallion 1920-luvulla suunnittelema klassistinen saaristohuvila.

Arkkitehti Runar Eklundin 1920-luvun alussa suunnittelema, jyrkällä satulakattolla varustettu "Villa Hillebo", Mölandet.

Arkkitehti Malmkronan suunnittelema U-muotoinen, kaarevalla erkkerillä varustettu, modernistinen vapaa-ajan asuinrakennus vuodelta 1936, Kitö.

Arkkitehti Dag Englundin suunnittelema vapaa-ajan asunto, Granö.

Huvilan uimahuone, Löparö.

Saaristohuvilan laituriin liittyvä rantapaviljonki.

Arkkitehti Arhur Rudolf Gauffinin suunnittelema omaleimainen, aumakattoinen rantapaviljonki ja sauna vuodelta 1934.

Saaristohuvilan läpikuljettava uimahuone.

Saaristotilan rantavaja, Kitö.

Tyypillinen, rantaviivaan ulottuva venevaja leveine portteineen, Löparö.

Saariston ja rannikon elinkeino- ja asutushistoriaa edustavaan ympäristöön kuuluvat rantaviivalle sijoitetut venevajat ja verkkovajat. Huvilakulttuuriin kuuluvia uimahuoneita on säilynyt paikoin.

Saunojen rakentaminen yleistyi 1900-luvulla huvila-asutuksen rinnalla.

Entinen myymälärakennus, Spjutsund. Vuosina 1948-49 rakennettu modernistinen, aumakattoinen, rapattu rakennus on nykyisin asuinkäytössä.

Arkkitehti Nils-Henrik Sandellin 1960-luvulla suunnittelema, pilareiden kannattama vapaa-ajan asunto, Näset.

Puolitoistakerroksinen asuinrakennus 1950-luvulta, Hitä. Ajalle tunnusomaisia yksityiskohtia ovat kulmaikkuna ja vaakasuuntainen limilautaverhous.

Akateemikko Juha Leiviskän suunnittelema, rinteeseen kauniisti sovitettu polveileva asuinrakennus vuodelta 2004 edustaa nykyaikaista, korkeatasoista arkkitehtuuria.

1900-luvun modernismin arkkitehtuuria edustavat asuinrakennukset ja vapaa-ajan rakennukset

Sipoossa on jonkin verran 1930-luvun modernismin tai funktionalismin leimaaman asuntoarkkitehtuurin esimerkkejä, etenkin yhdenperheentaloja ja huviloita.

Jälleenrakennuskauden asuinrakennukset

Sotien jälkeisen jälleenrakennuskauden rakentaminen (1945-55) on runsaasti edustettuna maaseutukyläiden keskustoissa ja haja-asutusalueilla. Puutalo Oy:n tyyppirakennusten kaltaisia asuinrakennuksia ja vapaa-ajan asuntoja on paikoin säilynyt tunnusomaisine loivine satulakattoineen ja vaakalimilautaverhouksineen. Saaristoon rakennettiin 1950-luvulla useita rakennustaiteellisesti arvokkaita huviloita.

Uudempaa asuinarkkitehtuuria

Sisäsaaristossa ja rannikolla on muutamia, aikansa tunnettujen arkkitehtien, kuten Toivo Jäntin, Dag Englundin, Nils-Henrik Sandellin, Kristian Gullichsenin ja Juha Leiviskän suunnittelemaa vapaa-ajan asuntoja.

Tyypillinen, aikansa mallipiirustusten mukaan rakennettu entinen kyläkoulurakennus 1890-luvulta, Spjutsund.

Entinen Talman kansakoulu, osittain kaksikerroksinen, hirsirunkoinen koulurakennus 1910-luvulta, jossa nykyisin toimii Sipoon Koulumuseo.

Gumbostrandin koulu vuodelta 1919 on aikansa koulurakennusten hyvä edustaja.

Salparin koulu edustaa 1950-luvun satulakattoista, rapattua koulurakennustyyppiä. Opetustila- ja asuntosiivet on sovitettu rinteeseen kulmittain.

Koulurakennukset

1800-luvun loppupuolella alettiin rakentaa myös koulurakennuksia. Kouluissa noudatettiin tyyppiratkaisua ja vakiintunutta mitoitus. Mallipiirustusten mukaisia, 1890-luvun hirsirakenteisia, samankaltaisia rakennustyyppejä edustavat esimerkiksi Spjutsundin ja Massbyn entiset kansakoulut.

1950-luvulla rakennetut satulakattoiset, rapatut koulurakennukset ovat tunnusomainen piirre kyläkuvassa, kuten Salparin koulu.

Nikkilän koulukeskukseen kuuluva Kyrkoby Folkskola edustaa 1920-1930-luvun klassisismia. Arkkitehti L. E. Hansténin suunnittelemaa koulua laajennettiin arkkitehti Erik Kråkströmin suunnitelmien mukaan 1960-luvulla.

Skattåkersberg, Box, on itsenäisyyden ajan alussa rakennettu nuorisoseuratalo.

Byarsborgin yhdistystalo on syntynyt Spjutsundin ja Svartbäckin kylien yhteistoiminnan tuloksena.

Sipoon vanhin seurantaloksi rakennettu, Södra Sibbo ungdomsföreningin vuonna 1908 rakennuttama rakennus, johon alun perin kuului koristeellinen, kaksikerroksinen avokuisti ja parveke.

Hindsbyn kylätalo, Byagården on Bys-Martisin tilan entinen päärakennus, joka vuonna 1916 siirrettiin kylätontilta pikkukouluksi nykyiselle paikalleen.

Seurantalot

Sipoossa on lukuisia seurantaloiden esimerkkejä. Seurantalot ovat eri aikakausien arkkitehtuuria edustavia rakennuksia, joita pääosin nuorisoseurat ovat rakentaneet kokoontumistiloikseen. Myös vanhoja kansakouluja ja muita rakennuksia on muutettu seurantalokäyttöön. Nykyisin talot toimivat kylien kokoontumista ja tapahtumatiloina.

Perinteisen seurantaloon tunnusmerkki on suuri juhlasali, jossa on usein myös näyttämö.¹

Martinkylässä maisemallisesti näkyvällä paikalla sijaitseva suurehko seuratalo vuodelta 1936.

¹ <https://kotiseutuliitto.fi/seurantalot/>

Entinen rukoushuone, Träskby. Satulakattoinen, pystyrimavuorattu ja punamullattu rakennus on varustettu yläosastaan viistokulmaisilla, pieniruutuisilla ikkunoilla.

Sipoon uusi kirkko, arkkitehti Theodor Deckerin suunnittelema uusgoottilainen, punatiilinen pitkäkirkko vuodelta 1885.

Pohjois-Paippisen kyläkirkko, asunsa hyvin säilyttänyt, seudulle tyypillinen, hirsirunkoinen, pystyrimavuorattu rukoushuonerakennus 1900-luvun alkupuolelta

Boxissa näkyvällä paikalla sijaitseva rukoushuone 1900-luvun alusta. Korkealla lohkokivisokkelilla seisova pystyrimavuorattu rakennus viistokulmaisine ikkunoineen on seudulle tyypillinen.

Kirkolliset rakennukset, kappelit ja rukoushuoneet

Pyhän Sigfridin keskiaikaisen kirkon ja vuonna 1811 valmistuneen kellotapulin lisäksi Sipoon kirkkojen muodostamaan kulttuuriympäristökokonaisuuteen kuuluvat arkkitehti Theodor Deckerin suunnittelema uusgoottilainen pitkäkirkko vuodelta 1885 ja arkkitehti Hilding Ekelundin suunnittelema siunauskappeli, Valon kappeli vuodelta 1971.

Rukoushuoneita on 1900-luvun alkupuolella rakennettu sekä mantereelle että saaristoon. Rakennustyyppille tunnusomaisia ovat jyrkkä harjakatto, punaiseksi maalatut julkisivut ja usein uusgoottilaiseen kirkkoarkkitehtuuriin viittaavat, yläosaltaan viistetyt, korkeat ikkunat. Osa rukoushuoneista on myöhemmin muutettu asunnoiksi.

Nikkilässä Sipoon keskiaikaisen kirkon lähetyvillä sijaitseva, arkkitehti Hilding Ekelundin suunnittelema siunauskappeli vuodelta 1971.

Itäinen jokipuisto, myöhäisjugendia edustava entinen sairaalapaviljonki.

Itäinen jokipuisto, avoimilla oleskeluparvekkeilla varustettu entinen sairaalapaviljonki.

Entinen Päivölän lastenkoti, kaksikerroksinen, rapattu rakennus 1940-luvun lopulta, joka lastenkotitoiminnan loputtua on muutettu yksityisasunnoksi.

Arkkitehtitoimisto Kaisa Harjanne ja Maija Suurlan suunnittelema, entisen Pelastusarmeijan nuorisokeskuksen sauna- ja uima-allasrakennus vuodelta 1969.

Laitosrakennukset

Nikkilän puistomainen, entinen mielisairaala-alue muodostaa laajan, yhtenäisen kokonaisuuden, joka on saanut uuden käyttötarkoituksen asuina-alueena. Mielisairaalan perusti Helsingin kaupunki 1910-luvulla ja suunnittelusta vastasi alun perin arkkitehti E.A. Kranck. Alueen puutarhasuunnittelusta vastasi 1930- ja 1940-luvuilla mm. puutarha-arkkitehti Paul Olsson.

Nikkilän laitospuiston jäsentely kuvastaa sairaalarakentamisen suunnitteluperiaatteita paviljonkisairaaloitten rakentamisen varhaisvaiheesta alkaen. Sairaalaan on kuulunut lähes viisikymmentä laitospuistoa, joista varhaisimmat rakennukset edustavat myöhäisjugendin arkkitehtuuria, kun taas myöhemmissä 1930-1960-lukujen rakennuksissa näkyy mm. funktionalismin piirteitä.

Sairaalatoiminnan loputtua vuonna 1999, rakennuksia on muutettu pääosin asuinkäyttöön ja alue on nimetty Itäiseksi Jokipuistoksi.

Västerskogin alueella on säilynyt useita, nykyisin yksityisomistuksessa olevia rakennuksia, jotka on alun perin rakennettu laitospuistoon. Näitä ovat entinen Päivölän lastenkoti 1940-luvulta, Ahtilan entisen toimilassairaalan päärakennus 1940-luvulta sekä entinen Pelastusarmeijan nuorisokeskus 1960-luvulta. Arkkitehtitoimisto Kaisa Harjanne ja Maija Suurlan suunnitteleman nuorisokeskuksen rakennukset muodostavat julkisivujen osalta pääosin alkuperäisessä asussa säilyneen, maisemallisesti ja arkkitehtonisesti tasapainoisen kokonaisuuden.

Gumbostrandissa, Aspnäsins mansardikattoisessa rakennuksessa toimi Fransmanin kauppa 1800-luvun lopusta vuoteen 1962 saakka.

Entinen Paipis Centralbod, modernistinen myymälärakennus vuodelta 1951.

1930-luvulla valmistunut 1½-kerroksinen, poikkipäädyllinen rakennus, entinen Nymansin lanthandel (1934-1971), Hindsby.

Boxin risteysalueella näkyvästi sijaitseva, alkuperäiset piirteensä hyvin säilyttänyt satulakattoinen, entinen liikerakennus 1950-luvulta.

Kaupan rakennuksia

1800-luvulla kyliin ilmestyi kokonaan uusia rakennustyyppisiä, kuten meijereitä ja kauppapuoteja, kun taas saariston kaupat eivät ulkoisesti erottuneet asuinrakennuksista tai pihapiirin talousrakennuksista.

1900-luvun alkupuolella rakennetuista, ominaispiirteiltään edelleen tunnistettavista myymälärakennuksista monet on muutettu asuinkäyttöön.

Vuonna 1929 rakennettu "Kanala", rannikon teollisuushistorian muistumana säilynyt rakennus, johon Kommandiittiyhtiö K. Hartwall siirsi tuotantonsa vuonna 1942.

Lival Oy:n toimisto- ja tehdasrakennusryhmä 1900-luvun viimeisiltä vuosikymmeniltä sijaitsee Suursuon alueen länsiosassa.

Kalkkirannan teollisuusympäristön historia ulottuu 1500-luvulle. Nykyinen kaivos- ja tehdasalue on rakentunut 1930-luvulta alkaen.

Granholmenin saarella sijaitseva pientelakka on edelleen toiminnassa. Rakennukset muodostavat elävää saaristolaiselinkeino edustavan, yhtenäisen kokonaisuuden.

Teollisen tuotannon rakennettu ympäristö

Varhainen teollisuus käsitti lähinnä pieniä myllyjä, joita rakennettiin jokien virtapaikkoihin eri pitäjiin. Historiallisista myllypaikoista ovat jäljellä Brobölen myllynrauniot. Koskiin sijoitettiin 1700-luvulta alkaen myös sahoja ja vanuttamoita. Granön saarella on 1700-luvulla ja 1800-luvun alussa toiminut tiiliruukki. Saari kuului Östersundomin kartanoon, joka vuonna 1754 perusti kaksi tiilenpolttimoa, joiden tiilet toimitettiin Suomenlinnan rakennustöihin.

Kartanoiden yhteyteen perustetuista, myöhemmin lopetetuista tuotantolaitoksista voidaan mainita mm. Eriksnäsin kartanon saha ja tiiliruukki, Löparön kartanon salpietarikeittämö, Kaunissaarella toiminut saha ja Söderkullan kartanon raamisaha, puusepänverstas ja kattotiilitehdas.

Kalkkirannan historiallinen teollisuusmiljöö sijaitsee meren rannalla Sipoon kaakkoisosassa. Kalkkikiveä on kaivettu alueella jo 1500-luvulla. Suuressa mittakaavassa kalkkia alettiin kaivaa Suomenlinnan linnoitustöiden myötä 1700-luvun puolivälissä. Kalkkia kaivettiin ja poltettiin tuolloin kruunun laskuun. Kaivos-toiminta alkoi uudelleen suurteollisena toimintana vuoden 1933 jälkeen, kun Lohja Oy hankki alueen omistukseensa. Tehtaalle johtava maantie valmistui vuonna 1938.

Venetelakat

Rannikolle ominaista rakennustypologiaa satulakattoisine halleineen edustavat veneveistämöt, joista on säilynyt, edelleen toiminnassa olevia esimerkkejä Simsälön saarella.

Vapaapalokunnan talo, Gumbostrand.

Kallbäckin vapaapalokunnan tornillinen rakennus 1950-luvun lopulta on tiemaisemassa näkyvällä paikalla sijaitseva paikallinen maamerkki.

Immersbyn VPK:n talossa näkyvät rakennustyyppille tunnusomaiset piirteet; korkea kapea letkutorni, autotallin ovet ja punainen väri.

Vapaan palokunnan rakennukset

Lukuisia vapaan palokunnan rakennuksia tunnusomaisine torneineen on rakennettu sekä kyliin että saaristoon.

Immersbyn 1950-luvulla rakennetussa ja 1960-luvulla laajennetussa VPK:n talossa toistuvat rakennustyyppille tunnusomaiset piirteet; korkea kapea letkutorni, tien suuntaan avautuvat autotallin ovet sekä punainen väri.

Muuntajat

Sähköjakeluverkon varhaiset, tornimaiset muuntarakennukset ovat usein saaneet viimeistellyn arkkitehtonisen ulkoasun. Tästä rakennustyyppistä on Sipoossa säilynyt muutama esimerkki.

Brobörentien muuntajan ulkoasu porraspäättyaiheineen ja holvattuine portteineen tavoittelee monumentaalisuutta.

1930-luvulta säilynyt entinen huoltoasema, Paipinen.

Norrkullan kartanon tilakeskuksen kookkaat puistopuut korostavat päärakennuksen arvoasemaa avoimessa viljelymaisemassa. Vasemmalla komea kavinavetta.

Söderkullan kartanon päärakennuksen ja makasiinin ympäristössä on kaunis puistoalue nurmikkoineen ja vanhoine lehtipuineen.

Hiltan kartanon puisto ulottuu Sipoonlahden rantaan saakka.

Nikkilän entisen mielisairaalan puistomainen piha-alue.

5.6 Puutarhakulttuuri

Sipoossa puutarhaviljely on pääosin ollut pienimuotoista. Vain kartanoilla, suurimmilla talonpoikaistiloilla ja yksittäisillä kesähuviloilla on ollut pihapiiriä laajempia puutarhoja ennen 1930-lukua. Myös pienet keittiöpuutarhat, kukkapenkit sekä muutamat hedelmäpuut asuintalojen lähellä ovat olleet tavallisia. Kartanoiden puutarha- ja puistokulttuuria edustavat mm. erityisen tunnetut Eriksnäsän ja Söderkullan kartanopuistot, mutta myös esimerkiksi Norrkullan kartanon puutarha, jonka tammikujanne, pihdat ja jalopuut kuuluvat 1900-luvun vaihteen tunnusomaisiin piirteisiin.

Mölandet-saaren huviloiden yhteydessä on säilynyt piirteitä puutarha-arkkitehti Paul Olssonin 1920-1930-luvuilla suunnittelemissa puutarhoista.

Maisemassa näkyvät merkittävänä piirteenä myös vanhat pihapuut, erityisen vaikuttavina Sipoossa vanhat, tuuheat pihakuuset. Kuusi on jopa saaristossa tavallinen pihapuu. Kaikkia tavallisia metsäpuita on hoidettu pihapuina. Istutetuista pihapuista metsälehmukset, saarnet ja tammet ovat tavallisimpia Sipoossa.¹

¹ Rosengren 2006.

Monipuolinen, rehevä huvilapuutarha Löparön kanavan rannalla.

Entisen torpan ympäristö suurine lehtipuineen, Löparö.

Oskar von Nandelstadin alun perin 1910-luvulla rakennuttaman saaristohuvilan muotopuutarhasta on säilynyt erikoisia kivipäällysteisiä betonirakenteita ja pengerryksiä.

Saman puutarhan terassin kaidepilarit ja uurnat edustavat 1910-1930-luvun huvilapuutarhoissa suosittuja yksityiskohtia.

Kartanoiden ja suurten maatilojen tunnusmerkkinä on usein tilakeskukseen johtava tammi-, lehmus- tai vaahterakujanne.

Kommandiittiyhtiö K. Hartwallin tuotanto- ja asuinrakennusten huolella hoidettu puistomainen ympäristö leikattuine pensasaitoineen.

6 SIPOON KULTTUURIYMPÄRISTÖ JA RAKENNUSPERINTÖ - VAALITTAVAT OMINAISPIIRTEET, ARVOT JA SUOJELUSUOSITUKSET

Selvityksen tulokset

Selvityksen tulos osoittaa, että rakennuskannan ja rakennetun ympäristön muutokset viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana ovat haja-asutusalueilla sekä saariston ja rannikon alueella jääneet varsin vähäisiksi. Merkittävimmät muutokset ovat kohdistuneet kahden taajaman Nikkilän ja Söderkullan ympäristöihin.

Vuoden 2006 inventoinnissa paikannetut kulttuuriympäristön arvokkaat rakennukset ja alueet ovat säilyneet joitain poikkeuksia lukuun ottamatta. Toisinaan ovat rakennukset korjausten ja muutostöiden seurauksena ilmeeltään muuttuneet ja toisinaan on

tyhjilleen tai muutoin ylläpitoa vaille jääneiden rakennusten kunto selvästi huonontunut. Uusia, ennen tuntemattomia kohteita on löytynyt melko vähän.

Kahdenkymmenen vuoden tuoma lisä rakennuskannan ikään on nostanut kulttuuriympäristön hyvin säilyneiden kohteiden ja aluekokonaisuuksien arvoa entisestään ja toisaalla tuonut arvokkaiden kohteiden joukkoon myös jonkin verran uusia nuorempia kohteita. Selvityksessä on paikannettu 128 aluekohdetta joista 27 aluetta on arvotettu luokkaan 1, 92 aluetta luokkaan 2 ja 9 aluetta luokkaan 3. Selvityksessä on paikannettu noin 1 100 rakennuskohdetta.

6.1 Arvoluokka ja suojelusuositus, alueet

Lähtökohdat

Tämän selvityksen tuloksena on määritelty paikallisesti arvokkaat ja vaalittavat kulttuuriympäristön kokonaisuudet. Useilla näistä alueista on myös Museoviraston inventointien mukaista valtakunnallista arvoa tai maakuntakaavassa määriteltyä maakunnallista arvoa. Lisäksi on nostettu esiin arvokkaita alueita, joilla katsotaan olevan mahdollista maakunnallista tai valtakunnallista arvoa. Nämä alueet tulisi ottaa tarkasteluun tulevaisuudessa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen päivityksissä.

Alueiden rajaukset ja arvotus perustuvat vuoden 2006 selvityksen tuloksiin ja tämän selvitystyön yhteydessä havaittuihin tarkistustarpeisiin. Lisäksi on lähtökohtina tarkasteltu myös myöhempien inventointien ja arvotusten tuloksia. Muutoksena edelliseen vuoden 2006 laajaan selvitykseen on aluekokonaisuuksia tarkasteltu kulttuuriympäristöinä, jolloin aiempaa suuremmalla painolla on otettu huomioon myös rakennettu kulttuuriympäristö. Aiempi selvitys painottui maisemallisiin piirteisiin. Lisäksi on mm. metsänreunat aiempaa tarkemmin otettu huomioon tärkeinä maisemaa rajaavina alueen osina.

Valtakunnalliset rajaukset on tarkistettu edellisen kerran vuonna 2009 (RKY 2009), ja maakunnalliset rajaukset vuonna 2023 vahvistetun Uusimaa-kaavan 2025 myötä. Valtakunnallisten ja maakunnallisten inventointien mukaiset uudet, aiemmasta hieman muuttuneet aluemäärytykset on otettu huomioon etenkin alueiden arvoluokituksessa. Rajauksia on myös näillä alueilla tarpeen mukaan tarkistettu tämän selvityksen mukaisessa tarkemmassa mittakaavassa.

Sipoon tunnistettavia merkittäviä kulttuuriympäristökokonaisuuksia ovat

- tiiviisti rakennettu vanha kylämäki tai ryhmäkylä siihen liittyvine viljelyaukeineen, johon sisältyy kantatilojen tilakeskuksia sekä maaseudun muuta perinteistä asutusta, kuten torppia ja mäkitupia, sekä kouluja, seurantalaja, kyläkauppoja jne.
- vanhojen kirkkojen ympäristö
- arvokas vanha laitosympäristö
- 1900-luvun alun taajamakorttelit

- laaja viljelyaukea, jonka varressa metsän reunalla ja metsäsaarekkeissa on kylätien varteen sijoitettavaa kylämäisen tiivistä vanhempaa asutusta ja maatiloja
- maisemaa hallitseva metsien rajaama jokilaakso vanhoine viljelyaukeineen ja asutuksineen
- maisemalliseen kokonaisuuteen liittyvä vanha kylätie
- laajaa maisemaa hallitseva kartanon tilakeskus rakennuksineen, puutarhoineen ja pihapiireineen, sekä maisemalliseen kokonaisuuteen liittyvä vanha kylätie, viljelyaukea, jokilaakso tai muu vesistö
- merenlahti tai muu ranta-alue, johon liittyy rannikkoalueen kulttuurihistoriaa ja perinteistä rakentamista edustavia rakennusryhmiä, höyrylaivareittien huvila-asutusta, ranta- ja laiturirakenteita, niitty- ja peltoaukeita sekä maisemallisesti merkittävää puustoa
- saaristolaistilojen muodostama arvokas kokonaisuus asuin- ja talousrakennuksineen, viljelyaukioineen ja rantavajoineen
- saariston tai rannikon huvila-asutuksen muodostama arvokas kokonaisuus puutarhoineen tai puistomaisesti hoidettuine ympäristöineen
- saariston loma-asutuskokonaisuus
- maisemallisen ja kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden muodostama teollisuusympäristö, johon liittyytuotantorakennuksia ja työntekijöiden asuinalue
- Sipoon rannikon tunnusomainen kyläasutus, johon asuinrakennusten ohella sisältyy esimerkiksi koulu, yhdistysrakennus, kyläkauppa ja pienimuotoista satamatoimintaa

Erityinen rakennetun kulttuuriympäristöjen kokonaisuus, arvoluokka 1 (KY)

KY-merkinnällä on osoitettu manneralueen rakennetun kulttuuriympäristön alueet, joilla rakennukset ja lähiympäristö muodostavat erityisen arvokkaan kokonaisuuden. Näitä ovat mm. tiiviisti rakennetut vanhat

ryhmäkylät ja kylämäet, kartanoalueet puutarhoineen sekä 1900-luvun alun taajamakorttelit ja erityiset laitosympäristöt puistomaisine pihoineen. Alueet sisältyvät usein myös laajempaan, esimerkiksi laajoja viljelyaukeita sisältävään kulttuuriympäristökokonaisuuteen.

Kulttuuriympäristöjen arvoluokat

Kulttuuriympäristön arvokkaat alueet on luokiteltu kolmeen arvoluokkaan.

Lisäksi on alueet luokiteltu muutosherkkyiden perusteella, jota tarkemmin on kuvattu kappaleessa 6.3.

Arvoluokka 1

Luokkaan sisältyvät Sipoon arvokkaimmat hyvin säilyneet kulttuuriympäristöt, joilla on erityistä maisemallista, kylä- tai kaupunkikuvallista sekä kulttuurihistoriallista arvoa ja jolla sijaitsee myös rakennushistoriallisesti erityisen arvokasta rakennuskantaa. Näillä alueilla on yleensä myös erittäin korkea muutosherkkyys (A).

Tähän ryhmään sisältyvät

- Sipoon kaikki valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöalueet (RKY 2009)
- Sipoonjokilaakson laajat maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöalueet
- Kulttuuriympäristön erityisen arvokkaat kokonaisuudet, joilla katsotaan olevan myös mahdollista maakunnallista tai valtakunnallista arvoa. Alueet tulisi ottaa tarkasteluun tulevaisuudessa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen päivityksissä.

Arvoluokka 2

Luokkaan sisältyvät paikallisesti arvokkaat hyvin säilyneet kulttuuriympäristöt, joilla on maisemallista/ kylä- tai kaupunkikuvallista sekä kulttuurihistoriallista arvoa ja jolla sijaitsee myös rakennushistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa. Näillä alueilla on yleensä myös korkea muutosherkkyys (B).

Arvoluokka 3

Luokkaan sisältyvät paikallisesti arvokkaat, ilmeltään jossain määrin muuttuneet kulttuuriympäristöt,

joilla on maisemallista, kylä- tai kaupunkikuvallista sekä kulttuurihistoriallista arvoa sekä maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat vanhat viljelyaukeat, joihin ei liity rakennushistoriallisesti merkittävää rakennuskantaa.

Näillä alueilla on yleensä kohtalainen muutosherkkyys (C).

6.2 Arvoluokka ja suojelusuositus, rakennuskohteet (rakennus/ rakennusryhmä)

Lähtökohdat

Tämän selvityksen tuloksena on määritelty ja samalla tarkasteltu uudelleen aiempien inventointien arvoluokat ja suojelusuositukset.

Arvotukseen sisältyvät myös aiemmissa osayleiskaavoissa, asema- ja rantakaavoissa suojellut rakennukset ja rakennusryhmät. Tarvittaessa on näiden arvotusta tarkistettu. Merkittävästi muuttuneet tai purettu kohteet on jätetty pois. Tämä yleiskaavatasoinen inventointi eroaa tarkemman kaavatasoinen merkintätavasta mm siinä, että samaan pihapiiriin kuuluvat rakennukset on osoitettu yhteisellä suojelusuositusmerkinnällä, kun taas tarkemmassa kaavassa on toisinaan osoitettu suojelu rakennuskohtaisin merkinnöin.

Arvoluokka 1 / suojelusuositus

Arvoluokkaan 1 on sisällytetty sellaiset rakennuskohteet, jotka on perusteltua suojella rakennus-/maankäyttölainsäädännön turvin, koska niillä on erityiset tunnistettavat ja vaalittavat arvot

Erityinen maisemallinen tai kyläkuullinen arvo, kuten

- Alkuperäiseltä ilmeeltään hyvin säilyneet kartanoiden ja maatilojen asuin- ja talousrakennusryhmät pihapiireineen, joiden ympäristö on maatalouden leimaamaa kulttuurimaisemaa
- Avoimessa viljelymaisemassa tai kylätien maisemassa näkyvästi sijoittuvat, alueen kulttuurihistoriaa ja perinteistä rakentamista edustavat rakennukset ja rakennusryhmät
- Rantamaisemaan näkyvästi sijoittuvat, alueen kulttuurihistoriaa ja perinteistä rakentamista edustavat rakennukset ja rakennusryhmät, kuten rannikkoelinkoiniin liittyvät rakennukset sekä höyrylaivareittien huvila-asutuksen edustavat esimerkit
- Saariston perinteinen rakentaminen, joka on sijoittunut maastoa, tuulisuutta ja viljelykelpoista maata huomioon ottaen.

Erityinen kulttuurihistoriallinen arvo ja todistusvoima, kuten

- Kartanokulttuuria edustavat asuin- ja talousrakennusryhmät pihapiireineen

- Kylien kantatilojen asuin- ja talousrakennukset pihapiireineen, jotka ilmentävät vuosisatoja jatkunutta maanviljelykulttuuria ja joiden ominaispiirteet ovat hyvin säilyneet
- Maatalouteen liittyvät muut asuin- ja talousrakennukset pihapiireineen, jotka ilmentävät pitkään jatkunutta viljelykulttuuria ja joiden ominaispiirteet ovat hyvin säilyneet
- Alueelle tunnusomaiset, ilmeeltään hyvin säilyneet vanhemmat yhteisöjen rakennukset, koulut, rukoushuoneet ja seuratalot
- Saariston höyrylaivareittien 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun huvila-asutus
- Saariston perinteisiä elinkeinoja edustavat torpat ja saaristolaistilat

Erityinen rakennushistoriallinen arvo ja merkittävyys, kuten

- Kartanoiden ja maatilojen 1700-1800-luvuilla ja 1900-luvun alkupuolella rakennetut, alkuperäiseltä ilmeeltään hyvin säilyneet päärakennukset ja talousrakennukset
- Pihapiiriä leimaavat, alueelle tunnusomaiset perinteiset luhti- ja hirsiaitat
- Hyvin säilyneet asuinrakennukset talousrakennuksineen, jotka edustavat maaseudun tyyppillistä rakennusperinnettä kuten torpat, mäkituvat yms.
- Toista maailmansotaa edeltävältä ajalta säilyneet rakennukset, jotka ilmentävät rakennusajalleen ominaista huvila- ja loma-asunto- tai omakotiarkkitehtuuria ja joiden ominaispiirteet ovat hyvin säilyneet laajennuksista ja muutoksista huolimatta
- Kohteet, jotka arkkitehtuurinsa puolesta ovat erityisen huomionarvoisia, esimerkiksi tunnetun arkkitehdin tuotantoa hyvin edustavat rakennukset
- Saariston rakennustaiteellisesti arvokkaat huvilat ja loma-asunnot
- Perinteiset saaristolaistilat ja torpat talousrakennuksineen ja venevajoineen

Arvoluokka 2 / suojelusuositus

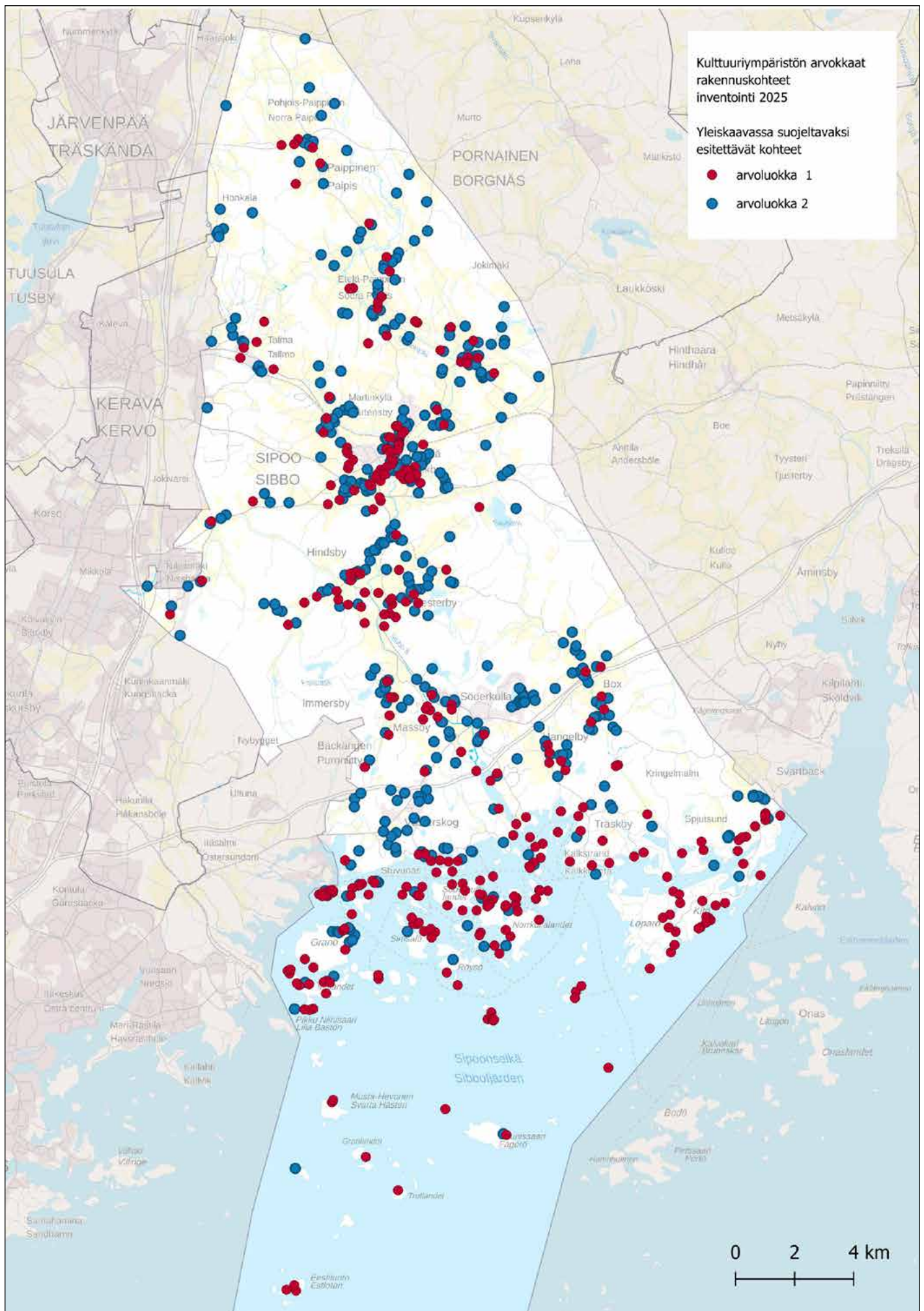
Arvoluokkaan 2 on inventoinnin perusteella luokiteltu sellaiset rakennuskohteet, joiden säilyttäminen on perusteltua, koska kohteilla on tunnistettavat arvot, esimerkiksi

Maisemallinen tai kyläkuullinen arvo, kuten

- Melko hyvin säilyneet maatilojen asuin- ja talousrakennusryhmät, joiden ympäristö on maatalouden leimaamaa kulttuurimaisemaa
- Kylätien maisemaan näkyvästi sijoittuvat, alueen kulttuurihistoriaa ja perinteistä rakentamista edustavat, melko hyvin säilyneet rakennukset ja rakennusryhmät
- Ranta- tai saaristomaisemaan näkyvästi sijoittuvat, alueen kulttuurihistoriaa ja perinteistä rakentamista edustavat, melko hyvin säilyneet rakennukset ja rakennusryhmät

Kulttuurihistoriallinen arvo, kuten

- Alueen asutuksen tai loma-asutuksen historiaa ilmentävät kohteet, joiden alkuperäiset ominaispiirteet ovat edelleen tunnistettavissa
- Maatalouden elinkeinoihin ja kyläkulttuuriin liittyvät kohteet, joiden säilyttäminen aluekokonaisuuden kannalta on toivottavaa
- 1910- 1930-luvulla tapahtuneen palstoitustoiminnan yhteydessä syntynyt, ajallisesti yhtenäinen saariston huvila-asutus
- Sodanjälkeisen ajan tunnusomaista lomarakentamista edustavat kohteet
- Merellisen elinkeinotoiminnan leimaamat saaristolaitilat
- Maatilojen 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alkupuolella rakennetut päärakennukset ja talousrakennukset, joiden ominaispiirteet ovat korjausten ja laajennusten jälkeen edelleen tunnistettavissa
- Muut kohteet, jotka ovat rakennusajalleen tunnusomaisia tai arkkitehtuuriltaan huomion arvoisia ja joiden alkuperäiset ominaispiirteet ovat hyvin tunnistettavissa myöhemmistä muutoksista huolimatta

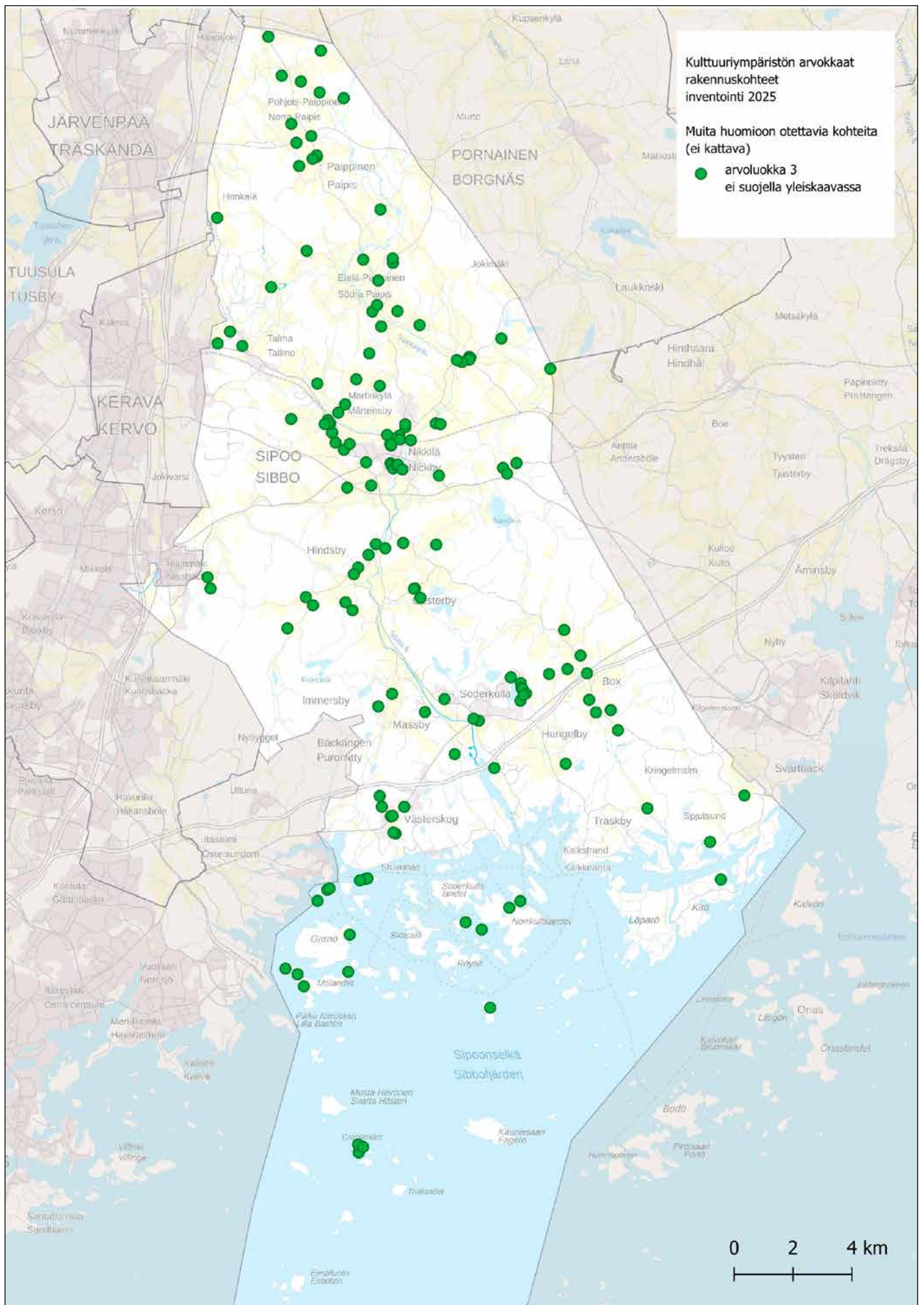
Arvoluokka 3

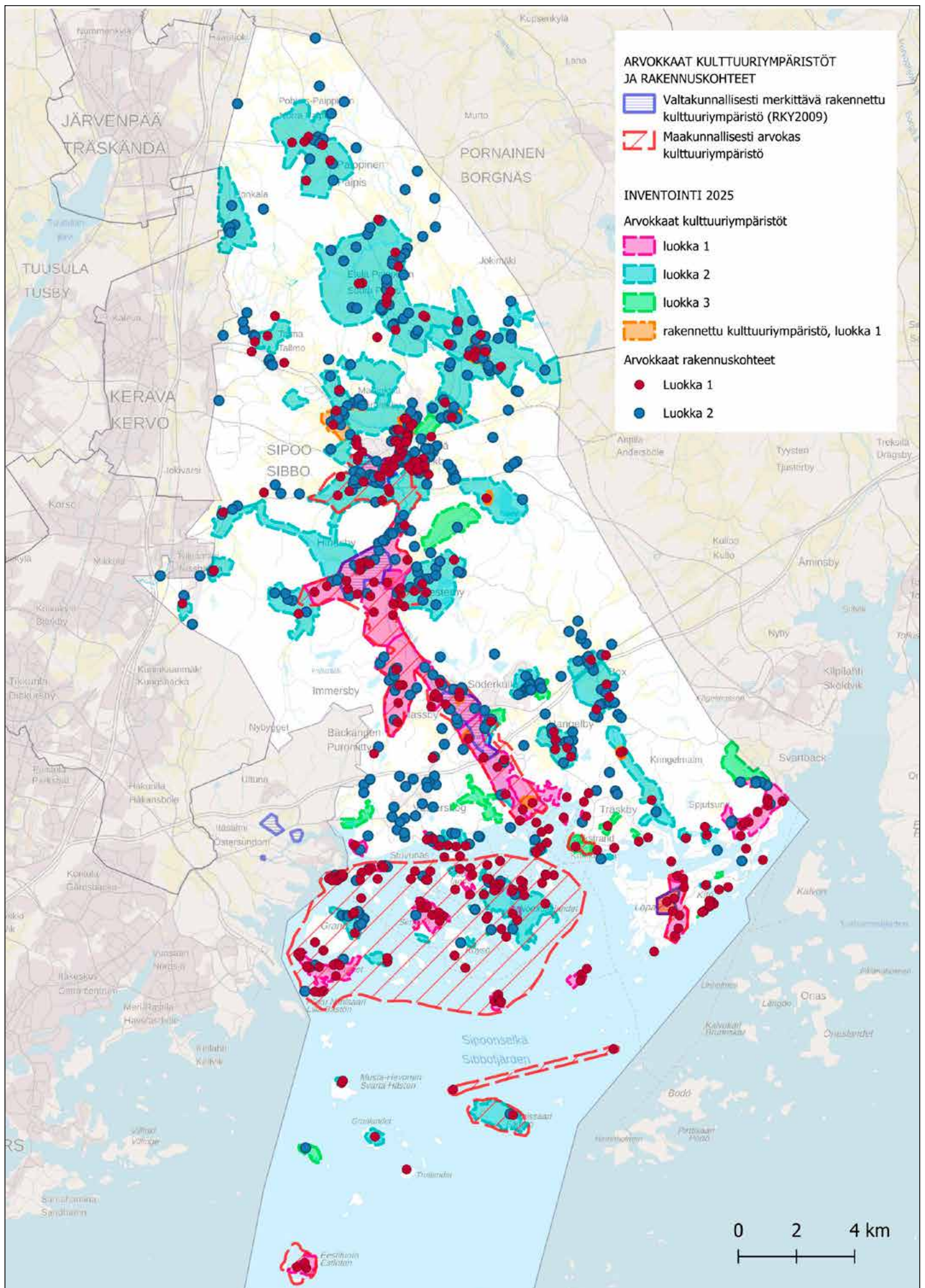
Arvoluokkaan 3 on luokiteltu sellaiset kulttuuriympäristön rakennuskohteet, joiden inventoinnin perusteella voidaan olettaa sisältävän tarkastelualueen kulttuurihistorian, rakennushistorian tai maisemakuvan kannalta huomionarvoisia piirteitä.

Arvoluokkaan sisältyvät sellaiset kulttuuriympäristön kohteet, joilla inventoinnin perusteella on merkitystä tarkastelualueen kulttuurihistorian, rakennushistorian tai maisemakuvan kannalta, mutta joiden kaavalliselle suojelulle ei ole erityisiä perusteita.

Niissä tapahtuvat korjaus- ja muutostoimenpiteet on kuitenkin aina syytä suorittaa kulttuuriympäristöön sopeuttavalla tavalla ja ottaen huomioon rakennuksen alkuperäiset ominaispiirteet.

Kohteita ei ole kattavasti esitetty kohdekartalla koska näiden kohteiden osalta inventointi ei ole sisältynyt tämän selvityksen tehtävään.

6.3 Herkkyystarkastelu - periaatteet ja suositukset

Muutosherkkyys

Muutosherkkyystarkastelua käytetään nykyään osana rakennetun ympäristön suunnitteluprosessia. Muutosherkkyydellä pyritään esimerkiksi kuvaamaan missä määrin arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi luokiteltu alue "sietää" muutoksia ilman että sen keskeiset arvot vaarantuvat.

Tässä selvityksessä tarkastellut alueet on muutosherkkyuden perusteella jaettu kolmeen luokkaan, joiden tarkempi sisältö on kuvattu alla. Selvityksessä käytetty luokitus on tarkoitettu yleiskaavatasoisen suunnittelun työvälineeksi. Muutokset edellyttävät kuitenkin aina aluekohtaista tarkempaa tarkastelua ja vaikutusten arviointia erityisesti kyläkuvallisten, maisemallisten ja muiden arvojen kannalta. Muutosten vaikutusta tulee lisäksi tarkastella suhteessa aluerajauksen ulkopuolella olevaan kyläympäristöön sekä maisemakuvaan. Rakennetun kulttuuriympäristön ohella tulee alueiden kokonaisvaltaista muutosherkkyttä arvioitaessa ottaa huomioon myös alueen muut suojeluarvot, kuten arkeologinen kulttuuriperintö ja luontoarvot.

Seuraavassa esitetään kutakin herkkyysluokkaa koskevia selventäviä periaatteita sekä suosituksia kulttuuriympäristön muutosten hallittuun ohjaukseen, joiden tavoitteena on tukea alueiden sisältämää, Sipoon kunnan identiteettiä vahvistavaa kehittämispotentiaalia.

LUOKKA A

Erittäin korkea muutosherkkyys

Kylän tai asutuksen rakenne, kulkuväylien rajausta, arvokas rakennusperintö, istutukset ja pihat, rannikon ja saariston satamat ja rantalaiturit, saaristomaisema tai luonnonelementit muodostavat tunnusomaisen kokonaisuuden, jossa monilla osatekijöillä on alueen arvons säilymisen kannalta tärkeä merkitys.

Muutoksensietokyky ja kehittämispotentiaali

Luonteeltaan ylläpitävät ja vähäiset, nykyistä kylä-/taajamarakennetta tai ympäristökokonaisuutta ja maisemakuvaa noudattavat, ympäristöön erityisellä huolella sovitettut ja sen ominaispiirteitä tukevat muutokset ovat mahdollisia.

Suositukset

Alueen rakentamista ja muutoksia ohjataan yksityiskohtaisten rakennus- ja korjaustapaohjeiden avulla, suunnittelutehtävä luokitellaan erittäin vaativaksi ja museoviranomainen osallistuu suunnittelun ohjaukseen.

Immersbyn läntiset kylämäet. Kantatilojen rakennukset muodostavat tiiviin kokonaisuuden. Kuva Kari Mikkonen.

Joensuun kartanon tilakeskus.

Gumbostrandin kylämäinen rannikkoasutus. Kuva Kari Mikkonen, Paikkatietokonsultit Oy.

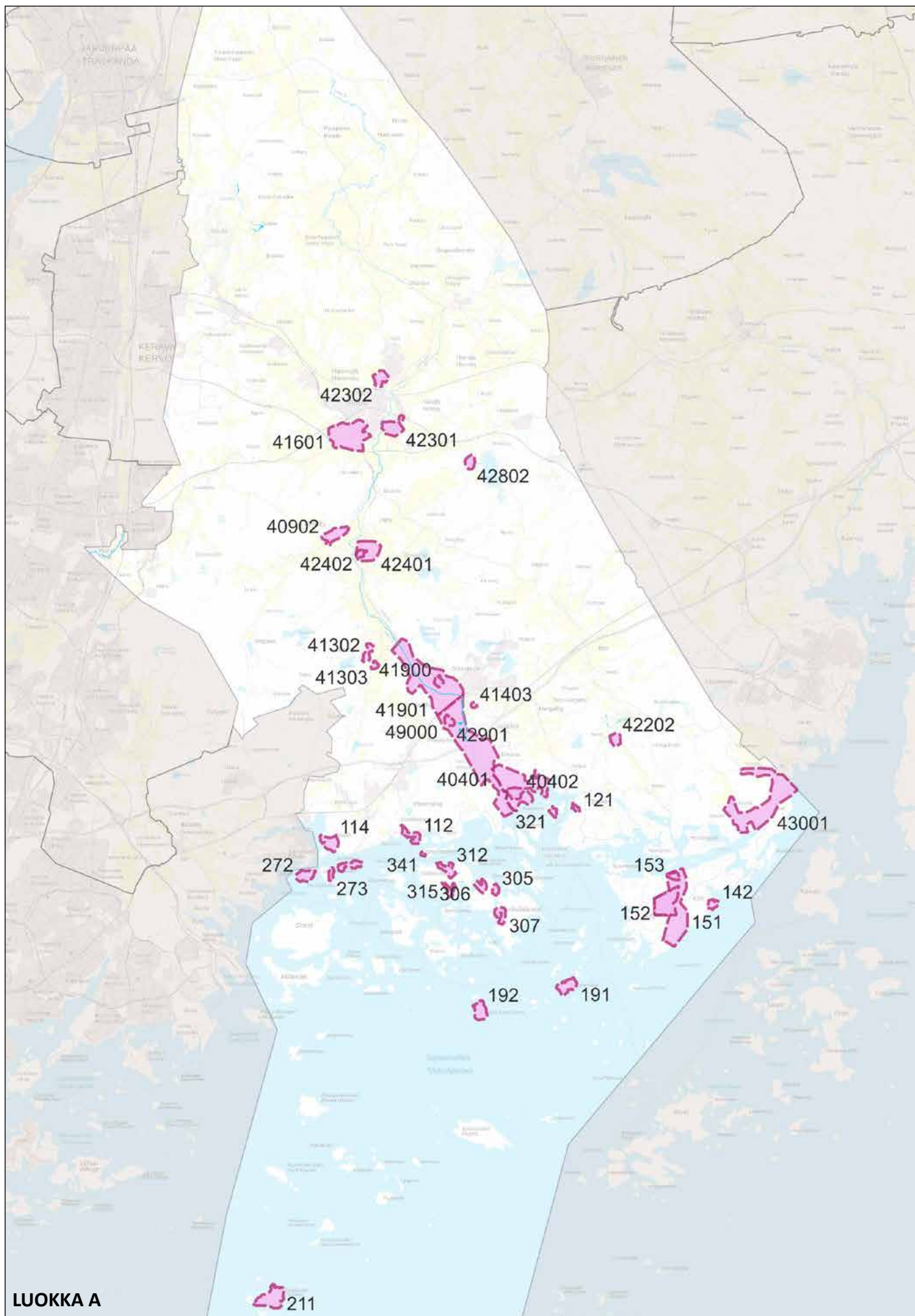
Spjutsundin kyläasutus ja viljelymaisema.

Hindsbyn kylä, jokilaakson avoin viljelymaisema. Kuva Kari Mikkonen, Paikkatietokonsultit Oy.

Hindsbyn kyläasutus. Kuva Kari Mikkonen, Paikkatietokonsultit Oy.

LUOKKA A Erittäin korkea muutosherkkyys**Kulttuuriympäristöalueet**

112	Gumbostrand	Kylämäinen rannikkoasutus
114	Majviken-Svartviken	Huvila-, torppa- ja puutarhakokonaisuus
121	Kariluodon tila	Rannikkotila
142	Svartviken och Svartviksudden	Saaristolais- ja huvila-asutus
151	Löparön salmen kulttuurimaisema	Kartanoympäristö, saaristo- ja loma-asutus
152	Löparön kartano	Kartano viljelyaukioineen ja torppineen
153	Talludden (Lindudden)	Saariston huvila-asutus
191	Skyttenskär	Höyrylaivareittien huvila-asutus, saaristolais- ja loma-asutus
192	Stora Korpholmen	Höyrylaivareittien huvila-asutus ja saaristolaisasutus
211	Eestiluoto (Estlotan)	Ulkosaariston saaristolaisasutus
271	Katriholmen	Höyrylaivareittien huvila-asutus ja lomakotialue
272	Mågsholmen	Höyrylaivareittien huvila-asutus
273	Stora Bergholmen huvilat	Höyrylaivareittien huvila-asutus
305	Träskviken	Saaristolaisasutus
306	Simosvikenin huvilat, Norrkullalandet	Höyrylaivareittien kesähuvila-asutus
307	Störjevikenin huvilat, Norrkullalandet	Höyrylaivareittien kesähuvila-asutus
312	Dyvikenin huvila-asutus	Höyrylaivareittien kesähuvila-asutus
315	Söderbacka ja Bruksängen	Saaristolaisasutus
321	Majholmenin huvila	Vanhan huvilan ympäristökokonaisuus
341	Bläsudd	Höyrylaivareittien huvila-asutus
331	Huvila Brobergs, Torstenholm	Höyrylaivareittien huvila-asutus
40401	Eriksnäsin kartanomaisema	Kartanoympäristö
40402	Eriksnäsin kartano	Kartanon tilakeskus, asuin- ja talousrakennukset
40902	Hindsbyn kyläasutus ja kartanoympäristö	Kyläasutus
41302	Immersbyn läntiset kylänmäet	Kyläasutus
41303	Immersbyn keskeinen kylänmäki	Kyläasutus
41403	Eutas	Kartanoympäristö
41601	Sipoon kirkonkylä	Kirkkomaisema, kulttuuriympäristö
41900	Söderkullan kartano	Kartanoympäristö
41901	Söderkullan kartano ja Massbyn viljelylaakso	Kulttuuriympäristö
42202	Nevaksen kartano	Kartanon tilakeskus
42301	Itäinen jokipuisto ja Tallbacka	Laitosympäristö puistoinen
42302	Nikkilän kartanoympäristö ja viljelyalue	Kartanoympäristö ja viljelyalue
42303	Nikkilän asema, Iso Kylätie ja asuinalueet	Kauppakatu ja asemanympäristö
42401	Norrkullan kartanomaisema	Kartanomaisema
42402	Norrkullan kartano	Kartanoympäristö
42802	Savijärven kartanomäki	Kartanoympäristö
42901	Joensuun kartano	Kartanon tilakeskus
43001	Spjutsundin kyläasutus ja viljelymaisema	Kyläasutus, perintötilat ja viljelymaisema
49000	Sipoonlahden kulttuurimaisema	Kulttuurimaisemakokonaisuus

LUOKKA B

Korkea muutosherkkyys

Tiivis kylä- tai asutuskokonaisuus, vanha kylämäki, viljelyaukio, maisemakuva ja rakentamisen suhde maisemaan, arvokas rakennusperintö, vanhat kylätiet, istutukset, pihat ja puutarhat, saaristomaisema tai luontoelementit muodostavat tunnusomaisen vaalittavan kokonaisuuden.

Muutoksensietokyky ja kehittämispotentiaali

Ympäristöön, maisemaan ja kylärakenteeseen huolella sovitettua ja alueen ominaispiirteitä sekä rakennustapaa tukevat muutokset ovat mahdollisia. Kulttuuriympäristöön ja maisemakuvaan sovitettu hallittu, alueelle ominaista rakennustapaa noudattava täydennysrakentaminen on mahdollista.

Suositukset

Asemakaava-alueella rakentamista ja muutoksia ohjataan yksityiskohtaisten rakennus- ja korjaustapaohjeiden avulla, suunnittelutehtävä luokitellaan vaativaksi ja museoviranomainen arvioi suunnittelun ohjauksen tarvetta.

Gesterbyn viljelymaisema. Kuva Kari Mikkonen, Paikkatietokonsultit Oy.

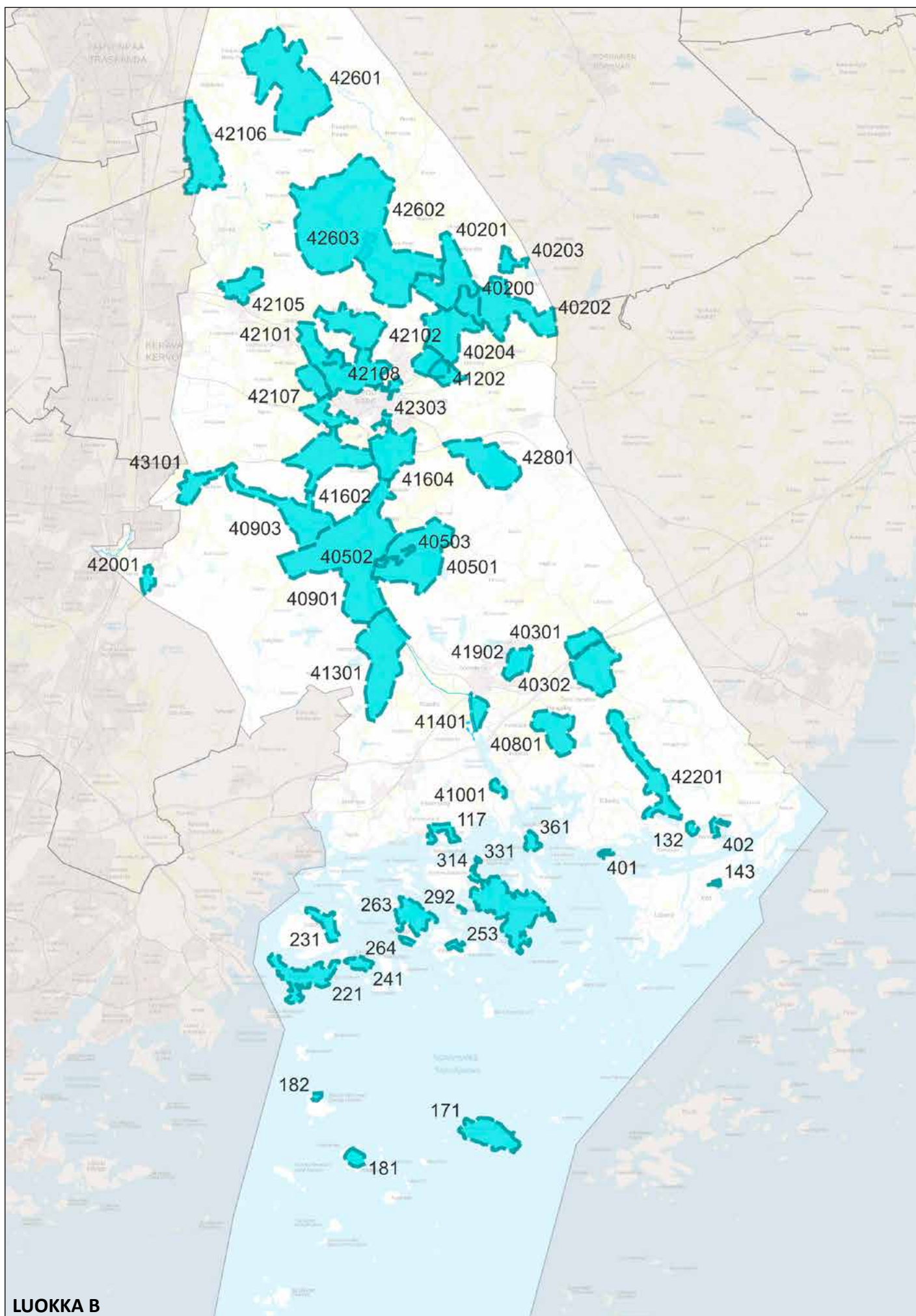
Hangelbyn kyläasutus ja vanha kylätie.

Hemisviken, rannikkoasutus.

Nevasjoen viljelymaisema, näkymä etelästä.

LUOKKA B Korkea muutosherkkyys

Kulttuuriympäristöalueet

117	Hartwallin alue Ängsviken ja ympäristö	Ranta-asutus ja teollinen perintö
132	Stadsvikenin salmi	Rannikko- ja loma-asutus
143	Morsvikenin tienvarsitalot	Saaristolaisasutus
171	Kaunissaari (Fagerö)	Saariston loma-asutus ja saaristotilat
181	Granlandet-Halsörn-Asplandet	Saaristolais- ja loma-asutus
182	Musta-Hevosen ranta	Saariston huvila-asutus
221	Mölandet	Höyrylaivareittien huvila-asutus, saaristolaisasutus
231	Granön vanha asutus- ja viljelyalue	Kylämäinen saaristolaisasutus viljelyaukioineen
241	Kamsholmen	Saaristolaisasutus viljelyaukioineen
253	Röysö: Flånvarpet ja Björknäs	Saaristolais- ja loma-asutus
263	Simsalö	Kylämäinen saaristolaisasutus
292	Björkholmen	Saaristolaisasutus
301	Norrkullalandet	Höyrylaivareittien huvila-asutus, saaristolaisasutus
314	Söderkullalandet laituri- Martins	Saaristolaisasutus
361	Bergarholmen	Saaristolaisasutus
401	Strömmingsholmen	Sotienjälkeinen saaristoasutus
402	Hemisviken	Rannikkotorppa-asutus
40200	Linnanpellon kylä	Kyläasutus
40201	Linnanpellon viljelysmaisema	Viljelysmaisema ja kylänmäki
40202	Skepparsin- Kältasin- Holstasin viljelysmaisema	Viljelysmaisema ja maatilat
40203	Vermijärven niityt	Perinnemaisema
40204	Linnanpellon-Hemängenin viljelysmaisema	Viljelysmaisema ja maatilat
40301	Boxbyn pohjoinen viljelysmaisema ja kyläasutus	Viljelysmaisema ja kyläasutus
40302	Boxbyn eteläinen viljelysmaisema ja kyläasutus	Viljelysmaisema ja kyläasutus
40303	Boxbyn eteläosan kyläasutus	Tilakeskusten kyläympäristö
40501	Gesterbyn viljelymaisema	Viljelysmaisema ja kyläasutus
40502	Gesterbyn läntinen kyläasutus	Kyläasutus
40503	Gesterbyn itäinen kyläasutus	Kyläasutus
40801	Hangelbyn kyläasutus ja viljelylaakso	Kyläasutus ja viljelysmaisema
40901	Sipoonjokilaakso, Hindsbyn kylä ja viljelysmaisema	Joki- ja viljelysmaisema, kyläasutus
40903	Byabäckenin viljelylaakso	Viljelysmaisema
41001	Hitån kartanomaisema	Kartanon tilakeskus ja viljelyaukea
41201	Hertsbyn viljelymaisema ja kylänmäki	Kyläasutus ja viljelymaisema
41202	Hertsbyn kylänmäki	Kyläasutus
41301	Immersbyn viljelylaakso, Sipoonjokilaakso	Kyläasutus ja viljelysmaisema
41401	Kallbäckin viljelylaakso	Kulttuuriympäristö
41602	Sipoon kirkonkylä, länsiosa	Viljelysmaisema ja vanhat maatilat
41603	Kappalaisentien viljelymaisema	Viljelysmaisema
41604	Sipoonjokilaakso Nikkilän eteläpuolella	Viljelysmaisema
41902	Taasjärven rannat	Loma-asuntoalue
42001	Myrasin kartanomaisema	Kartanoympäristö
42101	Ollbäckenin kulttuurimaisema	Kulttuuriympäristö
42102	Huttrasbackan ja Molmossan viljelymaisema	Viljelysmaisema
42105	Talman kartanomaisema	Kartanomaisema
42106	Nygårdin ja Hökärrin viljelymaisema	Viljelysmaisema
42107	Antbackan kylämäki	Kylämäki
42108	Martinkylän kylänmäki	Kylämäki
42201	Nevasjoen viljelymaisema	Viljelysmaisema
42304	Nikkilän pientalokorttelit	Pientalokortteli
42601	Pohjois-Paippisen viljelymaisema	Kylä- ja viljelysmaisema
42602	Etelä-Paippinen, viljelymaisema	Kylä- ja viljelysmaisema
42603	Etelä-Paippisen kylä	Kyläasutus
42801	Savijärven kartanomaisema	Kartanoympäristö
43101	Svarthölen kulttuurimaisema	Viljelysmaisema

LUOKKA C

Kohtalainen muutosherkkyys

Kylä- tai asutuskokonaisuus, maisemakuva ja rakentamisen suhde maisemaan, arvokas rakennusperintö, vanhat kylätiet, istutukset, pihat ja puutarhat, saaristomaisema tai luontoelementit muodostavat alueelle tunnusomaisen vaalittavan kokonaisuuden.

Muutoksensietokyky ja kehittämispotentiaali

Alueen keskeisiä maisemallisia piirteitä sekä alueelle ominaista rakennustapaa noudattavat muutokset ovat mahdollisia.

Suosituks

Mahdollinen täydennysrakentaminen tulee huolella sovittaa osaksi arvokasta kulttuuriympäristöä ja maisemakuvaa.

Asutuskokonaisuuksien rakentamistapaa ohjataan yksityiskohtaisin asemakaavamääräyksin.

Aluekohtaisesti arvioidaan tarkemman suunnittelun vaatimustasoa sekä rakennus- ja korjaustapaohjeiden tarpeellisuutta.

Kalkkirannan asuinalue, kalkkikaivoksen ympäristön pientalo-asutus.

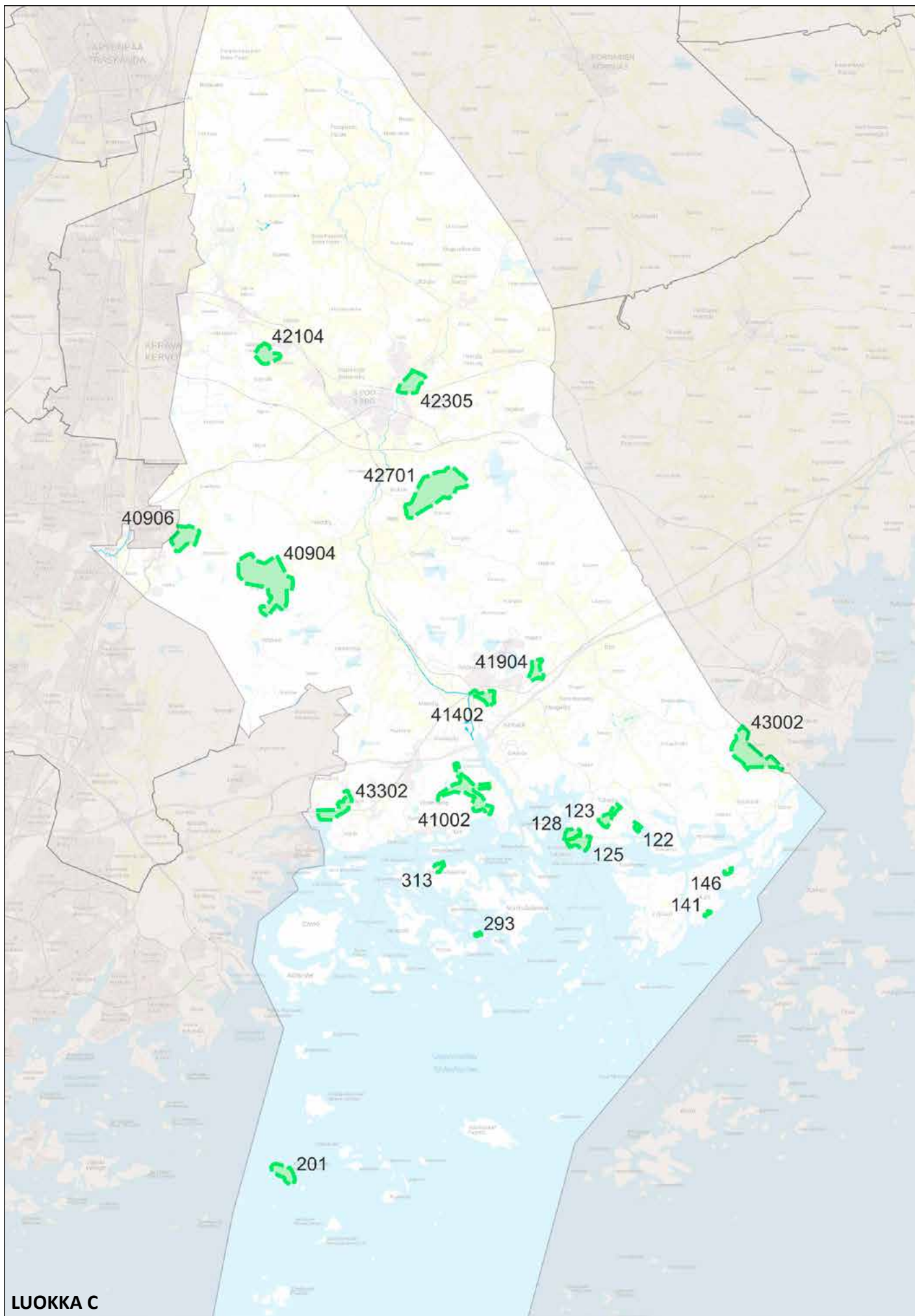
Kallbäckin viljelylaakson itäosa.

Saariston tiivis loma-asutuskokonaisuus, Kuiva-Hevonen.

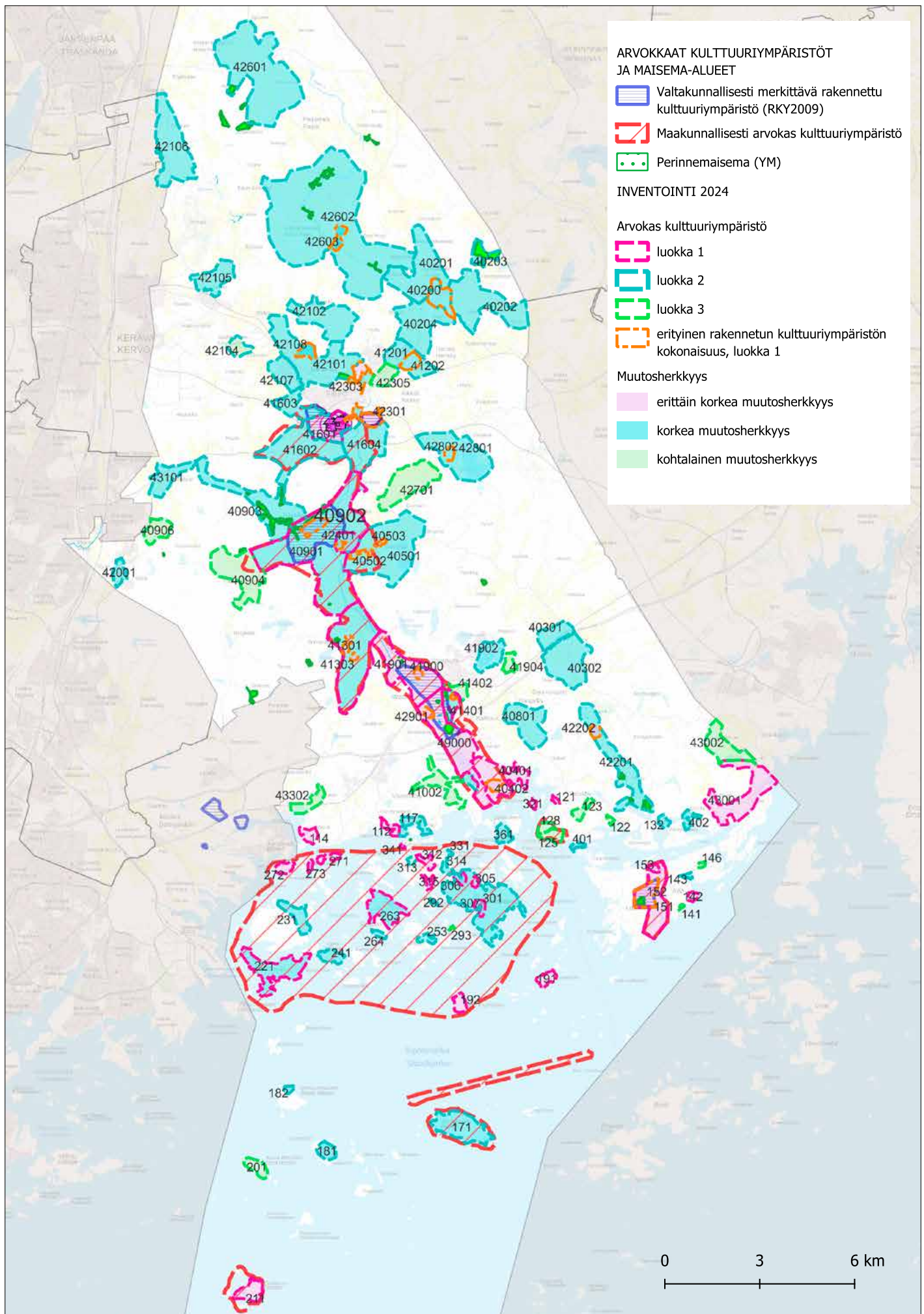
Svartbäckin laajan viljelysmaiseman länsiosa.

LUOKKA C Kohtalainen muutosherkkyys

Kulttuuriympäristöalueet

122	Nothusviken	Viljelysmaisema
123	Linnäsintie-Byträskintie	Viljelysmaisema
125	Kalkkirannan tehdas	Teollisuusympäristö
128	Kalkkirannan asuinalue	Teollisen ympäristön pientaloasutus
141	Kitö	Saaristolais- ja loma-asutus, viljelyaukio
146	Byviken	Ranta-asutus ja viljelysmaisema
201	Kuiva-Hevonen (Torra Hästen)	Tiivis loma-asutuskokonaisuus
293	Stora Svedjeholmen	Saaristolaisasutus
313	Alviken	Saaristolaisasutus
40904	Hälsängsbäcken ja Ritobäckenin viljelylaaksot	Viljelysmaisema
40906	Byabäckenin yläjuoksun viljelylaakso, Hindsby	Tiemaisema, viljelysmaisema
41002	Hitån- Kallbäckin peltolaakso	Viljelysmaisema
41402	Kallbäckin viljelylaakson itäosa ja Eriksnäsintien risteys	Viljelysmaisema ja Söderkullan vanhat liikerakennukset
41904	Bergåstantien viljelymaisema	Viljelysmaisema
42104	Flätbackan viljelymaisema	Viljelysmaisema
42305	Sipoonjokilaakson kirkkopelto	Viljelysmaisema
42701	Morarna	Viljelysmaisema
43002	Svartbäckin viljelysmaiseman länsiosa	Laaja viljelysmaisema
43302	Storörsbottnet ja Bölen viljelylaakso	Ranta- ja viljelysmaisema

7 LÄHDELUETTELO

Arkistot

	Arkkitehtuurimuseon arkisto
HKA	Helsingin kaupunginarkisto
KA	Kansallisarkisto
	MMH maanmittauslaitoksen arkisto
MML	Maanmittauslaitos
MV	Museovirasto
	Sipoon kunnan arkisto / Sipoon rakennusvalvonnan arkisto
SLS	Svenska Litteratursällskapet i Finland

Kirjallisuus

Brander et al. 1932. Finlands lantegendomar. Uppslagsbok över vårt lands medelstora och större jordbrukslägenheter. 1, Nylands län.

Engbom, Sten; Birgit Lindroos; Odin Sjöholm 2005. Entisajoista nykypäivään: Sipoon historian vaiheita. Sipoo: Sibbo Hembygdsforskningsförening.

Gustafsson, Ulf 2022. Historiken om Gumbostrand och Västerskogen: I text och bild tillvaratagen för kommande generationer. Söderkulla: Byföreningen i Gumbostrand-Västerskogen.

Jonasson, Felix 1931-1933. Suomen maatilat I. Porvoo: WSOY.

Jutikkala, Eino & Gabriel Nikander 1928. Herrgårdar i Finland. Första bandet, Nyland I.

Jutikkala, Eino & Gabriel Nikander 1939. Suomen kartanot ja suurtilat I. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapaino Oy.

Kuvaja, Christer & Arja Rantanen 1994. Sipoon pitäjän historia vuoteen 1868. I osa.

Lindroos, Birgit 1994. Från folkskola till grundskola. 125 år skola i Sibbo. Kansakoulusta peruskouluun. 125 vuotta koulua Sipoossa. Sibbo: Sibbo kommun.

Lönnqvist, Bo 1980. Skärgårdsbebyggelse och skärgårdskultur i Nyland. Artikel ursprungligen publicerad i Kustbygd Folklivstudier XIII. SLS 489, 1980, s. 127-204.

Nyberg, Paul 1931. Sibbo sockens historia. 1, Intill början av 1700-talet. Helsingfors: Frenckellska Tryckeri Aktiebolaget.

Nyberg, Paul & Bror Åkerblom 1950. Sibbo sockens historia II, 1700-1868. Helsingfors: Frenckellska Tryckeri Aktiebolaget.

Packalén, Eva 2002. Möholmens historia.

Packalén, Eva; Hans Jern; Thure Malmberg 2003. Sibbo skärgård: villor, liv, folk. Sibbo: Sibbo hembygdsforskningsförening.

Pykälä, Juha & Bonn, Thomas 2000. Uudenmaan perinnemaisemat. Ängar, hagmarker och skogsbeten i Nyland. Alueelliset ympäristöjulkaisut 178. Helsinki: Suomen ympäristökeskus & Uudenmaan ympäristökeskus.

Sederlöf, Eva-Mi 2024. Estlotan – en fiskarby långt ute till havs.

Sjöholm, Odin 2012. Immersby- Ingebjörnsby. Del 1-3. Sibbo: Immerbys historiegrupp.

Sundman, Eva 2011. Simsalö.

Koko kuntaa koskevat selvitykset

Arkkitehtitoimisto Lehto Peltonen Valkama Oy, Ympäristötoimisto Oy 2006. Sipoon kunnan kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvitys. Sipoon kunta.

Perkkiö, Eila 1982. Sipoon kunnan rakennuskulttuurin inventointi 1982. Lomakeinventointi. Sipoon kunta.

Maakunnalliset selvitykset

Ockenström, Katariina 2007. Itä-Uudenmaan rakennettun kulttuuriympäristön selvitys (RAKU). Itä-Uudenmaan liitto.

Uudenmaan liitto 2012. Missä maat on mainiommat. Uudenmaan kulttuuriympäristöt. Uudenmaan liiton julkaisu- ja E 114 – 2012.

Uudenmaan liitto 2014. Tien päällä. Uudenmaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat tiet ja reitit. Uudenmaan liiton julkaisuja E 132 – 2014.

Ympäristöministeriö 2021. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. VAMA 2021.

Kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvitykset

Ark-Byroo 2022. Nikkilän kartano, kulttuuriympäristöselvitys.

Enbom, Sten 1999. Söderkulla: Kulturhistoriska objekt i södra Sibbo 1998 i anslutning till utvecklingsbilden för Söderkulla generalplan. Eteläisen Sipoon kulttuurihistoriallisia kohteita 1998 liittyen Söderkullan osayleiskaavan kehityskuvaan.

Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy 2017. Taasjärven itäpuolen asemakaavan rakennushistoria- ja kulttuuriympäristöselvitys.

Livady 2020. Gumbostrandin ja Västerskogin rakennusperintöselvitys.

Livady 2020. Nikkilän rakennusperintöselvitys.

Museovirasto 2003. Boxin ja Västerskogin osayleiskaava-alueiden inventointi.

Norppa, Miika 2024. Laaksosuon asemakaava-alueen rakennusinventointi.

Periäinen, Karoliina 2004. Saariston ja rannikon osayleiskaava-alueen rakennus- ja kulttuurihistoriallinen inventointi.

Putkonen, Lauri 2008. Yhteenveto Sipoon saariston ja rannikon osayleiskaava-alueen kulttuurihistoriallisista arvoista.

Putkonen, Lauri 2012. Immersbyn kylän rakennetun kulttuuriympäristön arvottaminen 2012. FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy.

Sitowise 2023. Talmankaaren rakennetun kulttuuriympäristön inventointi ja kohteiden arviointi.

Maisemaselvitykset

Airix Ympäristö Oy 2010. Linnanpellon osayleiskaava, maisemaselvitys.

Airix Ympäristö Oy 2013. Nevas gård, maisemaselvitys, luonnos.

Arkkitehtitoimisto Harris-Kjisik Oy 2012. Joensuun vene- sataman asemakaavatyö. Maisemaselvitys.

Eriksson Arkkitehdit Oy, Eriarc Forum 2010. Talman osayleiskaavan maisemaselvitys.

Eriksson Arkkitehdit Oy 2010. Eriksnäsin osayleiskaava-alueen maisemaselvitys.

Eriksnäsin osayleiskaava-alueen maisemaselvityksen täydennys. 2011.

Forsius, Johanna 1998. Katsaus Sipoon Nikkilän osayleiskaava-alueen maiseman historiaan. Museovirasto, Rakennushistorian osasto.

Ger, Riikka 2012. Immersbyn osayleiskaavan maisemaselvitys. FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy.

Huisko, Sirkku 2009. Söderkullan portin asemakaava, maisemaselvitys.

Jaakko Pöyry Infra 2002. Söderkullan alueen luonto- ja maisemaselvitys.

MA-arkkitehdit 2003. Itäinen Jokipuisto I Ympäristösuunnitelma.

MA Arkkitehdit Oy 2011. Talman maisemaselvitys.

MA-arkkitehdit 2016. Pohjois-Paippinen, maisemaselvitys.

Maisema-arkkitehtitoimisto Vainio 2014. Nikkilän maisema- ja rakennuspaikkaselvitys.

Linnasalo, Kaisa 2020. Söderkullan kartanon asemakaava-alueen maisemaselvitys. Sipoon kunta.

Linnasalo, Kaisa 2020. Massbyn Danielsbackan maisemaselvitys. Sipoon kunta.

N65 Metsärinteen asemakaava, maisemallisten vaikutusten tarkastelu. 2023.

Rosengren, Camilla 2004. Saariston ja rannikon osayleiskaava-alueen maisemainventointi. Ympäristötoimisto Oy.

Rosqvist, Daniela 2014. Sibbesborgin uusi kaupunki. Maa- laismaiseman arvoista uuden kaupunkimaiseman piirteiksi. Aalto-yliopisto: diplomityö.

WSP Finland 2020. Nikkilän maisemahistoriallinen selvitys.

Verkkolähteet

Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto
www.kyppi.fi

Maanmittauslaitoksen karttapaikka
<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?lang=fi>

Sipoon karttapalvelu
<https://factacloud01.cgisaas.fi/karttapalvelu.sipoo/>

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY
www.rky.fi

LIITTEET

Sipoon kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvityksen päivitys 2024

Aluekohteet Osa 1

Alueet 40200 - 49000

Aluekohteet Osa 2

Alueet 112 - 402

Rakennuskohteet, inventointikartta 2025

Rakennuskohteet Luokka 1 ja 2

Rakennuskohteet Luokka 3

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
40200	Linnanpellon kylä	Linnanpelto	kyläasutus	Linnanbergetin reunalla keskiaikaisen kylän paikalla perinteisen ilmeensä säilyttänyt kyläasutus. Kylärakenteelle antaa erityisen leiman kylän keskellä säilynyt jo ainakin 1700-luvulta periytyvä pieni peltoalue, jota kylästä eri suuntiin erkanevat kylätiet kiertävät. Rakennuskanta on suurelta osin 1800-luvulta ja 1900 luvun alkupuolelta, sisältäen myös kylän julkisia rakennuksia, kuten kansakoulun ja entisen rukoushuoneen, sekä VPK:n käytössä olevan entisen käräjätalon 1700-luvun lopulta.	osayleiskaava G17	useita muinaisjäännösalueita, osayleiskaavassa laaja ma-alue, useita sr-merkinnällä suojeltuja rakennuksia	KY/2	B
40201	Linnanpellon viljelysmaisema	Linnanpelto	viljelysmaisema ja kylänmäki	Kumpuileva, osin jyrkkärinteinen viljelymaisema ja vanha kylänmäki Sipoonjoki- ja Orabäckenin laaksoissa, korkean Linnanberget-vuoren vieressä. Maisemallinen leikkauspiste.	osayleiskaava G17	useita muinaisjäännösalueita, osayleiskaavassa laaja ma-alue, useita sr-merkinnällä suojeltuja rakennuksia	2	B
40202	Skepparsin - Kältasin - Holstasin viljelysmaisema	Linnanpelto	viljelysmaisema ja maatilat	Purolaakson ympärille muodostunut metsien rajaama laaja peltomaisema. Vanhat tilakeskukset Holstas ja Skeppars erottuvat tunnusomaisina avoimessa maisemassa.	osayleiskaava G17	osayleiskaavassa laaja ma-alue, useita sr-merkinnällä suojeltuja rakennuksia	2	B
40203	Vermijärven niityt	Linnanpelto	perinnemaisema	Perinnemaisema Vermijärven alavilla ranta-alueilla. Pornaistentien varressa 1900-luvun alun pientiloja sekä vanhan tilan paikalla uudempi palveluasumisen keskittymä.	osayleiskaava G17	Perinnemaisema, Maisema- aluetyöryhmän mietinnössä (Ymp.min. 1992) luetteloitu alue, sekä Pykälä - Bonn (2000) Uudenmaan perinnemaisemat	2	B
40204	Linnanpellon-Hemängenin viljelysmaisema	Linnanpelto	viljelysmaisema ja maatilat	Sipoonjokilaakson laajat viljelyaukeat Hertsbyn ja Linnanpellon kylämäkien välissä, sekä Hamplandsbackenin ympärillä. Vanhat ladot muodostavat maamerkkejä avarassa maisemassa. Hakkuut alueen itäreunalla ovat rikkoneet aukeaa rajaavaa metsänreunaa. Vanhat maatilat sekä niiden lomassa uudempi asutus sijoittuu metsänreunoille. Alueen halki kulkevalta Pornaistentieltä avautuu pitkiä näkymiä eri puolille viljelymaisemaa.	osalla aluetta osayleiskaava G17, osalla yleiskaava G13	osayleiskaavassa laaja ma-alue, useita sr-merkinnällä suojeltuja rakennuksia	2	B
40301	Boxbyn pohjoinen viljelysmaisema ja kyläasutus	Box	viljelysmaisema ja kyläasutus	Porvoonväylään etelässä rajautuva Boxintien ja Spjutsundintien varren kylä-asutus ja vanha viljelymaisema. 1900-luvun alussa liikenteelliseksi solmukohdaksi muodostunut alueella on vanhojen maatilojen ohella 1900-luvun alun myymälärakennuksia. Maiseman halki kulkee mutkitteleva Nevasjoki.	osayleiskaava G16		2	B
40302	Boxbyn eteläinen viljelysmaisema ja kyläasutus	Box	viljelysmaisema ja kyläasutus	Porvoonväylään pohjoisessa rajautuva Boxintien ja Spjutsundintien varren kylä-asutus ja vanha viljelymaisema, jonka halki kulkee mutkitteleva Nevasjoki. Pienipiirteisesti vaihtelevaa maisemaa jakavat metsäiset mäenkumpareet, joille asutus sijoittuu. Maatilojen ja muun maaseutuasutuksen ohella alueella on mm. vanha kansakoulu.	Boxin kylätaajaman osayleiskaava G16 2011.	Boxin kylätaajaman osayleiskaava G16:n kohteet Osa-alueen 40303 kohteiden lisäksi sr (787), sr (859), sr(763), sr (777), sr (785), sr(751) ja sr(773) sekä sm-kohteet.	2	B

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
40303	Boxbyn eteläosan kyläasutus	Box	Tilakeskusten kyläympäristö	Vanhoiden tilakeskusten rinteisiin sijoittuvat perinteiset pihapiirit pää- ja talousrakennuksineen muodostavat avoimen viljelymaiseman rajaamaan kyläasutuksen.	Boxin kylätaajaman osayleiskaava G16 2011. Box 1 Boxin käsityläiskeskus Asemakaava 2014	Boxin kylätaajaman osayleiskaava G16:n kohteet sr (772), sr (748), sr(753), sr (754), sr (766) ja sr (774) sekä sm-kohteet.	2	B
40401	Eriksnäsän kartanomaisema	Eriksnäs	kartanoympäristö	Eriksnäsän kartanomaisema liittyy Sipoonlahden maisemakokonaisuuteen, jolla on kulttuurihistoriallinen merkitys seudun asuttamisen tuloalueena. Arvokas kartanoympäristö, joka sisältää Sipoon hienoimman ja monipuolisimman kartanopuutarhan säilyneitä aiheita. Kartanomaiseman ytimessä on suurimittakaavainen kartanon tilakeskus. Kartanon peltokuvio saavutti päämuotonsa jo 1700-luvun lopulla. Alueen maisemaa leimaavat hyvin kehittyneet metsänreunat ja korkeat, maisemallisesti merkittävät rantakalliot.	yleiskaava G13	maakunnallisesti arvokas alue, muinaismuistoalueita	1	A
40402	Eriksnäsän kartano	Eriksnäs	Kartanon tilakeskuksen ympäristö asuin- ja talousrakennuksineen	Eriksnäsän säteri- ja myöhemmin elinikäisen rälssitilan historiallinen kartanoalue peltoineen ja rakennuksineen, joka on ollut Carl Fredrik Nordenskiöldin 1700-luvulla perustama, kuuluisa puutarha monine jalopuulajeineen. 1810-luvulla rakennettu päärakennus sivurakennuksineen, työntekijän asuntorakennukset, tuulimylly, talleina toimivat rakennukset sekä mm. seudun vanhin kivinavetta 1700-luvulta, muut rakennukset sekä hevosaitaukset muodostavat arvokkaan ympäristön.	yleiskaava G13	Laaja alue maakunnallisesti arvokas (2024)	KY/ 1	A
40501	Gesterbyn viljelymaisema	Gesterby	viljelymaisema ja kyläasutus	Pienipiirteisesti vaihtelevan purolaakson varteen ja Storträsketin ja Kittsträsketin rannoille muodostunut vanha metsäsaarekkeiden rytmittämä viljelymaisema. Alueen halki kulkevan mutkittelevan vanhan Gesterbyntien varressa ja metsäsaarekkeissa on säilynyt perinteistä kyläasutusta.	yleiskaava G13	läntinen osa maakunnallisesti arvokas alue, muinaisjäännösalueita	2	B
40502	Gesterbyn läntinen kyläasutus	Gesterby	kyläasutus	Gesterbyn viljelymaisemaan liittyvä tiivis kyläasutus, johon sisältyy vanhojen maatilarakennusten ryhmiä, 1900-luvun alun asuinrakennuksia sekä mm. kansakoulu 1920-luvulta.	yleiskaava G13	maakunnallisesti arvokas alue, useita muinaisjäännösalueita	2	B
40503	Gesterbyn itäinen kyläasutus	Gesterby	kyläasutus	Gesterbyn viljelymaisemaan liittyvä tiivis kyläasutus, johon sisältyy vanhojen maatilarakennusten ryhmiä ja muuta maaseudun asutusta, sekä entinen myymälärakennus ja rukoushuone.	yleiskaava G13	läntinen osa maakunnallisesti arvokas alue, muinaisjäännösalueita	2	B
40801	Hangelbyn kyläasutus ja viljelylaakso	Hangelby	Kyläasutus ja viljelymaisema	Laajaan, pienipiirteisesti vaihtelevaan viljelymaisemaan liittyvä alue. Kumpareilla sijaitsevien vanhojen talojen pihapiirit tuuhean pihapuuston suojaamat, luonnonkivimuurien rajaamat. 1700-luvun lopulla laakson itäpuolen kaikilla kukkuloilla oli talo.	Sipoon yleiskaava 2025 G 13, osin E 4A Jontaksen urheilupuiston asemakaava 2020		2	B

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyyss- luokka
40901	Sipoonjokilaakso, Hindsbyn kylä ja viljelysmaisema	Hindsby	joki- ja viljelysmaisema, kyläasutus	Jokilaakson reunalla maisemallisesti hallitsevalla paikalla sijaitseva Hindsby on Sipoonjokilaakson vanhimpiin kuuluva kylärakenteeltaan hyvin säilynyt kylä. Alue muodostaa maisemallinen solmukohdan, jossa useat puro- ja jokilaaksot, vanhat tiet ja viljelymaisemat kohtaavat. Asutuksen sijoittuminen, kylän rakenne ja viljelymaiseman avoimet tilat kuvastavat tilannetta, joka on vähäisiä muutoksia lukuun ottamatta säilynyt todennäköisesti keskiajalta asti samana.	yleiskaava G13	Hindsbyn kylä on valtakunnallisesti merkittävä alue (RKY 2009), maakunnallisesti arvokas, useita muinaisjäännösalueita	1	B
40902	Hindsbyn kyläasutus ja kartanoympäristö	Hindsby	kyläasutus	Tiiviisti rakennettu vanha kylänmäki, jolla sijaitsee kantatilojen tilakeskuksia ja näihin liittyvää kyläasutusta vanhoine asuin- ja talousrakennuksineen, maatarakennuksineen, kyläkauppoineen ja vehreine pihapiireineen. Rakennukset reunustavat paikoin tiiviisti vanhaa kylätietä, jolta avautuu pitkiä näkymiä viljelymaisemaan. Erityisen arvokkaan kokonaisuuden muodostavat mäen harjalla sijaitsevat Hofgårdin kartanon ja Trumpetaksen tilan tilakeskukset pihapiireineen.	yleiskaava G13	Hindsbyn kylä on valtakunnallisesti merkittävä alue(RKY 2009), maakunnallisesti arvokas, useita muinaisjäännösalueita	KY/ 1	A
40903	Byabäckenin viljelylaakso	Hindsby	viljelysmaisema	Hindsbyn kylän ja Svartbölen välinen kapea, jyrkkärinteinen, polveileva viljelylaakso ja vanhan kylätien maisema. Peltojen lisäksi täällä on hakamaita, niittyjä ja puronvarsilehtoja, joista osa jo metsittynyt.	yleiskaava G13	useita muinaisjäännösalueita	2	B
40904	Hälsängsbäcken ja Ritobäckenin viljelylaaksot	Hindsby	viljelysmaisema	Hindsbyn viljelylaaksosta lännessä erkanevat kaksi pienialaista edelleen viljeltyä purolaaksoa vanhoine maataloineen.	yleiskaava G13	useita muinaisjäännösalueita, itäosa maakunnallisesti arvokas,	2	C
40906	Byabäckenin yläjuoksun viljelylaakso	Hindsby	tiemaisema, viljelysmaisema	Vanhan Porvoontien varrella, kunnan länsirajalla sijaitseva purolaakson peltomaisema. Vanhat tilat ovat laakson ylärinteillä, mistä ne näkyvät kauas ja niistä on laajat näkymät laakson yli. Mosabackan tila sijaitsee melko avoimesti peltojen vieressä.	yleiskaava G13	Perinnemaisema, Hindsbyn niityt. Pykälä - Bonn (2000) Uudenmaan perinnemaisemat	2	C
41001	Hitån kartanomaisema	Hitå	Kartanon tilakeskus ja viljelyaukea	Sipoonlahteen rajautuvassa jylhässä maisemassa sijaitseva kartano pienialaisine viljelysalueineen. Päärakennuksesta erillään Hitåntien varressa sijaitsevat talous- ja asuinrakennukset muodostavat aluelle "porttiaiheen".	G 13 Sipoon yleiskaava 2025.	Maakunnallisesti arvokkaan alueen osa (2024)	2	B
41002	Hitån-Kallbäckin peltolaakso	Hitå, Kallbäck, Skraddarby	viljelysmaisema	Jyrkkärinteisten kallioiden rajaamat kapeat, pitkät peltolaaksot. Monipuolinen kasvillisuus, johon sisältyy sekä luonnonkasvillisuutta että kulttuurisidonnaisia lajeja.	yleiskaava G13		3	C

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
41201	Hertsbyn viljelymaisema ja kylänmäki	Herrala	kyläasutus ja viljelymaisema	Sipoonjokilaakson viljelysmaisema vanhoine mautiloineen ja kyläasutuksineen. Kylämäellä on säilynyt tiivis ja moni-ilmeinen ryhmä pääosin 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa rakennettuja asuin- ja talousrakennuksia vehreine pihapiireineen. Peltosaarekkeisiin ja mäen reunoille sijoittuvat maatilojen pihapiirit vanhoine rakennuksineen ovat maisemassa tunnusomaisia. Asutus on pysynyt mäen rinteillä, ja peltoja viljellään edelleen.	yleiskaava G13	useita muinaisjäännösalueita	2	B
41202	Hertsbyn kylänmäki	Herrala	kyläasutus	Sipoonjokilaakson reunalla nouseva tiiviisti rakennettu vanha kylänmäki. Kylämäellä on säilynyt tiivis ja moni-ilmeinen ryhmä pääosin 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa rakennettuja asuin- ja talousrakennuksia vehreine pihapiireineen.	yleiskaava G13	useita muinaisjäännösalueita	KY/2	B
41301	Immersbyn viljelylaakso, Sipoonjokilaakso	Immersby	kyläasutus ja viljelymaisema	Sipoonjokilaaksosta lounaaseen haarautuvan viljelylaakson kulttuuriympäristö. Pienipiirteisesti vaihteleva maisema, jossa vanhoja maatiloja ja paikoin kylämäisen tiivistä asutusta metsäsaarekkeissa ja korkealla laaksonrinteillä. Peltomaisemassa kyläteiden varsilla maamerkkeinä useat vanhat ladot ja riihet.	osayleiskaava G21	maakunnallisesti merkittävä, useita muinaisjäännösalueita, rakennuksia ja alueita on suojeltu osayleiskaavassa sr ja /s merkinnöin	KY/1	B
41302	Immersbyn läntiset kylänmäet	Immersby	kyläasutus	Immersbyn läntiset kylänmäet, joilla sijaitsevat maisemallisina maamerkkeinä Broarsin, Nybondasin ja Walborgsin kantatilojen tilakeskukset hyvin säilyneine vanhoine rakennuksineen ja pihapiireineen.	osayleiskaava G21	maakunnallisesti merkittävä, useita muinaisjäännösalueita, rakennuksia ja alueita on suojeltu osayleiskaavassa sr ja /s merkinnöin	KY/1	A
41303	Immersbyn keskeinen kylänmäki	Immersby	kyläasutus	Immersbyn keskeinen kylänmäki, jolla sijaitsee tiiviinä ryhmänä Lassasin, Kurasin ja Bysbertasin kantatilojen tilakeskukset vanhoine rakennuksineen. Maisemassa kauas näkyvä kokonaisuus, jossa perinteisten rakennusten ohella korostuvat peltoaukealle sijoittuvat suurikokoiset talousrakennukset. Metsän reunassa kylätien varressa on kyläkuvassa tunnusomainen VPK:n talo.	osayleiskaava G21	maakunnallisesti merkittävä, useita muinaisjäännösalueita, rakennuksia ja alueita on suojeltu osayleiskaavassa sr ja /s merkinnöin	KY/1	A
41401	Kallbäckin viljelylaakso	Kallbäck	Kulttuuriympäristö	Sipoonjoen ja Kallbäck-puron alavaa suistoaluetta, reunoiltaan voimakkaasti kumpuilevaa maastoa. Kallbäckin kylän kolme taloa olivat puron viereisillä kukkuloilla 1700-luvun lopulla. Maisema on säilyttänyt perinteisen leiman. Eriksnäsintien varressa vanhaa rakennuskantaa ja tiestä hieman etäämmällä erityisenä maamerkinä entisen Eutasin kartanorakennus.	yleiskaava G13	Maakunnallisesti arvokkaan alueen osa (2024)	2	B

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
41402	Kallbäckin viljelylaakson itäosa ja Eriksnäsintien risteys	Kallbäck	Viljelysmaisema ja Söderkullan vanhat liikerakennukset	Kallbäckin purolaaksoa rajaa reunoiltaan voimakkaasti kumpuilevaa maasto. Maisema on laajalti säilyttänyt perinteisen leiman. Söderkullan uudet liikerakennukset peltoaukean reunalla ovat muuttaneet maiseman luonnetta. Lännessä alue rajautuu entisen Eutasin kartanomaisemaan. Eriksnäsintien ja Vanhan Porvoontien risteysalue 1900-luvun alkupuolen liikerakennuksineen ja tietä reunustavine jylhine kallioineen muodostaa risteyksessä tunnusomaisen porttiaiheen.	yleiskaava G13, pienellä osa-alueella asemakaava		3	C
41403	Eutas	Kallbäck	kartanoympäristö	Kallbäckin viljelylaaksossa sijaitseva kartanoympäristö.	yleiskaava G13	useita muinaisjäännettöalueita	1	A
41601	Sipoon kirkonkylä	Kirkonkylä	kirkkomaisema, kulttuuriympäristö	Suuren Rantatien (Kuninkaantien) varrella harjanteella sijainnut kylän paikka, jota hallitsevat maamerkkeinä Sipoon maisemassa ikoniset kaksi vanhaa kirkkoa. Laajan avoimen viljelymaiseman ympäröimä alue on maisemallinen ja kauas historiaan ulottuva liikenteellinen solmukohta, joka muodostaa sisääntulon Nikkilän nykyiseen keskustaan. Kokonaisuuteen kuuluvat pappilan rakennusryhmä puistomaisine pihapiireineen sekä Kuninkaantien varren metsäsaarekkeissa säilynyt vanhempi asutus.	yleiskaava G13, itäosassa asemakaava	RKY alue, maakunnallisesti arvokas, kirkkolain mukaisia kohteita, useita muinaisjäännettöalueita, asemakaava-alueella sr, srk ja /s merkinnön suojeltuja rakennuksia ja alueita	1	A
41602	Sipoon kirkonkylä, länsiosa	Kirkonkylä	viljelysmaisema ja vanhat maatilat	Vanha, avoin viljelymaisema, Suuren Rantatien (Kuninkaantien) varrella sekä Sipoonjoen ja Ruddammsbäckenin yhtymäkohdan ympäristössä. Viljelyalueen reunoilla ja metsäsaarekkeissa vanhojen maatilojen hyvin säilyneitä rakennusryhmiä pihapiireineen. Pitkiä näkymiä eri puolilta kirkkojen suuntiin sekä Kuninkaantien varrelta eri suuntiin haarautuvien viljelytasankojen yli.	yleiskaava G13	maakunnallisesti arvokas, useita muinaisjäännettöalueita	2	B
41603	Kappalaisentien viljelymaisema	Kirkonkylä	viljelysmaisema	Nikkilän taajaman luoteispuoleinen Keravantiehen, Antbackan kylämäkeen ja Martinkyläntiehen ja Jokivarrentiehen rajautuva viljelysmaisema jonka reunalla harvakseltaan sijoittuvia 1900-luvun alun pientiloja ja uudempaa asutusta. Alueeseen sisältyy Kirkonkylän vanhimpiin kuuluva Torpetin tilakeskus vanhoine rakennuksineen. Mutkittelevan Kappalaisentien varrelta avautuu näkymiä kauas viljelymaiseman yli. Alueen eteläreunassa kulkeva Nikkiläntie on jakanut aiemmin yhtenäisenä kirkkojen suuntaan jatkunutta maisemakokonaisuutta.	yleiskaava G13	alueen kaakkoisosa Rky- aluetta ja maakunnallisesti arvokas, muinaisjäännettöalue	2	B

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyyshuokka
41604	Sipoonjokilaakso Nikkilän eteläpuolella	Kirkonkylä/ Nikkilä	viljelymaisema	Lännessä Brobörentiehen ja pohjoisessa Nikkilän taajamaan rajautuva Sipoonjokilaakson avoin vljelymaisema, jota on muuttanut aluetta itä-länsisuunnassa halkova 1970-luvulla rakennettu Öljytie sekä pellolle rakennetut urheiluhallit. Tieltä avautuu näkymiä Nikkilän taajamaan ja Itäisen Jokipuiston alueelle. Mutkittileva Sipoonjoki on maisemaa edelleen laajalti hallitseva tunnusomainen maamerkki.	yleiskaava G13, osalla aluetta asemakaava	Laaja osa alueesta maakunnallisesti arvokas, muinaisjäännösalueita	2	B
41900	Söderkullan kartano	Massby	kartanoympäristö	Merkittävä kartanoympäristö kartanopuistoinen Sipoonjoen itärannalla. Kokonaisuuteen liittyy vuonna 1907 rakennettu kookas kivinen päärakennus, uusgoottilainen viljamakasiini, huvila 1700-luvulta sekä laaja kartanopuisto. Maamerkki maisemassa.	yleiskaava G13	valtakunnallisesti merkittävä alue (RKY 2009), maakunnallisesti arvokas, muinaisjäännösalue	KY/1	A
41901	Söderkullan kartano ja Massbyn viljelylaakso	Massby	kulttuuriympäristö	Sipoonjokilaakson laaja maisemakokonaisuus, jota maamerkinä hallitsee joen itärannalla mäenharjanteelle sijoittuva Söderkullan kartano kartanopuistoinen. Länsirannalla näkyvät mm. Kavalsin ja Kuusin vanhat maatilat sekä Massbyn kansakoulu. Jokilaakson ja sen varren laajojen viljelyalueiden yli avautuvat pitkät näkymät kytkevät Massbyn ja Söderkullan alueita toisiinsa. Molemmiin puolin jokea kulkevien vanhojen kapeiden kyläteiden varsilla on säilynyt 1800-luvun ja 1900-luvun alun asutusta. Massbyssä metsäharjanteella sijaitsevaa Arlan laajaa tehdasaluetta merkitsee maisemassa tehdaspiiput ja jokimaisemaan avautuva muuntamoalue.	yleiskaava G13, osalla aluetta asemakaava	osa alueesta RKY aluetta, maakunnallisesti arvokas, useita muinaisjäännösalueita	1	A
41902	Taasjärven rannat	Massby	loma-asuntoalue	Loma-asuntoalue Taasjärven itärannalla. Alue on esimerkki varhaisesta ja kylämäisyydessään erityisestä kesämökkikulttuurista. Vehreä lähiympäristö. Taasjärven metsäiset rannat muodostavat suojavyöhykettä rannan länsi ja pohjoispuolisille uusille tiiviisti rakennetuilla asuinalueille.	asemakaava	useita asemakaavalla suojeltuja rakennuksia	2	B
41904	Bergåstantien viljelymaisema	Hangelby	viljelymaisema	Taasjärven itäpuolella sijaitseva perinteisen ilmeensä säilyttänyt pienialainen viljelymaisema vanhoja mautiloineen.	yleiskaava G13		3	C
42001	Myrasin kartanomaisema	Myras	kartanoympäristö	Avara ehyt peltomaisema avautuu Vanhan Porvoontien-Suuren Rantatien varrella, harjanteen eteläpäässä sijaitsevan Myraksen kartanon rakennusryhmän viereen.	yleiskaava G13	muinaisjäännösalue	2	B

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyyss- luokka
42101	Ollbäckenin kulttuurimaisema	Martinkylä	kulttuuriympäristö	Monikerroksellinen kulttuurimaisema Ollbäckenin laajassa purolaaksossa. Martinkylä kuuluu Sipoon suuriin vanhoihin kyliin. Vanhan mutkittävän kylätien varrella on säilynyt kylämäisen tiiviisti sijoittuvaa vanhempaa rakennuskantaa. Mårbackantien varressa pientiloja ja maisemassa maamerkinä seisova Alåsan seuraintalo.	yleiskaava G13	useita laajoja muinaisjäännösalueita	2	B
42102	Huttrasbackan ja Molmossan viljelymaisema	Martinkylä	viljelymaisema	Moni-ilmeinen, kallioisten mäkien rajaama vanha viljelymaisema, jossa maatilojen nykyinen rakennuskanta pääosin 1900-luvun alkupuolelta. Molnossantien ja Vähäsuontien varsilla myös uudempaa pientaloasutusta.	yleiskaava G13		2	B
42104	Flätbackan viljelymaisema	Martinkylä	viljelymaisema	Metsäisten mäkien ympäröimä vanha peltoaukea.	yleiskaava G13, länsiosassa asemakaava	muinaisjäännösalue	2	C
42105	Talman kartanomaisema	Martinkylä, Talma	kartanomaisema	Kartanokumpare on kauniisti kumpuilevien, metsien rajaamien peltöjen ympäröimä. Kahden tilan pihakeskuksen alue on välillä ollut melko umpeenkasvanut, täällä on paljon suorarunkoisia puita, mutta niiden lisäksi myös vanhoja leveäoksaisia puita.	osayleiskaava G20		2	B
42106	Nygårdin ja Hökärrin viljelymaisema	Martinkylä	viljelymaisema	Avara, laakea, metsien ja mutkittävän Keravanjoen rajaama viljelymaisema, jonka reunoilla on ollut astutusta jopa kivikaudelta lähtien. Nykyisten maatilojen rakennuskanta on pääosin 1900-luvun alusta, osittain vanhempaa. Uudempaa rakennuskantaa on etenkin alueen pohjoisosassa. Kaskelantien varressa säilyneet ladot ja vanhat maatilarakennukset ovat tunnusomaisia maamerkkejä maisemassa. Tieltä avautuu pitkiä näkymiä jokilaaksoon.	yleiskaava G13	muinaisjäännösalue	2	B
42107	Antbackan kylämäki	Martinkylä	kylämäki	Nikkilän taajaman luoteispuolella sijaitseva peltoalueiden ympäröimä tiiviisti rakennettu kylämäki, jolla on säilynyt runsaasti vanhaa 1800- ja 1900-luvun alun rakennuskantaa sekä myöhempää täydennysrakentamista.	yleiskaava G13	muinaisjäännösalueita	KY/ 2	B
42108	Martinkylän kylänmäki	Martinkylä	kylämäki	Vanhan mutkittävän mäelle kohoavan kylätien varrella on säilynyt kylämäisen tiivistä moni-ilmeistä vanhempaa rakennuskantaa pääosin 1800-luvulta ja 1900-luvun alusta.	yleiskaava G13	muinaisjäännösalueita	KY/ 2	B
42201	Nevasjoen viljelymaisema	Nevas, Träskby	viljelymaisema	Nevasjoen laakson ja lounais-koillisuuntaisen kallioisen kumparejonon risteyskohtaan sijoittuu maiseman solmukohtana toimiva Nevaksen kartanokeskus. Korkeiden kallioiden välissä kulkee kapea jokilaakso. Alue on maisemallisesti vaikuttava viljelymaisema, johon liittyy hevos- ja lammaslaitumia. Merenlahden rannalla sijaitseva perinteinen torppa-asutus leimaa maisemaa. Alueella on maisemakuvalliset, puutarhataiteelliset ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät arvot.	osalla aluetta yleiskaava G13, osalla Boxin kylätaajaman osayleiskaava G16	alueella useita pienialaisia perinnemaisemaympäristöjä	2	B

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyyshuokka
42202	Nevaksen kartano	Nevas, Träskby	kartanon tilakeskus	Nevasjoen laakson ja kumparejonon risteyskohdassa on nykyään hevosurheilu- ja golfkeskuksena toimiva kartanon keskus, jossa vanhat talous- ja asuinrakennukset ryhmittyvät läpikulkevan vanhan tien molemmin puolin, luoden maisemaan vahvan leiman. Maisemanäkymiin luo vaihtelua topografialtaan pienipiirteinen ympäristö. Kartanokeskuksen tuntumassa kasvaa runsaasti jalopuita ja kauas näkyviä pihtoja. Päärakennus sijaitsee joen sivupuron yläpuolella, ja oli aikaisemmin selvemmin näkyvissä pohjoispuolen peltoalueelta katsottuna. Nykyään talo on puuston katveessa.	Boxin kylätaajaman osayleiskaava G16	Boxin kylätaajaman osayleiskaava G16:n kohde sr (892)	KY/ 1	A
42301	Itäinen jokipuisto ja Tallbacka	Nikkilä	laitosympäristö puistoinen	Helsingin vuonna 1910 perustama ja 1910-luvulta alkaen rakennettu entinen mielisairaala-alue. Pääosa rakennuskannasta 1920-luvulta arkkitehti G.Taucherin suunnittelemaa. Kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti erittäin arvokas alue, joka liittyy kiinteästi Sipoon kirkonkylän maisemakokonaisuuteen. Kokonaisuuteen liittyy mäen koilliskulmalla, maisemassa näkyvällä paikalla säilynyt Tallbackan tilan vanha rakennusryhmä.	asemakaava	RKY-alue, maakunnallisesti arvokas	KY/ 1	A
42302	Nikkilän kartanoympäristö ja viljelyalue	Nikkilä	kartanoympäristö ja viljelyalue	Bybergetin metsän reunalla säilynyt merkittävä kartanoympäristö, johon liittyy arvokas rakennusryhmä ja kartanopuisto, sekä vanha viljelysmaisema. Kartanon jalopuu- ja pihtaistutukset erottuvat maamerkkeinä kauas maisemassa.	yleiskaava G13, asemakaava vireillä	muinajäännösalueita, alueen eteläosassa perinnemaisema	KY/ 1	A
42303	Nikkilän asema, Iso Kylätie ja asuinalueet	Nikkilä	kauppatie ja asenaympäristö	Kuntakeskuksen vanhan kauppatien ja kylätien varressa säilynyt kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävä 1900-luvun alun rakennusten ryhmä, sekä asemanseudun vanha tunnusomainen rakennuskanta vehreinen pihoinen.	yleiskaava G13, osalla aluetta asemakaava	muinajäännösalueita, asemakaavalla suojeltuja rakennuksia	KY/ 2	A
42304	Nikkilän pientalokorttelit	Nikkilä	pientalokortteli	Kuntakeskuksen tunnusomaiset pientalokorttelit, joilla on säilynyt runsaasti 1900-luvun alun perinteistä rakennuskantaa vehreine puutarhoineen. Täydennysrakentaminen ja ilmettä uudistavat koraukset näkyvät uusina kerrostumina.	asemakaava	osa alueesta maakunnallisesti arvokas, asemakaavalla suojeltuja rakennuksia	KY/ 2	B
42305	Sipoonjokilaakson kirkkopelto	Nikkilä	viljelysmaisema	Nikkilän keskustaajan rajautuva Sipoonjokilaakson avoin vanha viljelysmaisema.	yleiskaava G13		3	C
42401	Norrkullan kartanomaisema	Norrkulla	kartanomaisema	Sipoon vanhimpia räissitiloja. Viljelyaukeiden ympäröimälle mäenkumpareelle sijoittuva tilakeskus vanhoine rakennuksineen on kauas näkyvä maamerkki maisemassa. Tätä vahvistaa tunnusomainen kartanopuutarhakasvillisuus, korkeat kuuset, suuret jalot lehtipuut, tammikujanne.	yleiskaava G13	maakunnallisesti arvokas, muinajäännösalue	1	A

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
42402	Norrkullan kartano	Norrkulla	kartanoympäristö	Sipoon vanhimpia rälssitiloja. Kartano on rakennettu korkealle kumpareelle, luonnostaan näkyvä kiintopiste maisemassa moneen suuntaan. Tätä vahvistaa tunnusomainen kartanopuutarhakasvillisuus, korkeat kuuset, suuret jalot lehtipuut, tammikujanne.	yleiskaava G13	maakunnallisesti arvokas, muinaisjäännösalue	KY/ 1	A
42601	Pohjois-Paippisen viljelymaisema	Paippinen	kylä- ja viljelymaisema	Laakea, avara viljelysmaisema. Useita vanhoja tiloja rajaavien metsien reunoilla, metsäsaarekkeissa ja Paippistentien varrella. Maamerkkeinä maisemassa ovat Pohjois-Paippisen koulu ja Rajakulmantien pohjoispuolella sijaitseva rukoushuone 1900-luvun alusta, sekä vanhat tilakeskukset.	yleiskaava G13, osayleiskaava vireillä		2	B
42602	Etelä-Paippinen, viljelymaisema	Paippinen	kylä- ja viljelymaisema	Kylän eteläpuolinen alue on maisemaltaan voimakaspiirteinen. Sipoon vanhimpia teitä kulkee Linnanpellostä Sipoonjokilaakson korkeilla ylärinteillä, syöksyen jyrkästi alas puron sillan kohdalla. Maiseman vanhat piirteet ovat säilyneet. Sipoon hienoimpia näköalapaikkoja Snickarbackantieltä.	yleiskaava G13		2	B
42603	Etelä-Paippisen kylä	Paippinen	kyläasutus	Sipoonjoen varteen maisemalliseen solmukohtaan sijoittuva viljelyaukeiden ympäröimä kyläasutus. Silta joen yli, Paippistentien tienhaara harjun ylärinteellä olevan Ruxasin kohdalla, Ruxasin talo ja pihapiiri muodostavat huomattavan maisemallisen solmukohdan. Kyläkeskustassa on säilynyt tiivis kylämäinen asutus liikerakennuksineen. Rakennuskanta on pääosin 1900-luvun alkupuolelta, mutta myös yksittäisiä vanhempia rakennuksia on säilynyt näiden joukossa. Erityisiä maamerkkejä maisemassa ovat mäenharjanteella sijaitseva Ruxasin tilakeskus sekä kyläkeskustassa sijaitseva funkkisvaikutteinen rapattu liikerakennus 1950-luvulta ja siihen liittyvä pieni bensakioski.	yleiskaava G13	muinaisjäännösalueita	KY/ 1	B
42701	Morarna	Pigby	viljelymaisema	Suuri, yhtenäinen peltoalue Savijärven kartanon lähellä. Kuivatettu, ennen soistunut alue.	yleiskaava G13		3	C
42801	Savijärven kartanomaisema	Savijärvi	kartanoympäristö	Metsiköiden suojaama vanha kartanoalue, jolla on säilynyt merkittävän kokonaisuuden muodostava vanha rakennusryhmä puistomaisessa ympäristössä. Kartanomäeltä avautuu näkymiä Savijärven suuntaan. Kartanon puistotietä merkitsee Öljyntien varteen ulottuva vanha lehmuskujanne.	yleiskaava G13	muinaisjäännösalue	2	B
42802	Savijärven kartanomäki	Savijärvi	kartanoympäristö	Metsiköiden suojaama vanha kartanoalue, jolla on säilynyt merkittävän kokonaisuuden muodostava vanha rakennusryhmä puistomaisessa ympäristössä. Kartanomäeltä avautuu näkymiä Savijärven suuntaan. Kartanon puistotietä merkitsee Öljyntien varteen ulottuva vanha lehmuskujanne.	yleiskaava G13	muinaisjäännösalue	KY/ 1	A

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyyss- luokka
42901	Joensuun kartano	Skräddarby	Kartanon tilakeskus	Joensuun eli Skräddarbyn kartanon aluetta rajaavat pohjoisessa jyrkkärinteinen mäki ja idässä Sipoonjoen ranta-alueet sekä muutoin pelto- ja metsäsaarekkeet. Kartanolle johtaa sen länsipuolelta pellon reunaa myötäilevä tammikuja. Kartanoalueen rakennukset sijoittuvat päärakennuksesta länteen, pihapiirin rakennuskantaan kuuluvat nurkkakivillä seisova aittarivi, renkitupa, navetta, liiteri, lato, tiilinen muuntaja ja uudisrakennus. Kartano liittyy maisemallisesti ja historiallisesti Sibbesborgin muinaislinnaan ja autioituneeseen Skräddarbyn kylätonttiin. Se rajautuu valtakunnallisesti merkittävään alueeseen Sibbesborgin keskiaikainen linnasaari ja Sipoonjokilaakson viljelymaisema.	Osin yleiskaava G13, osin S19C Asemakaava Joensuun venesatama Massby ja Skräddarby 2013		KY/ 1	A
43001	Spjutsundin kyläasutus ja viljelymaisema	Spjutsund	Kyläasutus, perintötilat ja viljelymaisema	Spjutsundissa oli jo 1700-luvun lopulla merkittävä kyläkeskus rannikolla. Alueen ominaispiirteitä ovat pienipiirteisesti vaihteleva viljelymaisema rannan tuntumassa. Kylän pohjoispuolella, kallioharjanteen pohjoispuolella, avautuu suuri avara peltomaisema. Skogbyn tiiviisti rakennettu alue muodostaa kylälle vaikuttavan portin, kun lähestytään Spjutsundintietä pohjoisesta. Alueella on useita vanhoja taloja ja pihapiirejä.	yleiskaava G13, eteläosa osayleiskaava G15	useita muinaisjäännös-kohteita	1	A
43002	Svartbäckin viljelymaiseman länsiosa	Spjutsund	Laaja viljelymaisema	Laajan viljelymaiseman osa, joka liittyy etelässä Spjutsundin viljelymaisemaan ja idässä Porvoon puolella jatkuvaan Kärrbyn viljelymaisemaan. Peltoaukean reunassa kulkevalta vanhalta kylätieltä avautuu laajoja näkymiä maisemaan.	yleiskaava G13		3	C
43101	Svartbölen kulttuuri-maisema	Svartböle	viljelymaisema	Vanhan Porvoontien varrella oleva pieni kylä, nykyään vanhan tien ja uuden Jokivarrentien risteyksessä. Byabäckenin purolaakso, jonka rinteellä vanha tie kulkee, kaartuu itään, Kirkonkylän suuntaan. Maiseman solmukohta.	yleiskaava G13		2	B
43302	Storörsbottnet ja Bölen viljelylaakso	Itäsalmi (Östersundom)	Ranta- ja viljelymaisema	Entisen Bölen torpan ympäristössä Fallbäckenin purolaaksossa sijaitseva pienipiirteinen viljelymaisema, jossa jo 1900-luvun puolivälistä lähtien on sijainnut kasvihuoneviljelmää. Kokonaisuuteen liittyy Vanhan Turuntien varrelta Storörsbottnetin lahteen avautuva tunnusomainen merimaisema.	yleiskaava G13, alueen länsiosaan liittyy B13 Storörenin asemakaava ja asemakaavan muutos 2009	Storörenin asemakaavan suojaviheralue EV-1	3	C

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
49000	Sipoonlahden kulttuuri-maisema		Kulttuurimaisemakokonaisuus	Monipuolinen maisema historiallisesti, luonnonolosuhteiden kannalta ja kulttuurimaisemana. Sipoon asuttamisen portti, viljelymaisema ja kartanokeskittymä. Vanhoista kartanoista Joensuun rakennuskanta on 1700-luvun keskivaiheilta, Sipoonlahden suulla sijaitsevan Eriksnäsin kartanon päärakennus 1810-luvulta ja pihapiiriä ympäröivä puisto 1700-luvulta. Sipoon jokilaakson erikoisuutena on Sibbesborgin 1300-luvun jälkipuoliskolta olevan linnan alue, joka on säilynyt hylkäämisensä jälkeen lähes koskemattomana. Aikoinaan saarelle rakennetusta linnasta on jäljellä rakennusten perustuksia ja tiiliseiniä.	Sipoon yleiskaava G13, alueen lounaisosassa Osayleiskaava G15, K7 Söderkulla 5A Rakennuskaavan muutos 1997, osin S19C Asemakaava Joensuun venesatama Massby ja Skräddarby 2013	Maakunnallisesti arvokas laaja alue (2024), josta osa on nyt RKY 2009, Sibbesborg	1	A

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys- luokka
112	Gumbostrand	Massby	Kylämäinen rannikkoasutus	Gumbostrandin ranta-alue, jonka reunoille sijoittuvat mm. vanha torppa, Gumbostrandin koulu, Fransmanin vanha kaupparakennus ja ranta laitureineen sekä huvila Rospiggen. Rannikon kulttuurialue.	Osayleiskaava G15	Uuteen aluerajaukseen sisältyy osayleiskaava G15 Sr-alue 112. Uusi aluerajaus sisältää kohteen ST 1104.	1	A
114	Majviken-Svartviken	Itäsalmi (Östersundom)	Huvila-, torppa- ja puutarha-kokonaisuus	Östersundomin kartanon historiaan liittyvä Majvikenin huvilan ja puutarhan alue, johon on kuulunut myös Svartvikenin torppa. Torpan pihapiirissä kauppapuutarhan rakennelmia.	Osin asemakaava B17 Majvik, osin yleiskaava G13	B17 Majvik 1:n asemakaavassa alueella suojeltu rakennus (sr-5).	1	A
117	Hartwallin alue Ängsviken ja ympäristö	Hitå, Massby	Ranta-asutus ja teollinen perintö	Kommandiittihtiö K.Hartwallin toimintaan liittyviä rakennuksia sekä yksityistaloja hyvin hoidetussa puutarhaympäristössä, meren rannalla huvilat Gumbo ja Strandby näyttävine puutarhoineen. Rantatie, hopeapajut, rantamaisema.	Osayleiskaava G15	Alueella osayleiskaava G15:n kohteet SR 1101, SR 1106, /s 1117 ja sl/109	2	B
121	Kariluodon tila	Träskby	Rannikkotila	Kariluodon tilan vanha, laajennettu ja korotettu, L-muotoinen päärakennus vuodelta 1876 meren rannalle viettävine viljelyaukioineen, jonka reunoilla uudempiä asuin- ja talousrakennuksia. Tila on myöhemmin jaettu osiin.	Osayleiskaava G15	Osayleiskaava G15:n Sr-alue 121.	1	A
122	Nothusviken	Träskby	Viljelymaisema	Nothusvikenin lahden pohjukassa sijaitseva peltoaukea ja vanhat asuinpaikat muodostavat kokonaisuuden, joka uudisrakentamisesta huolimatta on ilmeeltään perinteikäs. Edwin Laine on käyttänyt paikkaa filmeissään, mm. Niskavuoren Hetassa.	Osayleiskaava G15		3	C
123	Linnäsintie-Byträskintie	Träskby	Viljelymaisema	Träskbyssä Linnäsintien-Byträskin tien varrella sijaitsevat viljelyaukeat reunoilla olevine asuinrakennuksineen ja tienäkymässä korostuva entinen rukoushuone.	Osayleiskaava G15	Alueella osayleiskaava G15:n kohde /s 1216.	3	C
125	Kalkkirannan tehdas	Träskby	Teollisuus-ympäristö	Kalkkirannan tehtaan historiallinen ja muuttuva teollisuusmiljö, joka jatkaa Sipoossa jo 1500-luvulla alkanutta ja 1700-luvulla laajentunutta teollista perinnettä. Vanhat nimet, kuten Kalkbruksfjärden viittaavat myös kalkkikaivoksen pitkiin perinteisiin. Ympäristöä leimaa vuodesta 1933 suurteolliseksi toiminnaksi kasvanut kaivostoiminta konttoreineen, työväen asuinrakennuksineen ja tuotantorakennuksineen.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas Kalkkirannan teollisuusalue 264. Alueella osayleiskaava G15:n alue ma-2/104. Sisältää kohteen /s 1219 ja alueen SL/21.	3	C
128	Kalkkirannan asuinalue	Nevas	Teollisen ympäristön pientaloasutus	Kalkkitehtaan läheisyyteen syntynyt ajallisesti jatkuvan yhtenäisen omakotitalojen alue, jonka rakennukset ovat pääosin Kalkkirannan tehtaan työntekijöiden itselleen 1940-luvulta alkaen rakentamia asuintaloja. Talot ovat tyypillisiä 1940-50-lukujen tyyppitaloja, usein puutaloja, yksilöllisesti muokattuja ja paikoin laajennettuja. Metsän lomassa sijaitsevat, väljästi rakennetut rakennuspaikat.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas Kalkkirannan teollisuusalue 264. Alueella osayleiskaava G15:n alue ma-2/104.	3	C
132	Stadsvikenin salmi	Nevas, Spjutsund	Rannikko- ja loma-asutus	Stadsvikenin salmessa sekä Hemisnäsetin että Sandviksuddenin puolella useita perinteisiä rakennuksia 1800-luvun lopusta 1900-luvun alusta rantapeltolineen, kuten Kesäkumpu-nimisen tilan päärakennus.	Osayleiskaava G15	Alueella osayleiskaava G15:n kohde /s 1301.	2	B
141	Sandviken	Kitö	Saaristolais- ja loma-asutus, viljelyaukio	Useamman rakennuksen ja laajan puutarha-aukean muodostama kokonaisuus, pääosin Sandviken alueella. Päärakennus rakennettu 1900.	Osayleiskaava G15		3	C

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
142	Svartviken ja Svartviksudden	Kitö	Saaristolais- asutus	Laivureiden asuinpaikka viidessä sukupolvessa perinteisine asuin- ja talousrakennuksineen. Lahti tunnetaan levähdyspaikkana matkalla itäiseen saaristoon, siellä saattoi vielä 1960-luvulla nähdä useampia jaaloja yhtä aikaa ankkurissa. Kaunis ja hyvin hoidettu peltoaukea, jonka liittyminen melkein suoraan merenrantaan on nykyään harvinainen. Niemellä Svartviksuddenin arvokas huvilakokonaisuus pihapuineen ja aksiaalisine puutarhasommitelmineen.	Osayleiskaava G15	Alueella osayleiskaava G15:n kohteet /s 1401 ja sr 1402.	1	A
143	Morsvikenin tienvarsitalot	Kitö	Saaristolais-asutus	Kitön tien varressa sijaitsevat talot ja rantaan laskevat pellot muodostavat tunnistettavan kokonaisuuden, jonka rakennukset ja pellot ovat säilyttäneet perinteisen saaristolaisen ilmeensä. Lahden pohjukassa sijaitseva, poikkipäädyllinen Hasselberg näkyy hyvin merelle.	Osayleiskaava G15		2	B
146	Byviken	Kitö	Ranta-asutus ja viljelysmaisema	Useamman rakennuksen, pihapiirien ja pellon muodostama, meren rantaan rajautuva kokonaisuus. Vanhoja rakennuksia, paikalla on 1800-luvulla ollut kolme taloa.	Osayleiskaava G15	Muinaisjäännösalue, osayleiskaavaan merkitty sm-2/844	3	C
151	Löparön salmen kulttuurimaisema	Löparö ja Kitö	Kartanoympäristö, saaristo- ja loma-asutus	Löparön ja Kitön välisen kapean, vuonomaisen salmen rannoille rakentuva, kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kokonaisuus, johon kuuluvat Löparön 1600-luvulta periytyvän kartanon alueet ja torppien pihapiirit, 1800-luvulta alkanut huvila-asutus näyttävine huviloineen ja puutarhoineen sekä muuta saaristoasutusta ja myöhempää mökkiasutusta.	Osayleiskaava G15	Alueeseen 151 sisältyy alue 152: Osayleiskaava G15:n alue ma-1/102, joka sisältä kohteet SR 1506, SR 1507 ja sr 1509 sekä SM/857 ja sl/48. Ks. alue 152, vuodesta 2009 Valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö. Alueen 151 muut osayleiskaava G15:n kohteet: SR 153, sr 1405, /s 1407, sr 1503, SR 1504, SR 1508,	1	A
152	Löparön kartano	Löparö	Kartano viljelyaukeineen ja torppineen	Löparön salmen rantaan rajautuvan kartanon alue, jota hallitsee korkealla, kallioisella ja metsäisellä mäellä sijaitseva kartanon kivinen päärakennus puistopuineen, peltoineen ja kartanoon historiallisesti liittyvine rakennuksineen. Kartanon lähiseudun laiduntaminen on muokannut maisemaa perinteiseen tapaan, puiden hahmot piirtyvät kauniisti erottuen tasaisesta nurmi- ja niittypohjasta.	Osayleiskaava G15	Vuodesta 2009 Valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö. Aluerajaus kuten osayleiskaava G15:n alue ma-1/102, joka sisältä kohteet SR 1506, SR 1507 ja sr 1509 sekä SM/857 ja sl/48.	Ky/1	A
153	Talludden (Lindudden)	Löparö	Saariston huvila-asutus	Löparön saaren pohjoisrannalla. sijaitseva 1860-luvulta periytyvä näyttävä symmetrinen, kaksikerroksinen, satulakattoinen vuorattu hirsihuvila lasi- ja avoverantoineen. Huvilan ympäristö on puistomainen suurine nurmikkoineen, lehmuksineen, tammineen, vaahteroineen ja mäntyineen. Talousrakennuksia eri ajoilta ja rannassa vanha, kunnostettu uimahuone.	Osayleiskaava G15	Alueella osayleiskaava G15:n aluekohde SR 153	1	A

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
171	Kaunissaari (Fagerö)	Kaunissaari (Fagerö)	Saariston loma-asutus ja saaristotilat	Noin 100 hehtaarin kokoinen, luonnonkaunis Kaunissaari, jolla on monivaiheinen historia mm. kalastajien asuinpaikkana ja Skräddarbyn kartanon sahalaituksen paikkana, on vuodesta 1959 ollut Helsingin kaupungin ulkoilualueena, jossa viimeisen kalastajaperheen entinen asuinrakennus toimii kahvilana. Rakennuksen lähiympäristössä on säilynyt avoin peltoaukea ja talousrakennus. Saari on järjestetty ulkoilualueeksi laitureineen, kävelyreititeineen ja venepoukamineen ja siellä on vuokrakäytössä kymmenkunta kaksikerroksista, punaiseksi maalattua, useimmiten mansardikattoista rakennusta.	Osayleiskaava G15 ja Kaunissaaren rantakaava	Maakunnallisesti arvokas Kaunissaaren virkistysalue 265. Osayleiskaava G15:n alue /s 171. Sisältää osa-alueet S-1/25, S-1/26, S-1/28, S-1/30, S1-31, S-1/32 sekä luo/29 ja luo/33. RA 5 Kaunissaaren ranta-asemakaava, sisältää sr-3 ja sr-4 merkinnöin suojeltuja rakennuksia, muinaismuistolailla rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäänneksiä (sm), arvokkaita vesi- ja luontokohteita.	2	B
181	Granlandet-Halsörn-Asplandet	Granlandet-Halsörn-Asplandet	Saaristolais- ja loma-asutus	Krämaröarna-saariyhmään kuuluvien Granlandetin Halsörnin ja Asplandetin historiallisen ajan asuinpaikkojen kokonaisuus. Sipoon ulkosaariston asutusta. Satamapoukamat, perinteiset ja uudehkot rakennukset sekä Asplandetin saaristotila.	Osayleiskaava G15	Sisältää osayleiskaava G15:n kohteen sr 1803. Lisäksi sm 003, sm 004, sm 006, sm 151, sm 007	2	B
182	Musta-Hevosen-ranta	Musta-Hevonen (Svarta Hästen)	Saariston huvila-asutus	Laivaväylälle hyvin näkyvä Musta-Hevosen satamapoukama, jossa avoimen saaristolaismaiseman lisäksi kaksi vanhahkoa päärakennusta jäljellä hoidettuine piha-alueineen.	Osayleiskaava G15	Osayleiskaavan alue Sr 1806.	2	B
191	Skyttenskar	Skyttenskar	Höyrylaivareittien huvilaympäristö, saaristolais- ja loma-asutus	Jo kuninkaankartastoon 1770-luvulle merkitty Löparön torpan paikka, jonne on myöhemmin rakennettu huvilavahdin ja kalastajan "torppa" talousrakennuksineen ja venevajoineen. Vanhemman torpan hirsinavetta on säilynyt. Pohjoisrannalla arkkitehti Gustaf Nyströmin suunnittelema huvila vuodelta 1895 talousrakennuksineen, puutarhoineen, kivipengerrettyine pihoineen, rantakäytävineen ja uimahuoneineen. Entisen höyrylaiva- ja postilaiturin kaidemalli ja vanha portti on siirretty uudelle laiturille.	Osayleiskaava G15, Skyttenskar rantakaava 1991	Osayleiskaavan alue Sr 191 sekä kohde SR 1912.	1	A
192	Stora Korpholmen	Stora Korpholmen	Höyrylaivareittien huvila-asutus ja saaristolaisasutus	Saarella on ollut torppia jo 1800-luvulla ja yhteysalus pysähtyi Korpholmenin laiturissa. Entiset pellot ovat kasvaneet umpeen. Nykyisin monipuolinen ja kerroksinen loma-asutokäytössä oleva rakennuskanta, joka muodostaa sopusointuisen kokonaisuuden, johon kuuluu entisiä, muunnettuja torppia ja varsinaisia huviloita, kuten Villa Ersta.	Osayleiskaava G15	Osayleiskaavan alue Sr 192 sekä kohde /s 1910.	1	A
201	Kuiva-Hevonen (Svarta Hästen)	Kuiva-Hevonen (Svarta Hästen)	Tiivis loma-asutuskokonaisuus	Pienten lomamökkien täyttämä saari ja lähisaaret. Suomalaisen mökkeilyn historian kannalta mielenkiintoinen ja poikkeuksellinen ryhmämökkeilyä edustava kohde, jossa on yli 120 yksityisomistuksessa olevaa mökkiä mökkiläisten muodostaman osakeyhtiön omistamalla maalla.	Osayleiskaava G15, Kuiva-Hevosen rantakaava 1999	Osayleiskaava G15:n alue /s201	3	C

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
211	Eestiluoto (Estlotan)	Eestiluoto (Estlotan)	Ulkosaariston saaristolaisasutus	Sipoon ulkosaaristossa sijaitsevalla saarella kolme arvokasta pihapiiriä lähiympäristöineen. Saaren etelärannalla on ollut kuninkaallisen merikartaston mukaan suojasatama jo 1700-luvun lopulla ja siihen on myöhemmin muodostunut kolmen merkittävän kalastajaperheen yhteisö, jonka kalastajatilat ovat säilyneet 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta. Kalliomäellä kohoaa puolustusvoimien entinen tulenjohtotorni. Nykyään saari on Helsingin kaupungin virkistysaari.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas Eestiluoto 262. Osayleiskaava G15:n alue Sr 211. Lisäksi sm 0001 sekä S-1/6, sl/9 ja SL/7.	1	A
221	Mölandet	Mölandet	Höyrylaivareittien huvila-asutus ja saaristolaisasutus	Mölandet, jaettiin kokonaisuudessaan huvilatonteiksi vuonna 1922. Yhteyslaiturille johtavan kävelyreitit halkoman saaren rannoille on pääosin 1920-40-luvuilla rakentunut jokseenkin yhtenäinen, melko korkeatasoinen kesähuvila-asutus, jonka puutarhoja on suunnitellut mm. puutarha-arkkitehti Paul Olsson. Saarella on mm. Oiva Kallion 1920-luvulla suunnittelema palatsimainen, klassistinen Villa Sainio. Pohjoisrannalla on säilynyt entisen torpan perinteinen pihaympäristö.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo. Osayleiskaava G15:n alue /s221. Sisältää kohteet sr 2218 ja sr 2208 sekä sm 159.	1	B
231	Granön vanha asutus- ja viljelyalue	Granö	Kylämäinen saaristolaisasutus viljelyaukioineen	Granön pohjoisranta on Sipoon saariston vanhin tunnettu asuttu alue, 1500-luvulla saarella sijaitsi kolme torppaa. Nykyisen Gammelatorpin pellot periytyvät asuin- ja viljelypaikkana jo 1600-luvulta. Isovihan jälkeen 1700-luvun puolivälissä syntyi uutta asutusta, Östersundomin kartano perusti Granöhön kaksi torppaa. Kartanon 1830-luvulla perustaman tiilenpolttimon vanhat uunikummut sekä savenottokuopat ovat säilyneet ja saarella kulkee vanha tiilitie itärannalle. Saaren pohjoisrantaan avautuu laaja viljelyaukea ja rantavyöhykkeellä on useita asuinrakennuksia.		Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo.	2	B
241	Kamsholmen	Kamsholmen	Saaristolais-asutus viljelyaukeineen	Kamsholmen on 1800-luvun alusta asuttu saari, jonka itärannan asuinpaikassa pursimies Arved Winbergin suku on valmistanut kompassoja. Perinteisen ilmeensä säilyttänyt saari on elävä saaristolaisympäristö, jonka ympäristöä leimaavat avoimina säilyneet peltoaukeat, vanhat asuin- ja talousrakennukset sekä ympärivuotinen asutus.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo. Osayleiskaava G15:n alue /s241.	2	B
253	Röysö: Flånvarpet ja Björknäs	Röysö	Saaristolais- ja loma-asutus	Saaren pohjoisrannan suojaisan satamapoukaman rannoille perustettujen torppien paikalle muodostunut asutus, jonka rakennuksia on muutettu ja laajennettu. Paikka on kuitenkin säilyttänyt perinteisen saaristolaisen ilmeensä, mm. avoimien pihamaiden ansiosta. Saaren sisäosaan ulottuvan Fladanin rannalla on osaksi säilynyt perinteinen saaristomaisema, jossa näkyy vanhan pellon ja niityn pohjaa, torppamainen rakennus, kiviaita ja hirsinavetta tms.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo. Osayleiskaava G15:n kohde /s 2502 sekä sm 161 ja sm 162.	2	B
263	Simsalö	Simsalö	Kylämäinen saaristolaisasutus	Sipoon saariston perinteinen keskus, jossa jo 1800-luvulla asui Sipoon muihin saariin nähden eniten asukkaita. Asutus on keskittynyt koillisrannalle, missä on yhteyslaituri ja tieyhteys. Yhteyslaituri on kyläyhdistyksen saavutus, yhteysliikenne mantereelle on alkanut 1976. Saaren entinen koulurakennus on 1890-luvulta, rukoushuone hieman uudempi. Kauppoja on ollut useita. Vapaapalokunnan rakennus on säilynyt pohjoisrannalla. Veneenrakentajia on ollut useassa perheessä ja saarella toimii edelleen kaksi pientelakkaa.	Osayleiskaava G15. Osin ST 8 Simsalö I Rantakaava 1994.	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo. Osayleiskaava G15:n alue /s 263. Sisältää kohteet sr 2601, sr 2617 ja /s 3907.	1	B

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
271	Katriholmen	Katriholmen	Höyrylaivareittien huvila-asutus ja lomakotialue	1910-luvulla huvilapalstoiksi jaetulla saarella on useita samalta ajalta olevia huviloita, joista useita rakennusmestari Oskari Vilamon suunnittelemaa ja rakentamia huviloita. Saarella toimii Miina Sillanpään aloitteesta 1920-luvulla perustettu ja rakennettu Kesäkoti Kallioniemi, jonka käytössä on useita tontteja ja rakennuksia, kuten kaksi huvilaa ja isohko ruokalarakennus 1950-luvulta.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo.	1	A
272	Mågsholmen	Mågsholmen	Höyrylaivareittien huvila-asutus	Mågsholmenin saari on jokseenkin ehjä 1900-luvun alun huvilayhdyskunta, jolle 1910 muodostettiin alun toistakymmentä huvilapalstaa. Huvilapalstoja yhdistää saaren läpäisevä, entiselle yhteislaiturille johtava tie. Vanhimmat huvilat ovat 1900-luvun ensi vuosilta ja niiden piha-alueiden ilme vaihtelee melko jyrkkään rinnemaastoon pengerretyistä puutarhoista kalliomaaston ja saaristometsän piirteitä säilyttäneisiin tontteihin.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo	1	A
273	Stora Bergholmen huvilat	Stora Bergholmen	Höyrylaivareittien huvila-asutus	Saaren itäosan huvilaympäristö, joista maisemanäkymää hallitsee 1900-luvun alussa rakennettu kaksikerroksinen, cottage-tyypin huvilarakennus Björkberga. Huvila sijaitsee laajan puutarhan keskellä, osa talousrakennuksista on säilynyt. Saaren koillisosassa sijaitsevaan Morgonsol-huvilaan kuuluu myös isohko puutarha.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo	1	A
292	Björkholmen	Björkholmen	Saaristolais-asutus	Maisemassa näkyvälle saaristolaisasutukselle tunnusomainen ympäristökokonaisuus rantakalliolle rakennettuine aittoineen 1700-luvulta periytyvän torpan paikalla. Punamullan väristen rakennusten kylämäinen kokonaisuus on loma-asuntokäytössä.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo	2	B
293	Stora Svedje-holmen	Stora Svedjeholmen	Saaristolais-asutus	Laivureiden ja kalastajien asuinpaikkana toimineen saaren luoteeseen avautuvan suojaosan satamapoukaman ilmettä leimaavat suuret venevajat. Asuin- ja talousrakennukset kehystävät avointa pihamaata.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo	3	C
301	Norrkullalandet	Norrkullalandet	Höyrylaiva-reittien huvila-asutus ja saaristolais-asutus	Kulosaaren huvilakaupunkiyhtiön 1910-luvulla ostama saari päätettiin palstoittaa virkistyskäyttöön ja arkkitehti Lars Sonck laati kaavan 56 rantatonttia varten. 50 myydyistä tontista vain osaa käytettiin aluksi suunniteltuun tarkoitukseen. Saarella on useita arkkitehtien suunnittelemaa, rakennustaiteellisesti arvokkaita huviloita. Rantakaavassa vuodelta 1993 Sonckin ajatukset pohjois- ja lounaisrantojen palstoittamisesta sekä kaakkoisrannan ja saaren keskiosan jättämisestä virkistyskäyttöön ovat pääosin toteutuneet.	Osayleiskaava G15. Norrkullalandet-Söderkullalandet rantakaava RA7 Norrkullalandetin rantaa- ja asemakaavan muutos 2022. Osittain st 12 Norrkullalandet ja Söderkullalandet rantakaava 1993	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus- Sipoon saaristo. Norrkullalandet-Söderkullalandet rantakaavassa suojeltuja rakennuksia ovat arkkitehti Sonckin suunnittelemat Villa Solhem ja Villa Lavinko sekä arkkitehti Flinckenbergin huvila vuodelta 1918.	2	B
305	Träskviken	Norrkullalandet	Saaristolais-asutus	Träskvikenin entinen kruununtila on yksi Norrkullalandetin vanhimpia asuinpaikkoja, johon on merkitty torppa sekä niittyjä jo 1770-luvulla Kuninkaankartastoon. Rakennukset ovat 1900-luvulla laajennettuja, ympäristössä on säilynyt perinteisen saaristolaisasutuksen leima.	Osayleiskaava G15. Osin ST 12 Norrkullalandet ja Söderkullalandet rantakaava 1993/VL ja RA-2.	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo.	1	A

tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
306	Simosvikenin huvilat, Norrkullalandet	Norrkullalandet	Höyrylaiva-reittien kesähuvila-asutus	Arkkitehtien 1920-1960-luvuilla suunnittelemat kolme rakennustaiteellisesti arvokasta huvilaa asettuvat Simosvikenin kapean, kallioiden lahden molemmin puolin.	Osayleiskaava G15. Osittain ST 12 Norrkullalandet ja Söderkullalandet rantakaava 1993	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo. Osayleiskaava G15:n kohteet sr 3010, sr 3018 ja sr 3005.	1	A
307	Störjevikenin huvilat, Norrkullalandet	Norrkullalandet	Höyrylaiva-reittien kesähuvila-asutus	Störjevikenin lahden rantatonteilla sijaitsee kaksi Lars Sonckin piirtämää huvilaa, toinen tasaiseen maastoon, puutarhaympäristöön sijoitettu Villa Lavinko, joka on siirretty Kulosaaresta 1927, sekä lahden vastarannan kalliomaastoon sovitettu tummansävyinen, korkea ja jyrkät hirsihuvila Solhem pihaa rajaavine talousrakennuksineen.	Osayleiskaava G15. Osittain ST 12 Norrkullalandet ja Söderkullalandet rantakaava 1993	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo. Osayleiskaava G15:n kohteet SR 3002 ja SR 3004.	1	A
312	Dyvikenin huvila-asutus	Söderkullalandet	Höyrylaiva-reittien kesähuvila-asutus	Dyvikin-lahden rannalla, höyrylaivareittien huvila-asutukselle tunnusomaisten huviloiden, Villa Vårvikin ja arkkitehti Gustaf Nyströmin suunnitteleman, laajan puutarhan ympäröimän Villa Solvikin lisäksi alueella on useita uudempia lomarakennuksia sekä metsään työntyvän viljelyaukion eteläosaan sijoittuva, Simsalön saaresta siirretty renkitupa ja muita talousrakennuksia.	Osayleiskaava G 15. Osittain ST12 Norrkullalandet ja Söderkullalandet rantakaava 1993. Osin Norrkullalandet-Söderkullalandet 1993 rantakaava. ST13 Rantakaavan laajennus Norrkullalandet - Söderkullalandet 1994.	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo. Osayleiskaava G15 ma-2/87. Sisältää kohteet sr 3106, SR 3107 ja sr 3108.	1	A
313	Alviken	Söderkullalandet	Saaristolais-asutus	Loivien kalliorinteiden rajaama, rantaan asti ulottuva saaristolle tyypillinen kapea viljelyaukio, nykyinen nurmikko, jonka reunoilla on asuin- ja talousrakennuksia, rantaviivalla mm. venevajoja. Paikalla on ollut asutusta ainakin 1800-luvun loppupuoliskolla. Vanhin rakennus on todennäköisesti kalliolla Sunnanvikin alueella.	Osayleiskaava G15. Osittain st 12 Norrkullalandet ja Söderkullalandet rantakaava 1993. Osin ST 13 Rantakaavan laajennus Norrkullalandet - Söderkullalandet 1994.	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo.	2	C
314	Söderkullalandet laituri-Martins	Söderkullalandet	Saaristolais-asutus	Söderkullalandetin itärannalla sijaitseva yhteyslaituri, laiturilta lähtevä tie, sen varrella olevat peltoaukeat sekä tien päässä oleva, useille tonteille jakautunut vanha Martinsin tila muodostavat kahteen suuntaan rantaan rajautuvan, monipuolisen saaristolaismiljöön huvilamaisine asuinrakennuksineen, talousrakennuksineen, rantaittoineen ja puutarhaistutuksineen.	Osayleiskaava G15. Osittain st 12 Norrkullalandet ja Söderkullalandet rantakaava 1993. Osittain st 12 Norrkullalandet ja Söderkullalandet rantakaava 1993.	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo.	2	B
315	Söderbacka ja Bruksängen	Söderkullalandet	Saaristolais-asutus	Karuun, kallioiden saaristoluontoon perustettu vanha torppa-asutus, jonka niityt ja viljelyaukeat ulottuvat rantaan saakka, niiden reunoilla on talousrakennuksia. Avoin maisematila, entinen peltokuvio on pysynyt kauan yhtä laajana. Söderbacka, entinen Fredriksholmstörpin paikalla, näyttäytyy kallioiden ja kivienä, matalien eläinsuojien ja varastorakennusten rajaama, vanha asuinrakennus perinteiseltä saaristopaikalta. Pihapiiriä rajaavat tuuheat, kauan avoimessa paikassa kasvaneet pihapuut.	Osayleiskaava G15. Osittain st 12 Norrkullalandet ja Söderkullalandet rantakaava 1993.	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo.	1	A

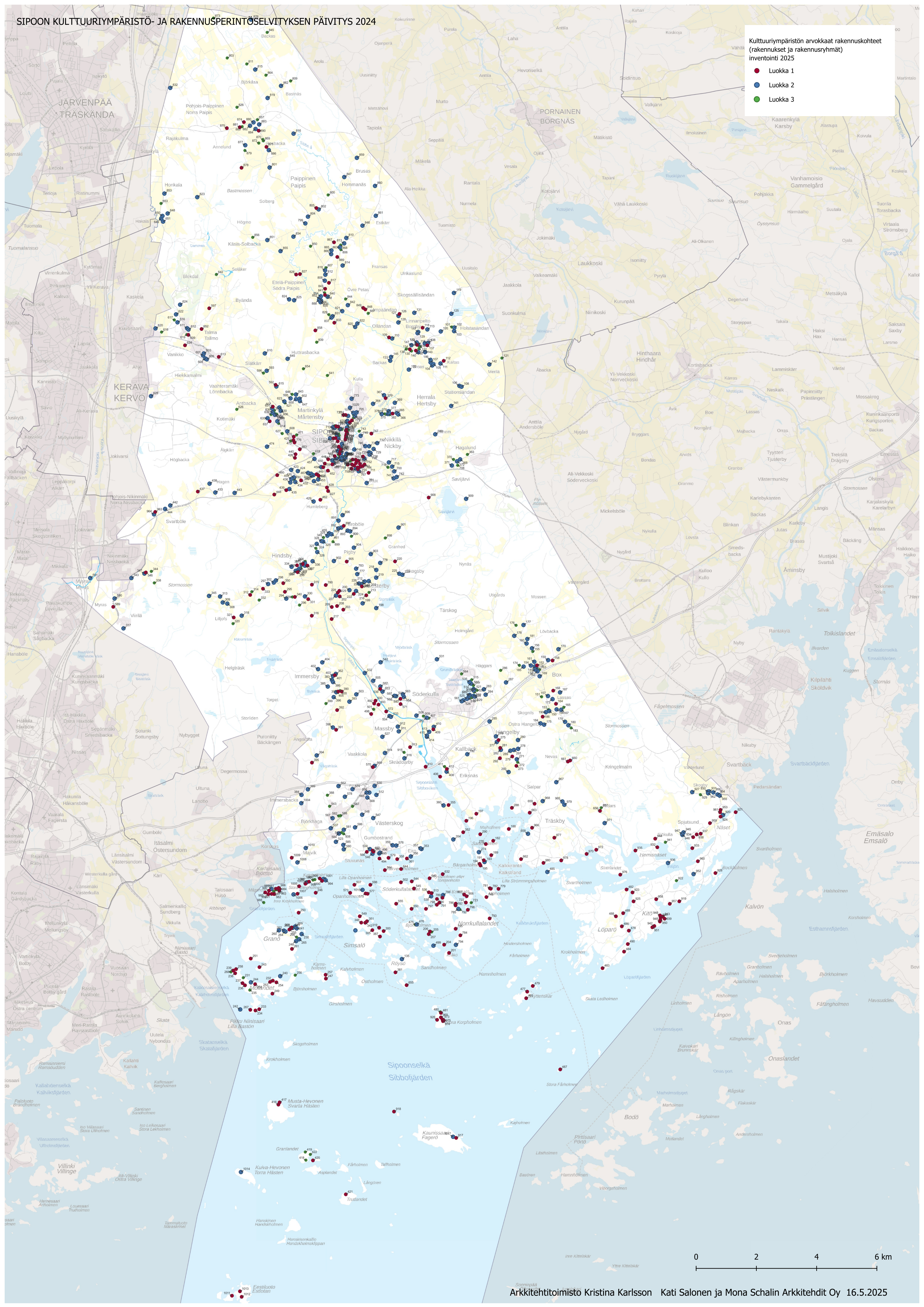
tunnus	nimi	saari tai kylä	tyyppi	kuvaus 2024	kaavatilanne	suojelutilanne	arvotus	herkkyys-luokka
321	Majholmenin huvila	Majholmen	Vanhan huvilan ympäristökokonaisuus	Pohjoiseen rannikon suuntaan ja etelään meren suuntaan katsova vanha huvilakiinteistö, joka on myöhemmin jaettu osiin. Laajan, avoimen puutarhan ja puiden ympäröimä, aikansa huvila-arkkitehtuurin ihanteita toteuttava Majholmenin kookas huvila verantoineen sekä muita, samanaikaisia piharakennuksia.	Osayleiskaava G15		1	A
341	Bläsudd	Takvedaholmen	Höyrylaiva-reittien huvila-asutus	Suuri pyöröhirsinen, perimätiedon mukaan nuoren arkkitehdin Svante Magnus Schjerfbeckin Haikon kartanon maille suunnittelema, tyyllisesti harvinainen, cottage-tyyppinen pyöröhirsihuvila on alunperin rakennettu 1882. Haikosta se on siirretty Takvedaholmenin saaren länsiosan rinne-maastoon. Huvilan tonttiin rajautuvat, entiset avoimet viljelyaukiot ovat kasvamassa umpeen.	Osayleiskaava G15		1	A
361	Bergarholmen	Bergarholmen	Saaristolais-asutus	Avoimesti merelle avautuva, perinteisenä säilynyt saaristolaisasutus viljelyaukioineen, talousrakennuksineen ja satamapaikkoineen, jossa on satuja vuosia ollut asutusta, ainakin 1750-luvulta lähtien. Saaressa on asunut mm. laivureita ja laivanrakentajia ja saaressa on toiminut kaksi kauppaa.	Osayleiskaava G15		2	B
331	Huvila Brobergs, Torstenholm	Torsten-holm tai Ryssholmen	Höyrylaiva-reittien huvila-asutus	Pastori Brobergin maisemallisesti näkyvä tornillinen huvila Ryssholmen / Torstenholm-saaren lounaisniemellä, liittyy laajempaan höyrylaivareittien kesähuvila-asutuskokonaisuuteen Söderkullalandetin pohjoisrannan huviloiden kanssa.	Osayleiskaava G15	Maakunnallisesti arvokas alue: 263 Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus - Sipoon saaristo.	1	A
401	Strömmingsholmen	Strömmingsholmen	Sotienjälkeinen saaristoasutus	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä, harvinainen esimerkki saaristoasutuksesta, johon on asettunut Hangosta evakuoituneita kalastajaperheitä. Jo 1700-luvulla asutussa saaressa on harjoitettu peltoviljelyä 1970-luvulle saakka ja asunrakennusten yhteydessä on säilynyt hyötypuutarhoja Perinteinen 1940-1950-luvun saaristolaisilme on säilynyt uudemmasta rakennuskannasta huolimatta.	Osayleiskaava G15		2	B
402	Hemisviken	430 Spjutsund	Rannikkotorppa-asutus	Hemisvikenin rannalla sijaitsevat rantapellot ja entiset torpat muodostavat rannikolle tunnusomaisen ympäristön.	Osayleiskaava G15, ST15 Vikbacka rantakaava 1996	Alueella osayleiskaava G15:n kohteet /s 1302, sr 1304 ja /s1306	2	B

Kulttuuriympäristön arvokkaat rakennuskohteet
(rakennukset ja rakennusryhmät)
inventointi 2025

Luokka 1

Luokka 2

Luokka 3

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
102	753-402-0002-0058	Holstas	Kantatila ja Linnanpellon vanhin ratsutila. Satulakattoinen asuinrakennus todennäköisesti 1800-luvun lopulta, nykyinen muoto 1912 (RHR 1920), toinen pääty uudistettu kokonaan, vuoraus ja ikkunat muutettu. Pihassa suurehko navetta ja talousrakennuksia.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
103	753-402-0002-0072	Fredsbo	Erotettu Holstasin kantatilasta, entinen Lill-Holstas. Senaatin kartastossa kyläalueen paikka. Lähiympäristöltään kaunis ja kylämäinen. Päärakennus arviolta 1900-l alusta, pitkänomainen, lohkokivisokkeli, satulakattoinen. Useita piharakennuksia puistoissa pihapiirissä. Muodostaa kokonaisuuden vireisen Holstasin kanssa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
104	753-402-0003-0010	Bergkulla	Perinteisen ilmeensä säilyttänyt kesäasuntona oleva asuinrakennus 1890-luvulta. Rakennusta on laajennettu ja korotettu alkuperäisestä. Vehnä puutarhapiha.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
105	753-402-0003-0013	Bergbacka	Ilmeisesti loma-asuntona toimiva asuinrakennus 1880-luvulta. Rakennusta on laajennettu ja korotettu alkuperäisestä mutta se on säilyttänyt perinteisen ilmeensä.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
106	753-402-0003-0026	Bertas	1920-luvun mansardikattoinen asuinrakennus aivan Linnanpellontien varressa. Jaettu Bertaksen kantatilasta ensin Skogs-Bertas ja vielä 2000-luvulla erotettu viereisestä Bertaksen tilasta. Pihapiirissä useita eri ikäisiä talousrakennuksia, joista vanhin 1920-luvulta.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
107	753-402-0003-0036	Bys-Bertas	Kantatila, paikalle merkitty Senaatin kartastoon kylä. Satulakattoinen, leveärunkoinen asuinrakennus 1900-luvun alusta. Pihapiirissä jatkettu luhtiaita ja pitkänomaisia piharakennuksia. Puukujanne.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
108	753-402-0003-0049	Bertas	Skogs-Bertas, joka on jaettu Bertaksen kantatilasta 1780. Kaksikerroksinen, poikkipäädyllinen ja mansardikattoinen asuinrakennus 1920-luvulta. Nykyaikaistetussa pihapiirissä useita säilyneistä piharakennuksia, joista osa 1920-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
109	753-402-0006-0023	Åbacka	Ollaksen kantatilasta vuonna 1800 jaettu maatila. Erittäin hieno kokonaisuus luonnonkauniilla paikalla. Pitkänurkkainen ja pitkänomainen päärakennus 1820-luvulta, ja mm aittarivistö ja useita piharakennuksia. Muodostaa kokonaisuuden viereisen Ollaksen kanssa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
110	753-402-0006-0025	Ollas	Kantatila 1500-luvulta. Perinteisessä pihapiirissä satulakattoinen päärakennus (RHR 1939) ja suuria talousrakennuksia. Muodostaa naapurissa sijaitsevan Åbackan tilan kanssa kokonaisuuden.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
111	753-402-0007-0029	Mårbergs	Maisemassa näkyvästi sijoittuva ilmeensä hyvin säilyttänyt huvilamainen taitekattoinen 1920-luvun asuinrakennus (RHR 1926). Lohkokivisokkeli, pieniruutuiset ikkunat ja lasikuisti.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
112	753-402-0007-0033	Keltas / Kältas	Arvokkaan kokonaisuuden muodostama kantatilan pihapiiri, jossa kaksi asuinrakennusta. Toinen on 1880-luvulta, mutta siirretty ehkä myöhemmin. Kunnostukset tehty nykyaikaisin menetelmin. Toinen asuinrakennus on 1940-luvulta. Kaksi aittaa 1700-luvulta ja yksi 1800-luvun alusta. Aitat seisovat hirsikehoilla.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
113	753-402-0008-0003	Lisubacka	Mansardikattoinen, leveärunkoinen päärakennus on 1930-luvun rakennusajankohdalleen tyypillinen. Tontin halkovan tien varressa on talousrakennuksia mm. pitkä navetta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
114	753-402-0008-0005	Marielund / Grändvilla	1930-luvun mansardikattoinen, poikkipäädyllinen päärakennus piharakennuksineen kuuluu Linnantien kyläkokonaisuuteen sekä Skepparsin pihapiiriä rajaaviin rakennusryhmiin. Ilmettä jonkin verran muuttanut lisälämmöneristys ja uusitut ikkunat.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
115	753-402-0008-0006	Berghäll	1900-luvun kaksikerroksinen asuinrakennus, jossa on koristeellinen sisääntulokuisti ja frotoni. Rakennusta laajennettu ja kunnostettu 2000-luvulla alkuperäistä ilmettä seuraten. Tunnettiin ennen nimellä Grhenska tomten ja on ollut mm. Pelastusarmeijan omistuksessa. Kuuluu Linnantien ja Skepparsin kokonaisuuksiin. Piharakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
117	753-402-0008-0009	Granhaga	1880-luvulla rakennettu asuintalo ja 1920-luvun talousrakennuksia kauniissa maisemassa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
118	753-402-0008-0058	Skogs-Frantsas	Fransaksen kantatilasta vuonna 1802 jaettu maatila. Pitkänurkkainen päärakennus vuodelta 1887. Hirsikehikon vanhin osa ilmeisesti 1790-luvulta. Perinteisenä säilynyt rakennusryhmä jota kylätie halkoo. Pihassa mm hirsinavetta, aitta ja savusauna.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
119	753-402-0009-0006	Albro	Valtakunnallisesti arvokkaalla Vermijärven niittyjen maisema-alueella kaksi asuinrakennusta. Pornaistentie halkoo tontin. Tien länsipuolella on vehreä puutarhapiha, jossa leveärunkoinen, tyypillinen 1900-luvun alun mansardikattoinen asuinrakennus, entinen Smedsin torppa. Tien toisella puolella niityllä on pienehkö talousrakennus, luultavasti sauna. Vermijärven rannan tuntumassa on lisäksi tyypillinen 1960-luvun matala, rapattu asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
120	753-402-0009-0013	Rostensbacka	Vehreä, osin umpeenkasvanut puutarhapiha, jossa vuonna 1753 rakennettu pitkänurkkainen asuinrakennus, hirs- ja puurakenteinen vanhempi talousrakennus sekä sivurakennus. Päärakennusta on korotettu ja uusittu 1900-luvun piirteitä noudattaen, mm kuisti ja ikkunat uusittu.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
123	753-402-0009-0032	Högmo	Ragnar Lindqvistin kaupparakennus 1940-luvun lopulta ja piharakennuksia 1930 1950-luvuilta. Kauppa suljettiin 1994 ja nykyään rakennus on asuinkäytössä. Kaksikerroksinen, noppamainen, tiiliverhoiltu rakennus, jossa aumakatto ja pylväikkö, joka kannattelee sisääntulon päällistä parveketta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
125	753-402-0009-0102	Rantala	Hyvin säilynyt, lyhytnurkkainen hirsimökki 1800-1900 l vaihteesta tai vanhempi, vanha punamullattu pystyrimavuoraus ja 6-ruutuiset puuikkunat, luonnonkivisokkeli. Eteläpuolelta purettu betoniperustalla ollut kuisti. Pihassa pieni luhtiaitta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
126	753-402-0010-0014	Tallbacka	Ilmeensä hyvin säilyttännyt kesäasuntona toimiva asuinrakennus vuodelta 1862. Kamariosan pääty pitkänurkkainen, salin päädyssä lyhyet nurkat. Impaksen tilan entinen torppa. Maisemassa näkyvä sijainti.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
127	753-402-0010-0017	Sofieberg	Luonnonkiviperustalla seisova pieni pitkänurkkainen hirsimökki, oletettavasti 1800-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
128	753-402-0010-0031	Impas	Linnanpellon kantatila 1500-luvulta. Ollut paroni Lorenz Melinin läänityksenä, jonka jälkeen kruununtilana. Päärakennus 1890-luvulta, muutettu 1937. Pohjakaavaltaan tyypillinen leveärunkoinen rakennus, jossa koristeellinen kuisti. Kokonaisuuteen kuuluu tien reunalla maisemassa näkyvästi sijoittuvat talousrakennukset, mm suurehko navetta sekä vajoja.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
129	753-402-0010-0034	Granbacka	Impaksen kantatilasta Lill-Impaksen nimellä vuonna 1740 jaettu maatila. Pihapiirissä tyypillinen 1800-1900-luvun vaihteen, leveärunkoinen, satulakattoinen maatalon päärakennus, ikkunoissa muotoillut otsalautakannakkeet, lasikuisti. Ilmeeltään varsin hyvin säilynyt, muutoksena korostuu musta tiilikuvioitu peltikatto. Piharakennuksia, mm vanhoja hirsiaittoja. Maisemassa näkyvä tyypillinen kerroksellinen kokonaisuus.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
131	753-402-0011-0046	Skogssällis	Skogs-Sällis, jaettu Sälliksen kantatilasta. Puutarhaisessa pihapiirissä 1930-luvun leveärunkoinen päärakennus, jossa pohjoismaisen klassismin piirteitä.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
132	753-402-0012-0036	Broasbacken	Kauniissa lähiympäristössä, perinteisessä hengessä kunnostettu kaksikerroksinen, poikkipäädyllinen asuinrakennus 1910-luvulta. Koristeellisia yksityiskohtia. Pihapiirissä luhtiaita ja paljon muita piharakennuksia.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
133	753-402-0012-0039	Backas	Peltomaiseman reunalla tunnusomainen vuonna 1770 Näsiksen kantatilasta nimellä Kurki-Näsis jaettu edelleen maatilana toimiva tilakeskus. Perinteisen ilmeensä säilyttäneessä asuinpihassa kauniilla lasikuistilla varustettu päärakennus 1800-l lopulta sekä kolme vanhaa aittaa. Pihapiirissä lisäksi 1900-luvun maatarakennuksia, ja viereisessä peltosaarekkeessa autoitunut vanha asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
134	753-402-0012-0043	Näsis/ Mesikkä	Kyläontolla säilynyt kantatila, jossa leveärunkoinen, pitkähkö satulakattoinen asuinrakennus 1800-luvun lopulta sekä kookas puurakenteinen navetta. Maisemallisesti tärkeässä paikassa savuttaessa Linnanpellon kylään.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
135	753-402-0012-0044	Gloet	Saaristolaisasutuksen säilyneet rakennukset ja ympäristö. Päärakennusta on laajennettu kuistilla. Tilan pellot ja pihapiiri edelleen havaittavissa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
137	753-402-0013-0002	Linnesbacka	Kauppa-kiinteistö talousrakennuksineen 1800-luvun lopulta. Kokonaisuus on hyvin säilynyt, myös perinteinen vehreä puutarhapiha. Rakennus on pääosin hyvin säilynyt esimerkki rakennustyyppistään.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	1
138	753-402-0013-0003	Reginalund	Vanhan kaupan tuntumassa leveärunkoinen, kaksikerroksinen mansardikattoinen asuinrakennus ja piharakennus 1920-luvun lopulta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
139	753-402-0014-0004	Rosbacka	Poikkipäädyllinen, kaksikerroksinen asuinrakennus 1900-luvun alusta on säilyttänyt perinteisen ilmeensä, lukuunottamatta uusittua kuistia. Vehreä puutarhapiha, jossa lisäksi 1990-luvulla rakennettu asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
140	753-402-0019-0009	Bastuåker/ Klippan	Kyläkuvassa näkyvästi sijoittuva, seudulle tyypillinen rukoushuone 1900-luvun alusta. Peruskorjattu asuinkäyttöön, kuistit uusittu, ikkunoita eri ajoilta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
141	753-402-0022-0005	Martis	Frisaksen kantatilasta vuonna 1780 jaettu entinen virkatalo, joka uusjaossa siirrettiin nykyiselle paikalleen. Tyypillinen leveärunkoinen asuinrakennus 1920-luvulta. Kaunis pihapiiri, jossa pitkänurkkainen vanha talousrakennus ja komea hirsinavetta/liiterirakennus. Maisemassa näkyvä sijainti.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
142	753-402-0025-0000	Skeppars	Kantatila, joka sijaitsee maisemallisesti erittäin kauniilla paikalla. Satulakattoinen päärakennus 1920-luvulta, kuisti ja pulpettikattoinen frontoni 1900-l puolivälistä . Suuri konehalli korostuu maisemassa.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
143	753-402-0026-0020	Stökas	Linnanpellon kylän reunalla maatalon pihapiiri, jossa komea lohkokivinavetta ja pitkänurkkainen hirsiaitta. Nykyinen päärakennus vuodelta 1960.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
144	753-402-0027-0018	Donabacka-Villa /Puhelinkekus- Borgby	Osa jaettua Skepparsin kantatila. Ollut virkatalo. Nykyinen asuinrakennus 1920-luvulta. Kaunis taloryhmä, jossa tie halkoo, luhdin, navetan ja asuinrakennuksen muodostaman pihapiirin perinteiseen tapaan. Kyläkuvassa tunnusomainen ja näkyvä sijainti. Navetta on kyläkuvassa erityinen vaalittava maamerkki.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
145	753-402-0038-0001	Viljan	Maisemassa näkyvästi sijoittuva 1900-luvun alussa rakennettu satulakattoinen yhdistystalo, julkisivu ilmeeltään osin uudistunut.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
146	753-402-0039-0001	Linnanpellontie torppa	Pienehkö hyvin säilynyt torppamainen rakennus sekä kaksikerroksisen luhtiatan ja siihen kytkeytyvien piharakennusten rivistö. paikalle merkitty kylä Senaatinkartastossa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
147	753-402-0878-0001	Skoltomten- Linnanpellon koulu	Lohkokivisokkelille perustettu 1½ kerroksinen satulakattoinen kansakoulu vuodelta 1901. Maisemassa näkyvä sijainti, myöhempi laajennus peittää näkymiä vanhaa rakennusta kohti ja on muuttanut pihan luonnetta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas vanha osa	Paikallinen	2
148	753-402-0878-0003	Palokunnantalo, Tomt för småbarnsskola	Palokunnantalo. Entinen kärjätalo 1700-luvun lopulta, jolla on vaiherikas historia. Pitkänurkkainen satulakattoinen rakennus, johon liittyy suurehko uudempi kuisti. Lohkokivisokkeli on aikaisintaan 1800-luvulta. Tärkeä osa Linnanpellon kyläkokonaisuutta.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	1
149	753-403-0001-0016	Hagbacka	Boxin pohjoiseen kyläkokonaisuuteen liittyvä tila jolla varsin hyvin säilynyt päärakennus 1920-luvulta (RHR 1923) sekä tien reunassa viereisen Boxbergin tilaan kuulunut komea vanha luhtiaita. Päärakennus yksityiskohdiltaan osin muuttunut.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
150	753-403-0001-0029	Johans	Kantatalon pihapiiriin kuulunut osittain hirsirunkoinen talousrakennusryhmä, johon kuuluu mm. luhtiaita.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
152	753-403-0001-0069	Boxbacka	Boxin pohjoiseen kyläympäristöön liittyvä hyvin säilynyt vanhan sukutilan pihapiiri, jonka nykyinen päärakennus komeine lasikuisteineen on 1800-luvulta, hoidetussa pihapiirissä lisäksi vanha sivurakennus ja talli sekä puutarhakasvillisuutta vanhoine pihapiirineen. Tilaan kuulunut luhtiaita sijaitsee tien vastakkaisella puolella kiinteistöllä 403-1-16.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
154	753-403-0002-0032	Skolåsa	Kylätien varressa aikakaudelleen tyypillinen ja ilmeeltään varsin hyvin säilynyt pienehkö 1950-luvun kyläkoulu, nykyään päiväkotikäytössä.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
156	753-403-0002-0063	Bönehusbacken	Maisemassa näkyvällä paikalla, ilmeeltään osin hyvin säilynyt seudulle tyypillinen rukoushuone 1900-luvun alusta. Korkealla lohkokivisokkelilla seisova pystyrimavuorattu satulakattoinen rakennus, jossa julkisivun erityisenä yksityiskohtana yläosaltaan viistoreunaiset vanhat puuikkunat.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
157	753-403-0002-0065	Storbengts	Kylän kantatilasta jaetun tilan päärakennuksen ja säilyneiden talousrakennusten maisemallisesti näkyvä kokonaisuus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	2
158	753-403-0002-0066	Nykulla	Tiemaisemaan ja kyläkuvaan näkyvästi sijoittuva 1900-luvun alun tilan pihapiiri, hyvin säilynyt satulakattoinen poikkipäädylinen asuinrakennus noin vuodelta 1914 sekä pitkät lautavuorattu talousrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
159	753-403-0002-0073	Nyåkers	Maantien varressa hyvin säilynyt torppamainen vanha asuinrakennus. Julkisivussa mahdollisesti myös uusia muualta siirrettyjä rakennusosia. Pihassa myös pieni luhtiaita.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
160	753-403-0002-0076	Sisbacka	Maisemassa näkyvällä paikalla sijaitseva vanha maatalo, jonka korkean lohkokivisokkelin päällä seisova nykyinen yksityiskohdiltaan hieman uudistunut päärakennus on 1930-luvulta. Syreenipensaiden rajaamassa pihapiirissä on erityinen vanha luhtiaita.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
161	753-403-0002-0084	Nybengts	Boxin pohjoiseen kyläympäristöön liittyvä vanhan maatilan pihapiiri. Nykyinen ilmeeltään hyvin säilynyt lohkokivisokkelilla seisova päärakennus on 1800-1900-lukujen vaihteen paikkeilta, siihen liittyy mm kaunis vanha lasikuisti. Pihassa lisäksi komea hirsiaittarivistö.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
162	753-403-0003-0024	Bockom	Kyläkuvaan näkyvästi sijoittuva, alkuperäiset piirteensä hyvin säilyttänyt 1950-luvun satulakattoinen asuin- ja liikerakennus. Kadun puolella lippakatoksen suojaamat kaksi sisäänkäyntiä. Osa risteysalueen vanhaa liikekeskittymää, jossa liiketoiminta loppunut.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
164	753-403-0003-0043	Nybacka II	Pitkänurkkainen päärakennus 1800-luvulta sekä kookas, lamasalvottu aitta ja luhtiaitta, hyvin säilyneet ominaispiirteet.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
166	753-403-0003-0083	Backas I	Kylän kantatilan pihapiirissä perinteiset ominaispiirteensä säilyttänyt päärakennus ja talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
167	753-403-0003-0084	Smedjebacka	Pihapiirissä säilynyt luhtiaitta- ja aittarivi sekä erillään sijaitseva pajarakennus.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
168	753-403-0004-0004	Nyåkers	Hyvin säilynyt vihreä maatilan pihapiiri, päärakennus ja vanhat talousrakennukset.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	1
169	753-403-0004-0055	Nybondas	Boxbergin kantatilan jaossa vuonna 1831 muodostuneen tilan päärakennus 1700-luvulta, jonka nykyinen ulkoasu on muotoutunut muutosten ja laajennusten myötä.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
170	753-403-0004-0061	Boxberg	Kantatilan hyvin säilynyt pihapiiri, jossa on poikkipäädellä varustettu satulakattoinen asuinrakennus 1900-l alusta, toinen vanhempi asuinrakennus, luhtiaitta sekä muita maatilan eriaikaisia talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
171	753-403-0005-0005	Korsnäs	Boxtien ja Uuden Porvoontien risteyksessä näkyvästi sijoittuva ilmeeltään varsin hyvin säilynyt pieni satulakattoinen poikkipäädylinen asuinrakennus 1900-luvun alusta (RHR 1930)	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
172	753-403-0005-0014	Banken	Boxtien risteuksen tunnusomaiseen liikekeskittymään kuuluva 1930-luvulla (RHR1938) rakennettu rapattu asuin- ja liikerakennus, jossa on toiminut mm Sibbo Sparbank, Boxin sivukonttori. Ilme on hieman uudistunut ja pihan puolelle on tehty pieni laajennus. Erityisenä yksityiskohtana muurausta jäljittelevät nurkkapilasterit.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
173	753-403-0005-0064	Lassas II	Kylän kantatilan tontin paikkeilla sijaitseva päärakennus 1900-luvun alusta.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
175	753-403-0006-0042	Skattåkersberg	Itsenäisyyden ajan alussa rakennettu nuorisoseurantalo.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	2
177	753-403-0007-0088	Nyåker	Peltoaukean reunalla 1920-luvulla perustetun maatilan pihapiiri, jossa päärakennus 1900-luvun alusta (RHR 1919) sekä useita talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
178	753-403-0007-0104	Kvarnbacka	Torpan pihapiiri kylätien varressa. Kokonaisuuteen kuuluu ilmeeltään hieman uudistunut torpan asuinrakennus 1800-luvulta, sekä maisemassa korostuva suurehko lautavuorattu talousrakennus arviolta 1900-luvun alkupuolelta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
179	753-403-0007-0120	Storbondas	1700-luvulla jaetun tilan tilakeskuksen vanhojen hirsirakenteisten ja uudempien talousrakennusten rajaama piha, laajennettu ja uudistettu päärakennus	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
180	753-403-0008-0021	Finnas	Kylän vanha tila, jonka pihapiirissä on useita lamasalvottuja talousrakennuksia sekä ulkoasultaan uudistettu päärakennus, jonka ulkovuokraus, ikkunat ja vesikatto räystäineen on uusittu.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
181	753-403-0008-0029	Myrkulla	Maisemassa näkyvästi sijoittuva, arkkitehtuuriltaan omalaatuinen hyvin säilynyt 1950-luvun omakotitalo. Valkeaksi rapattu 1- kerroksinen rakennus on pohjamuodoltaan pyöreä ja katon muoto on ns. telttakatto.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
182	753-403-0008-0031	Hällebo	Kaksikerroksinen, puuvuorattu hirsihuvila on rakennettu laajentamalla pienen mökin ympärille 1900-luvun alussa. Modernisoitu ja lisäeristetty 1969, ulkonäkö säilynyt. Paikalla asutusta 1870-luvulla. Talousrakennuksia 1900-1920 -luvulta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
184	753-403-0009-0041	Bergkulla	Perinteinen torpan tms. pihapiiri ajalta ennen 1918, rakennuksia on osittain muutettu ja pihapiiriin on rakennettu uusi asuinrakennus.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
185	753-403-0009-0060	Grönkulla	Maisemassa näkyvästi sijoittuva kookas taitekattoinen yksityiskohdiltaan hieman uudistunut maatilan päärakennus vuodelta 1921.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
186	753-403-0009-0063	Ollas	Maisemallisesti näkyvästi kylätien mutkaan sijoittuvan kantatilan laaja tilakeskuskokonaisuus päärakennuksineen, talousrakennuksineen ja puuistutuksineen, osittain kivirakenteinen navetta, isohko hirsinen riipi tai lato.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
187	753-403-0010-0032	Hembo	Historiallisesti arvokas torpan paikka ja säilynyt, lamasalvottu asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
188	753-403-0015-0006	Maiholma, Villa Majholmen	1800-luvun saariston huvila-asutusta edustava uusrenessanssihuvila 1890-luvulta Majholmenin saarella. Huvilan keskeiset, alkuperäiset ominaispiirteet ovat säilyneet, samoin huvilaan kuuluva puisto ja entinen puutarha. Huvilan talousrakennuksista osa on säilynyt.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
189	753-403-0017-0009	Ekbacken	Vuonna 1914 rakennettu kaksikerroksinen, mansardikattoinen, puuverhoiltu hirsihuvila, jonka esikuvana on ollut Tukholman Äppelvikenin huvilakaupungin arkkitehti. Huvilaan on kuulunut kuuluu vanha hirsitupa "Olivian tupa" Krämarörneilla, vanha hirsisauna ja rantahuone sekä puutarha. Lähiympäristössä suuret, Sandholmenin hiekkakuopat.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
190	753-403-0020-0004	753-403-20-4 Nikus, osa ent Skogsnils-tilaa	Kylän kantatilan vanha, ulkoasultaan uudistettu päärakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	2
191	753-404-0001-0017	Solberg I	Rinteessä kaksi vanhaa taloa, toinen alun perin 1800-luvun alusta, mahdollisesti tätäkin vanhempi. 1770-luvun Kuninkaankartastoon merkitty paikka. Senaatin kartastoon vuonna 1873 merkitty torppa. Rinteen alla on saaristolle tunnusomaisen entinen viljelyaukea. Toista rakennusta on laajennettu alkuperäisestä, todennäköisesti useaan otteeseen. Talot sijaitsevat korkeahkolla näköalapaikalla, syreeniaitojen ympäröimänä.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
192	753-404-0001-0030	Stor-Rös	Eriksnäsän kartanosta erotettu tila, joka on nimetty paikalla sijainneen Storröset-torpan mukaan. Torppa oli yksi Eriksnäsän vanhimmista ja se mainitaan vuonna 1740. Maisemallisesti kauniilla paikalla tilakeskus, jossa on kolme asuinrakennusta, joista vanhin on RHR-rekisterin mukaan vuodelta 1900, toinen inventoinnin mukaan 1920-50-luvulta ja kolmas 1980-luvulta. Runsaasti talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
193	753-404-0001-0034	Stensvik	Eriksnäsän kartanon torppaan todennäköisesti kuuluneet talous- ja asuinrakennukset rantaan viettävän kapean viljely- ja laidunaukean reunalla. Sementtitiili-puurakenteinen entinen navetta ja lohkokivisokkelille perustettu punamullattu puurakennus, jossa on toiminut kauppa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
194	753-404-0001-0045	Ängsudd	Ominaispiirteiltään säilyneessä kapeassa viljelylaaksoympäristössä vuosina 1917-1918 harkkosisokkelille rakennettu hirsirunkoinen, lautaverhottu saaristolaistalo, jota on laajennettu myöhemmin. Talousrakennus 1900-luvun alusta (RHR 1917).	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
195	753-404-0001-0046	Björkudd	Laivuri Artur Sundbergin vanha päärakennus. 1900-luvun alussa rakennettu saaristolaistalo, jota on laajennettu myöhemmin. Lisäksi kesämökki.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
196	753-404-0001-0060	Viksund	Arkkitehti August Nordbergin suunnittelema huvila vuodelta 1888. Arkkitehtuuri korkeatasoista, kulttuurihistorialliset ja rakennushistorialliset arvot, ympäristöä rikastuttava, maamerkinä Sipoonlahden maisemassa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
197	753-404-0001-0266	Eriksnäs gård	Hyvin säilynyt arvokas kartanoympäristö, jonka historia ulottuu ainakin 1500-luvulle saakka. Kulttuurihistoriallisesti arvokas kartanopuutarha, sivurakennuksia, 1700-luvun kivinavetta ja 1800-luvun mamselituulimylly.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
198	753-405-0001-0009	Sävtuna	Storträskintien maisemassa, lähellä järven rantaa sijaitseva 1940-luvun maatilän pihapiiri, jossa aikakaudelle ominaiset hyvin säilyneet rakennukset.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
199	753-405-0001-0023	Brutubacka	Kantatila 1500-luvulta. Nykyinen päärakennus 1930-luvun lopulta ja suurehko navetta vuodelta 1940.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
200	753-405-0002-0010	Solbacka	Gesterbyntien maisemassa, kuusiaidan suojassa hyvin säilynyt kaartinvaiva taitekatolla varustettu 1930-luvun asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
201	753-405-0002-0022	Kräkö	Rakennusajankohdalleen tyypilliseltä näyttävä kaksihuoneinen torppa, pitkänurkkainen hirsirakennus 1800-luvulta, kuisti on lisätty myöhemmin.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
202	753-405-0002-0029	Smeds	Smedsin jo 1543 mainittu kantatila joka 1700-luvulla oli osa Gesterbyn rivikylää. Maisemallisesti tärkeä osa kylää. Pääosin säilynyt päärakennus on 1800-luvun lopulta, leveärunkoinen ja satulakattoinen. Gesterbyntietä reunustavassa pihapiirissä eri ikäisissä talousrakennuksia, mm. suurehko tiilinaavetta ja viljankuivurirakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
203	753-405-0003-0039	Juvas / Tettis	Gesterbyn kylän vuonna 1543 mainittuja kantatiloja. Pitkänomainen asuinrakennus, jonka pohjoispääty 1800-luvun lopulta, jatkettu myöhemmin. Kaksi luhtiaitaa, navetta ja muita ulkorakennuksia. Pihapiiri ympäröivine rakennuksineen muodostaa kylämäisen kokonaisuuden.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1
204	753-405-0004-0010	Kräkör	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava jyrkkäkattoinen, osittain paanuilla verhottu huvila vuodelta 1921, rannassa vanha laituri- ja venevajakapaviljonki. 1½ kerroksisen huvilan on suunnitellut rakennusmestari G. Nordström. Rantapaviljonki vuodelta 1919 on rikkaasti koristeltu.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
206	753-405-0004-0064	Ratan	Arkkitehti Arhur Rudolf Gauffin suunnittelema saaristohuvila vuodelta 1933. 1920-30-lukujen klassisismia edustava rankarakenteinen, vaakalaudoitettu, aumakattoinen rakennus, jolla on huomattavan leveät räystäät.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
207	753-405-0004-0065	Klinton	Arkkitehti Arhur Rudolf Gauffin suunnittelema aumakattoinen rantapaviljonki ja sauna vuodelta 1934, nykyisin loma-asunto. Sirot ikkunajaot, arkkitehtuurissa näkyvät Art Deco-vaikutteita.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
208	753-405-0004-0078	Högåsa	Maisemassa näkyvä pihapiiri, jossa hyvin säilynyt ryhmä rakennuksia 1900-luvun alkupuolelta, mm. kaksikerroksinen rapattu aumakattoinen asuinrakennus 1920-luvulta ja pystyrimavuorattu pienempi 1940-luvun asuinrakennus sekä piharakennuksia. Alunperin venäläisen immigrantin yksityisasunto, myöhemmin Sipoon kunnan lastenkoti 1950-luvun alusta 1980-luvun puoliväliin asti.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
209	753-405-0004-0086	Hagalund	Mäen päällä maisemassa näkyvällä paikalla sijaitseva kookas, jugendpiirteitä omaava taitekattoinen poikkipäädyllinen 1910-luvun huvila pihapiireineen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
210	753-405-0005-0004	Löfbacka	Kylätien maisemassa tunnusomainen asuinrakennus pihapiireineen 1800-luvun puolivälistä, jonkin verran ilmeeltään uudistunut.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
211	753-405-0005-0005	Hembacka	Hembackassa avattiin Weckström lanthandel (Lindfors lanthandel, Gesterby lanthandel) niminen kauppa 1920-luvulla. Jugendpiirteinen, mansardikattoinen rakennus, jossa sisäänkäynti viistotusta nurkasta. Nurkan sisäänkäynti on poistettu (RHR 1935). Säilynyt kokonaisuus.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
212	753-405-0005-0011	Skolbacken	Entinen pienehkö koulurakennus 1900-luvun alusta (RHR 1920). Nykyisin asuinkäytössä ja laajennettu 1982 jälkeen.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
216	753-405-0005-0039	Bränns / Hagabacka	Gesterbyn kantatila 1500-luvulta. Tila jaettiin 1800 Bränns ja Grankulla. Näkyvällä paikalla Storträskintien maisemassa tilakokonaisuus, jossa pitkänomainen ja satulakattoinen päärakennus. Useita ulkorakennuksia rajaamassa pihapiiriä. Vaihteittain rakentunut navetta, jossa osa seinää paanuverhoiltu.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
217	753-405-0007-0005	Eskos	Gesterbyn kantatiloja. Nykyinen asuinrakennus 1900-luvun alusta, ulkorakennukset vanhempia; 1796 ja 1819. Sijainti on komealla paikalla mäellä, joka näkyy erittäin hyvin Söderkullantien ja Sipoonjoen maisemaan.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
218	753-405-0009-0004	Ojala	Pitkänomainen, satulakattoinen, pienehkö torppamainen asuinrakennus, RHR 1878 ja ulkorakennus, RHR 1938 aivan Gesterbyntien reunassa. Paikalle merkitty Senaatinkartastoon asuinrakennus.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
219	753-405-0009-0044	Kitts / Skogsbyrnet	Kantatila 1500-luvulta. Aiempi päärakennus palanut, nykyinen päärakennus pehtoorin asunto 1920-luvulta. Puistoissa pihapiirissä jäljellä vanhoja ulkorakennuksia mm. tiilinen pakaritupa ja navetta 1890-luvulta. Tiilet ovat omaa tuotantoa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
220	753-405-0009-0050	Bisabacka	Jyrkkäkattoinen asuinrakennus 1930-luvun alusta Boxintien varressa (RHR 1932). Rakennustyyppi esiintyi 1900-luvun huvila- ja maatilarakennusten mallikirjoissa 1910-luvulla ja myöhemmin.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
221	753-405-0010-0014	Rönbacka	Maismassa näkyvällä paikalla pihapiiri, jossa perinteisen ilmeensä säilyttänyt satulakattoinen asuinrakennus 1920-luvulta, tien reunassa asuinrakennus 1990-luvulta. Talousrakennus 1950-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
222	753-405-0010-0022	Solberg	Gesterbyn vanha koulurakennus. Alunperin Matbackan kantatilasta jaetun Lönnbackan tilan päärakennus. Koulu aloitti toimintansa 1925. Sijaitsee maisemallisesti erittäin kauniissa paikassa, jokeen viettävässä mäenrinteessä. Rakennusryhmä, johon kuuluu koulun lisäksi talousrakennus on hyvin säilyttänyt perinteisen ulkoasunsa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1
223	753-405-0010-0036	Backmanin torppa / Björklid	Perinteisessä pihapiirissä asuinrakennus 1930-luvun lopulta, talousrakennus 1960-luvulta ja aivan tien vieressä sotilastorppa 1700-luvulta. Torppa lienee toiminut ainakin 1980-luvulta asti saunana.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	2
224	753-405-0010-0059	Matbacka	Matbackan kantatila, joka tunnetaan 1500-luvulta. Matbackan tupa on siirretty Sibbesgårdenin kotiseutumuseoon. Nykyinen päärakennus on RHR:n tietojen mukaan valmistunut 1935. Pihapiirissä vanhoja talousrakennuksia, joen läheisyydessä vanha sauna.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
225	753-405-0010-0067	Risängsbacka	Hyvin säilynyt asuinrakennus ja pihapiiri 1900-luvun alusta Boxintien varressa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
226	753-405-0010-0098	Klippan	Rukoushuone, mahdollisesti paikalle siirretty ja laajennettu 1900-l alun piirteitä omaava satulakattoinen poikkipäädylinen kookas rakennus (RHR 1950). Maisemassa tunnusomainen sipoolaisiin kyläkeskuksiin oleellisesti liittyvä rakennustyyppi.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
227	753-405-0013-0007	Stufas gård	Gesterbyn kantatiloja 1500-luvulta, jonka asuinrakennus on vuodelta 1885, kunnostettu ja uudistettu vuonna 2024, pihapiirissä talousrakennus RHR 1800. Aittojen ja saunan paikkaa vaihdettu sitten 1982 inventoinnin.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
228	753-405-0013-0008	Lill-Stufas renkitupa	Lill-Stufasin mailla, kotiseutumuseon naapurissa sijaitseva rakennussuojelulailla suojeltu vanha renkitupa (RHR 1900).	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
229	753-405-0014-0001	Sibbesgården	Kotiseutuyhdistyksen kokoama museoryhmä Lindäckisbackenilla, missä ennen asui mäkitupalaisia ja käsityöläisiä. Museo on avattu 1936. Pihapiirissä on Matbackan tupa Gesterbystä, Fram-Martis, joka on entinen virkatalo Borgbystä sekä t riihi, olkilato, savusauna, kolme aittaa ja liiteri.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
230	753-406-0001-0013	Östanudd	Granön rannalle 1920- ja 1930-luvulla muodostettujen huvilapalstojen alueella sijaitseva, säilynyt huvila. Maisemallisesti näkyvä sijainti lähellä rantaa, suuret pihapuut.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
232	753-406-0001-0038	Mölandet 21, Villa Sainio	Arkkitehti Oiva Kallion suunnittelema, kenkätehtailija Sainion henkilökuntansa kesänviettopaikaksi rakennuttama talo vuodelta 1928. Rakennus on edustava esimerkki 1920-luvun klassisismista. Kiinteistöön kuuluu lisäksi muita rakennuksia, myös viereisellä tontilla oleva sauna. Lähiympäristössä kaupunkimaiset käytävät ja valaisimet.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
233	753-406-0001-0067	Mölandet n:o 56	Tummanruskea, todentamattomien tietojen mukaan rakennusmestarin, mahdollisesti Lauri Reitzin, itselleen suunnittelema suorakaiteen muotoinen, satulakattoinen huvila. Vuosisadan alun tupatyyppiä. Rakennusvuosi n. 1922-23.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
234	753-406-0001-0068	Mölandet n:o 57	Kallioinen, vanhoja mäntyjä kasvava tontti. Päärakennus vuodelta 1938 on vaakapaneloitu, satulakattoinen rakennus. Pihapiirissä on Eelis Heleniuksen v. 1952 rakentama sauna. Professori Tom Simonsin suunnittelema talousrakennuksia ja japanilais-henkinen huvimaja (2002). Simonsin suunnittelema sammalpuutarha on julkaistu uutta maisema-arkkitehtuuria käsittelevissä julkaisuissa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
236	753-406-0001-0078	Mölandet n:o 69	Rakennusmestari Lauri Reitzin suunnittelema sopusuhtainen huvila vuodelta 1922. Huvila on kaksikerroksinen, jyrkkäkattoinen 1900-luvun alun tupa-tyypin edustaja. Rakennukseen liittyy päävolyyymiin integroitu lasikuisti. Pihaan liittyy kivikkopuutarha.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
237	753-406-0001-0079	Mölandet n:o 70	Mahdollisesti rakennusmestari Lauri Reitzin suunnittelema huvila 1920-30-luvulta, puolitoistakerroksinen, suorakaiteen muotoinen, jyrkkäkattoinen rakennus, jonka molemmilla sivulla on koristeellisin kaideaihein sommiteltu avokuisti. Omaleimainen Art Deco-henkinen julkisivun maalauskoristelu, erityisesti ikkunaluukkujen lautaverhosten kohdalla. Pihassa on ollut veistoksia.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
238	753-406-0001-0084	Mölandet n:o 75	Mahdollisesti rakennusmestari Lauri Reitzin suunnittelema rankorakenteinen, lasikuistilla varustettu huvila vuodelta 1922. Mölandetin ensimmäisiin huviloihin kuuluva rakennus sijaitsee vanhan yhteyslaiturin naapurissa. Rakennuksen edustalla terassi, mukulakivellä päällystettyjä pengermuureja ja holvikaariaiheita.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
239	753-406-0001-0085	Mölandet n:o 76	Punainen puolitoistakerroksinen, jyrkkäkattoinen, v. 1922 rakennettu, arkkitehti Runar Eklundin suunnittelema huvila edustaa 1900-luvun alun tupa-tyyppiä. Saaren länsikärjen ensimmäisiä huviloita. Paul Olssonin suunnittelema puutarha on säilynyt avoimena tilana.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
240	753-406-0001-0092	Mölandet N:o 24 A	1910-1920-luvulle tunnusomaisen, mansardikattoisen huvilatyyppin edustaja, kulmassa sisäänrakennettu lasikuisti.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
241	753-406-0001-0095	Hamnen	Granön rannalle 1920- ja 1930-luvulla muodostettujen huvilapalstojen alueella sijaitseva, rakennusvolyymiin sisältyvällä lasikuistilla varustettu huvila.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
242	753-406-0001-0101	Tobben	Klassisistinen, kaksikerroksinen, näkötorilla varustettu huvilarakennus vuodelta 1927, laajan korjauksen tarpeessa. Mielenkiintoinen kokonaisuus, omaleimainen huvilaympäristö.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	2
243	753-406-0001-0117	Furumo	Arkkitehti Dag Englundin tuttavalleen suunnittelema, 1950-1960-luvun ihanteita vastaava vapaa-ajan asunto.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
244	753-406-0001-0136	Solvik	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, 1920-luvulla oletettavasti rakennettu, jyrkällä harjakatolla varustettu puolitoistakerroksinen huvila, päädyssä katettu kuisti.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
245	753-406-0001-0146	Aftonsol	Granön koillisosan rannoille 1920- ja 1930-luvulla muodostettujen huvilapalstojen alueella sijaitseva rakennus, mahdollisesti 1930-luvulta.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
246	753-406-0001-0148	Fåfången	Hirsinen, pulpettikattoinen, pilareille perustettu loma-asunto edustaa tyyllisesti modernistista sportstuga-tyyppiä. Sen on suunnitellut arkkitehti Håkon Björkenheim vuonna 1938 pienen kalliosaaren näkyvälle paikalle, merinäköalasta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
247	753-406-0001-0158	Kamsholm	Kamsholmen on 1800-luvun alusta asuttu saari, jonka itärannan asuinpaikalla Winbergin suku on valmistanut kompasveja. Elävä, perinteinen saaristolasiympäristö, peltoukat ja vanhat rakennukset.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
248	753-406-0001-0164	Björkebo	Granön rannalle 1920- ja 1930-luvulla muodostettujen huvilapalstojen alueella sijaitseva, ominaispiirteitään melko hyvin säilynyt rakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
249	753-406-0001-0176	Mölandet 47A	"Kansallisromanttisessa" hengessä rakennettu kesäasuntojen ryhmä, jonka vanhin rakennus on vuodelta 1939. Omaleimaisia yksityiskohtia, erityisesti rantasaunarakennuksessa. Kohde edustaa lomaa-asumisen "kansanrakentamista".	Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
250	753-406-0001-0187	Etermaholm	Sodanjälkeisen arkkitehtuurin vapaa-ajan arkkitehtuurisuuntausta edustava, arkkitehdin suunnittelema huvila vuodelta 1948. Rakennus taittuu viistoon kulmaan katetun avokuistin kohdalla. Satulakatto, tiilikate, ruskeaksi kuultokäsitellyt vaakalimilautajulkisivut. Rakennusta on korjattu arkkitehtuurin ominaispiirteitä kunnioittaen, mutta ikkunaluukut on poistettu.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
251	753-406-0001-0197	Granliden	Arkkitehti Dag Englundin (1906-1978) suunnittelema, aikansa ihanteita vastaava, ominaispiirteitään hyvin säilynyt vapaa-ajan asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
252	753-406-0001-0213	Åkernäs	Mölandetin entisen torpan paikalla säilynyt, saaren ainoa laajempi, viimeisen saaristolaisasutuksen leimaama kokonaisuus asuin- ja talousrakennuksineen. Viljelyaukea on ulottunut saaren poikki lounaisrantaan saakka.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
253	753-406-0001-0281	Mölandet N:o 20	Arviolta 1930-luvun jälkeen rakennettu, uuden ja 1900-luvun vaihteen hirsiaarkkitehtuurin piirteitä yhdistävä huvilarakennus, joka on toiminut ministeri Yrjö Kallisen vapaa-ajan asuntona.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
254	753-406-0001-0290	Aunela	Villa Sainion kokonaisuuteen kuulunut saunarakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
255	753-406-0001-0295	Gammeltoorp	Gammeltoorpin rakennus vuodelta 1901, laajennettu 1950-luvulla. Rakennuksen ympäristössä olevat pellot näkyvät vanhana asuin- ja viljelysmaana jo vuoden 1698 Granön kartassa.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
257	753-406-0001-0308	Österudd	Kalastustilana toiminut Österudd on kuulunut Winbergien kompassisuvun asuinpaikkaan Kamsholmenin saarella. Mansardikattoinen päärakennus vuodelta 1926, sauna, piharakennus, rantahuoneita sekä uusi päärakennus vuodelta 1968. Rakennukset lienevät lähellä alkuperäistä asuaan.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
258	753-406-0001-0325	Möudden	Kolmas Mölandetin länsikärjen vanhimmista huviloista. Rakennusinsinööri Georg Mittrofanowin itselleen v. 1922 suunnittelema ja rakentama noppamainen, jyrkkäkattoinen hirsihuvila. Huvilaan on kuulunut laaja puutarha, joka tiettävästi on ollut Paul Olssonin suunnittelema. Puutarhasta on jäljellä mm. pähkinäpuu.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
259	753-406-0001-0328	Fjärden	Granön rannalle 1920- ja 1930-luvulla muodostettujen huvilapalstojen alueella sijaitseva, rakennusvolyyymiin sisältyvällä lasikuistilla varustettu huvila. Rantakalliolla sijaitseva maisemanäkymien maamerkki.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
260	753-406-0001-0330	Tegelvik	Granön ruukki on sijainnut tilan alueella, rannassa on säilynyt tiiliuunikumpuja. 1700-luvun lopulla rakennettua torppaa on muutettu ja jatkettu. Asuinrakennus lienee rakennettu viimeistään 1800-luvun alussa. Kiinteistön lohkomisen jälkeen vuoden 2004 mainitut muut rakennukset eivät pääosin sijaitse enää ko. kiinteistöllä.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	2
261	753-406-0001-0341	Lönnäng	"Österäng", 1884 rakennettu vanha torppa, yksi kolmesta Östersundomin kartanon Granön torpasta. Pihapiirissä puutarha, mm. syreenipensaita. Vanha, vaikeasti havaittava tiilitie johtaa Tegelvikiä Österängin rantaan.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
262	753-406-0001-0358	Solkulla	Harjakattoinen asuinrakennus 1900-luvun alkupuolelta, joka kuuluu Granön pohjoisosan kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen asutukseen ja sijaitsee maisemallisesti näkyvällä paikalla viljelyaukean ja rannan välissä.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
263	753-406-0001-0365	Norrstrand	Kiinteistökokonaisuuteen on aiemmin kuulunut myös viereinen Strandplats. Norrstrandin kuuluu Gammeltoorpin venevaja ja entinen saaristokauppa, Granö butik Winberg&Winberg, joka myöhemmin siirtyi Karhusaareen. Per ja Vera Winberg avasivat kaupan rantarakennusten takana sijaitsevassa punaisessa rakennuksessa 1947.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
264	753-406-0001-0367	Åkerbacka	Harjakattoinen asuinrakennus 1900-luvun alkupuolelta, joka kuuluu Granön pohjoisosan kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen asutukseen ja sijaitsee maisemallisesti näkyvällä paikalla viljelyaukean ja rannan välissä.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
265	753-406-0001-0369	Gustafsborg	Maisemallisesti näkyvällä paikalla sijaitseva mansardikattoinen, rakennusajalleen tunnusomainen kesähuvila ajalta ennen v. 1933.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
267	753-406-0001-0378	Mölandet n:o 58 B, Villa Kuntsi	"Villa Kuntsi", rakennettu v. 1926, puolitoistakerroksinen paneliverhottu hirsihuvila. Rakennuksen on tiettävästi suunnitellut rakennusmestari, mahdollisesti Lauri Reitz.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
269	753-406-0878-0009	Strandplats	Sipoon saariston vapaan palokunnan paloletkutorni, saaristolle tunnusomainen punamullattu puutorni, maamerkki.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
270	753-408-0001-0003	Bergbo II	Saariston huvila-asutusta edustava, torppaa laajentamalla rakennettu lautavuorattu, hirsirunkoinen huvila n. vuodelta 1914. RHR-tietojen mukainen rakennus on alun perin valmistunut 1860. Laajennettu 1927. Ympäristössä vanhoja rakennuksia, mm. vierashuoneena toimiva venevaja ja palvelusväen asunto, uimahuone vuodelta 1968 ja jääkellari.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
271	753-408-0001-0005	Vikhaga	Kaksikerroksinen, satulakattoinen talo 1920-luvulta. Luonnonkiviperustus, jugendaiheita ikkunoissa. Rakennus vaikuttaa lähellä alkuperäistä säilyneeltä. Senaatinkartastossa merkittyä tielinjausta noudattelevan Skrifvarsintien maisemaan selvästi näkyvällä paikalla.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
273	753-408-0001-0051	Skrifvars	Skrifvars kuuluu Hangelbyn kantatiloihin, mainittu 1543. Nykyinen päärakennus vuodelta 1916, ilman suurempia muutoksia sitten 1930-luvun, jolloin myös kivinavetta oli rakennettuna. Pitkän historian omaava tilakeskus maisemallisesti kaunissa paikassa kallioisella mäellä. Päärakennus ja pihapiiri näyttävät säilyneen hyvin perinteisinä.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
274	753-408-0002-0013	Hästviken	Maisemallisesti näkyvä, lehtipuuvaltaisella rantatontilla sijaitseva, 1900-luvun alussa rakennettu asuinrakennus ja uudempi vapaa-ajan asunto.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
275	753-408-0002-0038	Nedre-Fransbacka	Nedre Fransbacka on erotettu Fransbackan kantatilasta 1839. Vuonna 1857 rakennettu ja 1920-luvulla jatkettu päärakennus ja pihapiiri muodostavat erittäin hyvin säilyneen kokonaisuuden maisemallisesti kauniilla paikalla, mäellä Fransbackan kantatilan naapurissa. Pihapiiriin kuuluu useita hyvin säilyneitä, talonpoikaisrakennuksia. Laajat näkyvät kohden Olofsin tilaa.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	1
276	753-408-0002-0040	Tallbacka	Tilakeskus, jonka päärakennus 1930-luvulta, julkisivussa funktionalismin piirteitä. Suuri tiilinavetta kivisokkelilla, vanha hirsiaitta ja vanhaa puustoa.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
277	753-408-0002-0051	Boden	Nedre-Fransbackan naapurissa, maisemallisesti näkyvällä paikalla kaksi asuinrakennusta 1930- ja 2010-luvulta, jotka kuuluvat Fransbackan kantatilan maisemakokonaisuuteen.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
278	753-408-0003-0003	Väggkulla	Leveärunkoinen, kaksikerroksinen mansardikattoinen, rakennusajankohdalleen (RHR 1929) tyypillinen asuinrakennus, jonka pihapiirissä on vanhempi asuinrakennus, talousrakennuksia ja vanhoja kiviaitoja. Pihapiirissä säilynyt vanha asuinrakennus on mahdollisesti Senaatinkartastoon 1870-luvulla merkitty torppa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
279	753-408-0003-0057	By-Backas	Kylän paikalla säilynyt, Backaksen kantatilasta 1800 jaettu osa. Päärakennus (RHR 1928) ja luhtiaitta ovat säilyttäneet perinteisen ilmeensä. Kiviaita ja talousrakennus rajaavat Skrifvarsin tien maisemaa. Vanha tila, jonka säilynyt rakennuskanta maisemallisesti merkittävä. Tien viereisen ulkorakennuksen kivityö on seudulle tunnusomaista.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
280	753-408-0003-0063	Skog-Backa	Skogs-Backas erotettiin Backaksen tilasta 1800 ja sijoitettiin kyläalueen ulkopuolelle. Nykyinen päärakennus vuodelta 1945, tiemaisemaan hyvin näkyvät talousrakennukset vanhempia, hyvin säilyneitä. Hirsinavetta, kaksi luhtiaittaa 1800-l, kivinavetta rakennettu 1923, kivityö seudulle ominaista, kivet n. 5 km päästä, tekijöinä suullisen tiedon mukaan Holst&Mikander.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
281	753-408-0004-0075	Olofs	Kantatila 1500-luvulta. Pihapiirissä peruskorjattu päärakennus 1864, luhtiaita, maakellari ja uudempiä suuria talousrakennuksia. Kivinavettaa on laajennettu. Päärakennuksessa ilmeisesti Eliel Saarisen suunnittelema, muualta siirretty kaakeliuuni.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1
282	753-408-0004-0077	Olofiina (ent. Lill-Olofs)	Lohkottu Olofsin kantatilasta 2000-luvulla. Harkkokivijalan varassa puurakenteinen, kouluna käytetty rakennus 1900-luvun alusta.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
283	753-408-0005-0020	Steinbacka / Stenbacka	Bergásantien rajaaman peltoaukean reunalle 1900-luvun alkupuolelle rakennetun pientilan päärakennus ja talousrakennusten muodostama pihapiiri, jotka alueella edustavat maaseudun säilynyttä rakennusperintöä ja tyypillistä rakennustapaa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
284	753-408-0005-0021	Nybacka	Ennen vuotta 1918 rakennettu puolitoistakerroksinen päärakennus on saanut nykyisen kerroksellisen ilmeensä sotien jälkeisinä vuosikymmeninä. Pientilan puutarhamaisessa pihapiirissä on talousrakennuksia 1800-luvun lopulta / 1900-luvun alusta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
285	753-408-0005-0040	Keupas	Kantatila, josta merkintä 1543. Porvoonväylän vieressä sijaitseva, lähiympäristöltään hieno pihapiiri, jossa suuria vanhoja lehtipuita. Pitkänurkkainen, pitkänomainen päärakennus, suuri kivinavetta, puutarha.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
287	753-408-0006-0088	Martis	Kylätien varressa eheän ja hyvin säilyneen kokonaisuuden muodostama maatilan pihapiiri, jossa aikakausilleen ominaiset asuinrakennukset 1900-luvun alusta ja 1940-luvulta sekä puurakenteiset talousrakennukset.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
288	753-408-0007-0001	Fölisholm	Entinen Wickströmin kauppa Nordholmissa, joka aloitti toimintansa Otto Boxtrömin omistuksessa mahdollisesti jo 1886 ja toimi vuoteen 1981. Suurin rakennus valmistui 1894, lisäksi useita aittoja 1800-luvulta. Paikalla on sijainnut torppa vuoden 1873 kartan mukaan	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
289	753-408-0007-0012	Muistokivi, Nyland Ungdomsförening en	Nylands Ungdomsföreningen järjestön syntypaikasta kertova muistokivi, joka on pystytetty 9.11.1969. Kivessä on laatta, jossa teksti kullatuin kirjaimin: <i>HÄR FÖDDES DEN NYLANDSKA UNGDOMSRÖRELSEN PÅ DENNA PLATS GRUNDADE MATS WIKMAN ÅR 1889 HANGELSBY UNGDOMSFÖRENING NYLÄNDS UNGDOM RESTE STENEN DEN 9.NOV. 1969.</i> Nylands Svenska Ungdomsförbund. Kiinteistön itäosassa on säilynyt vanha, pienehkö hirsirakennus.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
290	753-408-0007-0023	Käringholmen, Ehrströms villa	Saariston huvila-asutusta edustava "Ehrströms villa". Huvilan vanhin osa on siirretty saareen jäätä pitkin 1860-luvulla ja laajennettu. Kaksikerroksinen puuvuorattu, hirsirakenteinen huvila, jossa satulakatto ja avoveranta. Muita rakennuksia: aitta, ulkokuone sekä talviasuttava, sähkölämmitetty "sportstuga" vuodelta 1960. Ympäristö kalliota, korkea kataja, ei puutarhaa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
291	753-408-0007-0025	Charlottes	Metsän reunassa pellon ja kylätien välissä sijaitseva, isolla kuintilla laajennettu pienehkö rakennus, mahdollisesti entinen mäkitupa 1800-luvun lopulta.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
292	753-408-0007-0040	Paris	Jakamattomana säilynyt Pariksen tila kuuluu Hangelsbyn kantatiloihin, mainittu 1543. Perinteinen tilakeskus sijaitsee kumpareella laajassa peltomaisemassa, maisemallisesti kauniissa paikassa. Päärakennus 1920-luvulta on säilynyt pääosin alkuperäisessä asussa. Pihapiirissä vanhoja aittoja ja sivurakennus. Rakennuksessa on toiminut kauppapuoti.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
293	753-408-0009-0058	Jontas	1500-luvulla mainittu kantatila, joka jatkuu tien toisella puolella numerolla 753-408-9-68. Tien molemmilla puolilla asuinrakennukset ja ulkorakennuksia. Jonkin verran muutettu päärakennus on 1910-luvulta (RHR).	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
294	753-409-0001-0009	Nybacka	Pienehkö mäkitupamainen, myöhemmin laajennettu asuinrakennus 1900-luvun alusta Storgårdsin peltomaisemassa. Maisemassa näkyvä sijainti, avoin pihapiiri, jossa pieni navetta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
295	753-409-0001-0012	Storgård	Jaettu Nygårdin kantatilasta 1820-luvulla. Päärakennus RHR-rekisterin mukaan 1730-luvulta, vuoden 1982 inventoinnin lähteen mukaan kuitenkin 1810-20 -luvulta. Melko hyvin säilynyt pihapiiri.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
297	753-409-0002-0006	Solhem	Funkkipiiriteitä omaava rapattu noppamainen asuinrakennus 1950-luvulta hyvin näkyvällä paikalla Martiksentien varrella. Aumattu tiilikatto.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
298	753-409-0002-0012	Solfrid	Metsäisessä mäenrinteessä Martiksentien varrella entinen rukoushuone 1930-luvulta. Toimii nykyisin vapaakirkollisena tilana. Seudulle tyypillinen rakennustyyppi, nykyilmeessä korostuu myöhemmin lisätty kuisti, muutoin hyvin säilynyt.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
299	753-409-0002-0014	Solbacken	1930-luvulla valmistunut 1½-kerroksinen, poikkipäädyllinen rakennus, joka on entinen Nymansin lanthandel (1934-1971). Vaikuttaa säilyneen hyvin alkuperäisenä. Läheisillä kiinteistöillä kauppaan kuuluneita rakennuksia. Näkyvällä paikalla kylätien varressa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1
300	753-409-0002-0049	Uddas	1900-luvun alkuvuosikymmenille tyypillinen asuinrakennuskokonaisuus. Kaksi asuinrakennusta, joista suurempaa mansardikattoista vuokrattiin kesäisin ja isäntäperhe asui pienemmässä L-muotoisessa rakennuksessa, jossa on satulakatto ja päreillä vuorattu pääty. Paikalla on ollut v.1873 asuinpaikka, rakennuksia ei ole enää tuolta ajalta jäljellä.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
301	753-409-0002-0055	Stugubacka	Pitkänomainen, satulakattoinen ilmeeltään joinkin verran uudistunut asuinrakennus ja pihapiiri aittoineen 1900-luvun alusta. Näkyvällä paikalla kylätien varressa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
302	753-409-0002-0071	Grankulla	Tila jaettu Petaksen kantatilasta 1760. Nykyinen päärakennus on kaksikerroksinen, leveärunkoinen mansardikattoinen rakennus vuodelta 1935. Sijaitsee näkyvällä paikalla Martiksentien varressa. Vehreä puutarhapiha.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
303	753-409-0002-0075	Petas	Petas kuuluu Hindsbyn kantatiloihin. Ollut verorustholli 1700-luvulla. Nykyinen päärakennus leveähkörunkoinen, satulakattoinen, RHR 1919. Pihapiirissä 1800-luvulla rakennuttu aitta ja navetta 1950-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
305	753-409-0004-0006	Bergkulla	K.O. Bäckblomin vuonna 1895 Topeliuksen Björkuddenin mallin mukaan rakennuttama talo. Eugen Schaumann vietti viimeisen viikonloppunsa täällä, Simsälön saarella. Rakennuksen yksityiskohdat taidokkaita. Omaleimaisen päärakennuksen pihapiiri talousrakennuksineen muodostaa ehjän kokonaisuuden.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
306	753-409-0004-0022	Kuras	Kyläkuvassa näkyvällä paikalla sijaitseva Kuras kuuluu Hindsbyn kantatiloihin. Hirsinen päärakennus on vuodelta 1922, tiilirakenteinen talli/ navetta on 1930-luvun lopulta. Aitta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Maisemallinen	2
307	753-409-0006-0004	Humlegården	Alkuperäiseltä vaikuttava, satulakattoinen asuinrakennus 1800-luvun lopulta Hindsbyn kylämaisemassa. Vehreä puutarhapiha, ulkorakennuksia, mm luhtiaita.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
308	753-409-0006-0010	Björkäsa	Pienehkö tila 1920-luvulta maisemassa näkyvällä paikalla. Hyvin säilynyt satulakattoinen frontonilla varustettu aikakaudelleen tyypillinen asuinrakennus (RHR 1929)	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
309	753-409-0006-0031	Meilis II	Hindsbyn kantatila, joka on siirretty nykyiselle paikalleen 1915. Hyvin säilynyt satulakattoinen frontonilla varustettu päärakennus 1900-luvun alusta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
310	753-409-0006-0041	Lindbo	Kylän keskeisellä paikalla alkuperäisen luonteensa säilyttänyt parituparakennus ja pihapiiri paja- ja aittarakennuksineen. Aiemmin ollut Hovgårdin sepän asunto. Asuinrakennus vuodelta 1844, paja samalta ajalta ja aitta vuodelta 1854. Osittain korjattu 1920-luvulla.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	1
312	753-409-0007-0039	Söder-Martis	Jaettu 1754 Martiksen tilasta. Asuinrakennus osittain vuodelta 1779, ulkoasu 1920-luvun muutosten jäljiltä. Kiinteistöllä puutarhamainen, puistoinen pihapiiri, jossa talousrakennuksia ja mm. navetta 1930-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
313	753-409-0007-0049	Karlsberg	Näkyvällä paikalla Martiksentien varressa, tilakeskus 1930-luvulta. Päärakennus näyttää rakennusajankohdalleen tyypilliseltä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
315	753-409-0007-0062	Hindsby folkskolemt	Ilmeeltään hyvin säilynyt kansakoulurakennus 1920-luvulta.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
316	753-409-0009-0025	Paljoki, Paljok	Kantatila 1500-luvulta. Entinen ratsutila. Nykyinen päärakennus 1800-luvun puolivälistä, laajennettu 1800-luvun lopulla ja korjattu 1927. Maisemallisesti kauniilla paikalla mäen laella sijaitseva vanha, pitkän historian omaava talo ja pihapiiri, jossa vanhoja piharakennuksia ja aittoja.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
317	753-409-0010-0082	Miijanmäki	1800-luvun päärakennus on siirretty paikoilleen Lapualta Etelä-Pohjanmaalta 1970-80-luvulla. Vanhan päärakennuksen ympärille on rakennettu uudesta hirrestä muita pohjalaisrakennuksia.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
318	753-409-0013-0002	Lindkulla	Pienehkö hirsinen, mäkitupamainen asuinrakennus ja talousrakennuksia lähellä Liljofsin tilaa. Kunnostettu 2000-luvulla.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
319	753-409-0013-0010	Granholmen	Bäckblomin perheen aikoinaan hoitama pientelakka. Telakka on edelleen toiminnassa ja rakennukset muodostavat edustavan, elävän saaristolaiselinkeino leimaaman kokonaisuuden.	Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
321	753-409-0013-0038	Liljåas, Liljofs	Hindsbyn kantatiloja 1500-luvulta, osa rivikylää 1700-luvulla. Kaksi asuinrakennusta, joista toinen on rakennettu 1940-luvulla, taitekattoinen, syvärunkoinen päärakennus on vuodelta 1916. Suurehkoja eri ikäisiä ulkorakennuksia, joiden rakennusaika vaihtelee 1920-luvulta 2010-luvulle. Suurin osa talousrakennuksista on 1940-50-luvulta. Maisemallisesti erittäin näkyvällä paikalla.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
322	753-409-0014-0013	Dagnys	Mäkitupamainen asuinrakennus 1920-luvulta. Julkisivun ikkunat 1940-50-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
323	753-409-0014-0024	Nabbis	Nabbis oli Hindsbyn kantatiloja. Hyvin säilynyt 1½-kerroksinen satulakattoinen ja poikkipäädyllinen päärakennus 1920-luvulta. Piharakennukset rajautuvat Martiksentiehen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
324	753-409-0015-0001	Björkbacka	Leveäkörunkoinen, kaksikerroksinen asuinrakennus ja pihapiiri talousrakennuksineen Prästbackan (Wredegård) kantatilan naapurissa maisemallisesti kauniissa paikassa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
325	753-409-0015-0019	Ävik	Näkyvällä paikalla Hindsbyntien varressa kaksikerroksinen, 1930-luvun asuinrakennus keskifrononilla.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
326	753-409-0015-0050	Rosbacka	Maisemassa näkyvästi sijoittuva aikakauden piirteet hyvin säilyttänyt 1920-luvun asuinrakennus pihapiireineen. Lohkokiviperustalla seisovalla rakennuksella on satulakatto ja frontoni.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
328	753-409-0015-0060	Granbacka	Leveähkörunkoinen, kaksikerroksinen asuinrakennus. Frotoni tieltä katsottuna pitkän julkisivun enemmän oikealla puolella. Luonnonkivinen kivijalka. Rakennusta laajennettu 2005-2009.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
329	753-409-0015-0061	Villa Zukka / Sandkulla II	Ilmeeltään hyvin säilynyt 1900-luvun alun satulakattoinen asuinrakennus Hindsbyn tiemaisemassa, Sipoonjokeen laskevassa rinteessä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
330	753-409-0016-0001	Johannesberg	Pienehkö mäkitupamainen asuinrakennus 1880-luvulta Torrackan tilan naapurissa. Pihapiirissä lisäksi pieni luhtiaita.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
331	753-409-0016-0025	Torbacka	Paljokin kylän kantatila, jonka vanha päärakennus on 1700-luvun lopulta. Pihapiirissä on lisäksi 1940-luvun asuinrakennus, sekä ryhmä talousrakennuksia, mm. riihi, pitkänomainen hirsinen ulkorakennus ja myöhemmin vuorattu luhtiaita. Hyvin säilynyt, ulkorakennusten rajaama maatalon pihapiiri pellon laidalla, metsäisellä mäellä.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
333	753-409-0017-0019	Knutersgård	Päärakennus 1800-luvun puolivälistä, korjattu ja laajennettu 1920-luvulla. Puistomainen pihapiiri, jossa navetta 1850-luvulta ja aitta (mahdollisesti siirretty tänne 1785) sekä riihi, jotka muodostavat päärakennuksen kanssa nelimäisen pihan.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1
334	753-409-0018-0033	Svedjekulla	Hindsbyn kyläalueella sijaitseva Svedjekullan päärakennus on kaksikerroksinen, osin satula- ja osin taitekattoinen rakennus 1910-luvulta. Tilan historia ulottuu 1500-luvulle.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
335	753-409-0018-0046	Hofgård/ Hovgård ja Trumpetas	Kartanokiinteistö, johon kuuluu päätila Hovgårdin lisäksi myös Trumpetaksen tila. Hovgårdin päärakennus siirretty nykyiselle paikalleen 1870-luvulla Kulloon Lövsan tilalta, toiminut kokoontumistilana. Trumpetaksen asuinrakennus on 1800-1900 -lukujen vaihteesta. Trumpetas-niminen tila oli yksi Hindsbyn kantatiloista.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1
336	753-409-0019-0004	Björkbacka	Kylätien maisemassa tunnusomainen hyvin säilynyt pienehkö asuinrakennus 1900-luvun alusta sekä talousrakennus. Samassa pihapiirissä naapuritontilla toinen asuinrakennus. RKY-alue.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
337	753-409-0021-0009	Staffas	Hindsbyn kantatila, entinen rykmentinkirjurin virkatalo. Pihapiirissä 1820-luvulla rakennettu kaksikerroksinen asuinrakennus, loma-asuntokäytössä oleva asuinrakennus vuodelta 1954 sekä seita talousrakennuksia mm. vanhoja aittoja ja suurehko navetta 1930-luvulta. Varsin hyvin säilynyt kokonaisuus, joissain yksityiskohtissa muutoksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
340	753-409-0035-0008	Nygård	Kantatila Hindsbyn kylän kulttuurimaisemassa. Pihapiirissä hoidettu puutarha, kaksi hyvin säilynyttä asuinrakennusta 1800-luvulta, luhtiaita sekä vanha lato.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
341	753-409-0036-0003	Rosbacka	Kyläkuvassa tunnusomainen puutarhatontilla sijaitseva hyvin säilynyt jälleerakennuskauden pientalo (RHR 1950) piharakennuksineen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
342	753-409-0036-0008	Simsalö bönehus tomt	Sibbo Svenska Friförsamling RF:n rukoushuone Simsalössä rakennettiin vuoden 1939 palossa tuhoutuneen rukoushuoneen tilalle, entisen mallin mukaan. Palaneet rakenteet näkyvät rakennuksen alustassa. Sipoon saariston ja rannikon kulttuurille tunnusomainen rakennustyyppi.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistötunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
343	753-409-0037-0007	Granliden	Jokseenkin hyvin säilynyt kookas taitekattoinen asuinrakennus 1900-luvun alusta. Vähä puutarhapiha. Sijaitsee aivan Vantaan rajan tuntumassa, maisemallisesti kauniissa keskuspaikassa, lähellä Myyraksen koulua (Vantaan puolella) ja vanhaa Palménin kyläkauppaa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
345	753-409-0037-0031	Lillhagen	Pienehkö tilakeskus 1900-luvun alkupuolelta Martiksentien ja Hindsbyn peltojen maisemassa. Satulakattoinen 1½ kerroksinen aikakaudelleen tyyppilinen asuinrakennus, lohkokiviperusta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
346	753-409-0037-0036	Mosabacka	Maisemallisesti näkyvällä ja kauniilla paikalla sijaitseva kantatilan pihapiiri, jossa 1930-luvulla ilmeeltään uudistettu vanhempi päärakennus. Kokonaisuuteen liittyy omalle kiinteistölle lohkotut talousrakennukset, mm komea kivinavetta 1800-luvun lopulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
347	753-409-0037-0038	Mosabackan tilakeskus	Mosabackan tilakeskuksen kiinteistö, joka on erotettu päärakennuksesta omaksi kiinteistöksi. Navetta 1890-luvulta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
348	753-409-0041-0001	Skolstranden	Simsalön koulu perustettiin 1891. Saaristokoulun rakennus valmistui 1893, sen suunnitteli luultavasti Johan Myrsten, Söderkullan maanviljelyskoulun johtaja. Koulu lakkautettiin 1984 ja rakennus on myöhemmin toiminut kylätalona.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
350	753-409-0043-0000	Byagården	Entinen Bys-Martis tilan päärakennus, joka siirrettiin kylätontiltaan 1916 pikkukouluksi nykyiselle paikalleen. Nykyisin kokoontumistilana. Rakennus sijaitsee Hindsbyn kylän valtakunnallisesti merkittävässä rakennetussa kulttuuriympäristössä.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1
351	753-409-0045-0000	Övik	Saaristokauppa nimeltään Åke Winbergs butik / F:ma Linnea Winberg on toiminut sekä rannassa olevassa Frans Winbergin tiilissä mangelipuodissa että hänen 1930 valmistuneessa kaksikerroksisessa asuinrakennuksessaan.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
352	753-410-0001-0016	Eryx Villa	Arkkitehti Veikko Malmion merenrantatontille suunnittelema tiili- ja puurakenteinen loma-asunto vuodelta 1956. 1950-luvun asuinarkkitehtuurin edustava esimerkki.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
353	753-410-0001-0046	Larsudd	Maisemaan huolella sovitettu, arkkitehtuuriltaan laadukas ja vähäeleinen, modernistinen, kapearunkoinen omakotitalo 1970-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
354	753-410-0001-0077	Grönskogen	1950-1960 -luvulla rakennettu kesäasunto, puurakennustyyppinsä alkuperäisessä asussaan säilynyt esimerkki. Rakennus on tunnusomainen osa tienäkymää ja Vainuddenin viimeinen jäännös niemen alkuperäisen kesäasukuksen luonteesta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
355	753-410-0001-0085	Hitän kartano	Sipoonlahden rannalla maisemallisesti kauniissa paikassa sijaitseva kartano lähiympäristöineen, vanhempia talous- ja asuinrakennuksia sekä uusi päärakennus 1970-luvulta. Alueella oli asutusta pronssikaudella ja keskiajalla satama oli vilkas kauppapaikka. Kartano muodostettiin rälssitilaksi 1591. Vanha päärakennus tuhoutunut 1976. Kartanon nykyinen, ulkohahmoltaan porrastuva päärakennus edustaa suhteikasta modernistista, tanskalaisvaikutteista arkkitehtuuria. Kaksi asuinrakennusta ja navetta 1910-luvulta.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
356	753-410-0001-0086	Villa Terrassen	Arkkitehti Pentti Aholan vuonna 1963 suunnittelema, arkkitehtuuriltaan korkeatasoinen, vähäeleistä puuarkkitehtuuria edustava, rinteeseen sovitettu vapaa-ajan asunto. Rakennuksen ydinosa oli rakennettu 1950-luvulta ja sitä laajennettiin 1960-luvulla nykyisiin mittoihinsa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
357	753-410-0001-0213	Karlsvik	Alueen vanhempaa rannikkoasutusta edustava asuinrakennus ja pihapiiri 1800-1900-lukujen vaihteesta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
358	753-410-0001-0219	Ängsholmen, Ängesholmen	Ängesholmenilla sijaitsevan, vuonna 1884 rakennetun huvilan rakennutti Petrus Nordmann. Huvilaa on vuonna 2000 laajennettu kodinhoitosiivellä. Kokonaisuuteen on kuulunut vanha torppa 1700-luvulta, hirsisauna (1979), venevaja, kanala, rantahuone ja leikkimökki, rantaniitty ja puutarha.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
359	753-410-0001-0231	Rönnäs	Alueen teollisuushistorian muistuma, Kommandiittiyhtiö K. Hartwallin tehdasrakennuksena aikoinaan vuodesta 1942 toiminut, alun perin 1929 rakennettu "Kanala". "Kanala" rakennettiin paikalle, jonne kommandiittiyhtiö K. Hartwall muutti tehtaansa nk. portinmökistä Vainuddin tieltä.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
360	753-410-0001-0237	Hitäntie	Alkuperäisessä asussa säilynyt 1940-luvun lopun omakotitalo Hitän kartanon peltoihin rajautuvalla läntisellä rinteellä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
361	753-410-0001-0241	Strandby villa	Vuonna 1899 rakennetun merenrantahuvilan on suunnitellut ja rakennuttanut Erik Ascholin. Huvila on kaksikerroksinen, hirsirunkoinen ja sen puuverhous on valkoiseksi maalattu. Pihapiiri on luonnontilaista rantametsää, siihen kuuluu myös sauna ja liiteri.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
362	753-410-0011-0017	Högbacka	Högbacka kuuluu Immersbyn alkuperäisiin taloihin. Sijaitsee maisemallisesti näkyvällä paikalla vanhalla kylänmäellä. Nykyinen päärakennus on pitkäomainen, kaksikerroksinen satulakattoinen rakennus, jossa on frontoni ja parveke sisääntulokuistin päällä, arviolta 1900-luvun alusta. Pihapiirissä lisäksi aittarakennus sekä taaempaa talousrakennuksia.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
364	753-412-0001-0079	Villa Giulia / ent. Åbacka	Åbackan tila on jaettu Vävarsin kantatilasta 1780. 1930-luvulla rakennettu, ajankohdalleen tyypillinen päärakennus sekä suurehko kivilavetta maisemallisesti näkyvällä paikalla peltojen keskellä Pornaistentien varrella.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
365	753-412-0002-0002	Filplåts	1500-luvulta tunnettu kantatila, 1600-luvulta ratsutila, jolloin siirrettiin nykyiselle paikalleen. Pihapiirissä laajennettu ja ilmeeltään uudistunut päärakennus 1880-luvulta, pikkumökki on 1920-luvulla sekä lavetta vuodelta 1948. Tärkeä osa Hertsbyn kylämaisemaa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
366	753-412-0002-0007	Löfkulla	Hertsbyn kyläkokonaisuuteen kuuluva vanha tila. Filplåtsin kantatilasta jaettu 1780 Filplåts ja Lövkulla. Mansardikattoinen poikkipäädylinen kaksikerroksinen päärakennus, (RHR 1920). Luhtiaitta, lavetta, pitkänurkkainen pikkumökki.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
367	753-412-0003-0001	Björkbacka	Erotettu Björnsin tilasta 1830-luvun alussa. Paikalle merkitty Hertsbyn kylään kuuluva kyläalue senaatin kartastossa. Maisemallisesti näkyvällä paikalla säilynyt tilakeskus, jossa kaksi asuinrakennusta; toinen vuodelta 1885, ja toinen ilmeeltään uudistettu vuodelta 1945. Tien varressa komea navettarakennus, johon liittyy kaksi puuverhoitua siipirakennusta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
368	753-412-0004-0007	Österkulla	Vanhan Kuninkaantien varressa ilmeeltään varsin hyvin säilynyt ajalleen tyypillinen 1920-luvun taitekattoinen asuinrakennus pihapiireineen.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
369	753-412-0004-0029	Tallbåskis	Kantatila, joka on mainittu 1500-luvulla, jakamaton vielä 1866. Satulakattoinen 1½ kerroksinen asuinrakennus, pienempi asuinrakennus pihalla. Luhtiaitta ja vieressä piharakennus. Suurehko puu/tiililavetta. Puukujanne. Maisemallisesti kaunis sijainti.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
371	753-412-0004-0035	Lindbacka	Vanhan Kuninkaantien varressa ilmeeltään varsin hyvin säilynyt 1930-luvun taitekattoinen asuinrakennus pihapiireineen.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
372	753-412-0004-0039	Nybacka	Kylätien varressa tunnusomainen, yksityiskohdiltaan hieman uudistunut taitekattoinen asuinrakennus 1930-luvulta (RHR 1932).	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
373	753-412-0005-0028	Gamla Simos	Hertsbyn kantatila. Asuinrakennus vanhimmilta osiltaan 1800-luvun alusta. Sotilasvirkatalona 1600-luvun lopusta. Siirretty Hertsbyn kyläkeskuksesta varhain, jo 1700-luvulla nykyiselle paikalleen. Kaunis pihapiiri tärkeä osa Hertsbyn kyläkokonaisuutta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
375	753-412-0006-0004	Talo Simonmäellä	Puutarhaisella tontilla kaksikerroksinen, mansardikattoinen ja hirsirunkoinen ilmeeltään hieman uudistunut asuinrakennus vuodelta 1880, vanhempi piharakennus.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
376	753-412-0006-0005	Solbacka	Maisemassa näkyvästi sijoittuva rinteeseen sovitettu pienehkö satulakattoinen asuinrakennus, jossa huvilamaisia piirteitä, eri aikakausilta, mm. jugendtyylisiä ikkunoita.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
377	753-412-0006-0050	Påvals	Hertsbyn kyläalueella, kylätien varressa, viljelysten laidassa maisemallisesti näkyvällä paikalla sijaitseva kylän vanhimpiin kuuluva maatila. Nykyinen päärakennus on 1890-luvulta tai sitä vanhempi. Pihassa lisäksi navetta 1910-luvulta ja luhtiaitta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
378	753-412-0006-0051	Solhäll	Hertsbyn kylärinteessä poikkipäädyllinen, kaksikerroksinen asuinrakennus 1930-luvulta. Vehreä puutarhapiha. Ulkorakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
379	753-412-0007-0005	Rönnkulla	Källpetaksen kantatilasta 1859 erotettu maatila, jossa jugendvaikutteita omaava leveärunkoinen, poikkipäädyllinen, mansardikatolla varustettu päärakennus 1900-luvun alusta (RHR 1922). Lisäksi piharakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
380	753-412-0007-0055	Lillhelm II	Pientila kylätien varressa, jonka vanhempaa rakennuskantaa edustavat ilmeeltään hyvin säilynyt jugendpiirteitä omaava taitekattoinen asuinrakennus 1900-luvun alusta, sekä luhtiaitta ja navetta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
381	753-412-0009-0004	Södervik	Perinteinen saaristolaistila, nykyisin kesäasutokäytössä. Päärakennus on kaksikerroksinen, satulakattoinen, 1900-luvun alusta. Pihapiirissä vanhempia talousrakennuksia, vanhin n. 1880.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
383	753-413-0001-0003	Bysbacka	Maisemallisesti näkyvällä ja kauniilla paikalla, Broarsin tilan naapurina, kylänmäen rinteessä sijaitseva asuinrakennus pihapiireineen. RHR 1920, voi olla vanhempiakin. Päärakennus luonnonkiviperustalla. Näkyy Högbäckan, Walborgsin mäelle.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
384	753-413-0001-0037	Nyåkers (entinen Böhle, sama kiinteistönnumero)	Immersbyntiehen rajautuvassa pihassa on 1910-1930-luvulle tunnusomaisen ulkoasun saanut, harkkoviivalalla varustettu taitekattoinen asuinrakennus sekä useita maatalouteen liittyviä talousrakennuksia, mm. sementtitiestä muurattu navetta, betoni- ja puurakenteinen kuivaamo sekä pieni lamasalvotto rakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
385	753-413-0001-0041	Pitkäkallio	Suullisen tiedon mukaan kiinalaisten linnoitustyöläisten asuinmökki 1900-luvun alusta. Pieni, yksihuoneinen mökki lähellä Broarsin tilaa. Kuusi-ruutuinen ikkuna. Päärakennus 1990-luvulta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
386	753-413-0001-0042	Broars	Immersbyn alkuperäisiä tiloja. Sijaitsee Kuninkaan- ja Senaatinkartastoon merkityllä kyläalueella. Rakennuspaikka maisemallisesti kaunis, kyläkukkulan rinteellä vastapäätä Nybondasin ja Walbergsin kyläkukkulaa. Nykyinen päärakennus 1990-luvulta, perinteistä tyyliä tavoitellen. Ulkorakennukset vanhempia, mm suurehko hirsinen, pitkänomainen talousrakennus, jossa läpikäynti pihalle. Aittojen rivistö.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
387	753-413-0001-0062	Solhem	Rakennusmestarin suunnittelema kaksikerroksinen mansardihuvila. Leveärunko, ristipääty. Useampi rantahuone, joista yksi suurehko.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
389	753-413-0002-0066	Bastkläven (ent. Bastklev)	Pienehkö entinen mäkitupa, torppa tms. ulkoasultaan uusittu ja laajennettu asuinrakennus 1860-luvulta Immersbyn tien varrella. Talousrakennus 1920-luvulta. Paikalle merkitty 1870-luvun senaatinkartastossa asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
390	753-413-0002-0095	Bys-Bertas	Vuonna 1780 Bertasin tilasta jaettu maatila. Sijaitsee Immersbyssä keskeisellä kylänmaalla, maisemallisesti näkyvällä paikalla. Muistitietoon perustuen vuonna 1735 rakennettu päärakennus on kylän vanhimpia jäljellä olevia rakennuksia. Lisäksi kaksi vanhaa aittarakennusta, uudempi navetta sekä sauna. Lähempänä Immersbyn tietä mansardikattoinen, rapattu navettarakennus.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	1
391	753-413-0002-0113	Söder-Bertas	Vuonna 1780 Bertasin tilasta jaettu maatila. Immersbyn kylän vanhimpia taloja. Erittäin hyvin säilynyt, maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokas kokonaisuus, johon kuuluu historiallisen ulkonäkönsä hyvin säilyttänyt pitkänomainen, satulakattoinen päärakennus 1750-luvulta sekä pitkänomainen hirsinen aittarivistö. Pihapiirin läheisyydessä jyrkähkö rinteeseen katveessa on lampi, jonka laidalla vanha sauna. Uudempi tiilinen talli/navettarakennus. Toinen asuinrakennus 2000-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1
392	753-413-0003-0010	Lönnkulla	Jaettu Sandbackan kantatilasta ennen vuotta 1868. Rakennusryhmä, joka on säilyttänyt hyvin perinteisen ilmeensä ja maisemallisen kokonaisuutensa. Päärakennuksen RHR 1920, oletettavasti vanhempi.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	1
393	753-413-0003-0114	Kivikallio / Sandbacka / Grisäs	Sandbacka. Jaettu ennen 1868 Sandbackaksi ja Lönnkullaksi. Immersbyn kylämaisemaa muodostava tilakeskus, jonka päärakennus n. 1920-40-l:n asussa, vanhempia aitta- ja talousrakennuksia. Kuninkaan- ja Senaatin-kartaston kyläalue, historiallinen tielinjaus. Päärakennus suurehko, leveärunkoinen mansardikattoinen rakennus, jossa poikkipääty sisääntulokuistin yhteydessä. Kaksikerroksinen luhtiaita.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
394	753-413-0003-0115	Björkkulla	Tiemaisemaan hyvin näkyvällä paikalla hyvin säilynyt aikaudelle ominainen asuinrakennus 1910-luvulta pihapiireineen.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
395	753-413-0003-0132	Sälgkulla	Asuinrakennus, jonka vanhin osa 1800-luvun alusta sekä useita tänne siirrettyjä vanhempia ulkorakennuksia. Kokonaisuus, jolla on kulttuurihistoriallista, keräilyyn liittyvää merkitystä Sipoossa. Alkuperäinen talo ollut autiona 1930-luvulla. Tällöin siihen kuuluivat asuintupa, navettarakennus, aitta, riihi ja sauna. Myöhemmin paikalle on kerätty talonpoikaisrakennuksia Sipoosta, mm vanha sotilastorppa Borgbystä (Rönnbacka), Fransaksen vanha suola-aitta sekä savusauna Pohjois-Sipoosta. Lisäksi talonpoikais- rakennuksia muualta Suomesta. Asuinrakennusta on alkuperäisestä laajennettu.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
396	753-413-0004-0006	Nyåker	Todennäköisesti entinen torpparakennus Immersbyn kylämaisemassa. Nykyisen päärakennuksen vanhimmat osat 1910-luvulta. Päärakennusta laajennettu ilmoitetun rakentamisaikajankohdan jälkeen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
397	753-413-0004-0058	Lill-Lassas	Immersbyn keskeisellä kylänmaalla, maisemallisesti erittäin näkyvällä paikalla sijaitseva tilakeskus. Paikalle sekä Kuninkaan- että Senaatinkartastoissa on merkitty kyläalue. Päärakennus 1930-luvulta, ajalleen tyypillinen. Mahdollisesti vanhempia aittarakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1
398	753-413-0004-0079	Söderäng	Pellon laidassa, Söder-Bertas-tilan läheisyydessä, mäenrinteen alalaidassa sijaitseva perinteiseltä vaikuttava tilakeskusryhmä, jonka päärakennus on 1930-luvun lopulta. Pihassa aittoja. Maisemallisesti näkyvä paikka Immersbyn peltoaukeilla.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
401	753-413-0008-0011	Walborgs	Walborgs kuuluu Immersbyn kantatiloihin. Sijaitsee Kuninkaan- ja Senaatinkartastoon merkityllä kyläalueella, maisemallisesti näkyvällä ja kylän pienmaisemaa muodostavalla paikalla. Päärakennus mansardikattoinen, leveähkörunkoinen 1½-kerroksinen rakennus, nykyinen ulkoasu 1920-luvun paikkeilta (RHR 1920). Pihapiirissä lisäksi toinen, vanhemmalta vaikuttava asuinrakennus.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
402	753-413-0009-0007	Stenbacka	Luonnonkiviperustukselle rakennettu mansardikattoinen, kaksikerroksinen asuinrakennus (RHR 1920). Sijaitsee maisemaan hyvin näkyvällä paikalla. Pihapiiri. Paikalle merkitty Senaatinkartastoon asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
403	753-413-0009-0018	Nybondas	Immersbyn kylämaalla maisemallisesti erittäin näkyvällä paikalla sijaitseva kantatilan pihapiiri. Muodostaa kyläkokonaisuutta. Nykyinen päärakennus 1920-luvulta (RHR 1921). Suurehkoja karjasuojia ja talousrakennuksia, joiden välitse kulkee kylätie. Tilaan kuuluu myös tien toisella puolella sijaitseva jälleenrakennuskauden tyyppitalo ja vanhempi ulkorakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
404	753-413-0016-0000	Grankulla	Torppamainen vanha asuinrakennus, joka sijaitsee maisemallisesti erittäin kauniisti sijoittuneena pellon perällä. Säilynyt kokonaisuus. Paikalle merkitty Senaatinkartastoon asuinrakennus. Nykyisen päärakennus ilmeisesti RHR-vuotta 1920 vanhempi.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	2
405	753-413-0878-0006	Immersbyn VPK:n talo	Immersbyn kylämaisemaa rikastuttava VPK:n rakennus on suhteikas esimerkki kylämiljöisiin oleellisesti kuuluvasta rakennustyyppistä, johon liittyy tunnusomaisena yksityiskohtana letkutorni ja tien suuntaan avautuvat pariovet. Sijaitsee teiden risteyksessä, vastapäätä Bys-Bertasin kylänmäkeä. Rakennuksen vanhin satulakattoinen osa lienee 1950-luvulta ja siihen liittyvä pulpettikattoinen poikkisiipi 1960-luvulta.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
406	753-414-0001-0015	Aspudden	Tyyliltään klassistinen kesähuvi 1900-luvun alusta ja lähteestä riippuen joko loma-asunto tai talousrakennus vuodelta 1871. Mahdollisesti talousrakennus vuodelta 1935. Hieno kokonaisuus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
408	753-414-0001-0093	Myrbacka	Asuin- ja talousrakennuksen pihapiiri arviolta 1930-luvulta sekä 1950- ja 1960-luvun vaihteelle tunnusomainen vapaa-ajan asunto, mahdollisesti Puutalo Oy:n tyyppiirustusten sovellus, vaakalimilautajulkisivu. Ikkunat ovat säilyneet alkuperäisinä. Ympäristökokonaisuuden kannalta arvokas, rakennukset rakennusajalleen tyypillisiä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
409	753-414-0001-0135	Villatwilling ent. Eutas	Eutas-nimisen entisen rusthollin uusrenessanssityylinen päärakennus 1800-luvun loppupuoliskolta, pihalla kasvaa vanhaa puustoa ja lohkokivistä pystytetty aita. Rakennus toimi 1980- luvulla kansakouluna. Rakennus on luultavasti saanut kahden satulakattoisen siiven leimaaman hahmonsä- Z.Topeliuksen Björkuddenin mukaan. Rakentajana on mahdollisesti ollut Topeliuksen avulla koulutettu rakennusmestari K.O.Bäckblom, joka rakensi itselleen Bergkullan Simsälön saareen.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	1
410	753-414-0001-0139	Tallbacka	Kaksikerroksinen, jyrkäkkökattoinen asuinrakennus, johon liittyy keskiosan kuisti ja sen yläpuolinen parveke. Rakennusajankohdalleen (RHR 1935) tyyppinen talo. Lisäksi suurehko navetta ja pihapiiri tiemaisemassa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
412	753-414-0001-0153	Gamla Vestanag	Rannikkotilaan kuulunut keskeinen pihaympäristö, jossa vanha päärakennus ja talousrakennuksia. Rakennustyyppinsä hyvä edustaja, rakennushistorialliset arvot, paikallishistorialliset arvot, ympäristökokonaisuuden ja maiseman kannalta tärkeä.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
413	753-414-0002-0031	Skraffas	Säilyneet, vuoraamattomat aitat 1760- ja 1840-luvulta, kaksiosainen luhtiaitta 1800-luvun loppupuolelta. Kiinteistöllä on kolme asuinrakennusta, joista vanhin on 1900-luvulta, toiset 1970- ja 2000-luvuilta. Tiilinavetta on vuodelta 1922.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
414	753-414-0003-0137	Kallbäckin VPK:N talo	Kyläkeskuksen rakennuskantaan oleellisesti kuuluva VPK:n tornilinen rakennus 1950-luvun lopulta. Tiemaisemassa näkyvällä paikalla sijaitseva paikallinen maamerkki.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
415	753-414-0003-0137	Ruxas	Ruxasin tila kuuluu Kallbäckin kantatiloihin, joista on luettelo v. 1543. Kiinteistöllä on jäljellä entinen torppa (RHR 1919) tai työntekijän asuinrakennus sekä osa entistä päärakennusta. Idyllinen, vähälle käytölle jäänyt hienopiirteinen pienmaisema Kallbäckin kylän keskustassa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
416	753-415-0011-0001	Hällebo	Suhteikas 1930-luvun kalastajatalon päärakennus Musta-Hevosen vanhimmalla asuinpaikalla. Päättyneessä näkyvä rakenteellinen jako viittaa siihen, että nykyinen rakennus on kehittynyt laajentamalla vanhempaa torpparakennusta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
417	753-415-0012-0004	Grönaberg	RHR tietoja vailla oleva rakennus Musta-Hevosen vanhimmassa asutuspaikassa. Kivijalalle perustettu rakennus, jossa mittasuhteiltaan korkea sisääntulokuisti. Itäpäätyyn rakennettu koristeellinen 1900-luvun alun aiheita toistava huvilakuisti kivipilarien varaan.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
420	753-415-0025-0001	Halsör	Halsören-saaren torppa ja pihapiiri 1800-luvulta kuuluu Sipoon ulkosaariston Kråmaröarna-nimisen saariyhmän 1700-luvulta alkaen muodostuneiden asuinpaikkojen historialliseen kokonaisuuteen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
421	753-415-0036-0003	Trutlandet	Fredrik Konstantin Åbergin kalastajatorppa 1890- luvulta. Rakennus on saanut vaikutteensa luultavasti Topeliuksen Koivuniemestä. Säilynyt pihapiiri, muutamia uudisrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
423	753-416-0001-0008	Landbo	Perinteisen ilmeensä säilyttänyt pientila jonka rakennukset pääosin 1920-luvulta, pihapiirissä satulakattoinen asuinrakennus ja toinen vanhempi pitkänurkkainen huonokuntoinen asuinrakennus, sekä navetta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
424	753-416-0001-0040	Lindkulla (ent.Gästgivars)	Aiempi Gästgivars, kieväri 1600–1800-luvulla. Rakennettu n. 1800-luvun alkupuolella, ulkorakennus 1800-luvulta. Pihapiiri useine ulkorakennuksineen on varsin hyvin säilynyt, päärakennuksen ilme jonkin verran uudistunut korjauksissa, mm ikkunatyypit muuttunut, hieno kokonaisuus pitkän historian omaavassa kulttuurimaisemassa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	2
426	753-416-0002-0058	Torpet	Torpet kuuluu Kirkonkylän vanhimpiin tiloihin. Puistoisessa, ympäristöltään pitkän historian omaavassa kulttuurimaisemassa vuonna 1856 rakennettu päärakennus. Pihapiiriä rajaa aittojen rivistö. Kaksikerroksisessa aitassa merkintä 1804.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1
427	753-416-0003-0009	Brobörentien muuntaja	Aikainen, rapattu erityisiä arkkitehtonisia yksityiskohtia omaava muuntaja näkyvällä paikalla tiemaisemassa. Maamerkki	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
428	753-416-0003-0040	Klockars I	Näkyvällä paikalla Sipoon kirkkojen maisemassa maatilan vanha pihapiiri, jossa hyvin säilyneet pitkänomainen asuinrakennus 1840-luvulta, aittoja ja navetta. Öljytien ja Brobörentien risteyksessä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1
429	753-416-0003-0052	Humleberg / K	Jyrkkäkattoinen, jugendpiirteitä omaava rakennus 1920-luvulta. Sisäänkäyntikatoksessa kivipilarit. Piharakennuksia samalta ajalta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
430	753-416-0004-0004	Skoltomten	Rakennusvuosi n.1900. Entinen koulu, nykyisin seurantalo-tyyppisenä kokoontumistilana. Rakennuksen hahmo on säilynyt ennallaan, mutta julkisivut ja ikkunat on uusittu. Julkisivuissa lomautavuoraus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
432	753-416-0004-0031	Båskis	Sijaitsee näkyvällä paikalla Kuninkaantien maisemassa. Päärakennuksen pohjakaava karoliininen, ulkoasu 1920-luvun klassisismia. Vehnäpuutarhapiha, jossa komeita pihapuita ja istutuksia sekä ulkoasunsa säilyttänyt leivintupa ja useita talousrakennuksia.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1
433	753-416-0004-0051	Berggårdh, ent Tallbacka	Kaksikerroksien mansardikattoinen asuinrakennus. Vanhimmat osat 1900-luvun alusta, laajennettu ja uudistettu 1920-30-luvulla. Julkisivuissa vanha epäsäännöllinen pystyrimavuoraus, lohkokivisokkeli.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
434	753-416-0004-0054	Löfkulla (ent. Nedra-Båskis)	Löfkulla erotettiin Båskiksen kantatilasta 1797. Päärakennus 1920-luvulta, julkisivua osin uudistettu. Maisemassa tunnusomainen erityinen taitekattoinen rapattu navettarakennus vuodelta 1926. Näkyvällä paikalla Kuninkaantien maisemassa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
435	753-416-0008-0063	Rönnebacka	Varsin hyvin säilynyt 1½-kerroksinen, poikkipäädyllinen asuinrakennus 1900-luvun alusta. Lohkokivisokkeli. Vehnäpuutarhapiha. Oleellinen osa tiemaisemaa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
436	753-416-0008-0071	Böle rusthåll	Bölen kylä, Böhle by oli 1500-luvulla oma kylänsä, johon kuuluivat Laulas, Labbas ja Böle. Entinen rustholli, nimimiehen virkatalo ja kestikievari. Nykyisessä rakennuksessa toiminut apteekki. Rakennus on valmistunut n. 1850-1890 ja sitä on korotettu 1939 ja peruskorjattu/uudistettu myöhemmin. Pihapiiriä rajaavat maantilarakennukset.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
437	753-416-0008-0088	Johanneberg	Maisemassa tunnusomainen ilmeeltään hyvin säilynyt maaseudun pihapiiri, jossa edustava jugendpiirteitä omaava päärakennus vuodelta 1913, hirsiaita ja muita maatilan rakennuksia.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
438	753-416-0008-0089	Ängskulla	Näkyvällä paikalla maisemassa vanhempi asuinrakennus vuodelta 1842, ikkunat peitetty levyillä, Toinen asuinrakennus ja piharakennus ovat 2010-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
439	753-416-0008-0092	Grönkulla	Suuri, kaksikerroksinen, poikkipäädyllinen asuinrakennus Kirkonkyläntien maisemassa. Asuinrakennus vuodelta 1819, mallitaan seudulla poikkeava. On mahdollista, että talo on rakennettu vanhoista hirsistä tai korotettu myöhemmin kaksikerroksiseksi. Kiinteistöllä toinen asuinrakennus vuodelta 2007 ja eri ikäisiä talousrakennuksia, RHR-rekisterin mukaan vuosilta 1900, 1978 ja 1995.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
440	753-416-0009-0008	Knuts, kappalaisen virkatila	Päärakennus vuodelta 1879. Kirkkoherran pappila, ollut kappalaisen virkatila. Puutarhaisessa pihapiirissä ulkorakennuksia vuodelta 1880.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1
441	753-416-0010-0013	Kantorinrinne	Valtakunnallisesti merkittäväällä alueella maisemassa näkyvällä paikalla sijaitseva satulakattoinen kuistilla ja taitekatteisella frontonilla varustettu asuinrakennus pihapiireineen. Seurakunnalle kuulunut rakennus lienee 1900-luvun alkupuolelta, näkyy 1930-l ilmakuvasa, kuuluu Nikkilän sodanjälkeiseen rakennusperintöön. Pihapiirissä 2 puurakenteista talousrakennusta. Paikalle merkitty kylämäistä asutusta 1873 Senaatinkartastossa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
442	753-416-0011-0046	Tallkulla	Maisemassa näkyvästi sijoittuva, hyvin aikakautensa piirteet säilyttänyt asuinrakennus. (RHR 1927) pihapiireineen, puukujanne ja navetta	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
443	753-416-0011-0048	Fjällbo	Maatilan pihapiiri, jossa taitekattoinen, poikkipäädyllinen 1920-luvun asuinrakennus ja piharakennuksia. Hyvin säilynyt, sijaitsee näkyvällä paikalla Jokivarrentien maisemassa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
444	753-416-0011-0058	Bergåsa	Jugendtyylinen maalaisrakennus 1930-luvulta Jokivarrentien maisemassa hyvin näkyvällä paikalla sijaitseva 1930-luvun asuinrakennus, johon liittyy jugendvaikutteisia osaitaan uudistuneita piirteitä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
445	753-416-0011-0060	Labbas	Labbacksen kantatila kuului vanhaan Bölen kylään. Näkyvällä paikalla Kuninkaantien maisemassa hyvin säilynyt päärakennus RHR-rekisterin mukaan vuodelta 1919. Pihapiirissä pienempi asuinrakennus ja useita talousrakennuksia, joista osa 1800-luvun alusta.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
446	753-416-0012-0002	Ruumishuone	1822 rakennettu, alunperin kaksiosainen hirsinen rakennus, jonka keskellä portti. Toinen puoli tulisijallinen kokoushuone, toisen osan alla ruumiskellari.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1
448	753-416-0012-0016	Bålan, Nikkilän koulukeskus	Kyrkoby Folkskola. 1920-30-luvun klassisismia edustava, arkkitehti L. E. Hansténin suunnittelema rakennus. Laajennus matalammilla, modernistisilla lisäsiivillä 1961 alkaen arkkitehti Erik Kråkströmin suunnitelmien mukaan. Osa Nikkilän koulukeskusta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
447	753-416-0012-0016	Bålan Sibbo gymnasium	Vuonna 1987 valmistunut postmodernistisia piirteitä omaava lukiorakennus. Kaupunkikuvasa tunnusomainen.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
449	753-416-0012-0019	Sipoon uusi kirkko ja makasiini / Sinno Nya kyrkan	Tiilirakenteinen, arkkitehti Theodor Deckerin suunnittelema uusgoottilainen pitkäkirkko vuodelta 1885. Sijaitsee näköetäisyydellä keskiaikaisesta kivikirkosta valtakunnallisesti arvokkaassa Sipoon kirkkojen maisemakokonaisuudessa. Pitäjänmakasiini, vuodelta 1773, siirrettiin Tiilimäelle nykyisen Sipoon uuden kirkon paikalle 1829. Rakennusta korjattiin 1830-luvun alussa. Nykyiselle paikalleen makasiini siirrettiin 1880-luvun alussa kun uutta kirkkoa alettiin rakentaa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
450	753-416-0012-0148	Prästgården, Valon kappeli	Arkkitehti professori Hilding Ekelundin suunnittelema vuonna 1971 valmistunut siunauskappeli, Valon kappeli. Sisällä taitelijä Rut Brykin seinäreliefi Getsemane.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
451	753-416-0012-0148	Prästgården , Sipoon kirkonkylän pappila, Pappilanmäki	Alkuaan empiretyylinen pappilarakennus vuodelta 1845 ja renkitupa RHR 1899. Rakennus on yksikerroksinen ja satulakattoinen. Rakennusta on jatkettu vuonna 1895, miltä ajalta peräisin ulkovaorauksen uusrenessanssiasu. Pappila sijaitsee Kirkonkylän viljelysmaiseman keskellä, ja on kirkkojen rinnalla RKY-alueen tärkeä maisemallinen kiintopiste. Kokonaisuuteen liittyy puistomainen piha-alue kivimuureineen ja maisemapuineen, tien reunalla pitkänomainen talousrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
452	753-416-0012-0148	Sipoon vanha kirkko, kellotapuli ja siunauskappeli	Kiinteistöllä sijaitsee Sipoon keskiaikainen kirkko, kellotapuli vuodelta 1811 ja v.1971 valmistunut, arkkitehti Hilding Ekelundin suunnittelema siunauskappeli. Kokonaisuus on keskeinen osa valtakunnallisesti arvokasta Sipoon kirkkojen muodostamaa kulttuurimaisemaa ja rakennusperinnön arvokohde.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
454	753-416-0013-0000	Nyåkers	Kiinteistöllä pienehkö hiljattain kunnostettu luonnonkivisokkelilla seisova satulakattoinen asuinrakennus (vuodelta 1883), lisäksi vaja ja saunarakennus 1900-luvun alusta, pihan perällä aumakattoinen päärakennus 1990-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
455	753-416-0014-0003	Holmberg	Kapeahko, mansardikattoinen asuinrakennus Hindsbyntien ja Sipoonjoen rantamaisemassa. Senaatin kartastossa paikalle merkitty asuinrakennus. RHR 1920, voi olla vanhempikin.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
456	753-416-0015-0001	Karlsvik	Pitkänurkkainen asuinrakennus, joka on yksi vanhimpia alueella säilyneitä vähävaraisemman väestön 1800-luvun asuinrakennuksia. Sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaalla alueella lähellä Sipoon kirkkoja.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	2
457	753-416-0016-0003	Karlsberg	Maisemallisesti näkyvällä paikalla sijaitseva hyvin säilynyt 2000 luvulla laajennettu taitekattoinen aikakaudelleen ominainen asuinrakennus 1920-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
458	753-416-0016-0022	Lindnäs	Kaksi asuinrakennusta, nuorempi 2010-luvulta ja vanhempi, entinen kauppa 1800-luvun lopulta, ilmeeltään muuttunut. Pihassa lisäksi vanhempi luhtiaitta ja pitkänurkkainen hirsirakennus. Sijaitsee teiden risteysessä, Sipoon kirkkojen maisemassa hyvin näkyvällä paikalla.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
459	753-416-0018-0002	Vilhelmsro	Asuin-/liikerakennus 1910–20-luvulta vastapäätä Lindnäsia. Rakennuksessa on toiminut aiemmin Lindnäs in talossa ollut kauppa ja 1980-luvulla hautausliike. Sijaitsee teiden risteysessä Sipoon kirkkojen maisemassa hyvin näkyvällä paikalla.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
460	753-416-0021-0033	Laulas	Laajennettu mutta perinteisen ilmeensä säilyttänyt tilakeskus, jonka vanhimmat osat ovat 1830-luvulta. Rakennusten rajaama pihapiiri. Kantatila, joka on mainittu 1500-luvulla, jakamaton vielä 1866.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
461	753-416-0022-0006	Brobölen mylly	Patorakenteita mm. kivinen holvi, jotka ovat Sipoon viimeisiä vesimyllyn jääniteitä. Mylly perustettiin vuonna 1828 ja siirrettiin sittemmin joen länsirannalle. Mylly purettiin 1970-luvulla.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
462	753-416-0022-0030	Staffas	Staffas kuuluu kylän kantatiloihin. Paikalle merkitty talo kuninkaankartastoon. Sijaitsee Sipoon kirkkoja ympäröivässä peltomaisemassa, viljelyaukean reunalla. Kiinteistöllä kaksi asuinrakennusta, päärakennus RHR mukaan 1920-luvulta, oletettavasti kuitenkin paljon vanhempi, toinen asuinrakennus vuodelta 1945. Piharakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
463	753-416-0024-0004	Råkulla / Rökulla	Aiemmin seurakunnan torppa; asuinrakennus 1800-luvulta, hirsissä merkintä 1773. Rakennus on uusittu julkisivujen osalta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
464	753-416-0025-0011	Airila	Kaupunkikuvassa näkyvästi sijoittuva oletettavasti nykyiselle paikalle 1950-luvulla siirretty vanhempi satulakattoinen asuinrakennus, johon liittyy aumakattoinen lasikuisti ja 6- ruutuiset kitatut ikkunat (RHR 1956). Vehreä pihapiiri.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
465	753-416-0025-0012	Kirkonkylän koulu / Svenska samskolan	Entinen Kommunala mellanskolan, kunnallinen keskikoulu. Arkkitehti L. A. Hansténin suunnittelema, 1950-luvulle tyypillinen koulurakennus. Ruskeasävyinen rappaus, satulakatto, tiilikate.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1
466	753-416-0028-0004	Kanttorila	Pappilan ja kirkkojen ympäristöön kuuluva 1940-luvun lopulla (1948 RHR) rakennettu aikaansa hyvin edustava satulakattoinen kanttorin asuinrakennus. Sijoittuu pappilan viereen peltojen ympäröimään saarekkeeseen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
467	753-416-0029-0001	Falsterbo	Kuninkaantien varressa taitekattoinen aikakaudelleen tyypillinen 1940-luvun asuinrakennus sekä pihaa rajaava suurehko pystyrimavuorattu talousrakennus. Vehreä pihapiiri pihapuineen.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
468	753-416-0029-0003	Stigars	Maisemassa näkyvästi sijoittuva, hyvin säilynyt rapattu pientalo 1950-luvulta (RHR 1950). Rakennukseen liittyy erityisenä yksityiskohtana puolikaaren muotoinen lasikuisti jonka päällä parveke, alkuperäiset kitatut puuikkunat. Vehreä puutarhipiha.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
469	753-416-0029-0004	Lysekil	Hyvin säilynyt 1950-luvulle tyypillinen satulakattoinen asuinrakennus pihapiireineen (RHR 1950), maisemallisesti tärkeää pihapuustoa, mm tammia.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
470	753-416-0035-0069	Sipoon kunnantalo / Sipoon tietukohhta	Entinen Lival Oy:n laboratorio- ja toimistorakennus, jonne Sipoon kunnantoinisto muutti vuokralle vuonna 2020. Arkkitehtuuriltaan kiinnostava ja omaperäinen rakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
473	753-416-0044-0000	Lival Oy:n rakennukset / Lival-Storkärr	Arkkitehtuuriltaan omaperäiset ja kiinnostavat toimisto- ja tehdasrakennukset pääosin 1990-luvun alusta. Maakunnallisesti arvokkaita kohteita Lival Oy:n entinen pääkonttori, vierastalo sekä laboratorio- ja toimistorakennus. Alueella myös paikallisesti arvokasta, Lival Oy:n vanhempaa tuotantorakennuskantaa 1970- ja 1980-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
474	753-416-0059-0004	Nygård	Erotettu Torpet-tilasta 1850. Päärakennus 1930-luvulta. Vanha puusto, puistomainen pihapiiri ja tien vieressä iso navettarakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
476	753-416-0065-0000	Nissebo	Matala kallioniemi, maisemallisesti näkyvä ryhmä punamullattuja hirs- ja rankarakenteisia ranta-aittoja lähellä rantaviivaa, punamullattujen asuin- ja talousrakennusten leimaamassa rantamaisemassa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
477	753-418-0001-0003	Holmarna: Skyttenskrär	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustavan cottage-tyyppisen huvilan suunnitteli arkkitehti Gustaf Nyström vuonna 1894 raatimies Walter Heimbürgerille. 1920-luvulla laajennus 1800-luvun tyypillisiä yksityiskohtia jatkaen. Huvilamiljööseen kuuluvat talousrakennukset, leikkimökki, uimahuone, talousrakennukset, puutarha ja kivipengerrykset sekä entisen höyrylaivalaiturin portti. Saaressa mm. Toivo Jäntin suunnittelema Puutalo Oy:n vapaa-ajan asunto (1961). Löparön kartanon 1700-luvulla perustama torppa, ks. lohkottu kiinteistö 418-1-289.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
478	753-418-0001-0004	Königsberg, Eriksnäs	Königsbergin saaristohuvilan rakennutti helsinkiläinen krouvari Karl König vuonna 1886. Puuvuorattu, kaksikerroksinen, satulakattoinen, avokuistilla varustettu edustava hirsihuvila maisemallisesti näkyvällä paikalla.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
479	753-418-0001-0018	Svedjeholmen	Vuonna 1895 rakennettu, kaupunginviskaali Adolf Mestertonin rakennuttama huvila sijaitsee Svedjeholmenilla paikassa, jossa on suojaisa satama. Suunnittelija ei ole tiedossa. Hirsihuvila on kaksikerroksinen ja satulakattoinen. Saaressa vanhoja pihapiirin rakennuksia ja vanha kivijalka.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
481	753-418-0001-0088	Korpholmsudd (Vila Ersta)	"Villa Ersta". Vuonna 1919 rakennettu kaksikerroksinen satulakattoinen, ajan arkkitehtuurivirtauksia edustava huvila. Suunnittelija on tuntematon, todennäköisesti arkkitehti. Huvilan rakennutti pankkiiri John Kristian Thomé. Rantasauna 1950-luvun lopulta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
482	753-418-0001-0103	Talludden (ennen Lindudden)	Löparön kartanoherran rakennuttama näyttävä, symmetrinen, klassisistinen, kaksikerroksinen, satulakattoinen hirsihuvila 1860-luvulta, lisäksi puutarha ja uimahuone.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
483	753-418-0001-0141	Löparö-Skata	Arkkitehtien Mirja ja Heikki Castrénin suunnittelema, saariston kalliomaastoon sovitettu kesämökki- ja saunarakennusryhmä 1950- ja 1960-luvulta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
484	753-418-0001-0144	Mattsas	"Hyddan" nimellä kulkeva paikka on kuulunut Löparön kartanoon. Rakennus on RHR-tietojen mukaan saariston vanhimpia, vuodelta 1800. Tyypillinen, yksitupainen eteiskamarillinen rakennus ja hieno pihapiiri.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
485	753-418-0001-0150	Hemudden	Jälleenrakennuskaudella muodostunut saaristolaisasutus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
486	753-418-0001-0166	Matsas	Alun perin itsenäinen tila, myöhemmin Löparön kartanon torppana palvellut, paritupatyypinen Mattsas on mahdollisesti 1700-luvun lopulta. Nimismies Henrik Tallgren osti Mattsaksen 1846. Tupa on mahdollisesti ollut sisäänpäinlämpiävä savutupa. Tuvan puoli on rakennuksen vanhin osa. Lisäksi aitta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
487	753-418-0001-0191	Gråskärin kummeli	Gråskär, Suomen korkein kivikummeli. Harmaakivistä muurattu nelikulmainen tornikummeli. Päällä on nykyisin valolla varustettu linjataulu.	Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
488	753-418-0001-0240	Löparö gård, Löparö torppa	Satulakattoinen torppa ja pihapiiri Löparön kartanon päärakennuksen läheisyydessä, mäenkumpareella pellon laidalla. Hirsirakenteinen piharakennus.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
489	753-418-0001-0240	Löparögård	Klassismia edustava, kivistä ja tiilestä muurattu kartanon linnamainen päärakennus ja pihapiiri, jossa ainakin kivinen talli ja hirsinen viljamakasiini lienevät päärakennuksen ikäisiä. Päärakennuksen on suunnitellut kartanon omistaja, Suomenlinnan linnoitustöissä toiminut insinöörikapteeni Henrik Tallgren 1860-luvulla. Kartanon lähellä olevassa metsässä on jäännöksiä 1500-luvun salpietariuneista. Kartanoa ympäröivälle kulttuurimaisemalle ovat leimallisia vaihtelevat niittynäkymät.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
490	753-418-0001-0264	Villa Löparö	Huvilan oletetaan olevan Löparön kartanon entinen päärakennus, joka on rakennettu 1800-luvun alussa ja siirretty nykyiselle paikalleen meren rantaan vuonna 1866, sen jälkeen hirsirunkoista rakennusta on laajennettu. Lisäksi puutarha, vanha aitta ja sauna.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
491	753-418-0001-0289	Torpet	Löparön kartanon 1700-luvulla perustetun torpan paikalle 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa rakentunut saaristolaisympäristö. Vanhoja ulkorakennuksia, mm. hirsinavetta ja kivistä rakennettu lampola sekä venevaja. Huvilavahdin asunnoksi 1890-luvulla Helsingistä siirretty hirsinen asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
492	753-419-0001-0023	Bergshyddan	Pienehkö, matala hirsinen asuinrakennus, jonka rakennusvuodeksi RHR:ssä on annettu 1750. Sijaitsee mäen laella, ympärillä vanhaa havupuustoa. Kokonaisuudessaan jokseenkin hyvin säilynyt hirsinen asuinrakennus 1700-luvulta	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
493	753-419-0001-0044	Kavals ja Nyåker	Kavals on Lill-Massbyn Senaatinkartastoon merkittyyn kuloalueeseen kuuluva kantatila, joka on mainittu 1543. Maisemallisesti näkyvällä paikalla Massbyntien varrella sijaitseva tila. Kaksi asuinrakennusta RHR-tietojen mukaan vuodelta 1919. Hyvin säilynyt pihapiiri aittoineen, 1930-l:n jälkeen rakennettu mielenkiintoisen näköinen navetta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1
494	753-419-0001-0054	Rospiggen	Kalliolla kohoavan, poikkipäädyillä ja etelään avautuvalla altaanilla varustetun, mansardikattoisen huvilan on rakennuttanut Sähköyhtiö Strömbergin perustaja, insinööri Gottfried Strömberg n. 1918. Pihapiirissä punamullattuja talousrakennuksia.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
495	753-419-0001-0058	Gumbo shop	1900-luvun alun puinen asuinrakennus, tärkeä osa Gumbostrandin kylätien maisemaa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
496	753-419-0001-0058	Gumbo shop, tallit	Vuonna 1939 rakennetut matalat, pulpettikattoiset varastorakennukset ovat alkuaan olleet saariston huvilanomistajille vuokrattuja autotalleja ja varastoja. Rakennukset ovat tärkeä osa Gumbostrandin ja saariston huvila-asutuksen historiaa. Rakennusrivien rajaama aukiotila on tunnusomainen osa Gumbontien kylämaisemaa.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
497	753-419-0001-1089	Björkberga	Gumbostrandin koulun vieressä sijaitseva entinen torpparakennus, jonka paikalla on ollut torppa jo 1770-luvulla.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
498	753-419-0002-0075	Styrmans	Styrmans on Lill-Massbyn alkuperäisiä kantatiloja, joka mainitaan jo 1543. Nykyinen päärakennus (RHR 1898) sijaitsee maisemallisesti näkyvällä paikalla mäen rinteessä Kuusia ja Kavalsia etäämmällä Sipoonjoesta. Puistomainen pihapiiri, vanhaa puustoa, aitta, piharakennuksia ja suuria eri ikäisiä maatalouteen liittyviä talousrakennuksia. Kiinteistöllä myös kaksi muuta asuinrakennusta 1970- ja 2010-luvuilta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	1
499	753-419-0003-0017	Grönkulla	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, K.O. Bäckblomin varatuomari Lennart Aspegrenille vuonna 1919 rakentama kaksikerroksinen, hirsirakenteinen ja puuverhoiltu huvila, jossa on mansardikatto ja lasiveranta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
500	753-419-0003-0031	Kuus	Vanhalla kyläalueella sijaitseva 1500-luvulta tunnettu kantatila. Söderkullantien ja Sipoonjoen maisemassa näkyvä rakennusryhmä, johon kuuluu kaksi korjauksissa ilmeeltään osin uudistunutta asuinrakennusta, joista vanhempi on RHR-tietojen mukaan vuodelta 1749. Pihapiirissä lisäksi ryhmä talousrakennuksia mm luhtiaitta, navetta ja rihi. Ingmans lanthandel kauppa toimi Kuusissa 1900-luvun alusta aina 1970-luvulle. Nykyisin Kuusissa toimii yksityinen päiväkot.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1
502	753-419-0004-0021	Värvik (Villa Värvik)	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, hyvin säilynyt Söderkullalandetin ensimmäinen huvila vuodelta 1891. Luultavasti arkkitehdin suunnittelema, rakennuttajana tri Karl Holm. Kiinteistöön kuuluu päähuvilan lisäksi sauna, leikkimökki, pikkuhuvila 1930-luvulta, venevaja, joka sijaitsee nykyisin naapurin mailla, mökki 1950-luvulta, arkkitehti Paula Pihkalan suunnittelema sauna (1967). Katettu kaivo. Mankelihuone, jääkellari ja uimahuone on purettu, samoin yhteyslaituri. Suuri puutarha, nykyisin vain osittain viljelty, vanhoja suuria lehtipuita.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
503	753-419-0004-0039	Högbäck	Immersbyn kyläalueen laidalla, senaattikartastossa kyläalueeseen kuuluvalla paikalla sijaitseva pienehkö asuinrakennus. Mahdollisesti alun perin sotilastorppa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
504	753-419-0004-0076	Rauhamäki	1½-kerroksinen, poikkipäätyinen asuinrakennus Massbyssä. Sijaitsee maisemallisesti näkyvällä paikalla. Tiilikatto. Pysty-vaaka-pysty jako julkisivussa, T-ikkunat. Vaikuttaa säilyneen suuremmista muutoksista. RHR 1920, voi olla vanhempi. pihapiirissä huonokuntoisia vanhoja talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
505	753-419-0004-0109	Mass-Bybacka	Maisemassa näkyvällä paikalla vanha pihapiiri, jossa pienehkö pitkänurkkainen rakennus 1800-luvun puolivälistä sekä korkealla satulakatolla ja poikkipäädellä varustettu 1900-l alulle tyypillinen asuinrakennus. Lisäksi talousrakennuksia ja sauna.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
506	753-419-0004-0117	Bergs	Sipoonjokilaakson maisemassa näkyvästi sijoittuva 2-kerroksinen aumakattoinen rakennusajankohdalleen 1920-30-luvulle tyypillinen asuinrakennus. Julkisivut ovat korjausten yhteydessä yksityiskohdiltaan hieman muuttuneet. Kokonaisuuteen liittyy hoidettu pihapiiri sekä joen rannassa sijaitsevat punamullatut vanhat talousrakennukset.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
507	753-419-0004-0126	Varpudden I	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava kaksikerroksinen, vuonna 1914 rakennettu, keltaiseksi maalattu jugendhuvila ja talousrakennus vuodelta 1928.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
510	753-419-0004-0172	Solhem	Taasjärven itäisen rantavyöhykkeen loma-asutuksen varhaisvaihetta edustava, 1930-luvun modernismia edustava, ominaispiirteiltään hyvin säilynyt vapaa-ajan asunto.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
511	753-419-0004-0173	Lassila	Hoidetulla pihalla harjakattoinen puolitoistakerroksinen mökki, joka edustaa 1930-1950-luvulle ominaista rakennustapaa. Ominaispiirteiltään melko hyvin säilynyt.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
512	753-419-0004-0180	Aakoo / Arkkitehtikillan maja	Arkkitehtiopiskelijat Kimmo Lylykangas ja Nina Väkepiä mukauttivat rakennusopin harjoitustyöhön perustuvaa suunnitelmaa, jonka perusteella Majan rakentaminen toteutettiin vuosina 1992-2003.	Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	2
513	753-419-0004-0199	Björkbacka	"Martins" on yksi Söderkullalandetin neljästä 1920-luvun pysyvästä asuinpaikasta. Asuinrakennus, joka on alun perin valmistunut 1880-luvulla, on säilynyt ilmeeltään perinteisenä saaristolaisrakennuksena.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
514	753-419-0004-0204	"4" Taasjärventie	Taasjärventien koillispuolen rantavyöhykkeelle 1930-luvulta alkaen syntyneitä loma-asutusta edustava rakennus, jonka suunnittelija on arkkitehti Toivo Löyskä. Alueella poikkeuksellista, modernistista arkkitehtuuria edustava, ominaispiirteiltään hyvin säilynyt rakennus ympäröivine metsäpihoineen on rakennushistoriallisesti kiinnostava esimerkki toistaiseksi melko vähän tutkitusta arkkitehtuurin lajista.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
518	753-419-0004-0269	Solberg	Metsäisellä rantatontilla 1930-luvulta 1960-luvulle rakentunut kokonaisuus, jonka päärakennus on tyyppirakentamista edustava, ominaispiirteiltään hyvin säilynyt "Muurame"-mökki. Rannan lähellä oleva pieni hirsimökki edustaa asutuksen varhaisvaihetta ja rantasauna on arkkitehtuuriltaan viimeistelty.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
519	753-419-0004-0273	Rantakallio	Taasjärven itäisen rantavyöhykkeen loma-asutuksen vanhinta vaihetta edustava, ominaispiirteiltään melko hyvin säilynyt 1930-luvulla rakennettu huvila, jossa on 1910-1930-luvun huvila-arkkitehtuurille tyypillisiä piirteitä.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
521	753-419-0004-0282	Syrjälä	1940-luvulla valmistunut kesämökki sijaitsee puistomaisen pihan ylärinteessä. Rakennuksessa on kaksi toisiinsa liitettyä volyyymia, joista pääosa on puolitoistakerroksinen ja kuitiossa yksikerroksinen. Rakennuksessa on alkuperäiset ikkunat ja se on ominaispiirteiltään hyvin säilynyt.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
522	753-419-0004-0283	Rintelä	Aidatulla, kallioisella rinnetontilla on pääarakennuksen lisäksi kaksi arkkitehtuuriltaan laadukkaasti suunniteltua talousrakennusta. Päärakennus on 1940-luvulla rakennettu yksikerroksinen rakennus, jossa on suuret lasilliset puukikkunat ja vinopaneloitu ovi. Rakennusten suunnittelija on todennäköisesti rakennusmestari Erkki Suvanto.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
523	753-419-0004-0308	Solhäll	1900-luvun alun pienehkö, melko hyvin säilynyt, poikkipäädyllyä varustettu ja kuitilla laajennettu mansardikattoinen asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
525	753-419-0004-0315	Lahtela	Taasjärven itäisen rantavyöhykkeen vapaa-ajan asutuksen varhaisvaihetta edustava huvilan pihapiiri, jonka päärakennus on tyhjiällä ja huonokuntoinen. 1900-luvun alkuvaiheelle tyypillinen saunarakennus on hyvin säilyttänyt ominaispiirteensä.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
526	753-419-0004-0324	Kiviharju II	Kiviharju II ja rannanpuoleinen kiinteistö Kiviharju muodostavat yhteisen pihapiirin. Hoidetulla, puutarhamaisella pihalla on liuskekivipolkuja ja -portaita, istutuksia ja koristeallas. Päärakennus on rakennettu 1930-luvun lopulla vakituiseksi asunnoksi.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
527	753-419-0004-0377	Majkärr	Mäellä kylätien varressa sijaitseva vanha asuinpaikka, jolla on luonnonkivisokkelilla seisova satulakattoinen asuinrakennus, arviolta 1900-luvun alusta, mahdollisesti osin vanhempi, vanhat pariovet säilyneet, uusi peltikate	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
528	753-419-0004-0406	Villa-Grynbo	Taasjärventien itäpuolelle 1940-luvulla levinnyttä asutusta edustava, ominaispiirteiltään hyvin säilynyt, tyypillinen jälleenrakennuskauden pienehkö asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
529	753-419-0004-0407	Metsäkunnas	Nurmipihalla 1940-luvun neliömäinen rakennus, jossa säilyneitä funkisarkkitehtuurin piirteitä. Rakennusta on peruskorjattu ja laajennettu pohjois- ja itäpuolelle. Pihapiirissä kaksi uudempaa pulpettikattoista talousrakennusta ja harjakattoinen talousrakennus 1950-luvulta.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
530	753-419-0004-0417	Ahtila	1940-luvun lopulta periytyvä kaksikerroksinen aumakattoinen, rapattu puurakennus, jonka arkkitehtuurissa näkyy modernismin ja klassismin piirteitä. Tärkeä osa Mörtrasketin maisemaa. Rakennus on toiminut Ahtilan toipilassairaalan pääarakennuksena vuodesta 1956 vuoteen 2015, jolloin sairaalan toiminta loppui.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
531	753-419-0004-0501	Östergård	Nykyisin pitkäkhön metsätien päässä sijaitseva pelto ja pihapiiri muodostavat idyllisen pienmaiseman. Paikalle merkitty Senaatinkartastoon Inmans niminen talo. Senaatinkartastoon merkityt pellot pääosin metsittyneet.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
532	753-419-0004-0601	Kaksi talousrakennusta Söderkullantie, Sipoonjokilaakso	Maisemallisesti erittäin näkyvällä paikalla, Söderkullantien ja Sipoonjoen maisemassa sijaitsevat hirsirakenteiset talousrakennukset.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
533	753-419-0004-0655	Rosberga II	Nurkkakiville perustettu 1900-l alun piirteet hyvin säilyttänyt satulakattoinen asuinrakennus, T- malliset ikkunat ja pariovi, avokuisti myöhemmin uusittu (RHR 1909).	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
534	753-419-0004-0713	Ugglebo	Metsäisessä rinteessä sijaitseva 1930-luvun kesäasunto. Omaleimainen rakennus, jossa ikkunaluukut, on tärkeä osa Gumbostrandin kylätien maisemaa.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
535	753-419-0004-0717	"2" / "3" Taasjärventie 142-22	1940-luvulla valmistuneessa, rannansuuntaisessa rakennuksessa on kahteen suuntaan kallistettu pulpettikatto ja järven puolella terassi. Kapealla rantapihalla on pulpettikattoisen talusrakennuksen lisäksi sauna.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
536	753-419-0004-0723	Björkudd	Saaristolaisasutukseen kuuluva navetta arviolta 1900-luvulta ja punainen (asuin-)rakennus 1930-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
537	753-419-0004-0762	Bäckängen	Puinen asuinrakennus 1900-luvun alkupuoliskolta, pyöreä ullakon päätyikkuna ja frontoni rakentamisaikakohdan tunnusmerkkejä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
538	753-419-0004-0770	Märtas	Saaristolaisasutusta edustava ympäristökokonaisuus. Harjakattoinen, koristeellisella poikkipäädellä varustettu asuinrakennus, lasikuistissa jugendikkunoiden puitejakoa mukailevat ikkunat. Hyvin hoidettu, monipuolisin puutarhaistutuksin jäsenetty piha-alue ja rannan puoleisia talusrakennuksia.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	2
539	753-419-0004-0877	Hansas	Seuraintalo (Södra Sibbo ungdomsföreningen), rakennettu 1908 ja siten Sipoon vanhin varta vasten seuraintaloksi rakennettu rakennus. Rakennusajankohdalle tyypillisiä jugendaiheita ulkoarkkitehtuurissa, lisäksi myöhempiä lisäyksiä. Rakennuksessa toiminut jonkin aikaa Massby småskola. Myös puhelinkeskus on vuokrannut tiloja seuraintalosta. Rakennuksessa oli alkujaan koristeellinen, kaksikerroksinen avokuisti ja parveke.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
540	753-419-0004-0883	Vita villan	Rakenteeltaan poikkeava pystyhirsirakennus 1700-luvun lopulta. Tila on kuulunut Söderkullan kartanoon ja liittyy oleellisesti sen historiallisiin vaiheisiin.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
541	753-419-0004-0885	Henriksdal	Pitkänomainen, yksikerroksinen asuinrakennus, joka Ekbackan talon tapaan rajaa peltoa ja tietä osana rivimäistä kylämaisemaa. RHR-tietojen mukainen rakennusvuosi 1800. Rakennuksessa toimi jonkin aikaa Axel Ingmanin kauppa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
542	753-419-0004-0923	Molnträsket	Pilvijärven uimaranta. Paikassa, jossa Senaatinkartastoon on merkitty pelto ja torppa. Pienehkö torppamainen rakennus, ei RHR tietoja. Uimarantaan liittyvien toimintojen käytössä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
544	753-419-0004-0967	Solvikvillan	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, professori Gustaf Nyströmin suunnittelema uusrenessanssivuvila vuodelta 1892, rakennuttajana prof. Hugo Holsti. Huvilan muutoksia on vuonna 1936 suunnitellut arkkitehti Elli Ruuth. Huvilaan kuuluu lisäksi jääkellari, sauna (uusittu), liiteri (laajennettu) sekä muualle siirretty venevaja. Kiinteistöllä on kolme muutakin eri ikäistä vapaa-ajan asuntoa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
545	753-419-0004-0967	Solvikvillan, Simsalön renkitupa, Mossängen	Simsalön renkitupa "Mossängen" on rakennettu 1800-luvun alussa ja siirretty nykyiselle paikalleen 1962. Pitkänomainen rakennus sijaitsee rantaan ulottuvan kapen viljelyaukean päässä.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
546	753-419-0004-1091	Rönnudd	1900-luvun alun mansardikattoinen asuinrakennus joka sijaitsee näkyvällä paikalla Gumbostrandin kylämaisemassa etenkin mereltä katsottuna.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
547	753-419-0004-1096	Bergkulla	Bergkullan torppa 1800-luvulta, jonka vanhasta rakennuskannasta on säilynyt levyverhottu hirsinen päärakennus, typologian perusteella 1800-luvun keskivaiheilta säilyneet aitta sekä hirsirakenteisen navetan ja lautarakenteisen ladon käsittävä <u>sivurakennus</u> .	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
548	753-419-0004-1119	Enbacka	Vuosina 1925-1926 rakennettu Skogsbackan uudistilan päärakennus, kunnostettu pääosin perinteisin menetelmin 2000-2001.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
549	753-419-0004-1215	Matildebo	Kuninkaankartastoon 1770-luvulla merkitty asuinrakennuspaikka, saaristoelinkenoja edustava monipuolinen kokonaisuus paikalla, jossa on asuttu pitkään. Veneenrakentajasuvun tila. Vanha asuinrakennus vuodelta 1901 ja arkkitehti Lindforsin suunnittelema tiilinen päärakennus vuodelta 1974, talousrakennuksia ja Sumpuddenin puolella veneenrakennuselinkeinoon liittyviä rakennuksia ja Simsalö FBK:n paloletkutornilla varustettu rakennus.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
550	753-419-0004-1223	Söderbacka	Kuninkaankartaston mukaan Söderkullalandetin vanha asuinpaikka, paikalla on ollut torppa 1770-luvulla. Luonnonkaunis paikka ja monipuolinen saaristolaisasutuskokonaisuus, asuinkäytössä 1920-luvulla. Lähimpänä rantaa tummanruskeaksi maalattu paritupa-tyyppinen pitkänomainen rakennus, mahdollisesti muualta siirretty, sekä muualta siirretty pieni aitta. Kaksi pitkänomaista vanhaa talousrakennusta, jossa mm. eläinsuojat. Vanha kaksikerroksinen lato on muutettu vapaa-ajan asunnoksi. Söderbackan punamullattu päärakennus jyrkällä kivijalalla on RHR-tietojen mukaan rakennettu 1920, mutta todennäköisesti vanhempi.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
551	753-419-0004-1286	Vassboda	"Centrum", Hilma Lindqvistin kaupan rakennus, joka avattiin Pub Dilanin rakennuksessa 1946. Rakennukseen yhdistetty vanhempi Lindqvistin kaupan rakennus. RHR-tiedoissa yksi rakennus, jonka rakennusaika on 1934. Rakennus kaksikerroksinen, korkeahko. Pihassa talousrakennus RHR 1946.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
552	753-419-0004-1287	Ahokallio	"Bergströms stuga" nimellä tunnettu asuinrakennus (RHR 1930), Hansaksen seuraintalon läheisyydessä. Kuuluu Söderkullan kartanon valkoisiksi rapattuihin, puurakenteisiin työväenasuntoihin.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
553	753-419-0004-1359	Hansas k 063 t 1, Norge	"Norge" nimellä tunnettu Söderkullan kartanon työväenasuinrakennus, RHR 1900. Puurakenteinen, valkoiseksi rapattu pienehkö satulakattoinen rakennus. Tien toisella puolella ollut samanlainen rakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
554	753-419-0004-1373	Hansas k 069 t 2, Smidistuga	Pienehkö mäkitupamainen asuinrakennus, Söderkullan kartanon alustalaistupa. Rakennusvuosi 1841, paikalla, johon Senaatin kartastossa on merkitty asuinrakennus. Osana päiväkodin pihaa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
555	753-419-0004-1394	Måsvik	Söderkullalandetin 1920-luvulla asuttu paikka, tuolloinen omistaja Axel Lindström. Keltainen suhteikas päärakennus puutarhan ympäröimänä. Pystylaudoitus, kivijalka. Omenapuita.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
556	753-419-0004-1398	Träskisbacka	Arkkitehtitoimisto Kaisa Harjanne ja Maija Suurlan suunnittelema entinen Pelastusarmeijan nuorisokeskus 1960-luvulta. Päärakennusta on laajennettu 1980-luvulla. Pääosin alkuperäisessä asussa julkisivujen osalta säilynyt, maisemallisesti tärkeä ja arkkitehtonisesti tasapainoinen kokonaisuus kahden kiinteistön alueella. Päärakennus rakennettu vuonna 1964. Asuin- ja saunarakennus vuodelta 1969.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
558	753-419-0004-1421	Timoteintie 1 ent. Ekbacka	Mahdollisesti osa Staffaksen kantatila, nykyisin Staffas nimellä kulkevan kiinteistön naapurina, Stor-Massbyn historiallisella kyläalueella sijaitseva pitkänomainen yksikerroksinen asuinrakennus (RHR 1900), joka rajaa Hansaksentietä. Sijaitsee maisemallisesti avoimella ja erittäin näkyvällä paikalla pellon laidalla, osana rivimäistä kyläkokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
560	753-419-0004-1459	Gumbo skolan	Koulurakennus vuodelta 1919 on rakennustyyppinsä hyvä edustaja ja vaikuttaa rakennusajankohdalleen tyyppilliseltä. Koulurakennuksen vieressä oleva uudehko aitta ja naapurissa sijaitseva vanha Björkbergan torppa muodostavat ehjän kokonaisuuden. Koulun kanssa samalla kiinteistöllä sijaitsee vuonna 2012 rakennettu monitoimitalo Gumbontalo.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
561	753-419-0004-1509	Taasniemi	Alueen loma-asutuksen vanhinta vaihtelua edustava, ikkuna- ja muita muutoksia lukuun ottamatta ominaispiirteiltään pääosin säilynyt 1920-1930-luvulla rakennettu huvila, jossa on 1900-luvun alun huvila-arkkitehtuurille tyyppisiä piirteitä. Reunoiltaan vesakoituneessa pihapiirissä jäänteitä hoidetusta puutarhasta ja muutamia kookkaita puistopuita ja mm. alppiruusuja. Vanha luonnonkivimuuri. Kahden talousrakennuksen lisäksi rantasauna.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
562	753-419-0004-1516	Västeräng	Västerängin tilan 1800-luvun lopulta periytyvä päärakennus, perinteisessä pihapiirissä talousrakennuksia 1910- ja 1940-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
563	753-419-0004-1616	K 069 T 4, Hansas k 069 t 3	Pienehkö mäkitupamainen asuinrakennus. Jokseenkin hyvin säilynyt, osin vuoraamaton hirsirakennus. Mahdollisesti Söderkullan kartanoon liittyviä alustalaisrakennuksia. RHR 1919, voi olla vanhempikin.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
565	753-419-0004-1706	Mörtbrinken	Entinen Pelastusarmeijan nuorisokeskus 1960-luvulta, osa-alueella uimahalli ja rivitalo varsin alkuperäisessä asussa. Julkisivujen osalta säilyneet rakennukset, maisemallisesti tärkeän ja arkkitehtonisesti tasapainoisen kokonaisuuden osa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
566	753-419-0004-1713	Gamla Aspnäs / Aspnäs	Aspnäsin tila, jonka paikalla sijaitsi vuonna 1873 torppa. Mansardikattoisessa rakennuksessa toimi Fransmanin kauppa 1800-luvun lopusta vuoteen 1962 saakka.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
567	753-419-0004-1762	Dalbo	Vesterbackan 1860-luvun torpan paikka. Torpan pihapiiristä säilynyt osin hirsirakenteinen ulkorakennusten rivi, muu rakennuskanta sodanjälkeistä.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
568	753-419-0004-1816	Shangri-la I	Entinen Päivölän lastenkoti. Kaksikerroksinen kivirakennus 1940-luvun lopulta, peruskorjattu. Lastenkodin toiminnan loputtua vuonna 2013 rakennus on muutettu yksityisasunnoksi. Rakennusaikansa arkkitehtuurin tasapainoinen esimerkki, aumakattoinen, klassistinen rakennus, maisemallisesti hallitsevassa asemassa osana Västerskogin kylämaisemaa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
569	753-419-0004-1847	Norrbacka	Puistomaisesti hoidettu maatilan pihapiiri, jossa erityinen ryhmä rakennuksia, mm. harvinainen funktionalistinen 2-kerroksinen asuntolarakennus, useita vanhoja hirsiaittoja sekä maisemassa korostuva rapattu navetta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
570	753-419-0004-1855	Vaakonmäki	Metsään rajautuva puistomaisesti hoidettu pihapiiri, jossa sijaitsee Vakkolan tilan entinen päärakennus (1933 RHR). Arkkitehtuuriltaan edustava, kookas rapattu aumakattoinen klassistinen hyvin säilynyt rakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
571	753-419-0004-1931	Söderkulla, Söderkullan kartano	Sipoonjoen rannalla sijaitseva, vuonna 1577 perustettu entinen rälssisäteri ympäröivine puistoineen. Aikanaan suuri alueellinen vaikuttaja, jonka maille perustettiin Söderkullan tiilitehdas 1800-luvulla. Kartanon yhteydessä toimi myös maanviljelys- ja metsänvartijakoulu. Jugendtyylisen päärakennuksen vuodelta 1908 suunnitellut Karl Lindahl, muutossuunnitelma Jarl Ekelund. Uusgootinen viljamakasiini sekä muita ulkorakennuksia, joista pehtoorin/ puutarhurinasunto on purettu. Entinen talonmiehen asunto / pakaritupa on säilynyt. Päärakennus on toiminut terveyshoitolana, jolloin peruskorjauksen yhteydessä mm. saniteettitilojen määrää kasvatettiin.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
572	753-419-0004-1942	Massbyn kansakoulu, Söderkulla	Koulurakennus vuodelta 1896, Sipoon vanhimpia kouluja. Rakennuksessa toimi Sipoon koulumuseo vuosina 1994-2014. Ulkorakennus vuodelta 1947. Rakennuksia kunnostettiin 2024 ja entinen koulurakennus muutettiin asunnoiksi.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
573	753-419-0008-0003	Gäddviksudd	Kaksikerroksinen, satulakattoinen vuonna 1910-1911 rakennettu myöhäisjugendhuvila Opanholmenin läntisen niemen kannasmaisella kohdalla. Rakennuspiirustukset laati huvilan omistaja, johtaja Eriksson.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
574	753-419-0008-0081	Björkbacka II	Björkbackan tilan hyvin säilynyt päärakennus 1900-luvun alkupuoliskolta, tiemaisemassa tunnusomainen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
575	753-419-0008-0122	Grenaberg	Senaatinkartastoon vuonna 1873 merkitty asuinrakennuspaikka, Oskar Eklundin saaristolaiskaupan paikka. Pihapiirissä useita vanhoja rakennuksia. Päärakennus on keltainen, kaksikerroksinen mansardikattoinen rakennus, jonka on ilmeisesti suunnitellut rakennusinsinööri Manne Muoniovaara (1883-1958). Varsinainen entinen kaupparakennus sijaitsee rannassa, nykyisin omalla kiinteistöllään. Pihapiiri edustaa perinteistä, tyypillistä saaristolaisasutusta.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
576	753-419-0008-0125	Eiro	Hartwallin tehdasalueen ympäristökokonaisuuteen kuuluva, puistomaisessa ympäristössä sijaitseva "Villa Hartwall". Rakennus vuodelta 1927 on muutettu aumakattoiseksi, rapatuksi asuintaloksi 1940-luvulla.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
577	753-419-0008-0127	Nimetön kiinteistö (ent. Grenaberg, Oskar Eklundin kauppa	Oskar Eklundin kaupan paikka. Kiinteistö on lohkottu vuoden 2005 jälkeen Grenabergin tilasta 753-419-81-1. 1800-luvun alusta periytyvä kaupparakennus on rannassa, punaiseksi maalattu, satulakattoinen, T:n muotoinen rakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
578	753-419-0008-1003	Västerdal	1800-luvun lopulta periytyvä torpparakennus talousrakennuksineen; ympäristö on säilyttänyt perinteiset piirteensä.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
579	753-419-0008-1005	Gumbo / Villa Gumbo	Arkkitehtuuriltaan korkeatasoinen ja poikkeuksellinen, Arkkitehtitoimisto Frosterus & Gripenbergin suunnittelema, vuonna 1919 rakennettu "tanskalaistyyppinen" huvila. Väljään puutarhaan sijoittuva U-pohjainen, vuoraamaton, ruskeaksi tervattu hirsirakennus, johon kuuluu laaja puutarha ja geometristä puutarhapihaa rajaava talousrakennus. Talo on jaettu kahdeksi asunnoksi 1964. Aiemmin nimeltään Villa Hartwall.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
580	753-419-0009-0045	Wermilax	Maisemallisesti tärkeä, ikkunoita myöten alkuperäisessä asussaan säilynyt 1900-luvun alun asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
581	753-419-0009-0065	Fransbacka	Jälleenrakennuskauden tilakeskus ja sen näyttävä talousrakennus maisemallisesti näkyvällä paikalla pellon reunassa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
584	753-419-0009-0093	Haga	Ulkoarkkitehtuuriltaan hyvin säilynyt 1950-luvun lopun satulakattoinen, vaakapanelilla vuorattu asuinrakennus, jonka pääpiirustuksista ovat vastanneet J.Moisiomäki, Lohja, sekä arkkitehti Ragnar Kruskopf.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
585	753-419-0009-0094	Nybacka	Nybackan tilan hirs- ja lautarakenteiset ulkorakennukset 1900-luvun vaihteesta muodostavat tunnusomaisen tienäkymän Stuvunäskintien varrella	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
586	753-419-0009-0103	Hedåsen / Hedås	Paikallishistoriallisesti merkittävä tanssilava / juhlasalirakennus 1980-luvulta. Paikalla on sijainnut tanssilava 1960-luvulta lähtien.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
589	753-420-0001-0154	Myras	Vanha kantatila jolla 1700-luvulla oli postitila, mahdollisesti myös kieväri. Nykyinen päärakennus vuodelta 1925. Pihapiiriä rajaa aittojen ja vajojen rivistö sekä kookas rapattu taitekattoinen navetta. Tien toisella puolella kokonaisuuteen kuuluva työntekijöiden asuinrakennus Ylähovi sekä mm tiilinavetta. Kauniisti säilynyt tilakokonaisuus Vantaan rajalla. Kauempana sijaitseva Alahovi oli myös Myraksen työntekijöiden asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
590	753-420-0001-0154	Myras Alahovi	Myraksen ja sen historiaan liittyvä 1900-luvun alun kartanon työväen asunto. Sijaitsee näkyvällä paikalla historiallisen Suuren Rantatien maisemassa. Tien toisella puolella hirsinen ulkorakennus. Kerrotaan, että talo olisi rakennettu Myraksen kartanon entisen päärakennuksen hirsistä, joskin todennäköisesti vanhoista hirsistä, päärakennuksen hirret tod. näk. käytetty Ylähovin kokoamiseen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	2
591	753-420-0001-0180	Jokila	Tilakeskus Vantaan rajan lähellä. Pienehkön peltoaukean keskellä sijaitseva jugendvaikutteinen, mansardikattoinen, kaksikerroksinen asuinrakennus ja piharakennuksia 1900-l alusta. Sijaitsee kauniisti puiden lomassa saarekkeella peltomaiseman ympäröimänä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
592	753-421-0001-0051	Alåsa, Martinkylän seuraintalo	Suurehko seuraintalo (Mårbacka) vuodelta 1936 Martinkylässä. Maisemallisesti näkyvä paikka. Laajennettu pihan puolelle jatkuvalla siipiosalla.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
593	753-421-0001-0075	Solhålla	Maisemassa näkyvästi sijoittuva, hyvin säilynyt taitekattoinen huvilamaisia piirteitä omaava lohkokivisokkelilla seisova asuinrakennus 1900-luvun alkupuolelta. Erityisenä yksityiskohtana 2 -kerroksinen lasikuisti (RHR 1933).	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
594	753-421-0001-0083	Blåsudd	Saariston huvila-astutusta edustava suuri, arkkitehtuuriltaan harvinainen, pyöröhirsinen huvila on alunperin rakennettu Haikon kartanon maille 1880-luvulla, josta se on siirretty saaristoon. Mahdollisesti nuoren Svante Magnus Schjerfbeckin (1860-1933) suunnittelema huvilarakennus, jonka eteläisivulla on luhtiparvekkeella varustettu poikkipääty ja avoveranta.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
595	753-421-0001-0100	Gårdsbacka	Ent. Mickos, asuinrakennus RHR 1790. Mickos on yksi kylän ensimmäisistä kantatiloista, esiintyy jo vuonna 1543. Jakamaton vuoteen 1792. Leveärunkoinen vanhempi 1900-luvulla jonkin verran ilmeeltään uudistunut päärakennus, talousrakennuksia joista osa romahtanut, umpeen kasvanut piha jossa vanhoja pihapuita	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
597	753-421-0001-0137	Varpula	Erityisen arvokas ja harvinainen paikalle siirrettyjen vanhojen rakennusten ryhmä, joista merkittävämpänä Lapuan kirkon 1700-luvun hirsistä rakennettu komea 2-kerroksinen taitekattoinen, frontonein varustettu pohjalaistalo, johon liittyy huolella kunnostettuja runsaita yksityiskohtia. Maisemassa näkyvä museaalista arvoa omaava taloryhmä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	1
598	753-421-0003-0006	Brobergs	Saaressa asui 1800-luvulla virolainen kalastaja Johan Andersinpoika ja torppari "Ox-Jusse". Torpassa, joka purettiin 1950-luvulla, toimi 1800-1900-lukujen vaihteessa kauppa. K. O. Bäckblom rakensi huvilan, "Oxholmsvillan", 1910-luvulla, rakennuttaja oli hammaslääkäri Oskar von Nadelstadth. Kaksikerroksisen ja mansardikattoisen huvilan lisäksi saaressa on liiteri, vanha leikkimökki sekä saunarakennus, jonka lieene suunnitellut rakennusinsinööri Manne Muoniovaara (1883-1958). Yhteyslaituri ja uimahuone on purettu. Muotopuutarhasta on säilynyt kivrakenteita ja pengerryksiä.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
599	753-421-0003-0028	Häggkulla	Kyläalueella, aumakattoinen rapattu 2-kerroksinen asuinrakennus, johon liittyy omaperäisiä yksityiskohtia mm pilarein kannateltu kaareva parveke/kuisti (RHR 1938).	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
600	753-421-0003-0158	Solbacka	Kylämällä sijaitseva pihapiiri jossa pitkänomainen luonnonkivisokkelilla oleva vanhempi pystyrimavuorattu asuinrakennus (RHR 1919) ja hirsiaitta. Tilan eteläosassa uusi päärakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
601	753-421-0003-0199	Björkbacka	Pystyrimavuorattu korkealla satulakaton ja frontonilla varustettu asuinrakennus, ilme viittaa 1900-luvun alkuun (RHR 1885) sekä rapattu talli (RHR 1880).	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
602	753-421-0003-0346	Måsabacka	Kylän jo vuodesta 1543 tunnettu kantatila, joka 1790 jaettu Måsabackan ja Kärrasin tiloiksi. Pihapiirissä mansardikattoinen laajarunkoinen kaksikerroksinen asuinrakennus (RHR 1920), sekä useita talousrakennuksia mm. tiilinen navetta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
603	753-421-0003-0374	Skogsängsbacken	Kyläkuvaan näkyvästi sijoittuva aikakaudelleen tyypillinen asuinrakennus 1900-luvun alusta. Korkea satulakatto, jossa frontoni, lasikuisti uusittu, osa ikkunoista muutettu ja uusittu. Ilme kuitenkin varsin hyvin säilynyt ja palautettavissa muuttuneilta osin.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
604	753-421-0004-0045	Rökulla	Kyläkuvaan näkyvästi sijoittuva satulakattoinen lohkokivisokkelilla seisova asuinrakennus 1900-luvun alusta. Kitatut ikkunat ja lasikuisti vinoruutuisine ikkunoinen (RHR 1919), ilme hieman muuttunut.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
605	753-421-0004-0046	Tallmo skola	Kookas satulakattoinen frontonilla varustettu rakennus, lohkokivisokkeli. Ilmeeltään jonkin verran muuttunut, julkisivuverhoukset ja kate uusittu.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
606	753-421-0004-0093	Marttila	Junaradan varteen kyläkuvaan keskeisesti sijoittuva kookas satulakattoinen taitekattoisilla frontoneilla ja lasikuisteilla varustettu asuinrakennus 1900-luvun alusta (RHR 1919). Rakennuksessa on mahdollisesti ollut myös liiketoimintaa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
607	753-421-0004-0138	Sofiamäki ent. Sofiebergs folkskola	Ent. Sofiebergs folkskola. Evald Löfgrenin rakentama kouluhallituksen piirustusten pohjalta, 1927. Yksityisomistuksessa vuodesta 1993	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
608	753-421-0004-0143	Ollas	Maisemassa näkyvällä paikalla peltojen ympäröimä vanha tilakeskus, jossa kaksi vanhempaa asuinrakennusta ja 1960-luvun asuinrakennus, sekä joukko eri-ikäisiä maatilarakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
609	753-421-0005-0028	Lillängsbacka	Kohde edustaa Talmankaaren tienvarsi-asutusta ja on osa alueen vanhinta rakennuskantaa. Päärakennuksen hyvin säilynyt ulkoasu ja pihapiirin jäsenitys ovat maaseudulle tyypilliset, RHR 1920. Kohteella on paikallishistoriallisia arvoja kauppamenneisyytensä vuoksi. Rakennus rikastuttaa ympäristöään arvokkaana kylätien osana.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
610	753-421-0005-0033	Kuusela	Entinen Kärrasin tila, jonka nykyinen päärakennus on 1910-luvulta. Tilalla lisäksi toinen pienempi asuinrakennus arviolta 1800-luvulta. Tulonäkymää hallitsee isokokoinen tallirakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
611	753-421-0005-0044	Talman koulu / Sandtäkt	Talman kartanomaisema-alueeseen kuuluva koulukiinteistö, joka on rakennettu vuonna 1955 Maaseudun keskusrakennustoimiston tyyppipiirustusten mukaan. Koulua on laajennettu vuonna 1965 ja 1990-luvulla. Rakennus on olennainen osa Talmankaaren kyläkeskusta ja sen maisemaa, ja kansakoulutoiminnan vuoksi sillä on sivistys- ja paikallishistoriallisia arvoja.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
612	753-421-0005-0044	VPK:n paloasema / Sandtäkt	Vuonna 1940 rakennettu (RHR 1962) paloaseman ulkomuoto on säilynyt pääosin ennallaan. Ulkoasussa on 1920-luvun klassismin piirteitä, kuten torniosa ja sen sommittelu. Rakennus näkyy maamerkinä keskeisellä paikalla Talmankaaren kyläkeskuksessa.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
613	753-421-0005-0052	Vernamo, Märtenby skola	Kaksikerroksinen hirsirunkoinen koulurakennus 1910-luvulta, graniittisokkeli. Talman kansakoulu, jossa Talman ruotsalainen kansakoulu oli aluksi vuokralla. Talman kansakoulun saatua uudet tilat vuonna 1955, koulu siirtyi kokonaisuudessaan ruotsinkielisen kansakoulun käyttöön. Martinkylän kansakoulun lopetettua 1967 otettiin koulun nimeksi Märtenby skola, jonka toiminta loppui 2012. Laajennettu 1919. Tiloissa toimii Sipoon Koulumuseo.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1
615	753-421-0005-0131	Hemmet	Seuraintalon naapurissa sijaitseva asuinrakennus jälleenrakennuskaudelta (RHR 1958), talousrakennuskäyttöön otettu vanhempi asuinrakennus ja vehreä pihapiiri.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
616	753-421-0005-0134	Grankulla	Päärakennus on keltasävyinen 1940-luvulla rimautaverhoiltu talo, jonka runko-osa lienee vanhempi. Taloon liitettyssä kivistä voidaan nähdä piirteitä 1920-luvun klassismista, kuten pieniruutuiset verantatyyppiset ikkunat. Rakennukseen eri vuosikymmenillä tehdyt muutokset ja valitut materiaalit ovat kullekin aikaudelle tyypillisiä. Runkomuoto ja vanhempi ikkunoiden ja ovien aukotus edustavat alkuperäisyyttä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
620	753-421-0005-0296	Ny-Björkkulla	Hyvin säilynyt alaosaltaan tiilirakenteinen taitekattoinen asuinrakennus 1900-luvun alusta pihapiireineen. Keravan ajalla, itään avautuvan peltoaukean reunalla.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
622	753-421-0005-0331	Vesterkulla	Maatila 1910-luvulta. Päärakennus ja piharakennukset muodostavat hyvin säilyneen kokonaisuuden.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
623	753-421-0005-0371	Solhem	Laajarunkoinen kaksikerroksinen mansardikattoinen asuinrakennus 1910-luvulta, Martinkylä. RHR 1912. Pihapiirissä ulkorakennus 1910-luvulta ja sauna.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
624	753-421-0005-0396	Kärrkulla	Maisemassa näkyvästi sijoittuva taitekattoinen, kookas päärakennus 1900-l alusta, kunnostettu ja varsin hyvin säilynyt (RHR 1919). Navettaa laajennettu ja otettu teollisuuskäyttöön (liha).Kärrkullan tila ympäröi Pajuniemen tilaa, jolla on lihajalostamo.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
628	753-421-0006-0158	Fagnäs	Pihapiiri, jonka hyvin säilynyt pitkänurkkainen päärakennus 1800-luvun puolivälistä. Vihreä puutarhapiha.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
630	753-421-0006-0276	Assa	Maisemassa junaradan reunalla hyvin näkyvästi sijoittuva rautatiepysäkin tontti, jolla on hyvin säilynyt pienehkö rautatiehen liittyvät asuinrakennus piharakennuksineen 1930-luvulta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
631	753-421-0007-0036	Fredsbo	Kyläkuvaissa tunnusomainen ilmeensä hyvin säilyttänyt pienehkö satulakattoinen asuinrakennus 1930-40-lukujen vaihteesta. Julkisivussa pystyrimavuoraus ja kitatut moniruutuiset ikkunat, betonisokkeli. Tien reunassa vanha vaja.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
632	753-421-0007-0057	Orr-Örn, Orrörn	1930-luvulla rakennettu, funktionalistista arkkitehtuuria edustava huvila. Rannassa sauna samalta ajalta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
633	753-421-0007-0082	Vårbacka	Ilmeeltään varsin hyvin säilynyt 1930-luvun taitekattoinen frontonilla varustettu asuinrakennus, julkisivuverhous myöhemmin uusittu (RHR 1939). Osa kyläkokonaisuutta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
634	753-421-0007-0184	Skogsängen	Hyvin säilynyt kartanopiirteitä omaava rapattu satulakattoinen päärakennus 1900-l alusta (RHR 1919), johon liittyy tiilimuurattu osittain maanpäällinen kellarikerros. Laaja pihapiiri, jossa puutarhan jäänteitä. Pihan reunalla tiilinavetta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
636	753-421-0007-0228	Askbacka	Antinmäen kylämaalla, hyvin säilynyt vanha pihapiiri, jossa vanhempi asuinrakennus (RHR 1900) ja pienempi sivurakennus (RHR 1930) sekä talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
637	753-421-0007-0238	Bergabo	Erotettu 1850 Antbacka I-tilasta. Taitekattoinen, leveähkörunkoinen päärakennus, jota mahdollisesti laajennettu jälkikäteen. Useiden talousrakennusten muodostama pihapiiri, aittojen rivistö sekä karjarakennuksia, jotka muodostavat puolisuljetun pihan.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
638	753-421-0007-0271	Solbacka	Martinkylän kyläalueella sijaitseva, tietä reunustava asuinrakennus 1800-luvun lopulta sekä pihapiiri.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
640	753-421-0008-0007	Brobergs	1800-luvulla saarella oli torppa. Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, pastori Brobergin rakennuttama kaksikerroksinen, tornillinen huvila on rakennettu 1890-luvulla. Kuistin koristesahauksista suurin osa on poistettu 1960-luvun korjauksessa. Huvilaan kuuluu lisäksi sauna (1960) ja lato. Ympäristöön kuului aiemmin puutarha ja yhteyslaituri.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
643	753-421-0008-0078	Bergas	Kylätien varressa rinnetontilla pihapiiri, jossa vanha pitkänurkkainen mökki, lyhytnurkkainen pystyrimavuorattu pieni asuinrakennus sekä vajoja.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
644	753-421-0008-0091	Granudd	Saariston huvila-asutusta edustava, insinööri Gottfrid Strömbergin huvila 1900-luvun alusta Takvedaholmenin itärannalla. Satulakattoinen, kaksikerroksinen rakennus, jossa poikkipääty. parveke, lasikuisti sekä erkkeri. Huvilaan kuuluu puutarha.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
645	753-421-0008-0124	Grankulla	Grankulla, inventoinnissa vielä Vårbackan talo mäen päällä vuodelta 1926. Tien varressa vanhempi yksikerroksinen asuinrakennus. Osa Hutrasbackaa, 1917 siitä erotettiin 10 taloa. Eskos- kantatilasta 1770-90.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
647	753-421-0010-0011	Gunnars	1½ kerroksinen satulakattoinen ilmeeltään jonkin verran uudistettu päärakennus (RHR 1920). Useita hirsirakenteisia talousrakennuksia, ja vaja, hirsinavetassa vellikello ja kivijalka.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
648	753-421-0011-0005	Rajala	Satulakattoinen, 1½ kerroksinen aikakaudelleen tyypillinen asuinrakennus 1930-luvulta. Itään peltoaukean suuntaan avautuvaa pihaa rajaavat talousrakennukset. Tilan rakennukset muodostavat itsenäisen kokonaisuuden.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
649	753-421-0011-0006	Huvila	Varsin hyvin säilynyt 1900-luvun alun satulakattoinen asuinrakennus. Piharakennukset tyypillisiä maatilan talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
650	753-421-0011-0018	Nygård	Nygården kantatila, joka jaettiin 1910. Päärakennus vuodelta 1915, rakennusta korotettu mahdollisesti myöhemmin. Pihapiirissä useita talousrakennuksia mm. tiilinen navetta. Pihapiiri laajalti umpeen kasvanut.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
651	753-421-0011-0024	Rinnemäki	Yhtenäisellä kyläalueella hyvin säilyneet asuinrakennus vuodelta 1895, hirret vanhempia, sivurakennus omistajan mukaan merkittävästi vanhempi, myöhemmin laajennettu talousrakennus, jossa luhti 1850-luvulta. Etelään avautuva pihapiiri.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
652	753-421-0018-0096	Kartano, ent. Tallmo	Tallmo, nykyinen Kartano. Jaettu Gretaksen säteriratsutilasta n.1759. Päärakennus siirrettiin nykyiselle paikalleen 1890, jolloin sitä myös pidennettiin ja korotettiin. Holvattu kellari vuodelta 1867 tien toisella puolella Tallmon kiinteistön puolella. Laaja Tallmon kiinteistö ympäröi Kartanoa ja useita muita pienempiä kiinteistöjä.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
655	753-422-0001-0001	Munkholm	Omaleimainen, vuonna 1932 rakennettu kesähuvi. Huvilassa on 1920-30-luvun pohjoismaisen klassismin piirteitä, jossa yhdistyvät torppariromantiikka ja klassismin pelkistyneisyys.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
656	753-422-0002-0020	Villa Mariposa	Porkkalasta evakuoituneen perheen itselleen rakentama pientilakokonaisuus Nevas-joen peltomaisemassa. Erikoinen, rakennusaikaansa (1945) nähden vanhahtava rakennusryhmä, jonka pihapiiri muodostaa lähiympäristön arvoiltaan mielenkiintoisen kokonaisuuden. Pitkänomainen, hirsinen, alikäytävällä varustettu talousrakennus, satulakattoinen, hirsinen, vuoraamaton päärakennus sekä muut ulkorakennukset. Tila on myöhemmin ollut vapaa-ajan asuntona. Pihapiirin lähetyville on vuonna 1996 rakennettu talonpoikaistyylinen uudisrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
658	753-422-0003-0033	Bönehustomten	Satulakattoinen, 1½ kerroksinen, peiterimavuorattu rukoushuonerakennus vuodelta 1934.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
659	753-422-0003-0079	Salparacken	Salparin koulu edustaa 1950-luvun satulakattoista, rapattua koulurakennustyyppiä. Vaaleansävyinen, rapattu rakennus on sovitettu rinteeseen kulmittain sijoittuvine opetus- ja asuntosiipien volyymeineen, pihan suuntaan aukeaa leveä sadekatos.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
660	753-422-0003-0296	Nevaksen pehtoori	Nevaksen kartanoon kuulunut, alun perin rakennettu asuintalo 1900-luvun alusta sekä kartanon hirsirakenteinen suolamakasini.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Historiallinen	1

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
661	753-422-0003-0352	Nevas gård	1600-luvulla muodostuneen säterin 1800-luvulta alkaen rakentunut kartanoympäristö päärakennuksineen, puistoineen ja isokokoisine talousrakennuksineen.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	1
662	753-422-0003-0385	Grahns	Arkkitehtitoimisto O. Leka ja K. Arajärven suunnittelema 1950-luvun puurakenteinen loma-asuntokokonaisuus Kalkkirannan kaivoksen naapurissa. Kalliokasveja ja pylväskatajia. Pohjoisin rakennus on ilmeisesti purettu.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
663	753-422-0004-0002	Salparstrand	Salparin rannassa sijaitseva mansardikattoinen rakennus, 1800-luvun lopusta. Nuottakota 1700-luvun lopulta-1800-luvun alusta. Rakennukset sijoittuvat rantaviivan suuntaisesti vesirajaan näkyvästi maisemaan.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
665	753-423-0001-0007	Hemfrid	Tilan pitkänomainen asuinrakennus on RHR:n mukaan vuodelta 1886. Vanhempi peiterimalaudoitu. 1-kerroksinen laajennus, osa ikkunoista uusittuja. Sementtitiilikate. Lisäksi tilakeskukseen liittyviä rakennuksia, vieressä Klockarsin nykyinen päärakennus. Alueelle merkitty Kuninkaankartastossa kylä.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
666	753-423-0001-0026	Svanbacka	Pitkänomainen, satulakattoinen, mahdollisesti myöhemmin laajennettu asuinrakennus 1930-luvulta. Poikkipääty. Ullakkoa laajennettu ja kattomuotoa muutettu 1979. Kuuluu Vanhan Kylätien kokonaisuuteen.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
669	753-423-0001-0042	Mix	Nikkilän kantatila jolla 1500-luvulla sijaitsi yksi Nikkilän kolmesta kapakasta. Mix on ainoa maatalouselinkeinon rakennus Nikkilän keskustassa. Ilmeeltään uudistettu päärakennus on vanhimmilta osiltaan 1900-luvun alusta. Pihapiirissä lisäksi maisemassa tunnusomainen komea puurakenteinen maatilarakennus.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
670	753-423-0001-0049	Klockars	Klockarsin kantatila, joka tunnettiin 1500-luvulla. Historiallinen kaksinkertaisen rivikylän paikka. Nykyinen päärakennus 1930-luvun lopulta. Suurehko, kaksikerroksinen, poikkipäädyllinen rakennus, joka on toiminut päiväkotina. Lisäksi L-muotoinen navettarakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
671	753-423-0002-0007	Fridborg, vanhan postin rakennus	Vanhan postin rakennus 1900-luvun alusta. Jyrkähkö, osittain mansardikattoinen, ristipäätyinen, keltainen rakennus, jonka julkisivussa on myös klassistisia aiheita. Peruskorjattu vuonna 1959. Tärkeä osa Ison Kylätien kokonaisuutta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
672	753-423-0002-0018	Sipoon kirjasto	Arkkitehti Reijo Perkon suunnittelema kirjastorakennus vuodelta 1984. Tärkeä osa kuntakeskuksen 1900-luvun jälkipuoliskon taajamakuva. Rakennusaikansa hyvä edustaja.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
674	753-423-0002-0028	Ramskulla	Kapearunkoinen, kaksikerroksinen mineritverhoiltu asuinrakennus 1930-luvulta. Vehreä puutarhatontti. Klassistisia aiheita. Pieniruutuiset ikkunat etukuistissa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1
675	753-423-0002-0030	Franskulla	Ison Kylätien kokonaisuuteen kuuluva asuin- ja liikerakennus 1920-luvulta. Matala siipi lisätty 60-luvulla ja muutettu autotalliksi 2010-luvulla. Maiseman ja ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä rakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
676	753-423-0002-0031	Karlsborg	1930 valmistunut, voimakkaasti kunnostettu rakennus, joka on toiminut kokoontumistilana.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
677	753-423-0002-0032	Villa Hembygd	Kaksikerroksinen, poikkipäädyllinen entinen asuin- ja liikerakennus, joka edustaa hyvin rakennustyypipiänsä. Rakennuksen runko on siirretty paikalle vuonna 1939 Helsingistä. Rakennus on tärkeä osa Ison kylätien maisemaa ja aluekokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
681	753-423-0002-0050	Midgård	Puutarhatontilla ilmeensä hyvin säilyttänyt 1930-luvun (RHR 1936) satulakattoinen asuinrakennus, satulakattoinen frontoni, umpi- ja avokuisti sekä parveke. Vaalea pystyrimavuoraus, vanhempi sementtitiilikate.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
682	753-423-0002-0055	Virtamo	Vuonna 1938 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus, keskifrontoni. Piharakennuksia. Osa säilynyttä Nikkilän kokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
683	753-423-0002-0057	Savio	1930-luvun puolitoistakerroksinen, satulakattoinen asuinrakennus Sipoonjoen varrella. Keskifrontoni ja edessä kuisti. Osa vanhempaa Nikkilää Sipoonjoen rantamaisemassa näkyvällä paikalla.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
684	753-423-0002-0058	Svalbo	Noppamainen, aumattu mansardikattoinen rakennus vuodelta 1934 Sipoonjoen varrella. Myöhäisiä jugendpiirteitä. Osa vanhaa Nikkilää ja Kirkkoniityntien maisemaa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
687	753-423-0002-0077	Löfhydda	Mansardikattoinen leveärunkoinen asuinrakennus. Tyypillinen 1900-luvun alkuvuosikymmenille. Kuistia laajennettu vuonna 2010. Osa Nikkilän säilynyttä historiallista kokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
688	753-423-0002-0135	Brobacka	Pitkänomainen ja leveärunkoinen rakennus vuodelta 1920. Vanhimmita osiltaan voi olla vanhempikin. Näkyvällä paikalla aivan Nikkilän junaradan tuntumassa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
689	753-423-0002-0171	Solhult	Entinen kunnan raittiustoimiston talo 1930-luvulta. Aumakattoinen noppamainen rakennus. Symmetrinen jäsentely, 1920-luvun klassismin piirteitä. Osa Iso Kylätien kokonaisuutta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
690	753-423-0002-0186	Olofshem	Kaksikerroksinen, mansardikattoinen rakennus. 1900-luvun alkuvuosikymmenille tyypillinen leveä runko. Ikkunat jugendvaikutteiset. Osa säilynyttä vanhaa Nikkilää.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
691	753-423-0002-0187	Lillgård	1940-luvun alun kaksikerroksinen liikerakennus, joka on säilyttänyt ajankohdalleen tyypillisen ilmeensä laajennusosasta huolimatta. Rakennus kuuluu nopeasti harvinaistuvaan funktisliikerakennusten joukkoon. Osa vanhaa Nikkilää.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
692	753-423-0002-0209	Puuseppä	Sipoonjoen varressa sijaitseva satulakattoinen asuinrakennus vuodelta 1939. Kuistia laajennettu vuonna 2007. Osa säilynyttä vanhaa Nikkilää.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
694	753-423-0002-0212	Villa Hemmet	Symmetrisesti sommiteltu, aumakattoinen noppamainen kaksikerroksinen, iso rakennus vuodelta 1936 Ison Kylätien varrella. Julkisivut rapattu, ikkunat uusittuja, kadun puolella katettu graniittiporras j	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
695	753-423-0002-0213	K2008t4 / Åstrand	Mansardikattoinen asuinrakennus Sipoonjoen varressa (RHR 1919). Osa Kirkkoniityntien kokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
696	753-423-0003-0019	Solåker	Entinen kunnaninsinöörin talo 1930-luvun lopulta, nykyisin toimii lasten päiväkotina. Rakennusaikanaan paikkakunnalle tyypillinen asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
697	753-423-0003-0019	Kuntala, Sipoon entinen kunnantalo	Sipoon kunnantalo, jossa ovat sijainneet kaikki kunnan keskeiset julkiset toiminnot 1950-luvulta 1970-luvulle. Laajennusosa 1980-luvulta. Edustaa nopeasti harvinaistuvaa 1950-luvun kunnantalojen arkkitehtuuritypologiaa. Kunnan toiminnot muuttivat pois tiloista alkuvuonna 2020 ja kiinteistön alueella on alkanut vuonna 2021 asemakaavatyö.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
698	753-423-0003-0022	Jussas	Jussas on Nikkilän kantatiloja ja siitä on maininta vuodelta 1543. Aikoinaan alueen pinta-alaltaan suurimpia tiloja. 1770 tila jaettiin kahtia; Jussas ja Storbonds, josta tuli myöhemmin Frihem. Nykyinen päärakennus on vuodelta 1922. Se on poikkipäädyllinen ja mansardikattoinen. Tilalla on suuri tiilinavetta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
699	753-423-0003-0051	Sparäng	Arkkitehti Henrik Wartiaisen suunnittelema liike- ja virastorakennus 1970-luvun lopulta. Arkkitehtuuriltaan omaleimainen rakennus näkyvällä paikalla, osa Nikkilän varhaista kehitystä kaupunkiseudun osakeskuksena.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
700	753-423-0003-0066	Brunahuset, Nybonds	Nybonds on jaettu Storbondsista 1810. Leveäkkörunkoinen poikkipäädyllinen päärakennus, perustettu kiville. Säilyneeltä näyttävä kokonaisuus tiemaisemassa hyvin näkyvällä paikalla.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
701	753-423-0003-0074	Aravatalo / Frihem	1950-luvulla rakennettu aumakattoinen, rapattu kerrostalo entisen kunnantalon ja kirjaston välissä. Julkisivuihin toteutettu Rustan QBicin maalaukset kesällä 2017 valtakunnallisen UPEA17-taidehankkeen yhteydessä	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
702	753-423-0003-0082	Frihem	Vaivaistalo, joka on sittemmin toiminut vanhainkotina ja päiväkotina. Useassa vaiheessa rakennettu pitkä rakennus, jonka vanhimmat osat 1900-luvun alusta. Pohjoispäässä lisäksi L-muotoinen vaaleaksi rapattu rakennus sekä osittain tiilinen, suuri navettarakennus. Mielenkiintoinen, kerroksellinen kokonaisuus Nikkilän keskustassa, puistomainen ympäristö. Ensimmäinen osa vuosisadan alun puurakennus, 2. ja 3. osa kivirakenteisia joista nuorin n. 1950-luvun ruskeaksi rapattua, tiilimuuriaiheiden jäsennöimää arkkitehtuuria.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
703	753-423-0003-0082	Paloasema	Mahdollisesti arkkitehti Hilding Ekelundin suunnittelema paloasema 1930-luvulta. Puistomaisessa ympäristössä Nikkilän keskustassa, lähellä vanhaa kunnantaloa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
704	753-423-0003-0082	Ävalla, Frihem, vanha kunnantalo	Nikkilän vanha kunnantalo. Jugendrakennus on rakennettu 1900-luvun alussa. Se koostuu kahdesta siivestä, joista toinen on kaksikerroksinen leveärunkoinen ja siinä on pädystä viistetty katto. Toinen on satulakattoinen pitkänomainen poikkisiipi. Julkisivukäsittely on koko rakennuksen osalta yhteneväinen. Hyvin säilynyt. Kokonaisuuteen liittyy puistomainen piha.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
705	753-423-0004-0005	Solbacka	Pieni torppamainen rakennus uuden asuinalueen keskellä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
706	753-423-0004-0017	Höggulla	Kaksikerroksinen, poikkipäädyllinen asuinrakennus 1910-luvulta. Osa tiemaisemaa sekä Nikkilän säilynyttä historiallista kokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
707	753-423-0004-0034	Nuppula / Nickby gårdshönan	Leveärunkoinen, mansardikattoinen asuinrakennus 1930-luvulta puutarhamaisella tontilla, tiemaisemassa näkyvällä paikalla. Leveän pädyn pari-ikkunat rakennusajalle tyypilliset.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
711	753-423-0004-0148	Nikkilän sairaala- alue, hautausmaa	Nikkilän entisen sairaalan hautausmaa on luonnontilainen, kivimuurein metsästä erotettu alue sairaala-alueelta kaakkoon, sairaalan entisen hevoshaan takana. Muurin vieressä on muistokivi, johon on kirjattu mm. vainajien lukumäärä muttei nimiä. Vainajat haudattiin rivihautoihin, hautakiviä ei juuri pystytetty. Vain muutama omaisten pystyttämä hautakivi on löydetävissä.	Historiallisesti arvokas	Historiallinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
712	753-423-0005-0006	Rosbacka	Keltainen, satulakattoinen poikkipäädylly varustettu asuinrakennus (RHR 1920) sekä ulkorakennuksia puutarhaisella, rehevällä tontilla. Kuuluu asemanseudun historialliseen kokonaisuuteen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
714	753-423-0005-0008	Kellola	Entinen Oksasen kellosepan liike. Vanhimmat osat n. 1880-luvulta. 1912 lisärakennettu ja korotettu huomattavasti. Rakennuksen nurkassa ollut 1900-luvun alussa pieni kauppahuone. Talossa on pidetty myös pienten lasten koulua. Osa Ison Kylätien säilynyttä kokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
715	753-423-0005-0095	Rieäkern I / Tallmo	Kaksikerroksinen, poikkipäädyllyinen asuinrakennus 1900-luvun alusta näkyvällä paikalla viljelymaisemassa. Pihapiirissä suurehko punainen aittarakennus. Tilan halkoo päälystämätön Sommanäsintie, jonka toisella puolella on v 2012 valmistunut asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
717	753-423-0005-0107	Solgård	Ilmeeltään hyvin säilynyt satulakattoinen frontonilla varustettu maatilan päärakennus 1920-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
718	753-423-0005-0112	Tallbacka	Isojaon yhteydessä kyläalueelta nykyiselle paikalleen siirretty tila, jossa erityisen edustava ryhmä vanhoja rakennuksia. Päärakennus vuodelta 1894 on hyvä rakennustyyppinsä edustaja. Tilalla ja sen rakennuksilla on asemakaavassa suojelumerkintä. Maisemassa näkyvä sijainti.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
719	753-423-0006-0006	Tomtebo	Paikalle merkitty Kuninkaankartastoon kylä. Pienehkö mansardikattoinen asuinrakennus 1820-luvulta ja pihapiiri, joka on säilyttänyt perinteisen ilmeensä Vanhan Kylätien varrella. Hyvin säilynyt kokonaisuus, talousrakennukset vailla käyttöä.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
720	753-423-0006-0115	Gammelgård / Nikkilän kartano	Ajankohdalleen tyypillisen ilmeensä hyvin säilyttänyt arvokkaan kokonaisuuden muodostama kartanoympäristö. 1700-luvun puolivälissä rakennettu päärakennus on pienehkö maaseutukartano. Mansardikattoineen sekä punamullattuine ja pystyaukkoitettuihin julkisivuihin ulkoasultaan aikakaudelleen ominainen. Päärakennusta vastapäinen talousrakennus on 1700-luvun lopulta, on ilmeisesti toiminut leivintupana ja palvelusväen asuinrakennuksena. Pihapiirissä lisäksi punamullattu luhtiaitta 1800-luvulta. Kokonaisuuteen liittyy lisäksi useita omille tonteilleen lohkottuja talousrakennuksia. Ympäröivä maisema on säilynyt viljelysmaisemana.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
721	753-423-0006-0122	Bergatomt	Nikkilän kartanoon vievän tien varrella sijaitseva asuinrakennus vuodelta 1906. Satulakatto, poikkipääty. Alakerran ikkunat 1900-luvun alun tyyppiä, yläkerrassa pystyjakoiset, nuoremmat viittaavat myöhempään vaihtamiseen tai laajentamiseen. Vanhahkoa rakennuskantaa alueella.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
722	753-423-0006-0124	Bänkisberg	Höyrylaivareittien huvila-asutuksen 1900-luvun alun edustaja, tyyllisesti ehjä, jyrkällä harjakatolla ja pieniruutuisilla ikkunoilla varustettu rakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
725	753-423-0007-0002	Backa	Nikkilän asemanseudun rakennuskantaa. Työntekijöiden asuinrakennuksia, RHR 1800. Osa rautateiden historiaa ja Sipoon paikallishistoriaa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
726	753-423-0007-0026	Ros	Mansardikattoinen, monimuotoinen asuinrakennus (RHR 1920) piharakennuksineen puutarhaisella tontilla Nikkilän entisen aseman läheisyydessä. Ulkorakennuksessa Ison kylätien tapaan viistottu ovenpaikka rakennuksen nurkassa, ilmeisesti toiminut myymälänä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
727	753-423-0007-0039	Lillslätt	Entinen liikerakennus, RHR 1925. Viistetyssä nurkassa sijaitseva ovi. Piharakennus RHR 1940. Osa Ison Kylätien säilynyttä kokonaisuutta.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
728	753-423-0007-0054	Alanko, Rosenholmin talo, Sarkama	Rosenholmin talo 1920-luvun lopulta. Talo on toiminut liike- ja asuinrakennuksena, 1980-luvulla paperi- ja urheiluvälinekauppana. 1940-luvun laajennus tehtiin samaan tapaan kuin vanha osa. Ikkunoiden malli 1920-luvulta. Kuistin viereen tehty pieni laajennus vuonna 1966. Piharakennus RHR 1935. Tärkeä osa Ison Kylätien historiallista maisemaa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
729	753-423-0007-0063	Metsola	Aikakaudelleen tyypillinen ilmeeltään hyvin säilynyt taitekattoinen asuinrakennus 1930-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
730	753-423-0007-0068	Solång	Mansardikattoinen liikerakennus vuodelta 1936. Keskifrontoni. Osa Ison Kylätien kokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
731	753-423-0007-0073	Singsing	Mansardikattoinen, poikkipäädyllinen liikerakennus vuodelta 1936 Ison Kylätien varrella. Ikkunoita suurennettu alkuperäisestä. Tärkeä osa Ison Kylätien historiallista maisemaa	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
732	753-423-0007-0083	Eriksdal	1940-luvulle tyypillinen satulakattoinen asuinrakennus, jonka ilme on jonkin verran uudistunut.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
733	753-423-0007-0088	Hella	Mansardikattoinen, hirsirunkoinen asuinrakennus, RHR 1920. Keskifrontoni. Osa Ison Kylätien säilynyttä kokonaisuutta.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
734	753-423-0007-0091	Haralds	Kaksikerroksinen, satulakattoinen liikerakennus, jolla on pitkä laajennusosa tontin sisäosiin. Mittakaavaltaan Ison Kylätien vanhaan kokonaisuuteen istuva. Tärkeä osa Ison kylätien historiallista maisemaa. RHR 1920.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
735	753-423-0007-0093	Oskarsborg	Kaupunkikuvassa tunnusomainen, hahmoltaan säilynyt mutta yksityiskohdiltaan osin uudistunut 1940-luvun taitekattoinen pientalo.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
736	753-423-0007-0094	Dalbo	Kaupunkikuvassa tunnusomainen, ilmeeltään hyvin säilynyt kaksikerroksinen satulakattoinen 1930-luvun asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
737	753-423-0007-0096	Geirsbo 2, Sollden	Rapattu, kaksikerroksinen, satulakattoinen liikerakennus. Tyypillinen 1940-luvun asuin-/liikerakennus. Osa Ison Kylätien säilynyttä kokonaisuutta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
738	753-423-0007-0144	Himdal	Kaupunkikuvassa näkyvästi sijoittuva ilmeeltään hyvin säilynyt 1950-luvulle tyypillinen asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
739	753-423-0007-0156	Grankulla	Katukuvassa varsin hyvin säilynyt aikakaudelleen ominainen satulakattoinen frontonilla varustettu 1920-luvun asuinrakennus, johon liittyy myöhempi laajennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
740	753-423-0007-0184	Elektricitetsverket, "muovipuodin talo"	Mansardikattoinen liike- ja asuinrakennus 1920-luvun lopulta. Säilyttänyt alkuperäiset piirteensä ikkunoita myöten. Tärkeä osa Ison Kylätien kokonaisuutta. Muovipuodin talona tunnettu.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
741	753-423-0008-0004	Åkernäs	Maisemassa tunnusomainen 1930-luvun maatilan pihapiiri, jossa mm hyvin säilynyt taitekattoinen frontonilla varustettu aikakaudelleen tyypillinen asuinrakennus (RHR 1936) ja 1950-luvun navetta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
742	753-423-0008-0012	Kroknäs	Maisemassa näkyvästi sijoittuva hyvin säilynyt satulakattoinen frontonilla varustettu pienehkö asuinrakennus 1900-luvun alkupuolelta(RHR 1946), ilmeensä perusteella 1930-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
745	753-423-0009-0037	Rikulla	Kaupunkikuvassa näkyvästi sijoittuva, ilmeeltään jonkin verran uudistunut 2-kerroksinen satulakattoinen 1940-luvun pientalo.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
746	753-423-0009-0102	Dalång	Kaupunkikuvassa näkyvästi sijoittuva, ilmeeltään varsin hyvin säilynyt satulakattoinen, pystyrimavuorattu 1930-luvun pientalo.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
747	753-423-0009-0152	Mäntymäki	Jugendtyylinen huvila lähellä rataa Sipoonjokilaaksossa. Kolme kattolyhtyikkunaa, joista keskimäinen satulakattoinen, kaksi muuta kaarevalla katolla.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
748	753-423-0009-0153	Nikkilän sairaala- alue, pumppuasema / Å- åkern	Entisen Nikkilän sairaalan suojeltu (SR4) pumppuasema Sipoonjoen notkossa, Nikkiläntien varressa. Noppamainen, rapattu rakennus, joka on rakennettu 1914. Pumppuhuoneen toisessa kerroksessa oli sairaalan työntekijöiden työsuhteasunto. Maamerkki maisemassa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	2
749	753-423-0011-0001	Holmgård	Arkkitiehti Erkki Huttusen vuonna 1937 suunnittelema, valokuvaaja Rafael Roosin rakennuttama funkshuvila korkealla Möholmenin kalliolla. Edustaa aikansa suunnitteluihanteita. Huvila on rankorakenteinen nk. insuliittitalo, kokeileva omana aikanaan.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
750	753-423-0012-0001	Lukkarin koulu	Vuonna 1988 valmistunut arkkitiehti Jorma Pankakosken suunnittelema suomenkielinen ala-aste. Rakennusaikanaan koulu oli yksi suurimmista kunnan rakennushankkeista. Punatiilinen, veistoksellisina kohoaviin pulpettikattoisiin siipiosiin jakautuva koulurakennus on arkkitiehtuuriltaan hallittu ja aikakaudelleen ominainen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
751	753-423-0013-0002	Nikkilän sairaala- alue, Rux	Sairaala hankki Ruxin alueen henkilökunnan asutuspulan tarpeisiin. Ruxin kaksi kolmikerroksista kerrostaloa ja rivitalo valmistuivat vuonna 1960. Arkkitiehtuuriltaan edustava kokonaisuus, suunnittelija oli arkkitiehti Lauri Pajamies.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
752	753-423-0013-0003	Nikkilän sairaala- alue, Kutuharju A ja B, rakennukset 52-53 / Koy Uudensillantie 67	Kiinteistöllä on kaksi vuonna 1967 valmistunutta aikakauden piirteensä hyvin säilyttäneitä asuinkerrostaloa, jotka on suunnitelleet arkkitiehdit Aili ja Niilo Pulkka. Liittyy Nikkilän sairaalaympäristöön.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
753	753-423-0013-0004	Nikkilän sairaala- alue, potilasrakennukset 1-3 / Lönborg	Entisen Nikkilän sairaala-alueen ensimmäisen rakennusvaiheen potilasrakennuskiinteistöt 1-3 vuosilta 1912-1914. Muutettu asunnoiksi 2002.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
755	753-423-0013-0007	Nikkilän sairaala- alue, Versta, rakennus 15 / Pisaborg	Entisen Nikkilän sairaalan verstaarakennus, joka on nykyisin asuinkäytössä. Rakennus kuuluu sairaalan varhaisvaiheeseen ja sen on suunnitellut arkkitiehti E.A. Kranck vuonna 1912-1914. Kiinteistö kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
756	753-423-0013-0009	Nikkilän sairaala- alue, Potilasrakennukse t 5, 6, 7, sauna ja leipomo	Entisen Nikkilän sairaala-alueen ensimmäisen rakennusvaiheen potilasrakennuskiinteistö, sauna ja leipomo vuosilta 1912-1914. Kiinteistö on nykyään asunto-osakeyhtiö.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
757	753-423-0013-0011	Nikkilän sairaala- alue, potilasrakennus 8 ja vanha hallintorakennus / Carlsborg	Nikkilän sairaala-alue on yhtenäiseen suunnitelmaan perustuva entinen mielisairaala-alue, joka kuvastaa sairaalarakentamisen suunnitteluperiaatteita paviljonkisairaaloitten rakentamisen varhaisvaiheesta alkaen. Kiinteistö kuuluu alueen ensimmäiseen rakennusvaiheeseen ja sen on suunnitellut arkkitiehti E.A. Kranck 1915.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
758	753-423-0013-0012	Nikkilän sairaala- alue, rakennus 32/ Joeranta	Nelikerroksinen kerrostalo toimi sairaala-aikana hoitajien ja lääkärin asuintoina, ja sai liikanimen "Kanala". Nykyisin rakennus on yksityisen palvelutalon käytössä. Rakennuksessa on vaaleanruskea julkisivurapaus ja 16-ruutuiset, vihreäpuitteiset ikkunat.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Valtakunnallinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
759	753-423-0013-0013	Nikkilän sairaala- alue, potilasrakennus 11, (Jokipuiston koulu)	Arkkitehti Gunnar Taucherin 1937-1938 suunnittelema potilasrakennus, jonka rakennusaika ajoittuu sairaalan laajennuksen ns. toiseen vaiheeseen vuosien 1926 ja 1940 välille. Rakennus toimi valmistuttuaan naisten paviljonkina, myöhemmin sairaspaviljonkina ja vuodesta 2003 lähtien tiloissa on toiminut Jokipuiston koulu.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
760	753-423-0013-0015	Nikkilän sairaala- alue, potilasrakennus 4 (Lehmuslinnan päiväkoti)	Entisen Nikkilän sairaala-alueen ensimmäisen rakennusvaiheen potilasrakennuskiinteistö vuosilta 1912-1914. Kiinteistö on nykyään päiväkotikäytössä.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
761	753-423-0013-0016	Nikkilän sairaala- alue, Puutarhurin asunto, kasvihuone, pesula (Artborg) ja talli.	Entisen Nikkilän sairaalan huoltorakennus-kiinteistö, johon kuului puutarhurin asuinrakennuksen lisäksi talli, nyt purettu heinä- ja olkilato, kasvihuone sekä pesula. Kiinteistön rakennuksista pesula on rakennettu vuonna 1938, muut vuosien 1912-1914 aikana. Entinen pesularakennus toimii nykyään Sipoon kunnan Artborg 35-nimisenä kulttuuritalona.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
762	753-423-0013-0017	Nikkilän sairaala- alue, potilasrakennus 9, "Naisten paviljonki"	Sairaalan ns. toisen rakennusvaiheen aikainen nelikerroksinen potilasrakennus, jonka rakennusaika sijoittuu vuosiin 1924-1926.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
763	753-423-0013-0019	Nikkilän sairaala- alue, lämpökeskus	Valtakunnallisesti arvokkaaseen miljöökokonaisuuteen liittyvä entisen Nikkilän sairaala-alueen lämpökeskus. Rakennus on arkkitehti Kranckin suunnittelema 1912- 1914 ja sitä on laajennettu vuosien 1926-1940 välisenä aikana.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Valtakunnallinen	2
764	753-423-0013-0020	Nikkilän sairaala- alue, potilasrakennus 10, "Miesten paviljonki" ja työsalit / Eriksborg	Nelikerroksinen kerrostalo, jossa 24-ruutuiset ikkunat. Aikaisemmin potilaiden asuinkiinteistö, joka kuuluu sairaalan laajennusrakentamisen ns.toiseen vaiheeseen, joka ajoittuu vuosille 1926-1940. Muutettu 2000-luvun alussa asunto-osakeyhtiöksi.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
765	753-423-0013-0023	Nikkilän sairaala- alue, juhla- ja voimistelusalirake- nnus, rakennus 29	Valtakunnallisesti arvokkaaseen miljöökokonaisuuteen liittyvä arkkitehti Gunnar Taucherin suunnittelema 1939-1940 valmistunut kookas kokoontumistila. Sairaala-aikana rakennus toimi sekä potilaiden että kuntalaisten kulttuurisena virkistyspaikkana.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
766	753-423-0013-0025	Nikkilän sairaala- alue, Uusi hallintorakennus, rakennus 31	Valtakunnallisesti arvokkaaseen miljöökokonaisuuteen liittyvä arkkitehti Claus Tandefeltin suunnittelema hallintorakennus vuodelta 1955. Rapattu, satulakattoinen 5- kerroksinen rakennus, johon liittyy kaksikerroksinen pulpettikattoinen poikittaissiipi eteläpäädyssä. Sisäänkäyntejä on korostettu katoksin ja pilariyrymin. Arkkitehtuurin muotokieli on 1950- luvulle tyypillistä; talo on aikakauden tyylipuhdas edustaja.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
767	753-423-0013-0028	Nikkilän sairaala- alue, sikala, rakennus 19	Entisen Nikkilän sairaalan alueen sikala on rakennettu 1914 ja se kuuluu alueen alkuperäiseen rakennuskantaan, jonka on suunnitellut arkkitehti E.A. Kranck. Nykyisin rakennus toimii ilmeisesti ajoneuvosuojana. Kiinteistö kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun Nikkilän sairaala-alueen kulttuuriympäristöön.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
768	753-423-0013-0030	Nikkilän sairaala- alue, keittiö- ja pesulaitos, rakennus 34,	Kiinteistöllä toimi sairaala-aikana E.A. Kranckin suunnittelema keittiö- ja pesulaitos. Rakennus on nelikerroksinen, valkoiseksi rapattu nykyään asuinikäytössä oleva suuri rakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1
769	753-423-0013-0032	Nikkilän sairaala- alue, Yliääkärin asuintalo, rakennus 24	Entisen Nikkilän sairaalan yläääkärin asunto on arkkitehti E.A. Kranckin 1912-1914 suunnittelema mansardikattoinen asuinrakennus, joka kuuluu sairaala-alueen alkuperäisiin rakennuksiin.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
770	753-423-0016-0003	Nikkilän asema, Lipiäinen	Aivan radan tuntumassa on Nikkilän vanha asemarakennus 1870-luvulta ja sen vieressä asemaan kuulunut saunarakennus.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
771	753-423-0018-0001	Bida	Puolitoistakerroksinen L-muotoinen päärakennus 1930-luvulta sekä piharakennus, joka on naapurikiinteistön piharakennuksen kanssa samassa linjassa muodostaen vanhaa kujaa/tielinjausta reunustaneen talorivin.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
774	753-423-0023-0093	Nikkilän kartanon makasiini, paja ja autiotalo	Nikkilän kartanoon liittyvä rakennusryhmä, johon kuuluu arviolta 1700-1800 -lukujen vaihteessa rakennettu ilmeeltään hyvin säilynyt, veltikellolla varustettu puurakenteinen makasiinirakennus, arviolta 1907-1912 rakennettu kookas hirsirunkoinen, punamullattu pajarakennus, sekä kartanontien varrella sijaitseva jo pitkään tyhjiään ollut arviolta 1920- tai 1930-luvulla rakennettu asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
773	753-423-0023-0093	Svärdfelt / Villa Hummersbacka	Säilynyt pienehkö torppamainen asuinrakennus (RHR 1919) ja pihapiiri. Läheisyyteen merkitty Kuninkaankartastoon torppa, Senaatinkartastossa paikalla asuinrakennus. Käytössä partion kerhorakennuksena.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
775	753-423-0026-0000	Asemapäällikkö	Asemakokonaisuuteen kuuluva entinen asemapäällikön talo 1900-luvun alusta, julkisivuverhouksena erityinen lohkopintainen tiili, sokkeli valettu betonista, pilareilla seisova puurakenteinen kuisti, ikkunat vanhoja jugendtyylisiä, vesikate uudehko	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	2
776	753-423-0028-0002	Klasasbacken I	Entinen mäkitupa 1860-luvulta. Erotettu Torpetin tilasta. Sijaitsee aivan Martinkyläntien vieressä, Lival- yhtiön toimitilojen välittömässä läheisyydessä. Kiinteistöllä on myös savusauna.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1
777	753-424-0001-0007	Bergkulla	Peltomaiseman reunalla näkyvästi sijoittuva hyvin säilynyt 1920-30 luvun pienehkö taitekattoinen asuinrakennus, jossa mm kaartuva kaartuvat katonlappeet ja tiilikate,	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
778	753-424-0001-0010	Högbacka	Gesterbyntien maisemassa selvästi näkyvä pihapiiri, jossa kookas ilmeeltään hieman uudistunut satulakattoinen päärakennus 1930-luvulta. Paikalle merkitty Senaatinkartastossa asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
779	753-424-0001-0014	Georgineholm	Lökörenin ensimmäiset asukkaat olivat 1890-luvulla saareen muuttanut kalastaja Emil Grönholm ja hänen perheensä. Grönholmin torpparisopimus Skytenskärissä oli sanottu irti, kun Löparön kartano myi saaren huvilakäyttöön. Grönholm siirsi torpparakennuksensa Skytenskäristä uuteen asuinpaikkaansa. Mansardikattoiseksi laajennetun entisen torpan julkisivuja on uudistettu 2000-luvulla mm. uusimalla ikkunoita. Saarella on lisäksi piharakennuksia.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
780	753-424-0001-0067	Norrkulla	Norrkullan kartano, Sipoon vanhimpia rälssitiloja 1500- luvulta. Päärakennus 1860-luvulta. Maisemallisesti hyvin sijoittunut talonpoikaisen suurtilan rakennusryhmä arvokkaan puuston keskellä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
781	753-424-0001-0099	Mögården	Saarella sijaitseva, kirvesmieheksi kouluttautuneen Sven Lindroosin vuonna 1945 rakentama oma talo kallion laella. Lisäksi aittarakennus. Edustava esimerkki aikakautensa rakentamisesta.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
782	753-424-0001-0100	Hannelind	Saarella sijaitseva laivuri Karl Frans Lindroosin asuintila, ostettu 1915. Suhteikas asuinrakennus valmistui 1916. Kivipilareille perustettu rakennus on nykyisin satulakattoinen, peiterimalaudoituksella vuorattu. Hannelindiin kuuluivat alun perin myös naapurikiinteistöt	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
783	753-424-0001-0102	Österkulla	Österkulla oli alkujaan Norrkullan torppa. Päärakennuksen vanhimmat osat 1800-luvun lopulta. Pihapiirissä eri ikäistä ulkorakennuskantaa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
784	753-425-0001-0006	Tomt n:o 7-8, Villa Solhem	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, arkkitehti Lars Sonckin v. 1917 suunnittelema kaksikerroksinen, ns. kansallisromanttista suuntausta edustava pitkänurkkainen päätyhirsihuvila, "Villa Solhem". Huvilan rakennutti konsuli Albert (Abbe) Vilén 1917. Tunnusomainen piirre on parvellinen pääty. Pihapiiriin kuuluu lisäksi sauna, ulkokuone, liiteri sekä 1950-luvulta peräisin oleva sauna. Lisäksi jääkellari. Rakennus sijaitsee korkealla rinteessä, jossa pitkät terassiportaat.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
785	753-425-0001-0013	Tomt N:o 41	Saaristossa, puutarhamaisella pihalla rinteeseen sovitettu, jyrkällä harjakatolla ja poikkipäädellä varustettu pienehkö huvilarakennus, jossa on pitkä lasikuisti, säilyneet tai uusitut vanhanmalliset pieniruutuiset ikkunat ja uusittu peiterimavuoraus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
786	753-425-0001-0029	Tomt n:o 40	Norrkullalandetin vanhimpiin asuinpaikkoihin kuuluvan Träskvikenin kruununtilan päärakennus 1800-luvun jälkipuoliskolta. Rakennuksia on muutettu 1900-luvulla, niiden muodostama miljöö on edelleen perinteikäs. Ulkorakennuksia 1800-luvulta. Loma-asunnoksi kunnostettu sauna 1900-luvun alusta sekä uudempi lomarakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
787	753-425-0001-0030	Tomt n:o 39	Nykyisin loma-asutokäytössä oleva saaristolaisasuinrakennus vuodelta 1948. Luonnonkaunis paikka, vanha puusto.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
788	753-425-0001-0033	Tomt N:o 36	Maisemallisesti näkyvällä paikalla sijaitseva, 1920-1930-luvulle tunnusomainen, harjakattoinen huvilarakennus, julkisivut peiterimavuorausta, ikkunoissa pienet ruudut, kulmaikkuna olohuoneessa. Betonipilariperustus, rannan puoleinen kuisti osittain varustettu uusien ikkunoin.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
789	753-425-0001-0034	Tomt n:o 35	Tumma, pyöröhirsinen, aumakattoinen, isokokoinen kesäasunto, jonka ovat suunnitelleet Arvo Aalto ja Niilo Kokko vuonna 1947. Rakennus sijaitsee rantakalliolla Simosvikenin luoteisrannalla. H-muotoinen rakennus on säilynyt alkuperäisessä asussaan. Rannanpuoleisessa sakarassa on laaja terassi. Saunan laajennuksen ja yksityiskohdat on suunnitellut Yrjö Laine-Juva ja liiterin Risto Veikko Luukkonen.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
790	753-425-0001-0040	Tomt n:o 31	Yksikerroksinen saaristohuvila, jonka tanskalainen arkkitehti Flinckenberg suunnitteli itselleen 1920-luvulla. Punaiseksi maalattu matala rakennus, vihreät koristeelliset ikkunaluukut, pohjoismaisen klassismin piirteitä.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
791	753-425-0001-0041	Tomt n:o 32	Arkkitehti Maija Suurlan v. 1946 suunnittelema, rantakallion laella sijaitseva, Olof Fallströmin rakennuttama saaristohuvila vuodelta 1946. Julkisivultaan symmetrinen rakennus on kapearunkoinen ja pystyaukkoitettu. Aumakatossa on kattoikkunoita. Ikkunat ovat pieniruutuisia ja varustettuja ikkunaluukuin. Arkkitehtuurissa on piirteitä 1920-luvun klassismista.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
793	753-425-0001-0113	Sveden, Tomt n:o 52	Yksi neljästä alkuperäisestä saarivahdin asuinpaikasta Norrkullalandetilla. Rantakalliolla on muistokaiverruksia 1860-luvulta alkaen. Vuonna 1928 rakennetun huvilan suunnittelijaksi on todennäköisesti virheellisesti sanottu arkkitehti Gustaf Strengell (k. 1937).	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
794	753-425-0001-0116	Udden	Saariston 1910-1920-luvulle ominaista huvilatyyppiä edustava rakennus, pilariperustus, jyrkkä harjakatto, poikkipääty, peiterimavuoraus, pieniruutuiset ikkunat.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
795	753-425-0001-0135	Störjeviken, Villa Lavinko	Arkkitehti Lars Sonckin Kulosaareen v. 1908 suunnittelema huvila, siirretty vuonna 1927 Norkullalandettiin. Englantilaistyyppinen, arts&crafts-hengessä rakennettu epäsymmetrinen ja osin paanuverhoiltu, jyrkkäkattoinen huvila. Siirron yhteydessä huvilaan asennettiin keskuslämmitys, joka myöhemmin korvattiin sähkö- ja puulämmityksellä. Huvilassa on kuusi huonetta, keittiö ja saunasiipi. Pihapiiriin kuuluu lisäksi samalta ajalta peräisin oleva liiteri. Maasto on tasainen, ympäröivä puutarha on huolellisesti suunniteltu.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
796	753-425-0001-0146	Tomt n:o 42	Tarauddenilla sijaitsevan kesäasunnon on suunnitellut arkkitehti Kurt Simberg 1950-51. Porrastetuista, satulakattoisista osista koostuva pienimittakaavainen rakennus edustaa 1950-luvulle ominaisia arkkitehtuurivirtauksia.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
797	753-425-0001-0151	Björkkulla	Entinen Norkullalandetin saarivahdin asuinpaikka, saaristolaisasutusta edustava kalastustila Krogosundissa. Vanhin asuinrakennus 1800-luvun lopulta, lisäksi venevaja, navetta, aitta ja savustamo.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
798	753-425-0001-0196	Falkku (Tomt n:o 29)	Saaristolaitila on merkitty vuoden 1933 pitäjänkarttaan, Senaatin kartaston mukaan vuonna 1873 paikalla oli pelto. Pihapiiriin kuuluu alkuperäisestä korotettu ja korjattu pääarakennus arviolta vuodelta 1920, sekä useita piharakennuksia ja vanhaa puustoa. Ehjä punamullattujen perinteisten rakennusten kokonaisuus.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
799	753-426-0001-0071	Sommarnäs	Perinteisen ilmeensä hyvin säilyttänyt yksikerroksinen kapearunkoinen asuinrakennus 1920-luvulta Paippisten tien varrella, rimalaudoitus, punamulta (RHR 1924). Toinen asuinrakennus 2002.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
801	753-426-0001-0129	Smeds	Paippisten vanhimpia tiloja. 1930-luvun kaksikerroksinen asuinrakennus, laajennettu 1980-luvulla. Maatilan eri-ikäisiä talousrakennuksia.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
802	753-426-0001-0213	Mariebo	Kylätien reunalla pienehkö perinteisen ilmeensä säilyttänyt pitkänurkkainen asuinrakennus. Julkisivuissa vanhempi pystyrimavuoraus ja myöhemmin uusitut pystyjakoiset ikkunat, ullakon päädysssä vanhempi ikkuna.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
804	753-426-0001-0275	Götbacka	Molemmiin puoliin kylätietä sijoittuva 1900-l alun maatilan rakennusryhmä, johon kuuluu mm 1940-50 luvun piirteitä omaava 1½ kerroksinen asuinrakennus, pienehkö 1900-l alun asuinrakennus, ilmeeltään uudistettu ja laajennettu vanhempi asuinrakennus, sementtitiilinaavetta, hirsiaitta ja useita punamullattuja latoja.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
805	753-426-0001-0306	Bertas	Kylän vanhimpia tiloja, kantatila. Jugendasuinen pääarakennus 1910-luvulta. Talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
808	753-426-0002-0088	Skuggbo, hirsinen talousrakennus	Vanha hirsinen aitta, Lampetaksen pellon vierellä. Aitan seinässä kaiverrus 1871. Asuinrakennus siirretty nykyiselle paikalle vuonna 1958. Omistajan mukaan vanhimmilta osiltaan vuodelta 1811.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
810	753-426-0002-0156	Dalkulla	Maisemassa hyvin säilyneen kokonaisuuden muodostava 1930-luvun palstatila, jossa satulakattoinen betonisokkelilla seisova pääarakennus talousrakennuksineen. Hoidettu puutarhapiha.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
812	753-426-0002-0173	Nedre Blunds	Vanha tilakeskus jonka nykyinen pääarakennus on 1950-luvulta, pihapiirissä mm 2 vanhaa hirsiaittaa ja vaja.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
813	753-426-0002-0187	Björkboda	1920-30 luvun vaihteessa puuseppä Evert Paleniuksen rakentama maatilan asuinrakennus, suurehko pystyrimavuorattu talousrakennus. Pihan puolella pieniruutuisin ikkunoin varustettu lasikuisti.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
814	753-426-0002-0214	Tarabacka	Maisemassa näkyvästi sijoittuva 1700-luvun lopulla perustetun maatilan rakennusryhmä, jossa ilmeeltä jonkin verran uudistunut päärakennus ja talousrakennuksia 1800-/ 1900-luvulta, tien reunassa vanha riihi.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
815	753-426-0002-0219	Bergisbacka	1930-luvulla rakennettu, myöhemmin laajennettu aikakaudelleen tyypillinen satulakattoinen pystyrimavuorattu asuinrakennuksen, kuisti jugendvaikutteinen, piharakennukset samaa tyyliä.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
816	753-426-0002-0222	Rauhala	Maatilan pihapiiri, jossa vanhempi 1½ kerroksinen päärakennus 1800-luvun lopulta, myöhemmin laajennettu asuinrakennus jälleerakennuskaudelta. Päärakennuksen julkisivujen muuttuneita yksityiskohtia ovat mm lomautavuoraus ja uusitut ikkunat. Hoidetussa pihapiirissa iso tiilinavetta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
817	753-426-0002-0228	Lampetas gård	Peltojen ympäröimä 1700-luvulla perustetun maatilan tilakeskus. Pitkänomainen satulakattoinen kahdella kuistilla varustettu päärakennus 1870-luvulta, julkisivuissa keltainen pystyrimavuoraus ja ikkunoita eri ajoilta, makasiini mahdollisesti 1700-luvulta, hirsiaittoja, suuri puurakenteinen talousrakennus, uudempi sivurakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
818	753-426-0002-0243	Klippan	Rukoushuoneena toiminut 1½-kerroksinen rakennus vuodelta 1909 Paippistentien vieressä. Tila lohkottu Blunds:sta 1917 . Nykyään asuinkäytössä oleva rakennus on hiljattain kunnostettu, mm. ikkunat on uusittu ja ullakon päätyikkunat muutettu.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
819	753-426-0002-0244	Karlsberg n:o 1	Tyypillinen 1930-luvun laajarunkoinen, kaksikerroksinen asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
820	753-426-0003-0005	Grönbacka	Ilmeensä hyvin säilyttännyt pienehkö satulakattoinen asuinrakennus arviolta 1910-luvulta. Keltainen vaakapaneeli- alaosassa uusittu lomalaudoitus, kitatut 6-ruutuiset ikkunat, kuisti	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
821	753-426-0003-0037	Kålas II	Kantatila 1500-luvulta, joka jaettiin 1780 Kålas ja Kålbacka. Pitkänomainen, satulakattoinen päärakennus ja pitkä hirsinavetta tie- ja peltomaisemassa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
822	753-426-0003-0048	Kålbacka	Jaettu Kålasen kantatilasta 1780. Seudulle tyypillinen päärakennus, useita piharakennuksia. Hyvin säilynyt kerroksinen rakennuskokonaisuus.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
823	753-426-0004-0010	Långkärr	Hyvin säilynyt 1½ kerroksinen aikakaudelleen tyypillinen asuinrakennus, graniittinen kivijalka (RHR 1920). Rakennusta uudistettu 1938-1951 välillä, harjan suunta muuttunut.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
824	753-426-0004-0042	Karlsberg	Karlsberg on jaettu Hannusasista n. 1788. Tilakeskus puiden lomassa, saarekkeella peltojen keskellä. Muodostaa yhdessä Tomtbackan kanssa kylämäisen keskittymän. Päärakennus arviolta 1900-luvun alusta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
825	753-426-0004-0106	Tomtbacka	Hannusasista 1860 erotettu tila, jossa rakennusajalleen 1937, tyypillisenä säilynyt päärakennus. Muodostaa naapuritalon kanssa kylämäisen keskittymän. Vhreä puutarhapiha. Pihaa rajaa navetta ja konesuoja, tien vastakkaisella puolella sementtitiilinen muuntaja.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
827	753-426-0005-0033	Skogsnäs ent. Granboda	Käsiksestä muodostettu tila; tämän rakennusryhmää täydentävä asuinrakennus 1930-luvulta. Tyypillinen 1930-luvun maaseuturakennus. Kissanpenkit kuistin päädyssä, vinjetit-ikkuna. Rakennus näyttää säilyttäneen rakennusaikaisen ulkoasunsa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
828	753-426-0005-0060	Gammel-Käsis	Kaunis rakennuskokonaisuus maisemallisesti arvokkaalla paikalla. Yksi Paippisten vanhimpia tiloja, mainittu jo 1600-luvulla. Asuinrakennuksen vanhin osa 1880-luvulta, varasto ja pieni tupa 1800-luvun alusta.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
830	753-426-0006-0018	Central I	1½-kerroksinen, satulakattoinen, poikkipäädyllinen asuinrakennus 1900-luvun alusta. Tiilikate, harjakattoinen sisään tulokuisti. Peiterimalaudoitus. Hyvin säilynyt.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
831	753-426-0006-0023	Villan	Kaksikerroksinen, seudulla poikkeava asuinrakennus 1900-luvun alusta. Korotuksen ajankohta epäselvä. Lind-Ollaksen tilasta erotettu.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
832	753-426-0006-0066	Ivars	Kiinteistöllä kolme asuinrakennusta ja talousrakennuksia. Yksikerroksinen hirsirunkoinen asuinrakennus 1890-luvulta, vesikatto huonokuntoinen, julkisivuvuoraus purettu, samassa pihapiirissä asuinrakennus 1960-luvulta ja Lintusuontien toisella puolen asuinrakennus 1980-luvulta.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
833	753-426-0006-0067	Hemgård	Seuraintalo 1890-luvulta. Sipoolle tyypillinen kokoontumISRakennus. Sisäänkäynnin edustalle tehty tasakattoinen laajennus erottuu muutoksena, joka on mahdollinen myöhemmin palauttaa.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
834	753-426-0006-0075	Hagalund	Ilmeeltään hyvin säilynyt 1½ kerroksinen frontonilla varustettu satulakattoinen asuinrakennus 1930-luvulta. Tontille johtavan tien varrella torppa n. 1900-luvun alkupuolelta, torppaa ilmeisesti korotettu.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
835	753-426-0006-0082	Falkberget	Arkkitehti Olavi Norosen suunnittelema, arkkitehtuuriltaan edustava modernistinen 1970-luvun pientalo. Polveilevasti sijoittuviin rakennusmassoihin jakautuva 1.kerroksinen rakennus on puuverhoilu ja tasakattoinen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
837	753-426-0006-0229	LIND-OLLAS I / Sommarhem	1½ kerroksinen satulakattoinen asuinrakennus 1900-luvun alusta, myöhemmin lisätty frontoni ja parveke jonka alla sisäänkäyntikuisti, julkisivussa pystyrimavuoraus ja 6-ruutuiset ikkunat. 2 piharakennusta, tien vierellä sijainnut rakennus purettu.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
838	753-426-0006-0259	Centrum / Vestanlid	Etelä-Paippisen kauppa, Paipis Centralbod, kaupparakennus vuodelta 1951, jonka yhteydessä yksi Suomen vanhimmista huoltoasemista, Shellin bensinikioski 1930-luvulta, joka suljettiin vuonna 1969. Tien reunassa suurehko punamullattu rakennus, tiettävästi Gamla- Bertasin entinen pääarakennus, toiminut myöhemmin kauppana ja meijerinä, nykyään talousrakennuksena. Kyläkuvassa keskeisesti sijoittuva hyvin säilynyt, tyypillinen 1950-luvun kauppakokonaisuus, harvinainen bensakioski ja vanha asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
840	753-426-0007-0007	Solhem	Puolitoistakerroksinen asuinrakennus 1900-luvun alusta ja hirsinen talousrakennus 1890-luvulta. Molemmat rakennukset hiljattain kunnostettu, talousrakennuksen ilme uudistunut.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
842	753-426-0007-0052	Jopas	Kantatila. Vuonna 1936 rakennettu pääarakennus on 1½-kerroksinen, jälkepäin korotettu. Pihapiirissä piharakennuksia, luhtiaita ja navetta.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
843	753-426-0007-0076	Ruxas	Kantatila 1500-luvulta. Lähes alkuperäisen ilmeensä säilyttänyt maisemassa näkyvästi kalliokumpareelle sijoittuva pihapiiri, jossa asuinrakennus 1850-luvulta, lato 1900-luvun alusta, hirsiaittoja ja navetta. Mäen alapuoliselle pellolla savusauna. Arvokas pienmaisema.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
846	753-426-0008-0083	Petas	Kantatila. Jaettu n. 1837 Petas ja Övre-Petas. 1914 nykyiselle paikalleen siirretty asuinrakennus. Muistuttaa tyypiltään Brusaksen rakennusta. Maisemallisesti näkyvällä paikalla sijaitseva vanhan tilakeskuksen päärakennus. Ilmeeltään varsin hyvin säilynyt.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
847	753-426-0009-0075	Lugnnäs	Jokseenkin säilynyt, pienehkö torppamainen asuinrakennus ja vuodelta 1899. Pystyrimavuorattu, katteena sementtitiili, sivulla kuisti, jossa avoin etutila, ikkunassa vanhat 1800-l saranat.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
848	753-426-0009-0112	Svarfvars	Erotettu kantatila Snickarsista 1790. Päärakennus näyttää seudulle ja vuoden 1895 rakennusajankohdalleen tyypilliseltä, joskin siihen on lisätty mm. parveke. Pihapiiri, suuri navetta on tärkeä tiemaiseman osa. Pihassa useita vanhempia piharakennuksia, hieman erillään tien reunalla vanha riihi.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
849	753-426-0009-0120	Snickars	Kantatila 1500-luvulta. Satulakattoinen päärakennus vuodelta 1912, jossa poikkipääty, kuistilla kauniit vanhat ikkunat, asunsa hyvin säilyttännyt, ajalleen ja seudulle tyypillinen. Pihapiirissä vanha varasto 1800-luvulta, kanala ja navetta. maisemassa kauas näkyvä eheä kokonaisuus.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
851	753-426-0010-0024	Nygård	Yksikerroksinen vanha asuinrakennus luultavasti 1800/1900- luvun vaihteesta, kaksikerroksinen päärakennus vuodelta 1917.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	2
852	753-426-0011-0020	Anneberg	Ulaksen kantatilasta erotettu. Asuinrakennuksen vanhin osa on todennäköisesti 1880-luvulta, pihapiirissä myös samanaikaiset paja ja toinen talousrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
853	753-426-0011-0052	Vanha Kalliomäki	Kylätien maisemassa tunnusomainen taitekattoinen asuinrakennus 1910-1920-luvulta, laajennettu pihan puolelle ja mm ikkunat uusittu pystyjakoisina.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
854	753-426-0011-0084	Ulas	1580-luvulla perustettu tila. Hopeapajukujanteen päässä taitekattoinen asuinrakennus 1930-luvulta ja piharakennuksia, mm suurehko hirsinavetta. 1900-luvun alkupuolen kokonaisuus Etelä-Paippisen kylämiljöössä. Rakennukset hyvin säilyttäneet piirteensä, piha umpeen kasvanut.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	2
855	753-426-0011-0099	Kunbacka	Tilakeskus 1920-luvulta maisemallisesti kauniilla paikalla, puiden lomassa saarekkeella peltojen keskellä. Alunperin syytinkitila, mutta erotettu itsenäiseksi Ulaksesta. Ulkorakennukset 1930 ja 1950-luvulta. Päärakennus osin säilynyt, kunnostettu ja laajennettu.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
858	753-426-0012-0040	Pellas	Kantatila, joka mainitaan vuonna 1543. Rakennukset siirretty nykyiselle paikalleen 200m päästä n.1906-1910. Satulakattoinen päädyistä aumattu päärakennus lohkokivisokkelilla, kuisti myöhemmältä ajalta, useita sivu- ja ulkorakennuksia, mm luhtiaitta, suuri hirsinavetta, pienempiä asuinrakennuksia ja vajoja. Hyvin säilyneet vanhat rakennukset pihapiireineen muodostaa arvokkaan kokonaisuuden.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
859	753-426-0013-0027	Lågbacka	Pienehkö, pitkänomainen, hirsinen asuinrakennus, joka näyttää säilyttäneen alkuperäisen olemuksensa liki museaalisesti. Brusakseen kuulunut, todennäköisesti alustalaisen asuinrakennus, osittain vuoraamaton, osittain vanha pystylautavuoraus, ikkunoiden peitelaudat ja otsalaudan kannakkeet muotoiltuja, ilmeeltään ja yksityiskohdiltaan hyvin säilynyt, sokkeli päällystetty betonivalulla. Kokonaisuuteen kuuluu tien reunalla pieni hirsiaitta ja lato.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	2
860	753-426-0013-0050	Brusas	Kantatilan pihapiiri, jossa vuonna 1914 nykyiselle paikalleen siirretty ja tuolloin mahdollisesti korotettu, perinteisen ilmeinen asuinrakennus ja ulkorakennuksia. Erityisiä säilyneitä yksityiskohtia mm. vanha peilipariovi ja 6-ruutuiset puuikkunat muotoiltuine otsalautakannakkeineen. Tilaan on kuulunut ainakin kaksi muonamiehentupaa, joista toinen, pieni rapattu mökki (RHR 1919) on tien toisella puolella.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
861	753-426-0013-0068	Haga	Pienehkö tilan päärakennus ja pihapiiri talousrakennuksineen vuodelta 1917. Hyvin säilynyt kokonaisuus. Metsän ympäröimä.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
862	753-426-0014-0009	Furunäs	1920-luvulla rakennettu puolitöistakerroksinen asuinrakennus ja talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
863	753-426-0014-0025	Elgmo, Majtorp	Asuinrakennus 1800-luvulta. Jugendhenkinen kuisti myöhempi lisäys 1920-luvulta (RHR 1850). Pihassa pieni aitta ja ulkorakennus, ehkä sauna.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
865	753-426-0014-0069	Gamla Klemetas, Klemetas	Maisemassa näkyvästi sijaitseva vanha tilakeskus, jolla asutushistoriallisia arvoja. Syvärunkoinen pystyrimavuorattu ilmeeltään hieman muuttunut asuinrakennus vuodelta 1904 ja talousrakennuksia, mm luhtiaitta.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
866	753-426-0014-0070	Solbrink	Keltainen kaksikerroksinen asuinrakennus 1920-luvulta. Tien toisella puolella luultavasti vanhempi paritupa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
867	753-426-0014-0075	Norrbacka gård	Taitekattoinen poikkipäädellä varustettu rapattu asuinrakennus vuodelta 1929 komeasti piha-akselin päässä. Julkisivut hiljattain kunnostettu. Kiinteistöllä toinen asuinrakennus 1950-luvulta ja useita talousrakennuksia, joita ei ole tarkemmin inventoitu. Muodostaa arvokkaan ja hyvin säilyneen kokonaisuuden.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
871	753-426-0015-0048	Rosbacka	Isojaon aikainen tilakokonaisuus, jolla 1800-1900 -lukujen vaihteessa rakennetut hirsinen myöhemmin laajennettu päärakennus ja ulkorakennuksia, mm tien vierellä vanhempi luhtiaitta, pystyrimavuorattu vanhempi navetta tms. talousrakennus jota on laajennettu sekä vajoja.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
874	753-426-0016-0008	Pohjois-Paippisen rukoushuone / Betania	Asunsa hyvin säilyttänyt, seudulla tyypillinen rukoushuone 1900-luvun alusta, arviolta 1920-luvulta. Hirsirunko, vanha punamullattu pystyrimavuoraus, alkuperäiset puuikkunat, pitkällä sivulla sijainnut kuisti on poistettu ja uusi sisäänkäyntikuisti rakennettu pätyyn. Pohjois-Paippisen kyläkirko.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
875	753-426-0016-0037	Fågelnäs / Fågelbo	Kantatila 1700-luvun lopulta. Kaksi asuinrakennusta, joilla erilliset pihat. 1800-luvulla rakennettu päärakennus on jokseenkin hyvin säilynyt. Pihapiirissä eri ikäisten rakennusten muodostama kokonaisuus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
876	753-426-0016-0042	Råbacka	Vanhempi pystyrimavuorattu asuinrakennus arviolta 1800-luvulta, pystyrimavuorattu suurehko talousrakennus, hirsiaitta, vanhempi romahtanut hirsinavetta	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
877	753-426-0017-0023	Mamrelund	Hyvin säilynyt satulakattoinen poikkipäätykuistilla varustettu asuinrakennus 1800-luvun lopulta. Julkisivuissa punamullattu pystyrimavuoraus ja vanhat T-malliset ikkunat.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
878	753-426-0017-0029	Rörstrand	Kantatila 1700-luvun puolivälistä, Pohjois-Paippisen vanhimpia tiloja. Arvokkaan ja hyvin säilyneen kokonaisuuden muodostama pihapiiri, jossa asuinrakennus 1800-luvun puolivälistä, sauna ja talli 1800-luvun lopulta, luhtiaita sekä useampia hirsiaittoja.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
880	753-426-0018-0051	Videgård	1949-1950 rakennettu 1 kerroksinen satulakattoinen seuraintalo. Betonisokkeli, keltainen pystyrimavuoraus, osalla lomautavuoraus, eri-ikäisiä ikkunoita. Etenkin lomautavuorattu kuisti on muuttanut ilmettä. Nykyisin paikallisen urheiluseuran omistuksessa.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
881	753-426-0018-0084	Sandnäs	Ilmeeltään ja yksityiskohdiltaan hyvin säilynyt 1920 -luvun taitekattoinen kaksikerroksinen asuintalo ja kookas hirsinavetta. Tila lohkottu Blickdalin kantatilasta 1915. Paikalla asuinrakennus 1873 Senaatin kartastossa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	1
882	753-426-0018-0091	Blickdal	Tila perustettu 1780. Päärakennus RHR-rekisterin mukaan vuodelta 1748, päärakennus toiminut myös kouluna ja kauppana, laajennettu ja ilmeeltään jonkin verran uudistunut. Eri ikäisiä talousrakennuksia 1800-luvulta 1990-luvulle, mm luhtiaita	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
883	753-426-0018-0100	Sandås	1920-luvulla rakennettu kokonaisuus, johon kuuluu asuinrakennus ja kaksi talousrakennusta. Päärakennusta myöhemmin pidennetty ja mm ikkunat uusittu ja tyypiltään muuttuneet. Edustavat hyvin rakennusaikaansa.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
884	753-426-0018-0105	Andersbacka	1930-luvun kookas satulakattoinen asuinrakennus, johon liittyy poikkipäätykuisti ja T-malliset ikkunat, betonisokkeli, myöhemmin laajennettu, edustaa hyvin rakennusaikaansa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
886	753-426-0019-0033	Häggas / Husholm I	Puistomaisessa pihapiirissä kaksi asuinrakennusta 1900-luvun alusta ja talousrakennuksia. Päärakennus laajennettu ja uudistettu jälleenrakennuskauden piirtein. Pihassa vanhempi kaksiosainen hirsiaitta, johon liittyy myöhempi laajennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
889	753-426-0878-0001	Skoltomten, Södra Paipis skola, Etelä-Paippisen koulu	Etelä-Paippisen kyläkoulu. Rakennuksen vanhin osa on kaksikerroksinen tiilirakennus 1920-luvulta, laajennus 1950-luvulla.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
888	753-426-0878-0001	Skoltomten-Eteläinen Paippinen	Pystyrimavuorattu satulakattoinen kansakoulurakennus 1900-luvun alusta, suuret jugendtyyliset vanhat puuikkunat. Nykyään päiväkotikäytössä oleva rakennus on kunnostettu hiljattain, kuisti ja 2.kerroksen ikkunat myöhemmältä ajalta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
890	753-426-9898-0001	Pohjois-Paippisen koulu / Norra Paipis skola	Koulu 1910-luvulta. Ulkoasussa jugend-piirteitä. Jokseenkin hyvin säilynyt rakennus on olennainen osa Pohjois-Paippisen kyläkokonaisuutta	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
891	753-427-0001-0003	Äkulla	1½ kerroksinen, satulakattoinen asuinrakennus, jossa keskifrontoni, RHR 1920. Sijaitsee maisemallisesti kauniilla, näkyvällä paikalla Boxintien ja Söderkullantien risteyksessä, Sipoonjoen maisemassa. Puistoinen pihapiiri.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	2
892	753-427-0001-0007	Grönavillan I	Pienehkö satulakattoinen 1900-luvun alun asuinrakennus Sipoonjoen maisemassa, näkyvällä paikalla teiden risteyksessä. T-ikkunat.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
893	753-427-0001-0009	Granebo	Metsäisessä rinteessä ilmeeltään hyvin säilynyt asuinrakennus ja pihapiiri 1900-luvun alusta. Päärakennus leveähkö, satulakattoinen. Piharakennukset 1930-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
894	753-427-0001-0010	Tallbacka	Kaksikerroksinen, poikkipäädylinen asuinrakennus 1910-1920 luvulta. tien reunassa toinen pienempi asuin- tai talousrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	2
895	753-427-0001-0030	Brokulla	Brobölen taloa vastapäätä, puistoisella pihapiirillä sijaitseva 1½-kerroksinen jyrkällä satulakaton varustettu asuinrakennus 1920-luvulta. Rakennus on hyvin säilyttänyt aikakauden piirteensä.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
896	753-427-0001-0039	Björkhaga	Huvilamainen asuinrakennus 1940-luvulta Sipoonjoen maisemassa. Noppamainen rakennus, pylväiden kannatteleva sisäänkäynnin päällä parveke, aumattu taitekatto. Betonisokkeli.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
897	753-427-0001-0042	Iso Villa , Kirves	Broböle ja Kirves-nimillä tunnettu kantatila Pigbyssä. Maisemallisesti erittäin näkyvällä paikalla Boxintien ja Söderkullantien risteyksessä sijaitseva 1900-luvun alun asuinrakennus, jossa on jugend-aiheita. Pihapiirissä mm hirsiaitta, vanhempi hirsinavetta sekä kookas rapattu tiilinavetta.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
901	753-427-0002-0053	Farhed	Hyvin säilyneen kokonaisuuden muodostama torpan entinen pihapiiri, jossa hyvin säilynyt satulakattoinen asuinrakennus 1900-luvun alusta, sekä joukko talousrakennuksia 1900-luvun alkupuolelta	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
902	753-427-0002-0074	Petas	Kantatila 1500-luvulta. Lunastettiin perintötilaksi 1738 ja sai Brobölen ratsutilan oikeuden ja velvollisuudet. Tilakeskus maisemassa näkyvällä paikalla. Asuinrakennus 1800-luvun lopulta, pihapiiri kuusiaidan ympäröimä.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
903	753-427-0004-0028	Nykulla	Boxin tien maisemaan selvästi näkyvä pihapiiri, jonka päärakennus on 1920-luvulta. Puukujanne. Suhteikas päärakennus, frontoni julkisivun keskellä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
904	753-427-0004-0031	Teira	Pigbyn kantatila 1500-luvulta. Nykyisen päärakennuksen vanhimmat osat 1800-luvulta, uudistunut nykyilme n.2000-luvulta. Pihapiirissä lisäksi mm luhtiaitta ja muita vanhempia talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
905	753-427-0005-0027	Mannis	Pigbyn vanhoja kantatiloja. Leveärunkoinen päärakennus rakennettu 1800-luvun lopussa, uusittu kokonaan 1901. Vanhojen luhtiaittojen rivistö pihapiiriä reunustamassa. Hyvin säilynyt talonpoikainen pihapiiri.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
906	753-428-0001-0017	Villelä	Saariston vanha torpparakennus 1800-luvulta, jota on laajennettu, vanhin osa on rakennuksen keskellä. Rakennus sijaitsee korkealla kalliolla, jonka alapuolella oli jo 1800-luvulla pelto. Tällä sijaitsi Komsalön asuinpaikka vuonna 1873.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
907	753-428-0001-0021	Nallela	Arkkitehti Toivo Jäntin vuonna 1965 suunnittelema loma-asunto kuvastaa aikansa suunnitteluihanteita. Jyrkän rinteeseen suuntainen, tasakattoinen rakennus, katteena turve. Koko julkisivun levyistä terassia kannattelevat jyrkät puhelinpylväät.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
908	753-428-0001-0133	Savijärven kartano	Jokseenkin myöhään syntynyt, 1700-luvulla suureksi kasvanut kartano samannimisen järven rannalla. Useita rakennuksia käsittävä kartanoympäristö kauniissa puistomaisessa ympäristössä. Päärakennus 1800-luvulta. Nykykäyttö ratsastuskoulu.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Valtakunnallinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
909	753-428-0001-0154	Lillstrand	Puutarhaisella paikalla sijaitseva asuinrakennus 1800-luvulta. Paikalle merkitty Lugnäsän tila Senaatin kartastoon. Savijärven kokonaisuuteen kuuluva, järveen laskevat rantapellot.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
910	753-429-0001-0015	Störsvik	Störsvikin Karjalaisten autoilijain kerhon viikonloppumaja-alue, talkootyöllä 1950-luvulla rakennettu. Mansardikattoinen hirsihuvila on säilynyt 1930-luvun alun huvila-asutuksesta.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
911	753-429-0001-0030	Storåker	Maisemassa tunnusomainen maatilan pihapiiri, jossa satulakattoinen frontonilla varustettu asuinrakennus 1920-luvulta, hirsinavetta ja useita talousrakennuksia, toimii nykyään hevostilana.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
912	753-429-0001-0034	Björkbacka	Massbyntien maisemassa peltoaukean reunalla kalliolla sijaitseva satulakattoinen asuinrakennus 1900-luvun alusta, rapatut julkisivut, jossa mm. keskifrontoni. Rakennus on autoitunut. Pihapiirissa puutarhan jäänteitä. Kuninkaankartastossa läheisyyteen merkitty torppa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	2
913	753-429-0001-0056	Hedvigsberg (Joensuun kartano)	Tilalle myönnettiin säterivapaus vuonna 1611. Tila muutettiin myöhemmin Hedvigsbergin säteriratsutilaksi. Puiston kehystämä päärakennus 1700- ja 1800-lukujen taitteesta. Tilakeskuksen rakennuskantaan kuuluvat aittarivi ja renkitupa ilmeisesti 1700- ja 1800-lukujen taitteesta sekä navetta, liiteri, lato ja tiilinen muuntaja 1900-luvulta. Navetta oli 1930- ja 1940-luvuilla kartanon omistaneen nobelisti A.I. Virtasen rehulaboratoriona.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
914	753-429-0002-0099	Ennäs	Mäen kumpareella Uuden Porvoontien varressa pientilan pihapiiri, jossa hyvin säilynyt asuinrakennus 1900-luvun alusta talousrakennuksineen. Asuinrakennuksessa lohkokivisokkeli, pystyrimavuoraus ja vanhat puuikkunat.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
916	753-429-0002-0114	Söderkärr	Kylätien varressa, ilmeeltään hyvin säilynyt pientilan pihapiiri, jossa 1920-luvun satulakattoinen päärakennus ja navetta 1940-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
917	753-429-0004-0003	Fagerö	Kaunissaareissa sijaitsevat, 1700-1800-luvulta periytyvää, entistä saaristolaisasutusta edustavat rakennukset pihapiireineen sekä saareen 1930-luvulta lähtien rakennettuja, vuokrattaviksi tarkoitettuja, rankarakenteisia huviloita. Yksittäiset rakennukset on kuvattu MIP-tietokannassa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
918	753-429-0004-0005	Tallören kummeli	Tallörn ja Gråskär muodostavat merimerkkiä, joka on turvalaitekehityksen tuloksena mielenkiintoisella tavalla kerrostunut. Merimerkit rakennettiin ensimmäisen kerran vuonna 1859. Alkuperäiset puukummelit korvattiin 1900-luvun alussa kivikummeleilla. Kummelien kummelit ovat säilyneet. Ne ovat harmaakivestä muurattuja nelikulmaisia tornikummeleita. Ylempänä linjamerkkinä toimiva, noin 10 metriä korkea, Gråskär on Suomen kookkain kivikummeli. 1900-luvun alussa kivikummeleiden rakentaminen väheni ja niitä ryhdyttiin korvaamaan loistoilla. Myös Tallörniin ja Gråskäriin sijoitettiin kaasukäyttöiset loistot 1910-luvulla. Ensimmäisen vaiheen loistorakenteet ovat tuhoutuneet. Gråskärin korkean tornin päällä on nykyisin valolla varustettu linjataulu. Tallörnin kummelin päällä on kahdeksankulmainen loistokoppi ja etuseinällä linjataulu. Kaikki merimerkkiä turvalaitekerrostumat ovat kohteen historiallisen funktion mukaisessa asemassa ja hyvässä kunnossa.	Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
919	753-430-0001-0000	Laxsand	Mahdollisesti arkkitehti Gunnar Steniuksen saaristoon suunnittelema funkshuvila, valmistunut v. 1930. Veranta lasitettu pian rakentamisen jälkeen. Peruskorjattu vuosina 1997-98.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
920	753-430-0001-0019	Storhagen	Östervikenin historiallisen kalasataman ranta. Rakennuskokonaisuus RHR-tietojen mukaan 1910-luvulta; talo, aitta ja talousrakennus. Päärakennuksen selkeä rakennushahmo on hämärtyntä lisäkatosten ja laajennusten takia.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	2
921	753-430-0001-0155	Lindudden	Arkkitehti Eino Schroderuksen suunnittelema rannikon huvila. Italialaisvaikutteinen, aumakattoinen rakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
923	753-430-0001-0236	Solbacka	Satulakattoinen asuinrakennus vuodelta 1935. Kaunis, hoidettu puutarha ja tyyppipiirustusten mukaan rakennettuja rakennuksia. Navetta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
924	753-430-0001-0251	Knuts	Leveärunkoinen päärakennus vuodelta 1898, piharakennuksia. Paikalla pidetty kauppa vuodesta 1883 1940-luvulle. Historiallinen kalasatama. Kantatila, joka on siirretty nykyiselle paikalleen 1880-luvulla.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
925	753-430-0001-0267	Margareteberg	Huvila sijaitsee kauniilla, taidokkaasti suunnitellulla tontilla Löparöundin varrella. Paikalla oli asuinpaikka 1873. Rakennuksen nykyinen ulkoasu on muotoutunut laajennusten myötä, RHR-tietojen mukainen valmistumisaika on 1900. Rantasauna 1920-luvulta ja ilmeisesti uusi huvila, jonka valmistumisaika ei ole tiedossa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
926	753-430-0003-0015	Fiskars	Stora Korholmenin saarella sijaitseva punainen torpparakennus 1900-luvun alusta, jossa meren puolella lasikuisti ja entisen pellon puolella kaksikerroksinen kuisti. Vanha navetta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
927	753-430-0003-0028	Björnbacka	Tiemaisemassa näkyvällä paikalla sijaitseva jälleerakennuskauden tilakeskus. Metsittyvä kumpu peltojen keskellä. Päärakennus on hyvin säilyttänyt rakennusaikaisen asunsa.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
928	753-430-0003-0039	Suviniepi	Suurehko satulakattoinen, kaksikerroksinen hirsirakenteinen kesähuvila 1920-luvulta. Perustettu luonnonkiville. Koristeellisia yksityiskohtia, vanha ulkorakennus säilynyt. Kivimuurin tukemia terassointeja.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
930	753-430-0003-0066	Prästgården	Skogbyn kantatila on jaettu 1760 osiin: Skogby I ja Skogby II. Prästgård oli aiemmin nimeltään Skogby. Tienäkymä kohti Skogbyn taloryhmää on vaikuttava avoimessa peltomaisemassa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
931	753-430-0003-0070	Skogby II	Skogbyn kantatila on jaettu 1760 osiin: Skogby I ja Skogby II. Kunnostettu päärakennus voi vanhimmilta osiltaan olla vanhempikin kuin RHR-tietojen valmistumisvuosi 1920. Pihassa ulkorakennuksia, joista kaksi tienvarren aittaa kunnostettu asuinkäyttöön.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
932	753-430-0004-0004	Hemmingsnäs	Paikalla kaksi pienehköä satulakattoista taloa. Rantaan katsova, poikkipäädellä varustettu asuinrakennus RHR tietojen mukaan rakennettu vuonna 1920, mutta saattaa olla vanhempi. Loivasti rantaan viettävä, avoin pihamaa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	1
933	753-430-0004-0005	Linnäsudd	Kaksi rannikon huvilaa. Keltainen, aumakattoinen, poikkipäädellä varustettu klassistinen huvila vuodelta 1902 ja valkoinen, mansardikattoinen huvila vuodelta 1907. Puistomainen ympäristö, pitkäomainen ranta-aita.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
934	753-430-0004-0033	Spjutsund folkskola	Rakennus on valmistunut vuonna 1896 ja on siten yksi Sipoon vanhimmista kouluista. Rakennuksen ulkoasu vastaa ajan julkaistuja koulutyypipiirustuksia, samoin kuin Massbyn entinen kansakoulu. Ominaispiirteiltään hyvin säilynyt rakennus on yksityisomistuksessa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
935	753-430-0004-0043	Kesäkumpu	Stadsvikenin rannalla Hemisnäsetissä paikalla sijainnut 1873 asuinpaikka. RHR tietojen mukaan asuinrakennukset vuodelta 1925. Päärakennus ja pihapiiri ovat säilyttäneet tyypillisen ilmeensä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
936	753-430-0004-0072	Karinranta	Arkkitehtuuriltaan omaperäinen, 1960-1980-luvun arkkitehtuuria edustava monimuotoinen, meren rannalla sijaitseva vapaa-ajan asunto.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
937	753-430-0004-0085	Smeds	Spjutsundin 1500-luvun kantatila jaettiin 1810 Smedsin (Nedre Smeds) ja Vikbackan (Övre Smeds) tiloiksi. Senaatin kartastossa paikalle on merkitty Spjutsundbyn kylä vuonna 1873. Tilan päärakennus on 1800-luvulta, vanhin aitta on vuodelta 1772.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
938	753-430-0004-0109	Vikbacka	Spjutsundin 1500-luvun kantatila jaettiin 1810 Smedsin (Nedre Smeds) ja Vikbackan (Övre Smeds) tiloiksi. Senaatin kartastossa paikalle on merkitty Spjutsundbyn kylä vuonna 1873. Päärakennus on 1800-luvulta, sitä on jonkin verran uudistettu, mutta rakennus näyttää pääosin samalta kuin 1930-luvulla. Rakennukseen liittyy korkea sisääntulokuisti. Pihapiirissä on suuri kivi-/puurakenteinen navetta sekä useita aittarakennuksia, joista vanhimmat 1800-luvulta. Pellot viettävät kohti rantaa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
939	753-430-0005-0001	Svartviksudden	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, arkkitehtien Signe Lagerborg-Steniuksen ja Gunnar Steniuksen itselleen suunnittelema huvila, rakennettu 1917-18. Kaksikerroksinen, kansallisromanttiseksi luonnehdittu hirsihuvila on nykyisin vuorattu tummanruskealla vaakalaudalla.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
940	753-430-0005-0007	Svartvik	Vuoden 1873 Senaatin kartastossa tälle paikalle on merkitty asuinpaikka. Nykyinen piha-alue on avoin nurmikenttä, rannan lähellä iso venevaja. Vaalea, ulkoasultaan 1910-1930-luvulle tunnusomainen, harkkoviivalle rakennettu asuinrakennus sijoittuu viereiselle kiinteistölle 753-430-5-139, joka näyttää lohkotun Svartvikistä inventoinnin jälkeen.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
942	753-430-0005-0017	Sandstrand	1965 valmistunut, arkkitehti Kristian Gullichsenin suunnittelema, arkkitehtuuriltaan korkeatasoinen, modernistinen, kapearunkoinen, merinäköalan suuntaan avautuva vapaa-ajan asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
943	753-430-0005-0026	Svartviksudden / 3	Saariston ja rannikon elinkeino- ja asutushistoriaan liittyvään ympäristökokonaisuuteen kuuluvat rantavajat.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
944	753-430-0005-0099	Hemmingsberg	Perinteisen ilmeensä säilyttänyt torppa vuodelta 1850.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
945	753-430-0005-0118	Solkulla	Kitasin kokonaisuuteen kuuluva tila. Kitasista jaettuun tilaan kuuluvia suurehkoja talousrakennuksia sekä uudempi pienehkö asuinrakennus.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
946	753-430-0005-0134	Kitas	Spjutsundin kantatila, mainittu 1543. Kitas (Kitts) jaettiin 1801 osiin Kitts ja Sjöckulla. Vuoden 1873 Senaatin kartastossa tilan alueelle on asuinrakennusten lisäksi merkitty mylly. Kolmen talon muodostamaan, kyläaukion ympärille ryhmitettyyn talonpoikauskylään kuuluva talo on hyvin säilyttänyt perinteisen asunsa ja ilmeensä. Kiinteistöllä on päärakennuksen lisäksi toinen asuinrakennus sekä useita maatilaan liittyviä ulkorakennuksia. Vanhaa puustoa. Maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti erittäin arvokas kokonaisuus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	2
947	753-430-0005-0134	Kitas (aiemmin Nygård II)	Sjöckullasta erotettu, alunperin Kitasin kantatilaan kuulunut tila. Kuuluu Kitasin kokonaisuuteen. Sjöckullan entinen päärakennus. Vanhaa rakennuskantaa, ulkorakennuksia vanhoja lehtipuita. Maisemallisesti monipuolisen kokonaisuuden osa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	2
948	753-430-0005-0139	Svartvik IV	Rannikon ja saariston elinkeinojen leimaama ympäristö, asuinrakennus 1900-luvun alun tunnusomainen edustaja.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
949	753-430-0005-0142	Bergnäs	Svartvikenin lahden kohdalla sijaitseva laivurisivun tila, jossa on ollut laivureita viidessä polvessa. Senaatin kartaston mukaan täällä on ollut asuinpaikka vuonna 1873. Kiinteistö on jaettu kahtia vuoden 2004 jälkeen. Useita vanhoja rakennuksia 1800- ja 1900-luvuilta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
950	753-430-0005-0143	Skuthemman	Svartvikenin lahden kohdalla sijaitseva laivurisivun tila, jossa on ollut laivureita viidessä polvessa. Senaatin kartaston mukaan täällä on ollut asuinpaikka vuonna 1873. Kiinteistö on jaettu osiin vuoden 2004 jälkeen. Lamasalvottu asuinrakennus (1856) ja luhtiaitta (1869) sijoittuvat Skuthemmanin kiinteistölle.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
951	753-430-0005-0144	Sandviken	Perinteinen saaristolaisasuinrakennus, lohkokivijalalle perustettu vuorattu hirsirakennus, jonka talousrakennukset ja viljelyalue ovat säilyneet naapurikiinteistöillä.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
952	753-430-0007-0007	Mjölkviken	Paikalla on sijainnut vuonna 1873 torppa. RHR-mukainen rakennusvuosi 1850. Rannassa uudempi saunarakennus vuodelta 1985.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	2
953	753-430-0008-0007	Houberga	Aittarivi tien varressa. Kolme aittaa on yhdistetty toisiinsa välirakennuksilla ja vuorauksessa on käytetty lomalaudoitusta. Asuinrakennusta on muutettu, mutta kokonaisuuteen sovitteen. Arvioitu valmistumisaika 1880-luku.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
954	753-430-0009-0014	Byarsborg	Seuraintalorakentamista edustava kyläyhteisön keskeinen nuorisoseuran rakennus näkyvällä paikalla tieristeyksen lähellä. Pääpiirustukset on laatinut arkkitehti Birger Stenbäck vuonna 1949, rakennus on valmistunut 1956.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	2
955	753-430-0009-0028	Furuhed	Entinen Bengt Söderströmin Spjutsund lanthandel. Vuosina 1948-49 rakennettu ajalleen tyypillinen, funktionalistinen, rapattu, kaksikerroksinen, aumakattoinen entinen myymälä- ja asuinrakennus. Kauppatoiminta lakkasi 2003, nykyisin rakennus on asuinkäytössä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
956	753-430-0009-0032	Spjutsundin paloasema	Spjutsundissa, kuten suurimmassa osassa Sipoon kylää, on oma vapaapalokuntansa. Spjutsundissa tehdään yhteistyötä Porvoon puolella sijaitsevan naapurikylän Svartbäckin kanssa. Kiinteistöllä on kaksi rakennusta, joista toinen, vuonna 1939 valmistunut on aiemmin toiminut palokunnantalona mutta on 2010-luvulla otettu muuhun käyttöön. Vastaavasti vuonna 1952 valmistunut rakennus, joka aiemmin on ilmeisesti toiminut varastona, on kunnostettu palokunnan käyttöön.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
957	753-430-0012-0006	Sommarudd	Arkkitehti Malmkronan suunnittelema U-muotoinen, kaarevilla erkkeillä varustettu, modernistinen vapaa-ajan asuinrakennus vuodelta 1936.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
958	753-430-0015-0026	Hasselberg	Poikkipäädyllinen, kaksikerroksinen mittasuhteiltaan hallittu asuinrakennus 1920-luvun lopulta Morsvikenin lahden pohjukassa, mereltä katsoen rakennus on maamerkin asemassa.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
959	753-430-0019-0045	Marttis II (aikaisemmin Martis)	Martis on ollut kruununvirkatalo vuodesta 1706. Nykyinen päärakennus todennäköisesti 1800-luvun alusta, RHR 1899. Martisin tilan päärakennus on sekä hieno maisemallinen kokonaisuus että perinteisen ilmeensä säilyttänyt rakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
960	753-430-0027-0002	Honkamäki I	Tunnetun arkkitehdin, Nils-Henrik Sandellin suunnittelema harvinainen, modernistinen, pilareille nostettu selkeälinjainen vapaa-ajan asunto.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
961	753-430-0035-0000	Smedjetorpet	Entinen sepän tupa arviolta 1800-luvun alusta. Aitta vuodelta 1780, kiviäitä.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
962	753-430-0037-0000	Nyströms (ennen Storsmeds osa)	Storsmeds on Spjutsundin nuorin kantatila, joka perustettiin 1670-luvulla. Jakamattomana vielä vuonna 1866 säilynyt tila. Sijaitsee osana Skogbyn talojen muodostamaa kylämäistä keskittymää. Pihapiiri, tiiliinavetta. Peruskorjattu päärakennus on valmistunut 1946.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
963	753-431-0001-0038	Svartböle	Kantatilan osa. Päärakennuksen vanhimmat osat ovat 1800-luvun loppupuolelta, mutta nykyinen asu edustaa tyyliältään jugendia. Vehreä puutarhapiha, jossa ulkorakennuksia. Naapurissa Svartbölen toinen päärakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
964	753-431-0001-0040	Svartböle	Leveärunkoinen, julkisivultaan uudistettu rakanneusajankohdalleen 1800-luvun lopussa tyyppillinen tilan päärakennus, pihapiirissä useita vanhempia hirsirakennuksia ja maisemaa hallitsevia uudempia hallirakennuksia. Tiemaisemaan hyvin näkyvällä paikalla.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
965	753-432-0001-0113	Träskbyskola	Nykyinen kokoontumistila on entinen Träskin kansakoulu. Rakennuksen ulkoasussa näkyy jugendtyyliin vaikutteita. Rakennuksessa on äskettäin tehty muutoksia. Koulun alkuperäinen suunnitelma on Byggnads & transportaktiebolagetin J. H. Blomqvistin (tyyppi)piirustusten mukainen.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
966	753-432-0001-0120	Kariluoto	Kariluodon tilan vanha, laajennettu ja korotettu, L-muotoinen päärakennus vuodelta 1876 meren rannalle viettävine viljelyaukioineen, jonka reunoilla uudempia asuin- ja talousrakennuksia. Vanha päärakennus on poikkipäädyllinen, L-kirjaimen muotoinen hirsirakennus, joka on lautavuorattu. Kariluodon tila on erotettu tilasta Thomasas. Tila on myöhemmin jaettu osiin.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	1
967	753-432-0001-0156	Pajula	Träskbyn kyläasukuksen ulkopuolella sijaitseva perinteinen torppa tms. rakennus.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
968	753-432-0001-0211	Salpars gård	Tilakeskus on maisemallisesti erittäin näkyvällä paikalla sijaitseva idyllinen kokonaisuus. Päärakennus on melko syvärunkoinen, mansardikattoinen, poikkipäädyllinen rakennus. Vanhaa puustoa, vehreä puutarhapiha pellon laidalla. Tila on erotettu Thomasasin tilasta ehkä jo 1800-luvulla.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
969	753-432-0002-0004	Stora Korsholmen 3	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, 1800-1900 -lukujen vaihteessa valmistunut satulakattoinen rakennus, jonka Moses Åberg laajensi huvila-asukkaiden käyttöön.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
970	753-432-0002-0029	Landsend	Vuonna 1940 rakennettu entinen Edvin Laineen kesähuvila.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
971	753-432-0002-0035	Mattas	Nevasin kantatiloihin kuuluva Mattas sijaitsee maisemallisesti kauniilla paikalla, mäenrinteessä Mattaksen laidunnittujen yläpuolella. Nykyisen päärakennuksen on suunnitellut arkkitehti Olle Kronstedt vuonna 1945.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	2
972	753-432-0002-0044	Kesäranta	Vanha torppa, todennäköisesti vanhempi kuin rekisteritietojen vakioarvio - 1900-luku. Järeän kivijalan varassa olevan pienehkön hirsirakennuksen rakentamisajaksi arvioidaan 1800-luvun viimeiset vuosikymmenet.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
973	753-432-0003-0027	Stora Korpholmen 5	Kunnostettu, vuonna 1895 valmistunut rakennus, joka on nykyään loma-asuntona. Keltaista rakennusta vuokrattiin kesävieraille.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
974	753-432-0003-0028	Villa I	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava "Solhem", huvilaksi alun perin rakennettu vuonna 1914.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
975	753-432-0003-0030	Villa	Punaiseksi maalattu satulakattoinen rakennus on nykyisin loma-asuntokäytössä.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
976	753-432-0003-0045	Kaihäll	Useamman rakennuksen muodostama kokonaisuus kauniilla niemekkeellä, jyrkästi rantaan viettävä rinne. Paikassa on toiminut täysihoitola. Rakennusvuosi RHR tietojen mukaan 1920, saattaa olla vanhempi.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
977	753-432-0003-0156	Sollhäll	Sibbo svenska friförsamling RF:n omistuksessa oleva rukoushuone vuodelta 1947. Tunnusomaista rakennustyyppiä edustava satulakattoinen, pystyrimavuorattu ja punamullattu rakennus on varustettu yläosastaan viistokulmaisilla, pieniruutuisilla ikkunoilla.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
978	753-432-0003-0213	Källvik	Kalkkirannassa sijaitseva rannikon vanha kalastustila 1700-luvulta. Uusi päärakennus 1952, vanha päärakennus rannassa, piharakennuksia. Torppa, merkitty 1873 senaatinkarttaan, siirretty Löparöstä. Tien toisella puolella aitta.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
979	753-432-0003-0261	Ollas	Ollas on yksi Träskbyn kylän neljästä kantatilasta, joiden historia ulottuu 1500-luvulle. Peruskorjattu päärakennus 1800-luvun lopulta. Vanhoja talousrakennuksia, tiilinautetta, aittoja. Kiviaitoja.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
980	753-432-0003-0278	Sjöboda	Palkitun, kansainvälisesti tunnetun arkkitehdin, akateemikko Juha Leiviskän suunnittelema, rinteeseen kauniisti sovitettu polveileva asuinrakennus vuodelta 2004. Rakennus edustaa aikansa korkeatasoista arkkitehtuuria.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
981	753-433-0001-0006	Sommarvila	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustavan hirsihuvilan kerrotaan siirretyn Terijoelta. Rakennusvuosi on 1905. Mansardikattoista huvilaa on kunnostettu alkuperäistä tyyliä noudattaen.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
982	753-433-0001-0012	Björkudd	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, vuonna 1917 rakennettu jyrkkäkattoinen huvila, keltaiseksi maalattu ja vaakalaudoitettu. Kuistin ikkunat uusittu 2000-luvun alussa.1910-luvun jaon mukainen kiinteistö.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
983	753-433-0001-0014	Hyddan	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava mansardikattoinen huvila. Leveä päätyjulkisivu on paanuvuorattu yläkerran osalta. Edessä veranta. Rakennettu v. 1917. Rannassa on v. 1965 valmistunut sauna, muita rakennuksia ovat: "Lill-Hyddan", entinen sauna v.1942, venevaja, jossa on myös verstaas 1930-luvun lopulta. Puutarhassa omenapuita sekä terasseja.1910-jaon mukainen kiinteistö.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
984	753-433-0001-0015	Eriksudd	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, arkkitehtuuriltaan yhtenäisenä säilynyt, kivipilareille perustettu mansardikattoinen, 1910-1920-luvulle tyypillinen huvila, jonka lasikuisti on päävolyymien "sisällä" rakennuksen kulmassa.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
985	753-433-0001-0017	Metsäpirtti	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava mansardikattoinen, poikkipäädyillä varustettu huvila, rinteessä, perustus kivipilareilla, sokkeli täytetty tiilimuurauksella. Kaksi kerrosta, alakerta vaakakeilapontti, yläkerta paanuverhoilu. Parveke, erkkerit ja kuistit eri suuntiin. 1910 huvilapalstajaan mukainen kiinteistö.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
986	753-433-0001-0019	Ungkarlsudde	Alun perin venäläisen Podvorskin, myöhemmin laivuri Frans Lindholmin asuinpaikka 1800-1900 -lukujen vaihteessa. Nykyisin huvila, jota on laajennettu. Pohjoispuolella suuri terassi 1910-luvulta. Vuoden 1910 huvilapalstajaan mukainen kiinteistö, entinen numero 1-19. Pääosassa mansardikatto, julkisivu punaiseksi maalattu, valkoiset listat ja terassin seinät.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
989	753-433-0001-0082	Lassebo	Saaressa sijaitseva punainen mansardikattoinen huvila 1920-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
990	753-433-0001-0143	Ahtola	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava Mågsholmenin saaren vanhin huvila, aiemman inventoinnin mukaan rakennettu 1902, suunnittelijana H.W. Santala ja rakennuttajana Akseli Tanner. Kaksikerroksinen huvila, kaksi päällekkäistä verantaa, julkisivussa runsaasti puuarkkitehtuurin yksityiskohtia. Rakennuksen kattomuoto muutettu 1970-luvulla alkuperäisestä satulakatoista mansardikatoksi.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
991	753-433-0001-0161	Änga	1910-jaon mukainen kiinteistö. Hoidetulla puutarhalla punainen kaksikerroksinen satulakattoinen huvila. Valkoiset listat. Siirretty Helsingistä tälle paikalle 1928.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
992	753-433-0001-0173	Villa Wildmark	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava huvila, aiemmin "Granliden". Jyrkällä satulakatolla ja ristipäädyillä varustettu, puuverhoiltu hirsihuvila on maalari Fredrik Lindmanin v. 1903 rakentama, rakennus valmistui 1909.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
994	753-433-0003-0006	Sommarhuvila	Sodanjälkeistä kesäasuntoarkkitehtuuria edustava rakennus ja rantasauna.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
998	753-433-0003-0018	Kannas	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, mahdollisesti rakennusmestari Oskari Vilamon 1915-16 suunnittelema ja rakentama huvila, jonka rakennuttajana oli FM Eino Välikangas. Huvila on 1½ kerroksinen ja mansardikattoinen.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
999	753-433-0003-0022	Kallioniemi	Höyrylaivareittien huvila-asutukseen liittyvä huvilarakennus, joka myöhemmin ja laajennettuna toimi Miina Sillanpään perustamana kesäkotina. Uudemmissa rakennuksissa laajennettu kesäkoti on nykyisin vastaavassa käytössä.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
1000	753-433-0003-0023	Poukama (ent. Toppelund)	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava 1½ kerroksinen, jyrkkäkattoinen huvila, jonka suunnittelija ja rakentaja oli 1905-1910 rakennusmestari Oskari Vilamo. Puuverhoiltu hirsihuvila on nykyisin väritään keltainen, listoitukset ovat valkoiset. Rakennus toimii nykyisin osana Kallioniemen lomakotia.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
1001	753-433-0003-0024	Katrineholm	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, rakennusmestari Oskari Vilamon suunnittelema huvila.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	2
1002	753-433-0003-0077	Kalliola	Höyrylaivareittien huvila-asutuksen edustaja, aikansa mansardikattoisten huvilarakennustyyppien edustaja.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
1003	753-433-0003-0078	Pipsilä	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, todennäköisesti rakennusmestari Oskari Vilamon 1910-luvulla suunnittelema ja rakentama mansardikattoinen huvila.	Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
1004	753-433-0004-0045	Fallet	Maisemallisesti näkyvällä paikalla rinteessä Immersbyntien varrella sijaitseva vanhan tilan perinteiset piirteensä säilyttänyt asuinrakennus, talousrakennukset.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	2
1005	753-433-0005-0004	Morgonsol	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava huvila, "Koivikko". Alun perin satulakattoisen huvilan on rakentanut ja suunnitellut Fredrik Lindman vuonna 1918. Huvilan ensimmäinen omistaja oli nobelisti Artturi I Virtanen. Huvilaa on laajennettu 1920- ja 1930-luvuilla ja kattomuoto on muutettu 1950-luvulla. Suurehko puutarha, sauna, vaja ja maakellari.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
1006	753-433-0005-0026	Högberget	Presidentti Urho Kekkosen lähipiiriin kuuluneen pääkonsuli Sven Seveliuksen saaristoon rakennuttama edustushuvila, korkean kallion laella sijaitseva marmorilevyverhoiltu, tasakattoinen, 1970-luvun arkkitehtuuria edustava rakennus.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	2
1007	753-433-0005-0027	Björkberga	Höyrylaivareittien huvila-asutusta edustava, K. O. Bäckblomin lehtori C. Gustafssonille vuonna 1902 rakentama huvila. Ossian Schumann osti huvilan 1906. Puuverhoiltu, kaksikerroksinen hirsihuvila, satulakatto, poikkipääty. Veranta osittain lasitettu. Suurehko puutarha.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
1008	753-433-0006-0144	Svartviken	Majvikenin huvilaan kuulunut torppa (RHR 1909), jonka yhteyteen rakennettiin kauppuutarhaa palvelleet kasvihuoneet. Lisäksi asuinrakennus 1940-luvulta ja eri ikäisiä talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	2
1009	753-433-0006-0286	Majviken	Majvikenin jugendtyylisen, 1½ kerroksisen merenrantahuvilan on vuonna 1907 suunnitellut taiteilija Bruno Aspelin ja rakentanut K. O. Bäckblom.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
1010	753-433-0006-0500	Majvik gård	Maatilan pihapiiriin 1900-luvulla rakennettuja asuin- ja talousrakennuksia Majvikintien molemmin puolin.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
1011	753-434-0001-0000	Boxbergien kalastustila	Yksi Eestiluodon kolmesta vanhasta kalastustilasta. Pitkänomaisia saaristolaisrakennuksia 1900-luvun alusta, pihapiiri ja puutarha. Päärakennuksessa on pidetty kotikoulua Eestiluodon lapsille.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Seudullinen	1
1012	753-434-0001-0000	Liljebergin kalastustila	Yksi Eestiluodon kolmesta vanhasta kalastustilasta. Rakennusryhmä muodostaa edustavan saaristokulttuurikonaisuuden, johon kuuluu 1900-luvun vaihteessa rakennettu talo pihapiireineen, rantarakennuksineen, pitkospuineen ja laitureineen.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Seudullinen	1
1013	753-434-0001-0000	Åbergien kalastustila	Yksi Eestiluodon kolmesta vanhasta kalastustilasta. Suurehko mansardikattoinen saaristolaisrakennus 1920-30-luvulta näkyvällä paikalla. Pitkä kivimuuri. Karjasuoja, lähempänä rantaa muita ulkorakennuksia. Avara merellinen paikka.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	1
1014	753-436-0001-0001	Kuiva-Hevonen	Pienten lomamökkien täyttämä saari ja lähisaaret. Suomalaisen mökkeilyn historian kannalta mielenkiintoinen ja poikkeuksellinen ryhmämökkeilyä edustava kohde.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
1015	753-419-0004-1880	Oskarshamn	Saaren pohjoisosassa sijaitseva, 1800-luvulta periytyvä, vanhempaa saaristolaisasutusta edustava, muutettu ja laajennettu pienehkö asuinrakennus pihapiireineen.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
1016	753-409-0006-0017	Soludd	Simsalössä sijaitseva, 1800-luvulta periytyvä saaristolaisasuinrakennus, jota on korotettu ja laajennettu sekä varustettu kaksikerroksisella kuistilla. Perinteinen pihapiiri.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
1017	753-429-0004-0003	Annebo	Erillisellä kiinteistöllä sijaitseva, Kaunissaarelle tunnusomainen, pilareille perustettu, kaksikerroksisella kuistilla varustettu mansardikattoinen, pystyrimavuorattu huvila-rakennus 1900-luvun alkupuolelta.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	2
1018	753-423-0006-0213	Kissankulma	Kaupunkikuvassa näkyvästi sijoittuva, 1930-luvulle ominaiset piirteensä hyvin säilyttänyt taitekattoinen asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2
1020	753-423-0023-0091	K1400T3	Pientaloalueen reunalla säilynyt 1900-luvun alussa rakennettu satulakattoinen asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	2

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
101	753-402-0002-0044	Solbacka	Taitekattoinen syvärunkoinen asuinrakennus 1900-luvun alusta, johon liittyy molemmin puolin taitekattoinen frontoni. Ilme muuttunut uudistetulla päätyjulkisivulla. Solbacka muodostaa Holstasin ja Fredsbon kanssa maisemallisen kokonaisuuden.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
116	753-402-0008-0007	Hagbacka	Useamman rakennuksen muodostama pihapiiri Linnantien ympäristössä, johon kuuluu mm. ilmeeltään uudistunut asuinrakennus 1900-luvun alusta.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
121	753-402-0009-0017	Käpi	Metsän reunalla sijaitseva ilmeeltään jonkin verran uudistunut maatilan pienehkö satulakattoinen asuinrakennus arviolta 1900-luvun alusta. Maisemallisesti näkyvä paikka, kaunis sijoittuminen. Kiinteistöllä myös Kurjensuo, vanha rajapaikka, 1605.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
122	753-402-0009-0023	Rönnvillan /Smedjekulla	Pitkänomainen yksikerroksinen asuinrakennus 1800-luvun lopusta. Mahdollisesti laajennettu ja muutettu myöhemmin. Kaksi uudistettua sisäänkäyntikuisia. Piharakennuksia. Kuuluu Linnantien kokonaisuuteen.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
124	753-402-0009-0096	Smeds	Smedsin kantatila 1500-luvulta. Kiinteistöllä kaksi asuinrakennusta, toinen taitekattoinen 1930-luvun rakennus, johon liittyy myöhempi ilmettä muuttanut laajennus, toinen 1990-luvulta. maisemassa tunnusomainen suuri talousrakennus tien vieressä.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Maisemallinen	3
130	753-402-0011-0030	Sällis	Kylätien varressa rapattu 1940-luvun rakennus, johon liittyy erityisiä yksityiskohtia, kuten harkkokuvioidut nurkkapilasterit ja koristeelliset ikkunakehykset, osa näistä saattaa olla myöhemmältä ajalta.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
136	753-402-0012-0046		Linnanpellon kylän vieressä maisemassa maamerkinä seisova kookas vanhempi lato.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
151	753-403-0001-0062	Näsis	Maisemallisesti näkyvällä paikalla sijaitseva tilakeskus ja tilan päärakennus ajalta ennen 1920.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
153	753-403-0001-0079	Johans II	Kylän kantatilaan kuuluneen uudemman päärakennuksen ja talousrakennuksen muodostama pihapiiri.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
155	753-403-0002-0040	Högbacka	Maisemassa näkyvällä paikalla laajan peltomaiseman reunalla hyvin säilynyt aikakaudelleen ominainen 1½ kerroksinen satulakattoinen 1950-luvun asuinrakennus (RHR 1955). Kokonaisuuteen liittyy vehreä puutarha pensasaittoineen ja talousrakennuksineen.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
163	753-403-0003-0031	Nygård	Kyläkuvassa näkyvästi sijoittuva, hyvin säilynyt 1950-luvun 1½-kerroksinen omakotitalo, johon liittyy lasikuisti, parveke ja frontoni. Vehreä puutarhapiha.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
165	753-403-0003-0060	Myrbacka	Kylän reunalla sijaitsevan tilan pihapiirin päärakennus, julkisivuiltaan uusittu.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
174	753-403-0006-0004	Grankulla	Ilmeeltään alkuperäisenä säilynyt 1900-luvun alun pienehkö satulakattoinen lohkokiviperustalla seisova asuinrakennus, jossa vanhempi pystyrimavuoraus ja T-malliset ikkunat. Pihassa lisäksi pienehkö asuinrakennus jälleenrakennuskaudelta. Puutarhaviljelmä.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
176	753-403-0007-0079	Nyäng	Maisemassa näkyvästi sijoittuva 1920-luvun palstatilan pihapiiri, jossa aikakaudelleen tyypillinen, hieman ilmeeltään uudistunut asuinrakennus 1920-luvulta	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
183	753-403-0008-0038	Fasters	Jaetun tilan vanha päärakennus, jonka ulkooverhous, vesikate ja ikkunat on uusittu, ikkunat korjauksen jälkeen syvennyksessä.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
205	753-405-0004-0064	Maharaj	1950-1960-luvun ympäristöön sopeutettua vapaa-ajan arkkitehtuuria edustava rakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
213	753-405-0005-0013	Tallbo	Maisemassa näkyvällä paikalla mäenrinteessä sijaitseva 1931 valmistunut aikakaudelleen tyypillinen satulakatoilla ja frontonilla varustettu pientalo.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Maisemallinen	3
214	753-405-0005-0021	Tors	Aikakaudelleen ominainen 1950-luvun asuinrakennus rinteessä Gesterbyntien varressa. Laajennuksen päällä suuri terassi tien suuntaan. Pihapiirissä talousrakennukset 1950- ja 2020-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
215	753-405-0005-0023	Björnbacka	Gesterbyntietä reunustava ulkorakennus, pihapiiri, päärakennus RHR-tietojen mukaan 1950-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
231	753-406-0001-0027	Mölandet N:o 7	Satulakattoinen vapaa-ajan asuinrakennus 1920-1930-luvulta, jota on jonkin verran muutettu. Alkuperäisiä ikkunoita ja ulko-ovi.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
235	753-406-0001-0076	Mölandet N:o 66	Saaren huvilapalstoituvaiheen rakennustyyppin edustaja, maisemakuvassa näkyvä mansardikattoinen rakennus.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
256	753-406-0001-0300	Mölandet N:o 32	1920-luvulle tunnusomaista rakennustyyppiä edustava huvilarakennus, jonka mansardikatto on päädystään aumattu. Ullakkokerroksessa poikkipääty ja ulkonevan, lasitetun kuistin katolla näköalaparveke. Julkisivuissa limilautaverhous ja säilyneet, pieniruutuiset, ulos aukeavat ikkunat.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
266	753-406-0001-0370	Åkernäs	Rannan huvilapalstaväyhykkeen sisäpuolella sijaitseva, 1920-1930-luvun rakennusvaiheen rakennuskannan edustaja.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
268	753-406-0878-0005	Strandplats (Mölandetin länsiosan yhteislaiturin paikka)	Nykyinen puurakenteinen laiturin on tuettu kuutiomaisen betoniarkun varaan, jossa on mahdollisesti kivitäyte.	Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	3
272	753-408-0001-0009	Nordskydd	Skrifvarsintien varrella kiviladelman varassa sijaitseva vanha talousrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
286	753-408-0006-0036	Häggars	Maatilan pihapiiri 1900-luvun alusta, jossa satulakattoinen frontonilla varustettu päärakennus (RHR 1932), vanhempi myöhemmin laajennettu asuinrakennus (RHR 1919) sekä ryhmä talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
296	753-409-0001-0019	Hildasberg	Päärakennus 1920-luvulta, piirteitä myös jälleerakennuskaudelta, vanhimmat osat voivat olla vanhempiakin. Vuoden 1886 kartassa paikalla on asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
304	753-409-0004-0001	Österbacka	Vanhempi pihapiiri Hindsbyn kylämaisemassa. Päärakennus kapeahkorunkoinen, perinteinen talo, jota korotettu tyypilliseen tapaan. Ilmeeltään uudistettu.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
311	753-409-0006-0050	Meilas, (ent. Ylämäki, ent Meijas)	Vanha 1800-luvun asuinrakennus on purettu ja korvattu sen taakse rakennetulla uudisrakennuksella. Suurehko ilmeeltään uudistettu tiilinaavetta, sekä pienempi kiville perustettu asuinrakennus (tai sauna) ja luhtiaita. Hindsbyn kylän RKY-alueella, kiinteistölle merkitty historiallinen asuinpaikka.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Historiallinen	3
314	753-409-0007-0060	Tallbo	Ilmeeltään jonkin verran uudistettu taitekattoinen 1920-luvun asuinrakennus ja pihapiiri Martiksentien maisemassa.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
320	753-409-0013-0022	Grönkulla	Kiinteistöllä kaksi asuinrakennusta, joista toinen mäkitupamainen, pienehkö satulakattoinen asuinrakennus. RHR-rekisten mukaan 1920-luvulta, mutta voi olla vanhempikin. Toinen asuinrakennus on 2000-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
327	753-409-0015-0055	Wredegård	Prästbackan kantatila. Nykyisen päärakennuksen vanhimmat osat 1700-luvun lopulta, tilan rakennuskanta modernisoitu.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
332	753-409-0017-0012	Bergkulla	Puutarhamaisessa pihapiirissä kesäasuntona toimiva 1800-1900-lukujen taitteen asuinrakennus, joka laajennuksesta huolimatta on varsin hyvin säilyttänyt perinteisen ilmeensä.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
338	753-409-0031-0007	Koivumaa (ent. Trumpetas)	Tilalla on kaksi asuinrakennusta, joista toinen on RHR-rekisterin mukaan 1920-luvulta ja toinen 2020-luvulta. Entinen Trumpetaksen kantatila, jonka historia ulottuu 1500-luvulle, Trumpetas jaettiin 1700-luvulla Trumpetas I ja Trumpetas II, jotka molemmat liitettiin myöhemmin Hovgårdin kartanoon.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
339	753-409-0035-0007	Eevan kartano	Nygårdiin kuulunut ulkorakennus 1800-luvulta. Päärakennus 1990-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
344	753-409-0037-0011	Trumpetas	Jälleerakennuskauden tilakeskus Mosabackan mäkeä vastapäätä. Trumpetas on yksi Hindsbyn 1500-luvun kantatiloista ja 1700-luvulla se muodosti 12 muun tilan kanssa rivikylän.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
349	753-409-0042-0000	Solbacka	Kyläkuvarissa näkyvästi sijoittuva, 1930-luvulle tyypillinen pieni satulakattoinen, frontonilla varustettu asuinrakennus. Rakennusta on laajennettu ja siihen on lisätty toinen vastaava frontoni.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
363	753-412-0001-0058	Hagalund II	1½-kerroksinen, pienehkö, poikkipäädyllinen asuinrakennus 1900-luvun alusta Vanhan Kuninkaantien (Suuren Rantatien) maisemassa. Ilmeeltään muuttunut.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
370	753-412-0004-0030	Trollebo	Kylätien varressa maisemassa näkyvästi sijoittuva pientila, jossa ilmeeltään hieman uudistunut pienehkö 1920-luvun taitekattoinen asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
374	753-412-0006-0003	Granudd	Kaksikerroksinen, satulakattoinen ilmeeltään uudistunut 1890-luvun alun asuinrakennus ja perinteiseltä vaikuttava idyllinen pihapiiri Hertsbyn kylämaalla.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
382	753-412-0010-0000	Vernersro	Puolitoistakerroksinen, satulakattoinen 1940-luvun asuinrakennus Simonmäellä. Peiterimalauditus, rakennusajankohtaansa nähden perinteinen, mutta tyyppillinen ulkoasu. Vehreä puutarhapiha.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
388	753-413-0002-0062	Vilhelmsberg	Tienäkymän pääteenä kohoava tilan päärakennus, seinissä sodanjälkeiseltä vaikuttava ulkovooraus, mahdollisesti hirsirakenne, joka voi olla vanhempikin.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
399	753-413-0005-0031	Skogstorpet	Skogstorpet on entinen torpparakennus, jonka vanhimmat osat ovat vuodelta 1890. Päärakennusta laajennettu ja muutettu. Piha sijaitsee maisemallisesti kauniissa paikassa Immersbyn viljelylaaksosta erottavan harjun takana. Pieni pelto, ulkorakennuksia ja 2000-luvulla rakennettu toinen asuinrakennus.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
400	753-413-0006-0006	Ullanmäki ent. Kuras	Aiemmin Kuras-nimellä, vuoden 1982 inventoinnin tietoihin perustuen tässä sijainnut 1800-luvun lopun päärakennus on purettu ja vuonna 1988 tilalle rakennettu uusi. Aittoja jäljellä. Osa kylämaiden kokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
407	753-414-0001-0062	Häkansbo-liikerakennus	Kyläkuvassa tunnusomainen ilmeeltään varsin hyvin säilynyt 1950-luvun satulakattoinen 2- kerroksinen liikerakennus. Ilmettä on muuttanut julkisivun myöhempi mineritverhous.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
411	753-414-0001-0151	Idas	Vestanhagin tilasta jaettu kiinteistö, jolla lienee talousrakennus vuodelta 1956. RHR-rekisterin merkinnät hieman epäselviä.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
418	753-415-0021-0009	Granlandet	1960-luvun vaihteen tyyppipuorakennusten kaltainen, satulakattoinen, vaakalaudoitettu vapaa-ajan asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
419	753-415-0022-0004	Bergudden	Sodanjälkeisten vuosikymmenien vapaa-ajan asuinrakennustyyppin edustaja. Julkisivut vaakalamilautaverhottu, päädyssä nauha- ja kulmaikkunat. Myöhempi aaltopeltikate, ulkoväri muutettu.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
422	753-415-0037-0000	Solstrand	Mahdollisesti saaristolaisasunnoksi 1920-1930-luvulla rakennettu, Granlandet-saaren vanhinta rakennuskantaa edustava nykyinen vapaa-ajan asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
425	753-416-0002-0042	Lival Oy:n rakennukset / Lival torpet II	Martinkyläntien varressa sijaitseva Lival Oy:n tuotanto- ja varastointirakennuskokonaisuus 1990-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
431	753-416-0004-0010	Löfholma	Alkuperäisen ilmeensä säilyttänyt 1960-luvun tyyppipientalo(RHR 1966) ja piharakennus, Puutalo Oy tai vastaava. Näkyvä sijainti maisemassa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
453	753-416-0012-0150	Pappilanmäki	Pappilan pihakokonaisuuteen liittyvä korjauksissa ilmeeltään jonkin verran uudistunut vanhempi asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
471	753-416-0035-0297	K 3054 t 6 / Lival	Lival Oy:n vanhempaa tuotantorakennuskantaa vuodelta 1983.	Ympäristöllisesti arvokas	Seudullinen	3
472	753-416-0035-0309	K3032T6	Kyläkuvassa näkyvästi sijoittuva ilmeeltään 1920-30-luvulla rakennettu satulakattoinen taitekattoisella poikkipäädyllä varustettu asuinrakennus (RHR 1945), ilmeeltään jonkin verran uudistunut.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
475	753-416-0064-0000	Björkholmen VI	Perinteisiä saaristolaisasutuksen ja loma-asutuksen piirteitä, viereisellä kiinteistöllä maisemallisesti näkyvä ranta-aittaryhmä.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
480	753-418-0001-0087	Erstaud	1950-luvun uutta, eleetöntä puuarkkitehtuuria edustava vapaa-ajan asuinrakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
501	753-419-0004-0003	Solbacka / Styrmans	Kiinteistöllä on viereiseen Styrmansin pihapiiriin liittyvä maisemassa näkyvästi sijoittuva, ilmeeltään uudistunut satulakattoinen asuinrakennus 1930-luvulta, sekä toinen asuinrakennus 1960-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
508	753-419-0004-0154	Lug ins land	Päädyistä aumattu mansardikattoinen pienehkö asuinrakennus, rakennettu luultavasti 1930-luvulla.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
509	753-419-0004-0167	Ångsvik	Kallion laella sijaitseva, lohkokivisokkelille perustettu satulakattoinen, frontonilla varustettu 1900-luvun alun asuinrakennus, ikkunatyypin ja kuistin muutos on muuttanut ilmettä.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
515	753-419-0004-0210	"10" Taasjärventie 132- 31	Taasjärventien koillispuolelle levinnyttä loma-asutusta ja jälleenrakennuskauden arkkitehtuuria edustava, ominaispiirteiltään hyvin säilynyt 1950-luvun rakennus ympäröivine puutarhaistutuksineen.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
516	753-419-0004-0245	"45", "Ahosen mökki" Taasjärventie	Taasjärventien koillispuolen rantavyöhykkeen loma-asuntorakentamisen varhainen esimerkki, arkkitehti Ahosen hirsimökki, joka on ominaispiirteiltään hyvin säilynyt. Omistajan mukaan rakennus on valmistunut vuonna 1937 ja muokattu 1960-luvulla. Mökissä on lyhytnurkkainen hirsirunko, joka on käsitelty tummanruskeaksi. Vuorilaudoitus on valkoinen.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
517	753-419-0004-0246	"46" Taasjärventie	Näkyvästi rinteeseen sijoittuva 1930-luvun funkistyylinen, pulpettikattoinen rakennus, jonka ikkunat suuntautuvat järvelle päin. Ominaispiirteiltään melko hyvin säilynyt vaalea pääarakennus ja useita piharakennuksia avoimella tontilla.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
520	753-419-0004-0280	Päivölä	Metsäisellä kalliopihalla ominaispiirteiltään hyvin säilynyt 1950-luvun lopun pitkänomainen rakennus, jossa on satulakatto ja valkoinen vaakalautaverhous punaisella vuorilaudoituksella.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
524	753-419-0004-0311	Kalliola	Metsäisellä tontilla 1940-50-luvulla rakennettu loma-asunto, jota on laajennettu 1960-luvulla. Mökissä on epäsymmetrinen harjakatto ja erikoinen nauhaikkunamainen julkisivusommittelu. Puuikkunoissa lasituslistat. Pihapiirissä päärakennuksen piirteitä jäljittelevä pulpettikattoinen vajarakennus.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
543	753-419-0004-0932	Solliden	Rinteen suuntainen, loivalla satulakattolla varustettu 1950-1960-luvun vaihteelle tunnusomainen yksikerroksinen asuinrakennus, todennäköisesti puurakenteinen, rapatut julkisivut, pilarit tiiltä, yksityiskohdat puuta. Alkuperäiset ikkunat säilyneet.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
557	753-419-0004-1420	Ekbacka	Talousrakennuksia ja 1970-luvun asuinrakennuksen käsittävä tilakeskus maisemallisesti avoimella paikalla. Inventoinnissa nimellä Staffas, joka on Massbyn kantatiloja. Staffas- niminen tila sijaitsee nykyisin naapurissa.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
559	753-419-0004-1423	Gunnebo	Metsäisellä tontilla harjakattoinen mökki, jonka ominaispiirteet ovat säilyneet hyvin. Itäsvun keskellä olevan oven kohdalla on järeiden konsolien kannattama klassistinen tympanon-aiheella varustettu, runsain yksityiskohdin työstyty katos. Tontilla on kaksi talousrakennusta.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
564	753-419-0004-1661	K557T1, Tasby, Tasby gård	1930-50-luvun talonpoikaisromanttista arkkitehtuuria edustava Tasby gård. Pääarakennus, jonka pihaa neliömuodossa rajasi kolme rapattua ja peiterimalaudoitettua asuin- ja piharakennusta. 2024 jäljellä oli vain yksi rakennuksista, hylättyinä ja huonokuntoisina.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
582	753-419-0009-0074	Arnesbacka	Alkuperäisen asunsa säilyttänyt jälleenrakennuskauden pientalo vuodelta 1953. Yhdessä tien toisella puolella olevan naapuritontin päärakennuksen kanssa tämä on ollut maisemallisen kiintopiste peltoaukean pohjoisreunalla.		Paikallinen	3
583	753-419-0009-0078	Björknäs	Tiemaisemassa näkyvällä paikalla sijaitseva, 1900-luvun alkupuoliskon uudistilan asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
587	753-419-0009-0113	Osuuskauppa Västerskog / Träffis	1960-luvun lopun liikerakennus, entinen Västerskogin kyläkauppa.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
588	753-419-0009-0151	Källbacka	Laajennuksilla kasvatettu jälleenrakennuskauden pientalo vuodelta 1953. Yhdessä tien toisella puolella olevan naapuritontin päärakennuksen kanssa maisemallinen kiintopiste peltoaukean pohjoisreunalla.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
596	753-421-0001-0128	Grönkulla	Tyypillinen 1900-luvun alun satulakattoinen frontonein varustettu asuinrakennus, ilme jonkin verran muuttunut	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
614	753-421-0005-0094		Satulakattoinen 1930-luvun pientalo, jonka ilmettä on jonkin verran muuttanut julkisivujen mineritverhous.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
617	753-421-0005-0135	Nyberg	Kohtalaisen hyvin säilynyt 1940-luvun tyylipiirteitä omaava päärakennus. Vanhin rakennuskanta tontilla kertoo alueen asutuksesta. Samoin tontin asema peltoaukean laidalla läheisten pientalojen ryhmässä. Pihapiiri liittyy perinteiseen Talmankaaren luoteisosan viljelysmaisemaan.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
618	753-421-0005-0218	Tiensyrjä	Kylätien varressa mineritverhoitu hyvin säilynyt jälleenrakennuskauden tyyppitalovaikutteinen pientalo pihapiireineen. Piharakennus on puuverhoitu ruskea aitta harjakatolla.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
619	753-421-0005-0279	Koivikko	Asuinrakennus on punainen vaakalaudoituksella verhoitu rakennus 1900-luvun alusta. Alkuperäiseen, kaksikerroksiseen osaan on 1960-luvulla liitetty eteläpuolelle yksikerroksinen laajennus. Kaksikerroksisen osan katto on jyrkkä harjakatto poikkiharjalla. Hoidetussa pihapiirissä on kaksi piharakennusta; vanha, huonokuntoinen, navetta ja leikkimökki.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
621	753-421-0005-0298	Tähtelä ent. Martinkylän yksityinen kansakoulu	Martinkylän yksityinen kansakoulu. Sipoon ensimmäinen suomalainen kansakoulu, rakennus vuodelta 1908 / RHR 1905. Nykyisin asuinrakennuksena. Koulurakennus joko purettu tai täysin uudistettu.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
625	753-421-0006-0012	Linnäs	Kylän vanhempaa kerrostumaa edustava kyläkuvassa tunnusomainen pitkänurkkainen mökki kylätien varressa, ilmeisesti 1800-luvulta (RHR 1900). Pihan perällä asuinrakennus myöhemmältä ajalta ja laajennettu.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
626	753-421-0006-0021	Sommarbacka	Etäällä kylätiestä, peltomaiseman reunassa 1-2 kerroksinen mansardikattoinen asuinrakennus, punagraniittinen kivijalka (RHR 1920). Pihassa mahdollinen autopurkamo tms.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
627	753-421-0006-0038		Osittain luonnonkivisokkelilla seisova vanhempi asuinrakennus, johon liittyy myöhempiä laajennuksia. Vanha osa sijoittuu maisemassa näkyvästi.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
629	753-421-0006-0230	Lillbacka	Kyläympäristössä tunnusomainen taitekattoinen asuinrakennus 1900-luvun alusta pihapiireineen. Myöhempi laajennus muuttanut ilmettä muutoin hyvin säilynyt.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
635	753-421-0007-0186	Klippan	1½ -kerroksinen asuinrakennus, harmaagraniittinen kivijalka (RHR 1920). Laajennettu ja ilme uudistunut	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
639	753-421-0007-0272	Antgård ent. Antberga	Kantatila, joka tunnetaan nimeltä v 1543. Antbackan ratsutila oli suuri vaikuttaja 1600-luvulla. Asuinrakennus RHR 1786. Lyhyet nurkat kertoman mukaan sahattu pidemmistä. katto romahtanut.	Historiallisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Historiallinen	3
641	753-421-0008-0036	Villa Kangas	Peltojen ympäröimässä metsäsaarekkeessa taitekattoinen laajennettu asuinrakennus 1900-luvun alusta. RHR 1905. Kaksi talousrakennusta vuosilta 1904 ja 1950.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
642	753-421-0008-0043	Kumbacka	Mansardikattoinen kaksikerroksinen hirsirakennus, jossa punamullattu pärevuoraus. Ilmeeltään uudistunut.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
646	753-421-0008-0131	Eskos	Kantatila. Jaettu 1770 ja 1790 Eskos, Molnossa ja Huträbacka. Pitkänurkkainen ilmeeltään muuttunut vanhempi päärakennus (RHR 1920) Muutoksista osa, mm ikkunatyyppi ja kuistit palautettavissa tulevilla korjauksissa.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
653	753-421-0030-0003	Sähkömuuntaja, talousrakennukset Nygård	Puuverhoitu tornimuuntamorasrakennus vuodelta 1941, katto ja seinäverhous vaikuttavat alkuperäisiltä. Tien reunassa talousrakennukseksi muutettu vanha asuinrakennus (tulisi selvittää tarkemmin) ja useita latoja.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
654	753-421-0033-0001	Norråker	Kaksikerroksinen taitekattoinen kaksikerroksinen alaosaltaan rapattu asuinrakennus, RHR 1940. Ilmeeltään muuttunut. Lohkottu Norkulla, Buddas-kantatilasta 1908.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
657	753-422-0002-0058	Gammelboda	Nevasjoen alavassa laaksossa sijaitseva lehtipuuvaltainen pihapiiri, uudehko päärakennus ja paikalle siirretyt hirsiaitat.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
664	753-423-0001-0005	Purola	Tien reunassa kyläkuvassa tunnusomaisesti satulakattoinen asuinrakennus, arviolta 1900-luvun alusta. Ilme on jonkin verran muuttunut.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
667	753-423-0001-0039	Fredriksbo	Vuonna 1956 valmistunut omakotitalo, joka on säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä. Tärkeä osa Isotalontien maisemakokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
668	753-423-0001-0041	Boliden	1950- 1960 -lukujen vaihteessa rakennettu omakotitalo, joka on säilyttänyt hyvin alkuperäisen aikakaudelle ominaisen asunsa. Osa Isotalontien maisemakokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
673	753-423-0002-0023	Björkbacka	Asemaympäristöön liittyvä asuinrakennus 1900- luvun alusta	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
678	753-423-0002-0034	Thors 2	Kivirakenteinen, kaksikerroksinen, satulakattoinen liikerakennus 1960-luvulta. Mittakaavaltaan ja sijoittumiseltaan vielä Ison Kylätien kokonaisuuteen asettuva.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
679	753-423-0002-0039	Vindbo	Taitekattoinen mineritverhoiltu asuinrakennus vuodelta 1927. Laajennus ja muutostyöt meneillään v 2024. Osa säilynyttä Nikkilän kokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
680	753-423-0002-0049	Hemgård	Puutarhatontilla 1930-luvun (RHR 1936) satulakattoinen asuinrakennus, satulakattoinen frontoni, pihan puolella myöhempi 1 krs laajennus, ilmeeltään hieman muuttunut, e. tummanharmaa pylväimävuoraus, peltikate	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
685	753-423-0002-0060	Idyll	Puolitoistakerroksinen asuinrakennus. Piharakennuksia. Osa säilynyttä Nikkilän kokonaisuutta. Ilmeeltään jonkin verran uudistunut.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
686	753-423-0002-0073	Alasmaa	Vuonna 1937 (RHR) rakennettu aikakaudelleen tyypillinen satulakattoinen pientalo, johon liittyy kuisti ja frontoni. Julkisivuja uudistettu.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
693	753-423-0002-0210	Wirtala	1948 rakennettu aumakattoinen pientalo. ilmeeltään jonkin verran muuttunut. Osa Kirkkoniityntien kokonaisuutta.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
708	753-423-0004-0069	Svalbo	Vanhan Kuninkaantien varressa näkyvästi sijoittuva, kaksikerroksinen telttakattoinen funkkisvaikutteita omaava asuinrakennus 1950-luvulta (RHR 1950).	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
709	753-423-0004-0074	Länsmans	1- kerroksinen tyypitaloivaikutteinen puutalo vuodelta 1952. Mahdollisesti Puutalo Oy:n tuotantoa.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
710	753-423-0004-0076	Nöijes	Satulakattoinen asuinrakennus 1920-luvulta vehreällä tontilla. Osa säilynyttä vanhaa Nikkilää, rajaa tiemaisemaa. Talousrakennus RHR 1956. Ilmeeltään jonkin verran muuttuneet.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
713	753-423-0005-0007	Dalbacka	Nikkilän asemanseudun jugendvaikutteita omaava asuinrakennus 1900-luvun alusta (RHR 1920). Ilmeeltään jonkin verran muuttunut.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
716	753-423-0005-0104	Joffs	Maisemassa tunnusomainen eheän kokonaisuuden muodostama maatilan pihapiiri, jossa ilmeeltään osittain uudistunut 1920-luvun päärakennus ja talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
723	753-423-0006-0131	Solkulla	Maisemassa näkyvällä paikalla sijaitseva, saaristolaiselinkeinoiniin liittyvä venevaja.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
743	753-423-0009-0016	Bubbisbacka	Kantatila, jakamaton vielä 1866. (1800-luvulta lähtien Lindnäs). Paikalle merkitty talo Kuninkaankartastossa. Pienehkö satulakattoinen rakennus (RHR 1919) ja pihapiiri. Rakennusta ja ympäristöä uudistettu.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Maisemallinen	3
744	753-423-0009-0025	Lindnäs- Unkan	Näkyvästi sijoittuva 1985 rakennettu postmodernistisia piirteitä omaava puurakenteinen nuorisotalo. Rakennuksen on suunnitellut Arkkitehtitoimisto P&P Manner KY.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
754	753-423-0013-0006	Nikkilän sairaala- alue, vedenpuhdistamo , rakennus 26	Kiinteistö on toiminut Helsingin kaupungin vesilaitoksen vedenpuhdistamona vuodesta 1957, myöhemmin siellä on ollut laitehuolto ja varasto.	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
772	753-423-0018-0008	Humlebacka	Kylätien varressa tunnusomainen vanhempi pihapiiri, jossa vanhempi, ilmeeltään uudistunut ja laajennettu, arviolta 1900-l alussa rakennettu päärakennus talousrakennuksineen.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
792	753-425-0001-0060	Bäckisberga	Maisemallisesti näkyvällä paikalla rantatörmällä sijaitseva punamullattu rakennus, jossa pieniruutuiset ikkunat ja pilariperustusta peittävä lautavuoraus.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
800	753-426-0001-0089	Öfvergård I	Puurakenteinen satulakattoinen tuotantorakennus, mahdollisesti saha tai verstaas 1940-luvulta, laajennettu 1960-luvulla, julkisivussa punainen pystylautavuoraus ja mahdollisesti asuinrakennuksesta siirretyt vanhat puuikkunat	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
803	753-426-0001-0230	Brobacka	Maatalouden pihapiiri monine eri ikäisen talousrakennuksineen. Kolme asuinrakennusta, joista vanhin on rakennettu 1950-luvulla, seuraava 1980-luvulla ja uusin 2010-luvulla.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
806	753-426-0002-0017	Enbacka	Tien reunassa pitkänurkkainen asuinrakennus, arviolta 1800-luvulta, laajennettu ja muutettu talousrakennuskäyttöön	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
807	753-426-0002-0027	Hemmet	Maisemassa näkyvästi sijoittuva yksikerroksinen asuinrakennus 1890-luvulta. Rakennusta on myöhemmin laajennettu ja julkisivun yksityiskohdat ovat muuttuneet.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
809	753-426-0002-0142	Byända	Maatilan päärakennus 1940-luvulta ja talousrakennuksia 1940- ja 1950 -luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
811	753-426-0002-0157	Högbacka	Ilmeeltään uudistunut 1900-luvun alun asuinrakennus ja maatilan talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
826	753-426-0005-0003	Nygranns	1920-luvun kaksikerroksinen, myöhemmin laajennettu asuinrakennus, julkisivuverhoukset ja ikkunat uusittu ja muutettu, avokuisti uusi.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
829	753-426-0006-0017	Fridhem	Tila erotettu Lind-Ollaksesta. Talossa pidetty pikkukoulua 1880-luvulta alkaen. Tupaa jatkettu 1950-luvulla. Ilmeeltään uudistunut. Sauna 1920-luvulta mutta rakennettu ilmeisesti uudelleen 1950-luvulla.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
836	753-426-0006-0131	Central	Etelä-Paippen puhelinkeskus sijaitsi tässä. Ulkorakennuksia ja päärakennus 1900-luvun alusta, päärakennuksen ilme 2020-luvulla tehdyn on peruskorjauksen yhteydessä uudistunut.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
839	753-426-0006-0267	Bergkulla	Pienehkö torppamainen asuinrakennus n vuodelta 1917, erillään muusta asutuksesta. Luonnonkivisokkeli, ikkunat ja vuoraus uusittu, uusi kuisti.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
841	753-426-0007-0021	Smedbacka	Kyläkeskustassa keskeisesti sijoittuva L-muotoinen ilmeeltään uudistunut vanhempi asuinrakennus ja 1950-luvun piharakennuksia, jotka yhdessä punaisen aidan kanssa rajaavat pihapiirin tiestä. Rakennuksessa on toiminut kauppa.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
844	753-426-0008-0037	Österkulla 1	1½ kerroksinen aikakaudelleen tyypillinen maaseudun asuinrakennus, alkuperäiset yläosastaan pieniruutuiset ikkunat, pystyrimavuoraus.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
845	753-426-0008-0080	Backas n:o 1	Maatalouden pihapiiri, jossa 1900-luvun alussa rakennettu ilmeeltään uudistettu puolitoistakerroksinen, isohko harjakattoinen päärakennus ja talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
850	753-426-0009-0144	Bastubacka	Asuinrakennus n. 1800-luvun puolivälistä. Ilme korjauksissa uudistunut, lisälämmöneristetty, julkisivussa lomalaudoitus ja uusitut irtoristikoin varustetut ikkunat, uusittu kuisti	Historiallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
856	753-426-0012-0006	Högbacka	Mansardikattoinen kaksikerroksinen asuinrakennus 1900-luvun alusta, laajennettu. Maatilan ulkorakennuksia.	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
857	753-426-0012-0020	Sandbacka	1920-luvun kaksikerroksinen, noppamainen asuinrakennus. Alkuperäistä ilmettä mahdollista palauttaa tulevissa korjauksissa.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
864	753-426-0014-0056	Jyllersintien torppa ja aitta	Vanha hirsiaitta Jyllersintiellä. Pärekatto. Torppa hävinnyt.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
868	753-426-0014-0077	Björkkulla	Yksikerroksinen Norrbackan päivätyöläisen tupa 1880-luvulta, laajennettu ja muutettu 2000-luvulla. Asuinrakennus vuodelta 1962. Uudempia talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3

Inventointi 2025 nro	Kiinteistotunnus	Kiinteistö	Kuvaus	Kulttuurihistorialliset arvot	Arvoluokka	Arvo
869	753-426-0015-0032	Solnäs	Kylätien maisemassa näkyvästi sijoittuva ilmeeltään hyvin säilynyt jälleenrakennuskauden pientalo.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
870	753-426-0015-0033	Solhyddan	Kylätien varressa näkyvästi sijoittuva jälleenrakennuskauden pientalo.	Ympäristöllisesti arvokas Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
872	753-426-0015-0062	Ängsbacka	Peltosaarekkeessa kylätien sivussa aikakaudelleen tyypillinen rapattu, yksikerroksinen, L-muotoinen asuinrakennus 1960-luvulta ja talousrakennuksia.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
873	753-426-0015-0065	Tammisto	Kaksikerroksinen asuinrakennus vuodelta 1948 ja talousrakennuksia 1950-1960 -luvuilta.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
879	753-426-0017-0037	Lindkulla	Kylätien varteen peltoaukean reunaan sijoittuva maatilan pihapiiri, jossa mm laajennettu ja ilmeeltään muuttunut päärakennus 1880-luvulta, useita hirsiaittoja, tiilinavetta ja kaksikerroksinen teollisuusrakennuksen piirteitä omaava puurakennus 1900-luvun alkupuolelta.	Ympäristöllisesti arvokas Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
885	753-426-0018-0118	Tallboda / Villa Henrik	maisemassa näkyvästi sijoittuva satulakattoinen, 1½ kerroksinen asuinrakennus 1940-luvulta, julkisivuja uudistettu ja mm ikkunatyyppi muutettu, iso talousrakennus aivan tien vieressä.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
887	753-426-0024-0001	Solvalla	Tiemaisemaan olennaisesti kuuluva navetta 1900-luvun alusta (RHR 1947) Muita ulkorakennuksia. Snickarsin-Svarfvarsin kokonaisuuteen liittyvä.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
898	753-427-0002-0003	Rosas	Jälleenrakennuskauden tilakeskus, ilmeeltään uudistunut päärakennus vuodelta 1945 ja toinen asuinrakennus vuodelta 1975.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
899	753-427-0002-0015	Brinkvilla	Tiemaisemassa näkyvästi sijoittuva pitkänurkkainen hirsirakennus, mahdollisesti entinen torppa tai vastaava (RHR 1900).	Rakennushistoriallisesti arvokas Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
900	753-427-0002-0034	Verona	Kaksikerroksinen modernistinen talo 1960-luvun lopulta. Kattomuoto 1950-60 -luvun arkkitehtuurille ominainen.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
915	753-429-0002-0112	Solhem	Ilmeeltään hieman uudistunut 1920-30 luvulle tyypillinen satulakattoinen päärakennus, johon liittyy myöhempi laajennus	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
922	753-430-0001-0227	Björkdal	Rakennus mahdollisesti alun perin 1800-luvulta. Lisäksi puutarha ja pihapiiri. Maisemanäkymien kannalta arvokas kohde, alkuperäinen rakennusvolyyymi uusien laajennusten takia hämärtynyt.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
929	753-430-0003-0050	Spjutsund, maatalousrakennus	Suuri maatalousrakennus Spjutsundin kylän tiemaisemassa näkyvällä paikalla. Perustettu graniittipaasille.	Ympäristöllisesti arvokas	Maisemallinen	3
941	753-430-0005-0014	Hasselbacka	Pienlaivuriita. Pitkänomainen vaihteittain rakennettu vanha päärakennus näyttää tyypilliseltä meren rannikon rakennukselta. Vanhin osa 1880-luvulta. Lisäksi piharakennuksia, kiviaita jäljellä.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
987	753-433-0001-0025	Kalliola	Kalliosaaren lakialueella sijaitseva mansardikattoinen, peiterimavuorattu rakennus on perustettu kivipilareilla ja ilmeisesti 1920-1920-luvulta.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
988	753-433-0001-0079	Fästningen	Hyvin pienellä kallioluodolla sijaitseva sodanjälkeinen rakennus, nykyisin vapaa-ajan asuntona.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
993	753-433-0001-0185	Berga	Kiinteistöllä on asuttu vakituisesti saaren huvilapalstoituksen aikoihin. Nykyinen rakennuskanta on ulkoasultaan sodanjälkeiseltä ajalta, talousrakennus on vanhempi.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
995	753-433-0003-0012	Suviranta	Aikansa ja saaren 1900-luvun alkupuolen huvilarakentamisen edustaja.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3
996	753-433-0003-0013	Kesälahti	Mahdollisesti saaren vanhan torpan paikalla sijaitseva vapaa-ajan asuinrakennus.	Historiallisesti arvokas	Paikallinen	3
997	753-433-0003-0017	Tallbacka	Höyrylaivareittien huvila-asutuksen ja aikansa mansardikattoisten huvilarakennustyyppien edustaja.	Rakennushistoriallisesti arvokas	Paikallinen	3
1019	753-423-0006-0211	Lilltorp	Tontille toteutettujen uudisrakennusten välissä säilynyt ilmeeltään osin uudistunut 1930-luvun asuinrakennus.	Ympäristöllisesti arvokas	Paikallinen	3

RHR= rakennus- ja huoneistorekisteriin merkitty rakennusvuosi